

Проект фінансується
Європейським Союзом

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА

ІНСТИТУТ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Проект «Контроль громадськості за реформуванням енергетичного сектора на регіональному рівні в контексті виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС»

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ **В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА** **ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ**

**ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИКОНАННЯ 1-ГО ЕТАПУ ПРОЕКТУ «КОНТРОЛЬ
ГРОМАДСЬКОСТІ ЗА РЕФОРМУВАННЯМ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРА НА
РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ
МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС**

(за грантовою угодою «РФР-8-2018 від 26 січня 2018р.)

м.Львів
Березень 2018р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ТА АНАЛІЗУ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ	6
<i>Державна політика в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики на національному та регіональному рівнях</i>	6
<i>Система показників моніторингу та аналізу заходів в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики на регіональному рівні</i>	11
<i>Інформаційна база аналізу існуючого стану в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики</i>	14
Розділ 1 АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ	17
1.1. Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	18
1.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики	26
1.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.	37
Розділ 2 АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	48
2.1. Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	49
2.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики	63
2.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.	73
Розділ 3 АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	85
3.1. Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	86
3.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики	102
3.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.	115
Розділ 4 АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ	128
4.1. Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	129
4.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної	

	енергетики	146
4.3.	Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.	154
Розділ 5	АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	165
5.1.	Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	166
5.2.	Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики	178
5.3.	Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.	187
	РЕЙТИНГ ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	198
	ДОДАТКИ	223

ВСТУП

Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом вимагає від державних органів національного, регіонального та місцевого рівня реформаторських дій у всіх секторах суспільного господарства. Відповідно до угоди Україна взяла на себе ряд зобов'язань з забезпечення енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії. Зокрема Ст.338 визначено наступні цілі та напрямки співпраці України та ЄС:¹

- сприяння енергоефективності та енергозбереженню, у тому числі шляхом формування політики щодо енергоефективності та структури права і нормативно-правової бази;
- розвиток та підтримка відновлюваної енергетики з урахуванням принципів економічної доцільності та охорони навколишнього середовища, а також альтернативних видів палива;
- просування Механізму спільного запровадження Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату 1997 року з метою зменшення викидів парникових газів шляхом реалізації проектів у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики;
- науково-технічне співробітництво та обмін інформацією з метою розвитку та удосконалення технологій у сфері виробництва енергії, її транспортування, постачання та кінцевого споживання, особливу увагу приділяючи технологіям енергоефективності та екологічно безпечним технологіям.

Вимоги щодо енергоефективності в ЄС визначаються рядом директив, базовими з яких є Директива з енергоефективності (ЄС 2012/27/EU), Директива з енергоспоживання будівель (2002/91/EU-EPBD та 2010/31/EU), Директива зі збільшення частки використання відновлюваних джерел енергії (2009/28/EU), Директива з екодизайну (екологічно орієнтоване проектування продукції – 2005/32/EU та 2009/125/EU), Директиви з маркування енергетичної продукції (1992/75/EU та 2010/30/EU) та р.ін.

Спроби вирішення проблеми підвищення енергетичної ефективності в Україні робилися продовж досить значного періоду часу. Розроблено велику кількість нормативно-правових актів різного рівня (більше 250 актів), запропоновано безліч заходів, у тому числі і з врахуванням досвіду європейських країн.²

Угода про асоціацію на пряму не визначає зобов'язань регіональних органів влади з реформування енергетичного сектора. Їх діяльність організується відповідно до положень чинних нормативно-правових актів центрального рівня. Одночасно в межах своїх повноважень та бюджетних можливостей, які значно розширилися в зв'язку процесами децентралізації, територіальні органи влади можуть сприяти реалізації заходів з енергоефективності на місцях, реалізуючи власні ініціативи.

Зменшення енергетичної незалежності території та, відповідно, підвищення якості життя населення, залежить не тільки від дій влади, але і від позиції громадськості. Саме рівень енергоощадливості та питома вага відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) в її виробництві на сьогодні є тими індикаторами, які визначають привабливість території для проживання і економічної діяльності. Інтерес регіональних та місцевих громад полягає в тому, щоб примусити органи влади використати всі наявні можливості території для забезпечення енергоефективності та ВДЕ. Засобом, який дозволяє це зробити є громадський моніторинг діяльності органів влади з реформування енергетичного сектора регіону з врахуванням виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

¹ http://parlament.org.ua/upload/docs/final_1.pdf

² <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/energoefekt-b40dc.pdf>

Предметом моніторингу є система запропонованих індикаторів з енергоефективності та ВДЕ та їх динаміка з врахуванням впровадження запропонованих в процесі моніторингу заходів.

Даний аналітичний звіт є підсумком роботи ГО «Інститут Регіонального Розвитку» за 1-им етапом проекту «Контроль громадськості за реформуванням енергетичного сектора на регіональному рівні в контексті виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» і містить аналіз існуючих регулювань регіонального рівня та існуючого стану в сфері енергоефективності та альтернативних джерел енергії в 5-и областях Західної України: Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській та Чернівецькій.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ТА АНАЛІЗУ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ

Державна політика в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики на національному та регіональному рівнях

Сприяння енергоефективності та енергозбереженню в комплексі з розвитком та підтримкою відновлюваної енергетики є міжнародними зобов'язанням України, передбаченим Угодою про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Виконання даного зобов'язання передбачає побудову державної політики в сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики на основі принципів, які діють в ЄС та передових країнах світу.

Політика підвищення енергетичної ефективності в Україні формується, у першу чергу, згідно таких документів:

- Енергетична стратегія України на період до 2030 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 145-р.);
- Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2020 ¹(затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243);
- Національний план дій з енергоефективності України до 2020 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 р. №1228-р);
- Національний план дій з відновлювальної енергетики до 2020 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 р. № 902-р.).

Цілями *Енергетичної стратегії* є:²

- створення умов для надійного та якісного задоволення попиту на енергетичні продукти за найменших сукупних витрат, при цьому економічно обґрунтовано;
- підвищення енергетичної безпеки держави;
- підвищення ефективності споживання та використання енергопродуктів;
- зменшення техногенного навантаження на навколишнє середовище і забезпечення цивільного захисту у сфері техногенної безпеки ПЕК.

Реалізація заходів стратегії в основному націлена на додаткове нарощування енергетичних потужностей. Одночасно стратегія передбачає «впровадження комплексних програм підвищення енергоефективності для зниження питомого споживання енергоресурсів в економіці на 30-35% до 2030 року, що істотно зменшить навантаження на економіку, підвищить енергетичну незалежність держави та конкурентоспроможність її ВВП».

Стратегія визначила ряд завдань у сфері розвитку відновлюваної енергетики, наслідком реалізації яких є доведення частки відновної енергетики у структурі електроенергетичних ресурсів до 4,96 %. ³

Порівняльний аналіз положень чинної енергетичної стратегії з прийнятими у країні національними програмами та ратифікованими міжнародними угодами показав певні розбіжності між завданнями, які регламентуються різними документами. Тому відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28.04.2014 р. №п0003525-14 «Про

¹ Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ [№ 447 від 27.04.2011](#), [№ 929 від 11.11.2015](#), [№ 69 від 08.02.2017](#), [№ 820 від 08.11.2017](#)

² <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>

³ Там же.

стан забезпечення енергетичної безпеки у зв'язку з ситуацією щодо постачання природного газу в Україну», уведеного в дію Указом Президента України від 01.05.2014 р. №448/2014, визначено завдання актуалізації положень Енергетичної стратегії України на період до 2030, що обумовило підготовку проекту Нової Енергетичної стратегії України до 2035 року. «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» (НЕС-2035). Відповідно до проекту «головна мета розвитку енергетики на період до 2035 р. – забезпечення енергетичної безпеки і перехід до енергоефективного та енергоощадного використання і споживання енергоресурсів із впровадженням інноваційних технологій»¹.

Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2020² визначає комплекс заходів, націлених на «створення умов для наближення енергоемності валового внутрішнього продукту України до рівня розвинутих країн та стандартів Європейського Союзу, підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів і посилення конкурентоспроможності національної економіки, оптимізацію структури енергетичного балансу держави шляхом зменшення частки імпортованих викопних органічних видів енергоресурсів, зокрема природного газу, та заміщення їх альтернативними видами енергоресурсів, у тому числі вторинними».

В системі завдань Програми значне місце відводиться завданням, виконання яких повністю або частково відноситься до компетенції місцевих та регіональних органів самоврядування та державних органів виконавчої влади, зокрема:³

- проведення санації житлових будинків, об'єктів соціальної сфери та будівель установ, які повністю утримуються за рахунок коштів державного бюджету, в тому числі розроблення проектно-кошторисної документації;
- проведення санації об'єктів соціальної сфери, які повністю утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- розроблення типових проектів з модернізації та заміни котлів з переведенням їх на альтернативні види палива, встановлення теплових насосів, впровадження технологій електричного теплоаккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання на об'єктах комунальної форми власності і соціальної сфери, впровадження когенераційних технологій з використанням альтернативних видів палива у сфері комунальної теплоенергетики;
- проведення модернізації та заміни котлів з переведенням їх на альтернативні види палива, реалізації проектів з впровадження технологій використання теплових насосів, електричного теплоаккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання на об'єктах комунальної форми власності і соціальної сфери та впровадження когенераційних технологій з використанням альтернативних видів палива у сфері комунальної теплоенергетики;
- оснащення суб'єктів господарювання у сфері виробництва теплової енергії комунальної форми власності приладами обліку фактичного відпуску теплової енергії та оснащення житлових будинків будинковими приладами її обліку;
- стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого для придбання котлів з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу та електроенергії (крім електричного теплоаккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання) та відповідного додаткового обладнання і матеріалів до них;
- стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів;

¹ <https://ua.energy/wp-content/uploads/2017/05/2.-Energetychni-Strategiyi-YES.pdf>

² <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF>

³ Там же

- стимулювання об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів;
- здійснення заходів, спрямованих на формування в суспільстві свідомого ставлення до необхідності підвищення енергоефективності, розвитку та використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива;
- оптимізація структури енергетичного балансу держави, зокрема заміщення традиційних видів енергоресурсів іншими видами, у тому числі отриманими з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, а також вторинними енергетичними ресурсами шляхом будівництва електрогенеруючих потужностей на основі використання енергії вітру, сонця, малої гідроенергетики, біопалива, тощо;
- створення системи моніторингу виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива відповідно до заходів Програми;
- проведення досліджень потенціалу регіонів щодо розміщення об'єктів відновлювальної енергетики;
- проведення досліджень поточного стану малих гідроелектростанцій;
- проведення досліджень вітропотенціалу, зокрема визначення пріоритетних районів розташування вітрових електростанцій та встановлення вимірювального устаткування.

Положення програми є орієнтиром для побудови політики місцевих та регіональних органів влади в сфері енергозбереження та відновлюваної енергетики.

Національний план дій з енергоефективності України до 2020 року¹ – стратегічний документ, який запроваджує європейську практику середньострокового планування державної політики в сфері енергоефективності. Розробка та затвердження плану є одним з основних зобов'язань у 65 рамках імплементації Директиви 2006/32/ЄС.

Відповідно до Плану передбачено до 2020 р. забезпечити енергоощадність у розмірі 9% від середнього показника кінцевого внутрішнього енергоспоживання шляхом реалізації заходів у чотирьох основних секторах: побутовому секторі (житлові будівлі) – 50%; транспорті – 9%; сфері послуг (у тому числі бюджетні установи) – 16%; промисловості – 25%. Серед основних заходів енергоощадності є сприяння залученню інвестицій у термомодернізацію житлових будівель та у будівництво споруд з близьким до нульового споживанням енергії; адаптація стандартів палива і технологій його використання до європейських; запровадження сертифікації енергетичної ефективності будівель, системи енергоаудиту та енергоменеджменту, а також забезпечення 100% комерційного обліку споживання газу, електроенергії, теплової енергії та води тощо.

Національний план дій з відновлювальної енергетики до 2020 року² розроблений з урахуванням положень Енергетичної стратегії України до 2020р. за спеціальним шаблоном Секретаріату Енергетичного Співтовариства і відповідно до вимог Директиви №2009/28/ЄС про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел, а також внесення зміни і заміни Директив 2001/77/ЄС і 2003/30/ЄС³.

Головна мета Плану – встановлення частки енергоносіїв, отриманих з відновлюваних джерел енергії у кінцевому споживанні у 2020 році, не менш ніж 11 %.

¹ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1228-2015-%D1%80>

² <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-%D1%80#n10>

³ http://bioenergy.in.ua/media/filer_public/33/dd/33dd78f1-79f1-43b6-8c25-b7c14c863359/swot_natsplan.pdf

Для стимулювання розвитку відновлювальної енергетики в Україні передбачаються такі механізми:

- використання «зеленого» тарифу;
- звільнення від оподаткування прибутку від основної діяльності в сфері енергетики компаній, які виробляють електроенергію тільки з відновлюваних джерел;
- зниження податку на землю для підприємств, що використовують відновлювану енергетику;
- звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення певних типів обладнання для відновлювальної енергетики на митну територію України;
- звільнення від сплати ввізного мита при ввезенні певних типів обладнання для відновлюваної.

Відповідно до плану передбачається в 2020р. досягнути наступних потужності з ВДЕ (в МВт):

- ГЕС до 1 МВт – 55;
- ГЕС від 1 до 10 МВт – 95;
- ГЕС понад 10 МВт – 5200;
- Геотермальні джерела – 20;
- Сонячні електростанції – 2300;
- Вітрові електростанції -2280;
- Енергія з твердої біомаси – 660;
- Енергія з біогазу -290;
- *Всього – 10900.*

За планом приріст потужностей за 2018-2020рр. повинен скласти 25,2 відсотка.

- що по відношенню до 2017р. означає їх приріст на

Таким чином, національна політика в сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики націлена на модернізацію та створення нової енергетичної інфраструктури, підвищення енергетичної ефективності виробництва та споживання паливно-енергетичних ресурсів, забезпечення енергоощадливості та сприяння розвитку відновлюваної енергетики.

Чинна нормативно-правова база в сфері енергоефективності та енергозбереження включає чимало законодавчих та підзаконних актів. Станом на 31 грудня 2014 року в сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики в Україні діяло більше 200 актів національного законодавства¹. Базовими нормативно-правовими актами в сфері енергоефективності є ЗУ «Про енергозбереження», ЗУ «Про альтернативні види палива», ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», ЗУ «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного потенціалу» і ін. Питання енергоефективності та відновлюваної енергетики відповідно до предмету регулювання визначаються також Земельним, Податковим, Митним Кодексами та рядом інших законодавчих актів.

В 2015-2017рр. нормативно-правову базу регулювання енергоефективності та відновлюваної енергетики доповнено рядом важливих нормативних документів, які наближають національне законодавство до європейських вимог та стандартів з енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики. Серед них на особливу увагу в плані виконання положень директив Третього енергетичного пакета ЄС у сфері енергоефективності заслуговують:

- Закон України від 09.04.2015 №327 – VIII «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» - визначає правові та економічні засади

---

¹ http://www.reee.org.ua/download/trainings/%D0%A2%D0%9C_15.pdf

здійснення енергосервісу для підвищення енергетичної ефективності об'єктів державної та комунальної власності;

- Розпорядження КМ України від 26.04.2017. №732-2017р. «Про затвердження плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах» - передбачає запровадження механізмів системного енергетичного менеджменту в бюджетній сфері;

- Закон України від 03.04.2017 №2019 – VIII «Про ринок електричної енергії» - визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, орієнтований на мінімізацію витрат на постачання електричної енергії та мінімізацію негативного впливу на навколишнє природне середовище;

- Закон України від 22.06.2017 №2119 – VIII «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» - організація обліку споживання теплової енергії;

- Закон України від 22.06.2017 Про енергетичну ефективність будівель» (дія з 23.07.2018р) - урегулює правові, соціально-економічні та організаційні умови діяльності у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель і спрямований на зменшення споживання енергії у будівлях;

- Закон України від 08.06.2017 №2095 – VIII «Про фонд енергоефективності» - формування фінансової бази для підтримки ініціатив щодо енергоефективності, впровадження інструментів стимулювання і підтримки здійснення заходів з підвищення рівня енергетичної ефективності будівель та енергозбереження (що відповідає вимогам положень Директиви 2012/27/ЄС);

- Закон України від 08.06.2017 №2222 – VIII « Про приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA)».

Можна стверджувати, що національне законодавство на сьогодні в основному забезпечує економіко-правові, соціальні та еколого-технічні умови енергозбереження для суб'єктів господарювання, бюджетних установ та організацій та громадян, визначає механізми державного контролю та управління енергозбереженням, запроваджує стимулювання енергоощадливості та розвитку відновлювальної енергетики, забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії.

Регіональна політика в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики будується відповідно до положень національного законодавства з врахуванням специфіки виробництва та споживання паливно-енергетичних ресурсів в регіоні. Здійснювана в країні децентралізація владних повноважень, що передбачає надання більшої самостійності й відповідальності регіональних та місцевих органів влади, вимагає від них, зокрема, активних дій в сфері енергозабезпечення територій. Це передбачають і підписані Меморандуми про співпрацю Держенергоефективності в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики з органами місцевого самоврядування ряду областей та міст України.

Успішна регіональна політика енергоефективності є основою інтенсивного розвитку економіки регіону та підвищення рівня та якості життя в ньому. В регіонах зосереджується споживання енергоресурсів населенням та виробництвом. Регіональна влада в межах своїх компетенцій впроваджує політику енергоефективності при виконанні конкретних проектів та завдань, особливо пов'язаних зі споживанням енергоресурсів. Механізми впливу на рівень енергоефективності визначається стратегічними, програмними та плановими документами регіону і включають засоби примушування, заохочування та стимулювання, просвітництва. Ефективність виконання завдань з підвищення енергоефективності регіону відображається системою показників. Їх слід постійно обліковувати, відслідковувати, аналізувати та оприлюднювати для того, щоб і влада і громадянське суспільство разом виробляли рішення по забезпеченню енергоощадливості в регіоні.

Регіональна політика в галузі відновлювальної енергетики покликана створити необхідні умови для її розвитку. Конкуренентоспроможність регіону визначальним чином залежить від скорочення споживання невідновлювальних ресурсів, відповідно, активного впровадження відновлювальних джерел енергії в економіку регіону. Регіональна політика повинна стимулювати використання відновлювальних джерел енергії суб'єктами господарювання регіону та сприяти залученню інвестицій в дану сферу.

Основними напрямками регіональної політики в контексті виконання взятих на себе зобов'язань України у сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики є:

- стимулювання впровадження енергоефективних заходів;
- скорочення та заміщення споживання газу;
- розбудова ринку енергосервісу для проведення термомодернізації будівель бюджетних установ;
- розвиток та здійснення енергомоніторингу;
- стимулювання виробництва тепла та електроенергії з альтернативних джерел енергії;
- покращення інвестиційного клімату для розвитку енергоефективності та відновлювальної енергетики;
- проведення масштабних інформаційно-роз'яснювальних кампаній та комунікаційних заходів.

Система показників моніторингу та аналізу заходів в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики на регіональному рівні

Ефективна регіональна політика підвищення енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики передбачає її побудову за результатами моніторингу індикаторів, які відображають стан та тенденції змін в даній сфері. Моніторинг енергоефективності регіону зі сторони громадськості повинен оцінити потенціал енергозбереження, продемонструвати виконання державою взятих на себе зобов'язань, забезпечити інформаційно-аналітичну базу для обґрунтування пропозицій щодо розвитку процесів енергоефективності та відновлювальної енергетики в регіоні.

Завданням громадського моніторингу енергоефективності та відновлювальної енергетики в контексті виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС є розрахунок індикаторів, що дозволяють відслідкувати стан та зміни в енергетичному секторі регіону, наближеність регіональної політики до Директив ЄС в сфері енергетики, готовність регіональної влади впроваджувати громадські ініціативи, тенденції в політиці енергозбереження та відновної енергетики, їх вплив на енергетичну незалежність регіону та його конкурентоздатність.

Враховуючи відповідність нормативно-правових актів регіональних органів влади національному законодавству, побудова індикаторів для громадського моніторингу енергоефективності та відновлювальної енергетики здійснена з врахуванням положень таких документів:

- Порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики, затверджений Постановою КМУ від 21.10.2015р. №856;
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони... . Ст.337, 338. /Міжнародний документ від 27.06.2014р.;
- Меморандум про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії. / Міжнародний документ від 24.11.2016р.

Відповідно до Додатку 1 Постанови КМУ №856 від 21.10.2015р. визначено наступні індикатори моніторингу енергоефективності та відновлювальної енергетики:

- 1) *Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії, відсотків до загальної кількості багатоквартирних будинків, що підлягають оснащенню.*
- 2) *Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.*
- 3) *Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.*
- 4) *Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.*
- 5) *Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.*
- 6) *Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.*
- 7) *Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.*

Відповідно до положень глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» розділу V Угоди про асоціацію та змісту Меморандуму про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом визначено індикатори, які відображають виконання зобов'язань взятих Україною в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики. Критеріями відбору індикаторів послужила можливість їх розрахунку на регіональному рівні, виходячи із нормативно-правової та статистично-аналітичної бази, яка формується обласними органами влади.

Індикатори оцінюють на регіональному рівні результативні показники за напрямками виконання зобов'язань, передбачених ст. 337 та 338 Угоди, а саме:

- Заходи по співробітництву в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження з країнами ЄС (ст. 337 Угоди, п.1) - індикатори:
  - 6) *Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди;*
  - 7) *Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).*
- Пропозиції стосовно регіональних ініціатив в сфері енергетики (ст. 337 Угоди, п.1: ст.338, п.а,с, і, j) - індикатори:
  - 10) *Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).*
  - 11) *Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).*
  - 12) *Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).*
- Заходи по інформуванню та захисту споживачів (ст. 337 Угоди, п.1) – індикатори:

- 13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).
- 14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).
- 15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.
- 16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.
- Заходи з розвитку інвестиційного клімату в сфері енергетики на місцевому рівні (ст. 338 Угоди, п. g) - індикатори:

17) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення.
  - Заходи з налагодження співпраці з ЄІБ, ЄБРР в сфері енергозбереження та розвитку інфраструктури (ст. 338 Угоди, п. h, j) – індикатори:

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

22) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).
  - Заходи по впровадженню в регіоні енергетичних стандартів відповідно до директив ЄС після їх імплементації урядом України – індикатори(ст.338Угоди, п. m):

- 23) Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб нарастаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

Інформаційна база аналізу існуючого стану в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики. Результати аналізу.

Відповідно до умов угоди №РФР-8-2018 від 26.01.2018р. щодо виконання проекту «Контроль громадськості за реформуванням енергетичного сектора на регіональному рівні в контексті виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС» аналіз існуючого стану в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики» включає аналіз існуючих розпоряджень та нормативів місцевої влади в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії, наявність діючих проектів, їх відповідність вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС».

Інформаційною базою для проведення аналізу послужили розміщені на сайтах облдержадміністрацій та обласних рад нормативні документи, що стосувалися досліджуваних питань, інша інформація, яка аналізувала стан енергоефективності в областях, а також інформація оприлюднена на сайтах центральних органів влади, інших установ та організацій. Оцінка структури подання інформації з енергоефективності на сайтах облдержадміністрацій та облрад (крім Львівської обл.) свідчить про проблемність пошуку тих чи інших даних або рішень (інформація є розпорошеною і не завжди системною).

Для повноти аналізу від імені ГО «Інститут Регіонального Розвитку» були надіслані відповідні інформаційні запити з супровідними листами на ім'я керівників відповідних структурних профільних підрозділів у складі облдержадміністрацій (Додаток 1). У відповідь на наш запит інформація надійшла від 4-х областей (Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької). Керівництво Тернопільської області надіслало інформацію із запізненням, мотивуючи запізнення тимчасовою відсутністю керівника управління житлово-комунального господарства та енергозбереження.

Оцінка відповідей по запиту на інформацію показала наступне (див. додатки 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5): відповідно до структури запиту відповіді надійшли від 2-х областей – Львівської та Закарпатської; Чернівецька область представили наявні інформаційні матеріали, які є дотичними до питань, що ставилися інформаційним запитом; Івано-Франківська ОДА надіслала коротку інформацію по п.5 «Об'єкти ВДЕ», Тернопільська ОДА надіслала відповіді за п. 1, 3,5,8 та неповну інформацію за п.2 і 4. Одночасно в надісланій інформації, що поступила відповідно до структури запиту від 2-х областей (Львівської та Закарпатської) ряд позицій залишилися без відповіді, а саме:

- п.6 Потенціал для використання біомаси для виробництва енергії;
- п.7 Показники моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики в сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності;
- п.8 Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність;
- п.9. Оцінка співробітництва в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження;
- п.11 Інвестиційний клімат в сфері енергетики;
- п.12 Співпраця з ЄІБ, ЄБРР в сфері енергозбереження та розвитку інфраструктури;
- п.13 Пропозиції (плани) в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС.

Оцінка відповідей на інформаційний запит дозволяє зробити висновок, що керівництво ряду областей недостатньо приділяє уваги відслідковуванню стану енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики в регіоні. Громадський моніторинг даної сфери теж є пасивним і обмежується оцінками, які зроблені НДО в ході виконання проектів з енергоефективності з залученням грантової допомоги.

З аналізу обсягу та якості представлених профільними структурними підрозділами облдержадміністрацій матеріалів слідує, що виконання Угоди про асоціацію та розпорядження КМ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» не виділяється як окремий напрям в діяльності регіональних органів влади в сфері енергоефективності. Враховуючи, що основними вимогами Угоди та її імплементації в сфері енергоефективності є розвиток сектора альтернативних і відновлювальних джерел енергії та забезпечення раціонального споживання енергії, всі проекти, дії та рішення регіональної влади, які реалізуються з орієнтацією на виконання даних вимог, слід оцінювати, як такі, що виконуються в контексті виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

В ході аналізу основна увага приділялась нормативно-правовим актам і проектам, оцінкам діяльності в сфері енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики на рівні обласних рад та обласних державних адміністрацій. Для аналізу існуючих розпоряджень та нормативів місцевої влади в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії були відібрані нормативно-правові акти регіонального рівня, які діють в досліджуваних областях, націлені на реалізацію політики реформування енергетичного сектора та прийняті відповідно до повноважень обласних рад та обласних адміністрацій.

При проведенні аналізу мали місце такі обмеження. Проекти на рівні муніципалітетів та адміністративних районів розглядалися, як приклади успішного досвіду в сфері енергоефективності на місцевому рівні, що мають позитивний вплив на стан енергоефективності в регіоні. Аналіз проектів в рамках міжнародної технічної носив узагальнений характер. До уваги не бралися проекти з ремонту будівель та споруд бюджетної сфери, передбачені планами розвитку окремих галузей соціальної сфери за умови, що вони не передбачали модернізацію енергопостачання, хоча і супроводжувалися певним енергозберігаючим ефектом.

Проблемним аспектом формування інформаційної бази є розбіжності, які мають місце між даними, оприлюдненими центральними органами влади (Мінрегіон, Держенергоефективності, Міністерство енергетики та вугільної промисловості і ін.) та органами влади обласного рівня (ОДА, облрада, управління обласного рівня, тощо). В аналізі представлені всі наявні значення з посиланням на джерела їх походження.

Сформована в процесі аналізу інформаційна база визначила наступну структуру аналізу існуючого стану в сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики в розрізі досліджуваних областей:

- 1) аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії: Стратегії, Комплексні програми, Цільові програми, Проекти.
- 2) аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики (доповнюється кількісними параметрами в динаміці у разі їх надання облдержадміністраціями);
- 3) індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

Результатом аналізу є рейтинг досліджуваних областей за рівнем енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики та пропозиції заходів з розвитку сфери енергозбереження та відновлювальної енергетики для влади областей.

Рейтинг досліджуваних областей проведено за кожним із показників моніторингу, - за значеннями в 2015-2017рр. та динамікою (середньорічними темпами зміни), - і сумарно за всіма показниками.

Розділ 1.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1.1. Аналіз нормативно-правової бази з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

Стратегії

Чинна *Стратегія розвитку Закарпатської області на період до 2020р.* (затверджена рішенням облради №1220 від 06.03.2015р)¹ передбачає наступні стратегічні напрямки соціально-економічного розвитку області:

- 1) розвиток людського та соціального капіталу;
- 2) формування конкурентоспроможності та інноваційності економіки регіону;
- 3) інтегрований розвиток сільських і міських територій;
- 4) забезпечення якості і безпеки довкілля та просторової гармонії.

Досягнення стратегічної цілі за № 2 включає досягнення операційної цілі 2.3. Забезпечення енергозбереження та енергоефективності у виробничій та невиробничій сферах, реалізація якої передбачає ряд операційних завдань.

Операційні завдання та індикатори досягнення операційної цілі 2.3. «Забезпечення енергозбереження та енергоефективності у виробничій та невиробничій сферах» відповідно до Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020р.

Операційні завдання	Індикатори, одиниці виміру
2.3.1 Сприяння створенню енергосервісних компаній (ЕСКО) та підтримка їх діяльності у регіоні	<ul style="list-style-type: none"> • Кількість підрозділів енергосервісної мережі, од. • Впроваджені підрозділи енерго-менеджменту на підприємствах регіону, од. • Економія споживання природного газу, твердого палива та електроенергії за рахунок енергозбереження, відс.
2.3.2 Створення і впровадження регіональної системи моніторингу і управління енергоспоживанням	<ul style="list-style-type: none"> • Втрати теплової та електричної енергії підприємствами та бюджетними установами житлово-комунального господарства, відс. • Втрати води підприємствами житлово-комунального господарства, відс.
2.3.3. Визначення найбільш перспективних джерел та об'єктів генерації відновлювальної енергетики в регіоні	<ul style="list-style-type: none"> • Розроблений прогноз паливно-енергетичного балансу області на 2015–2020 роки, од. документів • Розроблений прогноз використання потенціалу альтернативної і відновлювальної енергетики в регіоні, од. документів
2.3.4 Розвиток відновлюваних джерел енергії та поступове заміщення традиційної енергетики на альтернативну та відновлювану	<ul style="list-style-type: none"> • Частка відновлювальної енергії у структурі загального енергоспоживання, відс. • Економія споживання природного газу, відс.

Як слідує зі змісту операційних завдань з забезпечення енергозбереження та енергоефективності пріоритетом енергетичної політики Закарпаття є розвиток відновлювальних джерел енергії та забезпечення ефективного енергоспоживання.

Плани заходів на виконання завдань Стратегії є достатньо песимістичними, що підтверджується їх фактичним виконанням. Порівняння планових та фактичних показників по заходах показує суттєве перевищення фактичних витрат над плановими, що свідчить про успішну мобілізацію ресурсів для забезпечення енергоефективності.

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

План та виконання заходів з енергозбереження та енергоефективності відповідно до Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2015-2017рр.¹

Заходи за напрямком	План тис. грн.	Факт тис.грн.
Модернізація системи вуличного освітлення в населених пунктах області з використанням енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії	3000,0	18334,008
Впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетних закладах області	17000,0	44753,800
Забезпечення бюджетних установ ресурсом деревини для твердопаливних котлів в Ужгородському районі	400,0	0,0

Обсяг економії природного газу за період впровадження проектів з енергозбереження становить 10320 тис. куб. м або 11857,7 тонн умовного палива.

План заходів із реалізації у 2018 – 2020 роках Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року (рішення №858 від 27.07.2017р.) за напрямком «енергозбереження та енергоефективність»²

Заходи за напрямком	Всього, тис.грн.	В т.ч. по роках		
		2018р.	2019р.	2020р. ⁴
Забезпечення енергозбереження та енергоефективності у виробничій та невиробничій сферах	4500	1500	1500	1500
Розвиток перспективних джерел альтернативної енергетики	1265,55	324,5	389,4	551,65

В контексті впровадження альтернативних видів палива в області прийнята **Стратегія заміщення природного газу у котельнях закладів бюджетної сфери на альтернативні види палива та електроенергію на 2015-2020рр.** (рішення облради №1221 від 06.03.2015р.)³. Стратегія розроблена з огляду на те, що в структурі споживання ресурсів газу бюджетними установами припадає 87 відсотків (на час розробки стратегії). Споживання дров для опалювання (біомаса) становить в балансі області тільки 8%. Споживання вугілля у балансі бюджетних установ області складає біля 5% і цей ресурс може бути досить легко заміщений біомасою при відповідній організації логістики постачання.

Основною метою стратегії є підвищення енергетичної незалежності Закарпатської області та зменшення обсягу споживання природного газу шляхом його заміщення альтернативними видами палива та електроенергією.

Стратегія розрахована на 6 років та передбачає:

- проведення енергоаудиту бюджетних закладів області;
- за результатами енергоаудиту визначення бюджетних закладів, які необхідно перевести на опалення нетрадиційними та альтернативними видами палива за етапами:

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

- I етап – котельні бюджетних закладів, які потребують першочергового переведення на альтернативне паливо у 2015 році;
  - II етап – котельні бюджетних закладів, які потребують переведення на альтернативне паливо протягом 2016-2018 років;
  - III етап – котельні бюджетних закладів, які потребують переведення на альтернативне паливо протягом 2019-2020 років (за умови додаткового обстеження);
- передбачення коштів в обласному та місцевих бюджетах на розробку проектно-кошторисної документації на реконструкцію котелень для закладів бюджетної сфери;
  - виконання робіт, передбачених Стратегією.

Передбачається зниження споживання природного газу за рахунок:

- заміщення (повного або часткового) природного газу альтернативними видами палива та електроенергією;
- утеплення елементів будівель (вікон, вхідних дверей, дахів, фасадів);
- впровадження сучасних енергоефективних технологій.

Для фінансування заходів з енергозбереження та модернізації комунальної теплоенергетики планується залучити всі доступні джерела.

Оцінка змісту, завдань та механізму Стратегії дозволяє зробити *висновок*: за змістом стратегія є описовою і більше відповідає Концепцію стратегії. Не підтверджується планами конкретних заходів.

Комплексні програми

Програма економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2018р. (рішення облради №1028 від 21.12.2017р.)¹ передбачає завдання з забезпечення енергоефективності в поточному періоді. За підсумками 2017р. в області реалізовувалося 20 регіональних проектів в сфері енергозбереження на суму 21 млн.грн.).

Забезпечення енергозбереження та енергоефективності у виробничій та невиробничій сферах відноситься до пріоритетних завдань на поточний рік; результатом є впровадження енергозберігаючих проектів, у тому числі спрямованих на виробництво та використання альтернативних видів палива (п.3.1). Програма передбачає спрямувати 10 відс. (20,0 млн. грн.) коштів державного фонду регіонального розвитку на розвиток енергоефективності державних і комунальних навчальних та медичних закладів.

Цільові програми

Цільова програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2020рр. (рішення Закарпатської облради №189 від 17.03.2016р.)² переслідує наступні цілі:

- оптимізація паливно-енергетичного балансу регіону за рахунок розвитку перспективних напрямів щодо виробництва паливно-енергетичних ресурсів та контролю за їх споживанням;
- скорочення споживання природного газу населенням (у томі числі ОСББ та ЖБК) за рахунок проведення інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію заходів з енергозбереження, та часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

² Там же.

фінансових установах кредитами, що надаються фізичним особам на впровадження енергозберігаючих технологій в межах державної програми підтримки енергозбереження;

- відносно скорочення видатків на використання паливно-енергетичних ресурсів в бюджетних установах, у тому числі за рахунок переведення котелень бюджетних установ на альтернативні види палива;

- створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління, підвищення рівня достовірності статистичної інформації.

Пріоритетами Програми є житлово-комунальне господарство та бюджетна сфера. В ній визначено організаційно-технічні заходи, які планується впровадити та індикатори досягнення результатів

Заходи та індикатори Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016 – 2020 роки

Заходи	
Організаційні:	Технічні:
<ul style="list-style-type: none"> • створення регіонального центру енергетичного менеджменту; • формування інформаційного і нормативно-методичного забезпечення поширення енергетичного менеджменту, підготовка енергоаудиторів; • проведення інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на формування у суспільстві енергоощадного світогляду та навчання з питань енергоефективності; • встановлення відповідних вимог до професійної кваліфікації і її підвищення, у першу чергу для тих категорій інженерно-технічних працівників, які пов'язані з управлінням енергетичними ресурсами; 	<ul style="list-style-type: none"> • обстеження (енергоаудит) підприємств та організацій для техніко-економічного обґрунтування ефективних енергозберігаючих заходів; • переведення котельного обладнання бюджетних установ на альтернативне паливо; • запровадження автономних систем електроопалення і водо підігріву акумуляційного типу; • встановлення приладів обліку холодної і гарячої води та двотарифних лічильників електроенергії; • заміна чи утеплення входних дверей та вікон; • зовнішнє та внутрішнє утеплення стін; • модернізація чи заміна систем опалення в адміністративних будівлях; • заміна ламп розжарювання на енергоощадні лампи.
Індикатори ефективності	
Показник	Очікуваний результат
Оптимізація паливно-енергетичного балансу регіону	Збільшення власного виробництва електроенергії щороку не менше ніж на 2%, за весь період дії Програми – не менш, ніж на 10 %. Скорочення споживання природного газу щороку в межах 3-5%, за весь період дії Програми – в межах 10-20%.
Скорочення споживання природного газу населенням	Скорочення споживання природного газу населенням щороку в межах 3-5%, за весь період дії Програми – в межах 10-20%.
Створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління, підвищення рівня	Формування електронної бази даних, де буде міститися інформація про технічний стан підприємств, установ та організацій різних форм власності області. Зберігання та постійне оновлення інформації по кожному об'єкту щодо технічних параметрів будівлі, систем тепло забезпечення (котельне обладнання, системи опалення), систем водопостачання, водовідведення, зовнішнього і внутрішнього освітлення. Аналіз

достовірності статистичної інформації	інформації про енергозабезпечення (споживання енергоносіїв для опалення та витрати електроенергії. Енергомоніторинг буде аналізувати зміни, автоматично визначати показник витрат енергоносіїв на 1 кв.м. і щомісяця протягом опалювального сезону складати перелік найбільш енерговитратних установ регіону.
---------------------------------------	---

Механізми, закладені Програмою:

- *енергомоніторинг*: організація на постійній основі баз оновлювальної інформації щодо технічних параметрів будівель, систем теплозабезпечення, споживання енергоносіїв для опалення та витрати електроенергії (витрати енергоносіїв на 1 кв.м.), визначення найбільш енерговитратних установ (щомісячно протягом опалювального сезону) → план дій досягнення енергоефективності;

- *популяризація* серед населення, як найбільшого споживача енергетичних ресурсів області, інформації щодо ощадного споживання енергетичних ресурсів та щодо принципів дії державної програми підтримки населення на впровадження *енергоефективних заходів* в житлових будинках;

- *відшкодування частини відсоткової ставки* за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження. Базові положення:

- відшкодування є додатковим стимулюванням з обласного бюджету осіб, які в рамках державної програми отримали кредити на впровадження енергозберігаючих технологій з компенсацією з державного бюджету тіла кредиту на термін до 3 років;
- відшкодування складає 15 відсотків для всіх позичальників;
- відшкодування відбувається щомісячно на основі реєстру позичальників шляхом перерахунку головним розпорядником коштів обласного бюджету на рахунок кредитно-фінансової установи, яка в свою чергу розподіляє ці кошти на поточні рахунки Позичальників, про що головному розпоряднику коштів надаються відповідні виписки чи підтверджуючі документи;
- відшкодування відсотків за кредитами здійснюється на придбання *енергоефективного обладнання та/або матеріалів*, до яких належать:
  - радіатори опалення з терморегуляторами;
  - вікна з двокамерними енергоефективними склопакетами (з енергозберігаючим склом);
  - рекуператори тепла вентиляційного повітря;
  - вузли обліку води (гарячої, холодної), зокрема засоби обліку та відповідне додаткове обладнання і матеріали;
  - матеріали для проведення робіт з теплоізоляції зовнішніх стін, підвальних приміщень, горищ, покрівель та фундаментів;
  - теплові насоси;
  - сонячні колектори для виробництва теплової енергії та підігріву води;
  - котли з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу).

Оцінюючи механізм відшкодування відсотків за кредитами слід зазначити його певні обмежувальні ознаки, а саме:

- для отримання відсотків слід бути учасником державної програми «теплих кредитів»;
- відсотки покриваються у разі отримання кредиту на придбання обладнання або матеріалів (не включені роботи з їх монтажу);
- перелік обладнання та матеріалів вичерпний і не передбачає можливості придбати інші, якщо виникне така потреба.

Фінансування Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016 – 2020 роки ¹

Роки	Державний бюджет	Місцевий бюджет	Залучені кошти	Всього
2016	95,0	15,0	87,1	197,1
2017	98,0	15,0	92,4	205,4
2018	102,0	15,0	92,4	207,4
2019	105,0	14,95	89,6	209,55
2020	130,6	14,96	92,3	237,85
Разом;	530,6	74,9	451,8	1057,3

Аналіз джерел фінансування Програми свідчить, що ставка в її реалізації робиться на коштах державного бюджету та залучені джерела. Щодо останніх, то програмою не передбачається заходів з їх залучення, що викликає певні сумніви щодо реальності запланованих сум.

Реалізація програми конкретизується щорічними Планами (відповідно рішення облради №359 від 14.06.2016р., № 720 від 23.03.2017, №1024 від 21.12.2017).

Показники з реалізації Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016 – 2020 роки (джерело місцевий бюджет) і їх виконання, тис.грн.²

№п.п.	Назва напрямку діяльності	2016р.		2017р.		2018р.
		план	факт	план	факт**	план
1.	Зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів населенням (відшкодування частини відсоткової ставки)	1000	645,4	3000	1005,5	3000
2.1	Зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами (альтернативні види палива, термомодернізація)	30000	645,4*	12000	-	-
2.2.	Скорочення споживання енергоносіїв в бюджетній сфері (енергоаудит)	3000		-	-	-
3.	Оптимізація паливно-енергетичного балансу регіону за рахунок контролю за споживанням паливно-енергетичних ресурсів (регіональний центр енергоменеджменту)	-		-	-	-
4.	Розвиток біоенергетичних технологій у бюджетній сфері (будівництво котельні на біомасі)			3000		
	Разом:	34000	1290,8	18000	1005,5	3000

* 2 котельні

**Відповідно до моніторингу програми (моніторинг не є повним, частково описує хід виконання програми за рахунок державних коштів та місцевих бюджетів) в 2017р. відшкодовано частину відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження у сумі – 1005,5 тис. грн. (відшкодовано відсотки по 12 кредитах). Також, протягом 2017 року було реалізовано 10 проектів по термомодернізації будівель бюджетних установ, які фінансувалися за рахунок коштів інших програм, а саме: - державний бюджет –11 375,8тис. гривень, місцевий бюджет – 1 666,1 тис. грн.

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

² Там же.

З оцінювання реалізації Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016 – 2020 роки слідує висновок, що вона є мало дієвою і на сьогодні залишається описом намірів влади змінити існуючий стан справ в енергетичній сфері. Джерела фінансування Програми є недостатніми, через відсутність енергоаудиту рішення щодо проєктів, на які скеровуються кошти не завжди є найдоцільнішими для поточного періоду. Залучення інвестицій з інших джерел під реалізацію програми не підтверджується заходами, націленими на стимулювання інвесторів.

Міжнародні проєкти

Проєкт ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»¹

Спільний проєкт ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – це довготривала і комплексна ініціатива зі зміцнення потенціалу, спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні. Проєкт підтримує врядування за участі громад та ініціативи, впроваджувані громадами, щоб покращити умови проживання людей у сільській і міській місцевості по всій країні. МРГ приділяє особливу увагу відновленню соціальної та комунальної інфраструктури у пріоритетних сферах охорони здоров'я, екології, управління водними ресурсами, покращення управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку.

Україна і Європейська комісія уклали Угоду про фінансування цього Проєкту 31 травня 2011 року. Тривалість проєкту:

- Фаза I – 03.09.2007 – 05.06.2011,
- Фаза II – 06.06.2011 – 30.06.2015,
- Фаза III – 01.07.2015 – по сьогодні.

Закарпаття входить до проєкту як область спеціального пілотування. В рамках другої фази цього проєкту область отримала 4,2 млн. грн. мікрогрантів на реалізацію 14 проєктів в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сьогодні затверджено 10 проєктів хоча кінцева вартість грантів не визначена. Більшість проєктів стосуються підвищення енергоефективності навчальних закладів, чотири проєкти це встановлення вуличного освітлення на сонячних батареях.

Проєкт ЄС «Угода мерів схід»²: 2016 – 2020 роки.

Проєкт надає підтримку муніципалітетам в країнах Східного партнерства в сфері розробки та реалізації планів дій по стійкому енергетичному і кліматичному розвитку (SECAPs).

Загальний бюджет проєкту 4,5 млн. Євро.

В Закарпатті на сьогодні підписано дві угоди:

- Ужгород
- Перечінська об'єднана територіальна громада

EU4Energy: Мережа локальних організацій громадянського суспільства в питаннях енергоефективності (CLEEN)³: 2015 – 2018 роки.

Загальний бюджет проєкту 993343 Євро

---

¹ <http://cba.org.ua>

² <http://www.soglasheniemerov.eu>

³ <http://cleenet.org>

Проект створено для організації громадянського моніторингу місцевої політики в сфері енергоефективності, бюджетів і забезпечення виконання вимог законодавства. Як особи, що більш знані в місцевих потребах, мають можливість покращити координацію шляхом роботи з місцевими органами влади та зацікавленими сторонами.

Одним з учасників проекту є ГО «Екосфера» з Ужгороду. В 2015 році ГО зібрала дані і оцінила енергоефективність громадських об'єктів в п'яти містах Закарпатської області. Результати були надані місцевим органам влади для покращення процесу прийняття рішень. В 2016 році організація успішно співпрацювала з міською владою Ужгороду. Активісти проаналізували дані про енергоспоживання шкіл Закарпатської області, прийняли участь в розробці Плану дій енергетичного розвитку Ужгороду і внесли запровадження системи енергоменеджменту в міську програму енергоефективності на 2016 – 2017 роки. Завдяки зусиллям команди організації Ужгород першим в області підписав Угоди мерів.

Проект «Біоенергетика Карпат»

Проект «Біоенергія Карпат»: реєстраційний номер: HUSKROUA/0901/031; бюджет 430214 Євро; період реалізації 2010 – 2013 роки. Проект передбачав впровадження енергоефективних технологій опалення на основі біомаси в навчальних закладах в сільських районах Закарпатської області. Виконавцем проекту було комунальне підприємство «Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття» Закарпатської обласної ради».

Висновок: Оцінюючи відповідність нормативно-правового забезпечення в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії в Закарпатській області вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» слід констатувати наступне:

- 1) чинні нормативно-правові акти області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії прийняті у відповідності з нормативно-правовим регулюванням центрального рівня, зокрема документів по імплементації угоди, та враховують директиви ЄС з енергоефективності та відновлювальних джерел енергії;
- 2) питання енергоефективності визначені як операційна ціль Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020р.; знайшли відображення в щорічних програмах економічного і соціального розвитку Закарпатської області та цільових документах (Стратегія заміщення природного газу у котельнях закладів бюджетної сфери на альтернативні види палива та електроенергію на 2015-2020рр., Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016 – 2020 роки);
- 3) нормативні документи області скеровані на впровадження базових вимог Угоди в досліджуваній сфері, а саме:
  - стимулювання ініціатив у сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії населенням за рахунок позикових коштів;
  - скорочення витрат енергоресурсів в бюджетній сфері завдяки переходу на альтернативні джерела енергії, забезпечення енергоефективності будівель;
  - впровадження енергозберігаючих технологій;
  - впровадження енергоаудиту, обліку та моніторингу витрат енергоресурсів.
- 4) завдання, які передбачаються документами обласного рівня, мають дещо декларативний характер, оскільки не передбачають належного фінансового забезпечення їх виконання. Як наслідок, в області мало що зроблено з реалізації вимоги Угоди щодо впровадження енергоаудиту, обліку та моніторингу витрат енергоресурсів. Інші вимоги Угоди частково задовольняються в рамках виділених коштів з державного бюджету та залучених приватних інвестицій. З обласного бюджету виділяються незначні суми, які майже не впливають на стан

енергоефективності та проведення енергетичних реформ. Відсутні ініціативи області в сфері залучення інвестицій в проекти відновлювальної енергетики та енергозбереження.

- 5) імплементації Угоди про асоціацію та виконання розпорядження КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» сприяє активна реалізація на теренах області проектів міжнародної допомоги в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики.

1.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики

Загальна характеристика ситуації

Закарпатська область традиційно вважається лідером в сфері енергозбереження в Україні. Ще в 2012 році область повністю відмовилась від централізованого опалення, що на думку експертів дозволило заощадити близько 120 млн. куб. метрів газу в рік¹. В 2013 році закарпатська область посіла перше місце в рейтингу енергоефективності Ukrainian Energy Index 2013 із загальною ефективністю споживання енергоресурсів 64,3 %².

За даними Інституту відновлювальної енергетики, Закарпатська область має великий потенціал в сфері отримання енергії з ВДЕ і є єдиною областю в Україні, технічно-досяжний енергетичний потенціал відновлювальних джерел енергії якої становить 3,27 млн. т у. п. при споживанні 1,29 млн. т у. п. (253 %).

Структура потенціалу відновлювальних джерел енергії Закарпатської області (за даними Інституту відновлювальної енергетики)

Сфера ВДЕ	Потенціал, млн. т. у. п.	Частка, %
мала гідроенергетика	1,11	34,0
геотермальна енергія	0,85	26,0
енергія біомаси	0,71	22,0
енергія вітру	0,30	9,0
енергія доквілля	0,16	5,0
енергія сонця	0,14	4,0
всього	3,27	100,0

З огляду на значний потенціал області своїм рішенням за № 189 від 17.03.2016 р. Закарпатська обласна рада прийняла «Програму енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області на 2016 – 2020 роки»³, згідно з якою пріоритетним напрямком розвитку енергоефективності є досягнення енергетичної незалежності області за рахунок розвитку енергетики на відновлювальних джерелах (див. п.1.1).

В рамках реалізації програми енергоефективності та енергозбереження в Закарпатті прийнято обласну програму відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження, а також 4 місцеві програми. Проте через брак коштів, за даними Держенергоефективності, з бюджетом на 2017 рік було прийнято лише 2 програми на суму 950 тис. грн. Всього в 2017 році профінансовано 4 проекти на суму 263 513 грн. (див. таблицю Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році).

Всього, згідно даних Держенергоефективності⁴, за державною програмою кредитування

¹ <http://yearago.unian.ua>

² <http://uzhgorod.in>

³ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

⁴ <http://saee.gov.ua>

придбання енергоефективних матеріалів населенням та ОСББ станом на 11.12.2017 в Закарпатській області було надано кредитів на загальну суму 189,71 млн. грн. (четверте місце з п'яти областей регіону та значно менше ніж в середньому по Україні - 210,5 млн. грн.), з них 169,8 млн. грн. надано безпосередньо населенню та 2,87 млн. грн. надано представникам ОСББ / ЖБК.

Згідно із звітом про хід виконання Програми енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області на 2016 – 2020 роки¹ в 2017 році з запланованих програмою 3 млн. грн. було надано відшкодувань по 12 кредитах на суму 1005,5 тис. грн. План не було виконано в зв'язку з відсутністю необхідного фінансування в районних бюджетах. Всього в області в 2017 році було надано більш ніж 3 тис. кредитів населенню та 12 кредитів об'єднанням співвласників на суму близько 82,7 млн. грн. та 1,9 млн. грн. відповідно. Сума компенсацій з місцевих бюджетів за кредитами, отриманими на енергозберігаючі заходи, складала 890,3 тис. грн.

У зв'язку із відсутністю фінансування не було реалізовано і заплановане програмою на 2017р. створення регіонального центру енергетичного менеджменту. Виконання функцій регіонального центру енергетичного менеджменту закріплено за відділом енергозбереження департаменту інфраструктури, розвитку і утримання мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення та житлово-комунального господарства. В результаті було розроблено електронну базу даних закладів бюджетної сфери з зазначенням інформації щодо місця розташування об'єкта, потужності котельні (котла), виду палива та обсягів споживання енергоресурсів. Відповідно до рекомендацій Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження, департаментом було розроблено уніфікований пакет документів для впровадження системи енергетичного менеджменту.

Також через брак фінансування з місцевих бюджетів в 2017 році не було здійснено запланованого енергетичного аудиту на об'єктах бюджетної сфери області та термомодернізація будівель бюджетних установ не проводилася.

Проте, слід зазначити, що в 2017 році було реалізовано 10 проектів термомодернізації будівель бюджетних установ за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку (6 925,5 тис. грн.) та субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (державний бюджет – 4 450,3 тис.грн, місцеві бюджети – 1 666,1 тис. грн.).

Відповідно до Плану заходів, а також на виконання підписаного Меморандуму між Закарпатською обласною державною адміністрацією та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в рамках Проекту «Розвиток та комерціалізація біоенергетичних технологій у муніципальному секторі в Україні» було заплановано реалізацію пілотного проекту по будівництву котельні на біомасі. Проте у 2017 році пілотний проект не був реалізований у зв'язку з відсутністю фінансування.

За даними Міністерства регіонального розвитку 65 % домогосподарств області опалюються за рахунок газу (46 % в середньому по Україні) і 35 % за рахунок альтернативних джерел (16 % в середньому по Україні). За показником встановленої потужності котелень на ВДЕ область посідає 12-те місце в Україні (4-те в Західному регіоні) з показником 17 Гкал/год. або близько 11 % від загальної потужності котелень².

---

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

² <http://energymagazine.com.ua>

Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році (за даними Держенергоефективності¹)

Область / район	Програма	Об'єкт відшкодування	Бюджет	Що відшкодовується	Частка відшкодування	Профінансовано, кількість	Вартість, грн.
Закарпатська обл.	Без бюджету	Фіз. особи	1 000 000	Частина ставки	0,15		
Берегівський р-н	Відсутня						
Воловецький р-н	Відсутня						
Іршавський р-н	Відсутня						
Міжгірський р-н	Відсутня						
Мукачівський р-н	Відсутня	У районі діє цільова районна Програма «Власний дім», яка передбачає надання пільгового кредиту (3 %), а для багатодітних сімей безвідсоткове через обласний Фонд інвестування для впровадження ЕЕ технологій					
Свалявський р-н	В розробці	Фіз. особи		Частина ставки	Не визначено		
Великобerezнянський р-н	В розробці						
Виноградівський р-н	В розробці						
Перечинський р-н	Відсутня						
Рахівський р-н	В розробці						
Тячівський р-н	Відсутня						
Ужгородський р-н	Відсутня						
Хустський р-н	Відсутня						
смт. Солотвино	Без бюджету	ОСББ, ЖБК	25 000	Частина тіла кредиту			
м. Ужгород	З бюджетом	ОСББ	25 000	Частина тіла кредиту	0,4	2	102308
м. Ужгород	Без бюджету	Фізичні особи		Частина ставки	0,15		
м. Мукчево	З бюджетом	ОСББ, ЖБК	700 000	Частина тіла кредиту	0,3	2	161205
м. Хуст	Відсутня						
м. Берегово	Відсутня						
м. Чоп	В розробці						

¹ <http://saee.gov.ua>

Сонячна енергетика Закарпатської області (за даними НКРЕ)¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Сонячна електростанція «СЕ-1»	Ужгородський р-н, с. Ратівці, вул. Добо Іштвана, 1А	ТОВ «Сонячна енергія плюс»	м. Ужгород, вул. Фединця, 11А	5,40
Сонячна електростанція «СЕ-2»	Ужгородський р-н, с. Андріївка, вул. Миру, 1А	ТОВ «Сонячна енергія плюс»	м. Ужгород, вул. Фединця, 11А	9,99
Сонячна електростанція Гута	Ужгородський р-н, с. Гута, вул. Нова, 33	ТОВ «Акванова гідроресурс»	м. Ужгород, вул. Швабська, 67	3,42
Сонячна електростанція «СЕ-3»	Ужгородський р-н, Тийглишська с.р.	ТОВ «Євроімекс»	м. Ужгород, вул. Фединця, 11А	9,07
Сонячна електростанція «Гута-2»	Ужгородський р-н, Кам'яницька с.р.	ТОВ «Інтеренерджи»	м. Київ, вул. Васильківська, 1	3,5
Фотогальванічна станція	Ужгородський р-н, с. Велика Добронь	ТОВ «Ектотехнік Велика Добронь»	Ужгородський р-н, с Велика Добронь, вул. Малодобронська, 130	4,5
Всього потужність				35,88

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

Гідроенергетика Закарпатської області (за даними НКРЕ)¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Білинська ГЕС	Рахівський р-н., с Білин	ТОВ «Енергія Карпат»	м. Ужгород, вул.. Швабська, 67	0,63
Ужгородська ГЕС	м. Ужгород, вул.. Електрозаводська, 4	ТОВ «Акваресурсенерго»	м. Київ, вул.. Васильківська, 1	1,90
Оноківська ГЕС	Ужгородський з-н, с. Оноківці, вул.. Енергетиків, 1	ТОВ «Акваресурсенерго»	м. Київ, вул.. Васильківська, 1	2,65
Мала ГЕС	Тячівський р-н, с. Красна	ПП «Укрелектробуд»	м. Ужгород, вул.. Тиха, 16/2	0,8
Мала ГЕС	Перечинський р-н, с. Туря-Поляна	ПП «Комерцконсалт»	м. Ужгород, вул.. Тиха, 16/2	1,05
Теребле-Рікська ГЕС	Хустський р-н, с. Нижній бистрій	ТОВ «Акваресурс-1»	м. Ужгород, вул.. Жупанатська, 18	27,0
Мірі ГЕС	Тячівський р-н. Лопухівська с.р.	ПП «Альтенер»	м. Ужгород, вул.. Фединця, 11А	0,99
МГЕС Нижній Бистрій	Хустський р-н, с Нижній Бистрій, 423 А	ТОВ «Акванова девелопмент»	м. Київ, вул.. Васильківська, 1	2,2
Туря-Полянська ГЕС-2	Перечинський р-н, Туря Полянська, с.р.	ТОВ «Зелена Технологія»	Перечинський р-н, с. Туря Поляна, урочище Шипот, 1А	1,0
Міні ГЕС р. Яновець	Тячівський з-н, с. Мокра Руська, вул.. Миру, 223Б	ТОВ «Ренер»	М. Ужгород, вул.. Фединця, 11А	0,99
Всього потужність				39,21

Біоенергетика Закарпатської області (за даними НКРЕ)²

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Теплова електростанція на трісці деревини	м. Рахів, вул. Б. Хмельницького, 70	ТОВ «Біотес»	м. Рахів, вул. Б. Хмельницького, 70	6,0
Енергетична Станція «Екоенергія Барвінок» на звалищному газі	Ужгородський р-н, с. Барвінок, міське звалище	ПП «МП Латекс»	Ужгородський р-н. с. Барвінок, вул. Е. Егана, 50	0,6
Всього потужність				6,6

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

² Там же

Активно розвивається в області виробництво електроенергії з альтернативних джерел енергії. За даними НКРЕ на початок 2018 року на Закарпатті отримали ліцензії на виробництво електроенергії по зеленому тарифу 18 об'єктів¹ загальною потужністю 81,69 МВт. Крім того сонячну електроенергію в області на кінець 2017 року виробляло 166 приватних домогосподарств із загальною потужністю 3,29 МВт².

Згідно даних НКРЕ на Закарпатті ліцензію на постачання електроенергії сьогодні має 6 об'єктів загальною потужністю 35,9 МВт. За даними ЗМІ найближчим часом планується відкриття ще 3 сонячних електростанцій потужністю 33,6 МВт. В такому випадку загальна потужність сонячної енергетики Закарпаття становитиме 69,48 МВт без врахування електроенергії від домашніх господарств.

Згідно даних НКРЕ ліцензію на продаж електроенергії за зеленим тарифом має 10 міні гідроелектростанцій загальною потужністю 39,21 МВт.

Біоенергетика, незважаючи на значний потенціал галузі, в Закарпатській області розвинута слабо. На початок 2018 року ліцензію на постачання електроенергії мало лише два підприємства загальною потужністю 6,6 МВт: тепла електростанція в м. Рахів, що працює на відходах деревини, потужністю 6,0 МВт та енергетична станція в с. Барвінок потужністю 0,6 МВт, що працює на біогазі міського сміттевого звалища.

Таким чином загальна потужність електростанцій на альтернативних джерел в Закарпатті становить 81,69 МВт. в той час, як згідно даних Головного управління статистики по Закарпатській області, загальне споживання електроенергії в області становить 529,1 МВт³. Таким чином альтернативна енергетика покриває близько 15,4 % від потреб області.

В рамках реалізації Стратегії розвитку Закарпатської на період до 2020р. за проектом «Модернізація системи вуличного освітлення в населених пунктах області з використанням енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії» станом на початок 2018 року частка встановлених світлоточок з енергозберігаючими джерелами світла до загальної кількості світлоточок склала майже 85 відсотків.

Всього з 2015р. в модернізацію вуличного освітлення інвестовано 44753,80 тис. грн. за рахунок місцевих бюджетів, ДФРР, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад (будівництво мережі зовнішнього освітлення у с. Раково Вільховецької ОТГ Тячівського району та реконструкція мережі освітлення м. Тячів) та на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (капітальний ремонт вуличного освітлення с. Білин Рахівського району).

За проектом «Впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетних закладах області» в межах якого впроваджено енергозберігаючі технології у закладах освіти та охорони здоров'я, зокрема у 2016 році чотири об'єкти пеероснащувались за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. У 2017 році було реалізовано 7 проектів з переведення котелень бюджетних установ на альтернативні види палива, обсяг фінансування зазначеного напрямку склав - 7,3 млн. грн., загальна потужність переведених котелень становить 2804 кВт.

Обсяг економії природного газу за період впровадження проектів з енергозбереження становить 10320 тис. куб. м або 11857,7 тонн умовного палива, у тому числі у 2017 році - 4250 тис. куб. м. природного газу або 4883,2 тонн умовного палива.

---

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

² <http://sae.gov.ua>

³ <http://www.ukrstat.gov.ua>

Порівняно до відповідних показників 2016 року економія природного газу від переведення у звітному році котелень з використанням альтернативних видів палива зросла на 1,9 пункти. За рахунок впровадження енергозберігаючих заходів у 2017 році на 0,6 пункти зменшилися фактичні втрати теплової енергії у теплових мережах при її транспортуванні порівняно з 2016 роком.

Кількісні параметри енергоефективності та відновлювальної енергетики в динаміці.

(за даними Закарпатської ОДА)

Динаміка показників в сфері енергоефективності

Показники	2015	2016	2017
Енергоємність валового регіонального продукту (ВРП) (т.у.п/1000дол)	0,579	0,531	0,436
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу)	0,899	0,901	0,900
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	1398,1	1412,3	1398,8
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)	8,8	4,8	5,4
Питома вага відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) у загальному виробництві електроенергії	100,0	100,0	100,0

Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.

Сектор економіки	Частка споживання, %
Населення	61,6
Промисловість	13,8
Комунально-побутові споживачі	8,6
Сільське господарство	0,9
Будівництво	0
Транспорт	0
Інші споживчі	15,1

Розподіл домогосподарств за видом опалення (%) в 2017 році

Тип опалення	Частка, %
Централізоване опалення	0,0
Газове опалення	67,0
Інші джерела	33,0

Динаміка використання газу населенням, млн.м.куб.

2015	2016	2017
389,3	408,1	405,8

Теплова енергія

Показник	2015	2016	2017
Відпущено теплової енергії, млн Гкал	0,0131	0,0135	0,0134
Встановлена потужність, тис Гкал/год	0,0204	0,0233	0,0250
Встановлена потужність котелень на ВДЕ, Гкал/год	0,0043	0,0043	0,0043
Частка встановленої потужності котелень на ВДЕ, %	21,1	18,5	17,2

Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017 році

Виробник	Частка, %
Котельні	84,4
Відновлювальні джерела	15,6
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	0,0

Розвиток ВДЕ:

Показник	2015	2016	2017
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	12	14	16
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	8	11	14
<i>Сонячна енергетика</i>			
Кількість СЕС	3	4	5
Встановлена потужність СЕС, МВт	18,000	21,480	37,356
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.	0,020	0,020	0,037
<i>Вітрова енергетика</i>			
Кількість ВЕС			
Встановлена потужність ВЕС, МВт			
Виробництво електроенергії ВЕС млрд. кВт-год.			
<i>Малі ГЕС</i>			
Кількість ГЕС	7	8	9
Встановлена потужність ГЕС, МВт	10,060	11,060	12,052
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.	0,013	0,020	0,034
<i>Біомаса</i>			
Кількість електростанцій на біомасі/біогазі	1	1	1
Встановлена потужність електростанцій на біомасі, МВт	1	1	1
Виробництво електроенергії електростанцій на біомасі млрд. кВт-год.	0,001	0,002	0,001

Проекти в сфері енергозбереження та енергоефективності

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет тис. грн.	Освоєні кошти	Джерела фінансування
Модернізація системи вуличного освітлення населених пунктах області з використанням енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії	2015-2017	http://zakarpal-rada.gov.ua	3000,0	18334,008	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетних закладах області			17000,0	44753,800	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Забезпечення бюджетних установ ресурсом деревини для твердопаливних котлів в Ужгородському районі			400,0	0,0	
Розвиток перспективних джерел альтернативної енергетики	2018-2020	http://zakarpal-rada.gov.ua	1265,55	0,0	Залучені інвестиції

Заходи в сфері енергозбереження та енергоефективності

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування
Здійснення будівельно-монтажних робіт по реконструкції вуличного освітлення; проведення випробувань з метою отримання допуску до підключення до діючої електромережі; введення в експлуатацію реконструйованої мережі вуличного освітлення; проведення аудиту і підготовка звіту про ефективність його впровадження	2015-2017	http://zakarpal-rada.gov.ua	3000,0	18334,008	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Встановлення котелень з твердопаливними			17000,0	44753,800	Державний фонд

котлами; капітальний ремонт теплових мереж; утеплення фасаду будівель; здійснення електромонтажних робіт; заміна трубопроводів теплових мереж					регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Придбання відповідного автономного пересувного обладнання для подріблення деревини і виготовлення тирси для опалення; пошук та встановлення ділових відносин зі споживачами ресурсів для твердопаливних котлів			400,0	0,0	
Відшкодування частин відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження	2016	http://zakarpal-rada.gov.ua	1000,0	0,0	Місцеві бюджети
Переведення котелень закладів бюджетної сфери згідно з додатком на альтернативні види палива	2016		30000,0	645,4	Місцеві бюджети
Створення регіонального центру енергетичного менеджменту	2016		0,0	0,0	
Проведення енергетичного аудиту	2016		3000,0	0,0	Місцеві бюджети
Відшкодування частин відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження	2017		3000,0	1005,5	Місцеві бюджети
Створення регіонального центру енергетичного менеджменту	2017		0,0	0,0	
Проведення енергетичного аудиту	2017		0,0	0,0	
Проведення термомодернізації будівель бюджетних установ	2017		12000,0	0,0	Місцеві бюджети
Реалізація пілотного проекту по будівництву котельні на біомасі	2017		3000,0	0,0	Місцеві бюджети, інші кошти
Збільшення власного виробництва електроенергії, підвищення енергетичної незалежності області	2018-2020	http://zakarpal-rada.gov.ua	1265,55	0,0	Залучені інвестиції

1.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

1) Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії.

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ на Закарпатті відсутня система центрального тепло постання, що робить область безперечним лідером в Україні за даним індикатором.

2) Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.

За даними Міністерства регіонального розвитку² частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива становила 11,4 % від загальної потужності котелень регіону. За 2015 – 2017 роки приріст становив в середньому 5,6 % в рік. За даними Закарпатської ОДА в 2017 році частка встановленої потужності котелень на ВДЕ становила 17,2 % від загальної встановленої потужності регіону, проте на протязі 2015 – 2017 років частка мала негативну динаміку і в середньому скорочувалася на 9,6 % в рік.

При цьому слід зауважити, що частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел становить 35 %³, за даними ОДА – 33 %.

3) Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.

За даними Міністерства регіонального розвитку⁴ Закарпатська область на протязі 2015 - 2016 років стабільно дотримувалася показника на рівні 0,8 %, проте в 2017 році він становив 1,09 % .

Всього на протязі 2017 року було надано близько 3000 кредитів на загальну суму 189,71 млн. грн.

4) Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.

Через брак фінансування енергосервісні договори з бюджетними установами на протязі останніх трьох років не уклалися. Проекти по термомодернізації установ та переведення на альтернативні види палива здійснювалися по мірі надходження бюджетних коштів без укладання відповідних енергосервісних договорів.

5) Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.

Розрахункові дані Головного управління статистики в Закарпатській області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному

---

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ <http://energymagazine.com.ua>

⁴ <http://www.minregion.gov.ua>

паливі в області не змінився і становив 0,68. В період 2015 – 2016 років скорочення споживання становило 10,5 %.

Динаміка споживання паливно-енергетичних ресурсів в Закарпатській області
(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	0,76	0,68	0,68

(за даними Закарпатської ОДА)

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	0,899	0,901	0,900

6) Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.

В зв'язку з незначними затратами на модернізацію котелень в бюджетній сфері частка обсягу теплової енергії, виробленої з альтернативних видів палива, на протязі останніх трьох років залишається на рівні 1,3 %. За даними Закарпатської ОДА частка виробленої за альтернативних джерел теплової енергії в 2017 році становила 15,6 %. Проте можна припустити, що розбіжності обумовлені розбіжностями обліку споживання промисловими об'єктами та домогосподарствами. За даними Міністерства регіонального розвитку частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел становить 35 %², за даними Закарпатської ОДА ця частка становить 33 %.

Динаміка частки обсягу теплової енергії, виробленої з альтернативних видів палива.
(за даними Міністерства регіонального розвитку)³

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	1,3	1,3	1,3

7) Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.

За даними звіту Закарпатської обласної ради про хід виконання стратегії розвитку Закарпаття до 2020 року⁴, рівень впровадження енергозберігаючих джерел в зовнішньому освітленні на початок 2018 року становив 85,0 %.

Динаміка впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні
(за даними Міністерства регіонального розвитку)⁵

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	30,5	43,1	85,0

8) Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² <http://energymagazine.com.ua>

³ <http://www.minregion.gov.ua>

⁴ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

⁵ <http://www.minregion.gov.ua>

Планів заходів (3).

В сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики наявними є плани заходів, які затверджені в рамках 3-х документів регіонального рівня :

- «Програма енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області на 2016 – 2020 роки» рішення обласної ради № 189 від 17.03.2016 р. (<http://zakarpat-rada.gov.ua>);
- «Стратегія розвитку Закарпатської області до 2020 року», рішення обласної ради № 1220 від 06.03.2015р. ¹;
- Програма економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2018р.²

Фінансування заходів з бюджету визначається кожного року при затвердженні бюджету в рамках ресурсних можливостей.

9) *Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).*

Станом на початок 2018р. за участю країн ЄС в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження виконуються **3-и проекти** в рамках технічної допомоги (див. Міжнародні проекти розд.1).

За 2017р. за участі країн ЄС мали місце інші (крім або в рамках проектів) форми співпраці:

Тематичні конференції (2-і):

(1) 13 - 14 вересня 2017 р. - Конференція з енергоефективності та інноваційного енергозбереження та обмін успішними практиками використання новітніх підходів з інноваційного енергозбереження та енергоефективності для розвитку громад в рамках компонента з енергоефективності проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ).

(2) 12 жовтня 2017 - «Стала енергетична політика - передумова для енергозбереження та енергоефективності» в рамках міжнародного форуму «Закарпаття - бізнес в центрі Європи».

Семінари (2-а):

(1) 12 жовтня 2017 - «Особливості впровадження системи енергоменеджменту у бюджетних установах та інвестиції в енергоефективність бюджетних установ» (під керівництвом Департаменту стратегічного розвитку Держенергоефективності та проекту GIZ «Реформа в сфері енергоефективності України»).

(2) 28 квітня 2017 року - «Розробка енергоефективних проектів у багатоквартирних будинках» (проект «Створення енергетичних агентств в Україні», впроваджується за дорученням Федерального міністерства довкілля, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів Німеччини (BMUB) компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH».

Плани:

- 25 – 28 квітня 2018 р. - II Ужгородський екофорум, що об'єднає виставку Uzhgorod Energy Expo та конференцію з енергозбереження. 25 – 28 квітня 2018 р.

10) *Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).*

На початок 2018 року в сфері енергозбереження затверджено:

---

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

² Там же.

Стратегії (2):

- Стратегія - частково в складі завдань Стратегії розвитку Закарпатської області до 2020р) (1) (окрема регіональна *стратегія* в сфері енергозбереження *відсутня*): перебуває в стані виконання;
- «Стратегія заміщення природного газу у котельнях закладів бюджетної сфери Закарпатської області на альтернативні види палива та електроенергію на 2015-2020 роки» рішення №1221 від 06.03.2015 (не реалізується).

Програми (1):

- Програма енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області на 2016 – 2020 роки.

Проектів (7):

- в рамках «Стратегії розвитку Закарпатської області до 2020 року»:
  - 1) реконструкції вуличного освітлення в населених пунктах області з використанням енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії;
  - 2) впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетних закладах області;
  - 3) забезпечення бюджетних установ ресурсом деревини для твердопаливних котлів в Ужгородському районі.
- в рамках Програми енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області на 2016 – 2020 роки»:
  - 4) відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження для фізичних осіб та ОСББ;
  - 5) створення регіонального центру енергетичного менеджменту;
  - 6) проведення енергоаудиту на об'єктах бюджетної сфери;
  - 7) проведення термомодернізації бюджетних установ.

Довідково: На протязі 2010 – 2015 років в області діяло близько п'яти приватних ініціатив в сфері енергозбереження та енергоефективності, переважно за участю міжнародних донорів, в більшості випадків проекти були пов'язані з енергоаудитом та заходами з енергоефективності навчальних закладів в сільській місцевості. Наприклад, у Закарпатській області протягом 2014 року у 30-ти загальноосвітніх школах та 16-ти дошкільних навчальних закладах котельні переведено на тверде опалення (дрова або брикети), у 34-х ЗОШ та 33-ти ДНЗ – на електороопалення. Також здійснено заміну вікон у 193-х закладах, дверей – у 237-х освітніх установах. У 2015 році неурядова природоохоронна організація РМЕО «ЕКОСФЕРА» вперше здійснила оцінку енергоефективності закладів освіти у Закарпатській області, опираючись на офіційні дані про витрати енергоносіїв за 2014 рік. Були оцінені заклади освіти, які знаходяться на балансі районів, м. Ужгорода, усіх районних центрів та м. Чопа. Лише 13 % закладів відповідали сучасним вимогам енергоощадності (<http://ekospha.org>). Скоріш всього ситуація обумовлена відсутністю комплексного підходу при проведенні заходів з енергозбереження. Реконструкція котельної може дещо заощадити витрати на паливо, проте не може значно змінити стан закладу. Згідно даних місцевих ЗМІ та інформації Інтернет приватні ініціативи в сфері енергоефективності та енергозбереження на сьогодні відсутні.

11) Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість):

Стратегії (2) (аналогічно п. 10).

Програми: відсутні.

Проекти: реалізовані 18/166.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018(за даними НКРЕ).¹ Всього 18 станцій потужністю 81,69 МВт.

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Закарпатська	6	0	10	2	18

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017
(за даними Держенергоефективності)¹

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Закарпатська	166	3,29

12) Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

**Програм: обласних (1)
місцевих (5)**

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження
(за даними Держенергоефективності)² - 2017 рік.

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Закарпатська	5	2	950 000	263 513

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017
(за даними Держенергоефективності)³

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77
Закарпатська	189,71	169,8	2,87

13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Закарпатської обласної державної адміністрації⁴:

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – відсутня;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в незначній мірі;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня.

На сайті питанням енергоефективності⁵ та енергозбереження присвячені 4 сторінки за тематикою:

- 2) імплементація угоди про асоціацію, зокрема в сфері енергоефективності;
- 3) перелік виставок, в тому числі в сфері енергетики та енергозбереження, в яких можна прийняти участь в 2018 році;

¹ <http://saee.gov.ua/>

² Там же.

³ Там же.

⁴ <http://www.carpathia.gov.ua>

⁵ <http://www.carpathia.gov.ua>

4) короткий звіт про використання коштів в 2017 році з державного фонду регіонального розвитку, які були реалізовані в сфері дорожнього розвитку та енергоефективності;

5) інформація про управління житлово-комунального господарства та енергозбереження, його функції і та основні напрями діяльності.

Сайт Закарпатської обласної ради¹

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявна;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня.

На сайті представлена інформація про місцеві рішення в сфері енергозбереження та енергоефективності, про внесення змін до документів, бюджети заходів та звіти про реалізацію заходів. Всього налічується близько 37 документів присвячених питанням енергоефективності та енергозбереження в області. Пошук матеріалів є утрудненим.

Широко висвітлюються питання енергозбереження в області в розділі «Новини сайту Обласної ради». На протязі 2017 різноманітним питанням, що присвячені сфері енергозбереження та енергоефективності було надруковано 47 матеріалів. Тематика матеріалів доволі різноманітна: звіти про діяльність обласної ради, новини про впровадження проєктів, пропаганда заходів з енергоефективності та енергозбереження, інші.

Довідково: Матеріали з питань енергоефективності та енергозбереження представлені на сайтах районних адміністрацій області. Бідбшість з них застаріло і припадає на період 2014 – 2016 років, в 2017 році друкувалося по 1 – 3 матеріали переважно про заходи, що були здійснені в районі в сфері енергозбереження. Найбільша кількість матеріалів (8) в 2017 році була представлена на сайті Березівської районній державній адміністрації.

14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Закарпатської обласної державної адміністрації

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – відсутня;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в незначній мірі;

На сайті представлено 2-і статті присвячені альтернативній енергетиці. Одна в загальному описує ситуацію в сфері альтернативної енергетики. Незважаючи, що остання зміна сторінки відбулася 26-01-2018 інформація містить явно застарілий характер і в ній не представлені всі існуючі сьогодні об'єкти альтернативної енергетики. Друга стаття присвячена скасуванню розпорядження голови Хустської райдержадміністрації про розроблення детального плану території для будівництва каскаду малих гідроелектростанцій за межами населених пунктів сіл Хустського району.

Сайт Закарпатської обласної ради

Інформація про:

---

¹ <http://zakarpat-rada.gov.ua>

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в незначній мірі;

На сайті¹ в 2017 році представлено п'ять матеріалів які пов'язані з питаннями альтернативної енергетики:

- 1) Досвід чеської республіки в альтернативній енергетиці;
- 2) Звіт про проекти з альтернативної енергетики на форумі «Закарпаття – бізнес в центрі Європи»;
- 3) Питання створення вітрових електростанцій на Боржавському гірському хребту;
- 4) Презентація круглого столу в Закарпатській облраді на якому обговорювали перспективи розвитку біоенергетики на Закарпатті;
- 5) Матеріал про перспективи розвитку біоенергетики в муніципальному секторі под егідою проекту ПРООН «Розвиток та комерціалізацію біоенергетичних технологій у муніципальному секторі в Україні».

Поодинокі матеріали присвячені питанням альтернативної енергетики на сайтах районних адміністрацій датуються 2013 – 2015 роками.

15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Закарпаття онлайн	1580
Голос Карпат	1122
Мукачеве	450
Карпат Ньюс	321
РГ «Панорама» Новини Мукачева і Закарпаття	237
Новини Закарпаття	223
ІА «Зідо»	168
Закарпатпост – Закарпатські новини	64
Всього	4165

Канал	Кількість сюжетів
М-студіо	1847
Перший канал	211
Галагов ТВ	113
Регіон ТВ	101
Тиса-1	71
Всього	2343

Станом на початок 2018 році в публікаціях місцевих Закарпатських інформаційних агентств виявлено всього 4165 матеріали, які присвячені питанням енергоефективності та енергозбереження. На місцевих каналах телебачення знайдено 2343 сюжети на дану тематику. Пошук по місцевим радіостанціям (Тиса, Версія та Закарпаття ФМ) результатів не дав.

¹ <http://zakarpatt-rada.gov.ua>

Тематика публікацій доволі різноманітна: публікації стосовно рішень Уряду України, місцевих органів самоврядування, приклади успішно реалізованих проектів, звіти обласної та районних рад, пропаганда заходів з енергозбереження та можливості отримати кредити по держаних та місцевих програмах, реклама енергозберігаючих технологій, тощо.

16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Голос Карпат	334
Закарпаття онлайн	327
Карпат Ньюс	257
Мукачеве	243
Новини Закарпаття	102
РГ «Панорама» Новини Мукачєва і Закарпаття	83
Закарпатпост – Закарпатські новини	66
ІА «Зідо»	8
Всього	1420

Канал	Кількість сюжетів
Перший канал	109
Тиса-1	54
Регіон ТВ	37
М-студіо	8
Галагов ТВ	8
Всього	216

В місцевій пресі зустрічається 1420 публікації на тему альтернативної енергетики та її розвитку. На телебаченні знайдено 216 сюжетів на дану тематику. На місцевих радіоканалах сюжетів стосовно альтернативної енергетики не знайдено.

При цьому частина матеріалів, що присвячена інвестиціям народних депутатів в сонячну енергетику та негативному впливу на екологію каскадам міні ГЕС на річках, носять явно негативний характер.

17) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Станом на початок 2018 року приватних інвестиційних проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження не виявлено. Всі інвестиції здійснювалися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевих бюджетів. Всього за період 2015 – 2017 за рахунок цих коштів було інвестовано 63,7 млн. грн. в реконструкцію вуличного освітлення та переведення котелень бюджетних установ на альтернативні види палива.

Бюджетні витрати на енергозбереження 2017 по відношенню до 2016р.

(за даними Закарпатської ОДА)

Напрямок	%
Реконструкція вуличного освітлення	12,98
Встановлення котелень на твердому паливі	255,60

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Проекти: заплановані (4).

- проекти 3 сонячних електростанцій потужністю 33,6 МВт. (за даними ЗМІ).
- проект створення вітрової станції потужністю 80 МВт. (У травні-червні 2017 року члени територіальних громад відповідних сільських рад на території Воловецького та Свалявського районів ознайомилися, розглянули та затвердили проект детального плану території розташування вітрової електростанції з необхідною інфраструктурою. Інвестори з Туреччини планують в 2018 – 2019 роках вкласти в будівництво 96 мільйонів євро).

Згідно перспективних планів реалізації «Стратегії розвитку Закарпатської області до 2020 року» на 2018 – 2020 планується подальший розвиток альтернативної енергетики в регіоні, для чого передбачається виділення коштів з місцевих бюджетів в сумі 1,265 млн. грн. Крім того для розвитку енергетики за даними Держенергоефективності в Закарпатській області виділено і підготовлено 4 земельні ділянки для створення об'єктів альтернативної енергетики.

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики (за даними Держенергоефективності)¹

Район	Сільська рада	Площа ділянки, га
Великобerezнянський	Малоберезнянська	12,10
Воловецький	Нижньоворітська	8,75
Свалявський	Керецьківська	7,00
Рахівський	Білинська	15,00

Довідково: Розроблені проекти по створенню на Закарпатті малих гідроелектростанцій. Проте даний захід на сьогодні опинився під загрозою в зв'язку з негативною реакцією місцевих мешканців на можливий негативний вплив на екологію довкілля. Так 21 липня 2017 року Голова Закарпатської ОДА скасував розпорядження голови Хустської райдержадміністрації про розроблення детального плану території для будівництва каскаду малих гідроелектростанцій за межами населених пунктів сіл Хустського району.

Примітка : За даними Державної статистичної служби України в 2017 році в Закарпатській області в сферу виробництва електроенергії було інвестовано 243,6 млн. грн, що становило 15,5 % від загального обсягу інвестицій в промисловість області. На протязі 2015 – 2017 років середній приріст інвестицій в сферу енергетики становив 31,9 % в рік.

Динаміка інвестицій в сферу постачання електроенергії в Закарпатській області (за даними Держкомстату)²

2015	2016	2017
140820	171816	243633

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження в Закарпатській області за участю іноземних інвесторів на протязі 2015 – 2017 років не виявлені. В місцевих ЗМІ відсутні інформація про перспективи появи таких проектів найближчим часом.

¹ <https://www.google.com/maps/>

² <http://www.ukrstat.gov.ua>

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

Дані про інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій відсутні.

Довідково: Згідно даних Головного управління статистики по Закарпатській області обсяги прямих іноземних інвестицій в енергетику Закарпатській області станом на початок 2018 року становили 2,6 млн. дол. США, скорочення по відношенню до початку 2017 року становило 3,2 %.

*Обсяги прямих іноземних інвестицій в енергетику Закарпаття, тис. дол. США
(за даними Головного управління статистики по Закарпатській області)¹*

01.01.2017	31.12.2017
2657,8	2574,8

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) відсутні.

**Проекти в рамках технічної допомоги:
всього (4)**

з них завершені (1):

- 1) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»
- 2) Проект ЄС «Угода мерів схід»
- 3) EU4Energy: Мережа локальних організацій громадянського суспільства в питаннях енергоефективності (CLEEN);
- 4) Проект «Біоенергетика Карпат» (реалізація завершена).

В рамках реалізації проектів реалізовано близько 20 програм з модернізації котелень в сільських навчальних закладах по їх переводу на альтернативне паливо, встановлено енергоефективне освітлення на сонячних в сільській місцевості, підготовлено та розпочато реалізацію 3 планів дій в місцевих органах влади по впровадженню енергоефективних технологій.

22) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) відсутні

¹ <http://www.uz.ukrstat.gov.ua>

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними донорами в Закарпатській області не виявлено.

23) Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

В 2017 році в Закарпатській області оформлено 926 сертифікатів 78 підприємствам-експортерам до 19 країн Євросоюзу: Німеччини (178), Італії (158), Румунії (136), Угорщини (118), Чехії (81) та інших¹. Проте даних стосовно оформлення енергетичних сертифікатів закарпатськими підприємствами не виявлено.

---

¹ <http://zak.sfs.gov.ua>

Розділ 2.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Аналіз нормативно-правової бази та проектів з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

Стратегії

Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020р. (рішення облради №1401-32/2014 від 17.10.2014р.)¹ передбачає досягнення наступних стратегічних цілей:

- 1) стійкий розвиток економіки;
- 2) розвиток туристично-рекреаційної сфери;
- 3) розвиток сільських територій;
- 4) розвиток людського капіталу.

Складовою досягнення цілі 1. «Стійкий розвиток економіки» є операційна ціль 1.3 «Забезпечення енергоефективності». Виділення операційної цілі в числі пріоритетів регіонального розвитку обумовлена проблемністю енергетичної сфери, зокрема критично низьким рівнем енергоефективності (енергетичні параметри) житлових та громадських будівель (близько 270 КВт.год/кв. м). Тому пріоритетами політики енергоефективності на період до 2020 визначено забезпечення енергозбереження в житловому секторі та бюджетних установах.

«Забезпечення енергоефективності» передбачається досягнути через розв'язання 2-х комплексних завдань – підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами та підтримка альтернативної енергетики

Завдання та сфери реалізації проектів відповідно до Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020р.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів
1.3.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> • запровадження системи енергоменеджменту за стандартом ISO 50001 в установах бюджетної сфери; • оптимізація магістральних мереж в системах теплопостачання міст регіону; • формування бази даних наявності відновлюваних джерел енергії з врахуванням їх географічного розташування; • термореновація будівель соціальної сфери, житлових будинків (на засадах дольової участі мешканців) з метою зменшення питомих витрат теплової енергії для потреб опалення; • розроблення системи матеріального стимулювання процесів ефективного використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, впровадження інноваційних розробок.
1.3.2. Підтримка альтернативної енергетики	<ul style="list-style-type: none"> • проведення заміни існуючих вугільних та газових котлів на котли на біомасі в бюджетній сфері та комунальній теплоенергетиці; • встановлення сонячних колекторів для підігріву води для потреб гарячого водопостачання в закладах бюджетної сфери, приватних будинках; • впровадження теплових насосів, електричного теплоаккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання; • побудова та розвиток в регіоні біопаливного кластеру(ів), який би дозволив створити стійку систему із вирощування енергетичних культур, заготівлі, переробки та кондиціонування лісової, сільськогосподарської та енергетичної біомаси, мережі складів проміжного зберігання кондиційної біомаси, доставки її споживачам та переробки біомаси на теплову та електричну енергію із системою збору та утилізації золи; • розроблення та впровадження механізму фінансування альтернативних технологій з отримання електроенергії, використання біопалива (з відходів) та інших джерел, що мають перспективний потенціал; • розроблення комплексу заходів щодо стимулювання і використання відновлюваних джерел енергії, відходів у теплопостачанні, комбінованому виробництві теплової та електричної енергії;

¹ <http://www.if.gov.ua/page/19310>

Розпорядженням голови Івано-Франківської ОДА від 29.05.2015р. № 359 було схвалено план заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року. План заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року перебуває на стадії розробки.

В рамках реалізації завдань з «Забезпечення енергоефективності» Стратегії розвитку передбачалася реалізація 6-и проектів.

Проекти з енергоефективності за Планом заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року¹

Проекти	Роки			
	2015р.	2016р.	2017р.	Разом
Покращання матеріально-технічної бази комунального підприємства в сфері енергозбереження та енергоефективності (Старолисецьке ЖКГ, альтернативна енергетика)	1200	800	-	2000
Створення прикарпатського калібрувального центру лічильників газу на природному газі (облік газу)	3800	1100	100	5000
Створення демонстраційно-промоційного центру альтернативних джерел теплопостачання на базі ДП «Лісекоцентр» (Богородчанський р-н, альтернативна енергетика)	1300	900	600	2800
Розробка Концепції забезпечення біопаливом об'єктів бюджетної сфери місцевого підпорядкування (в рамках біопаливного кластеру)				б/бюджету
Реконструкція вуличного освітлення в населених пунктах області з використанням енергії сонця (м. Косів, альтернативна енергетика)	100	600	800	1500
Стратегічна оцінка використання відновлюваних джерел енергії в області з врахуванням туристично-рекреаційного розвитку регіону	75	75	75	225
Розширення кластерної моделі теплопостачання бюджетних установ м. Долина на базі місцевих альтернативних джерел енергії	500	4550	-	5050
Разом:	6975	8025	1575	16575

Виконання Плану заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року²

Проекти	Роки			
	2015р.	2016р.	2017р. (9 місяців)	Разом
Проекти з досягнення операційної цілі 1.3. «Забезпечення енергоефективності»	1000	1729,0	7748,9**/ 1820,9	10477,9/4549,9
<i>Проекти не передбачені Стратегією та Планом (реалізовані)</i>		4821,4		x
<i>Проекти не передбачені Стратегією та Планом (не завершені)*</i>		23585,8		x
Разом:	1000	30136,2	7748,9**	x

*Оціночна вартість проектів 536886, 3 тис.грн.

**В чисельнику сума враховує проект будівництва газопроводу Надвірна-Ланчи (5928,0тис.грн.), в знаменнику дана сума не врахована.

Аналіз виконання проектів, передбачених Плану заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року показав наступне:

¹ http://www.if.gov.ua/files/Plan_zahodiv_2020.pdf

² <http://www.if.gov.ua/news/35848>

- планові завдання та фактичне їх виконання мають значні розбіжності;
- на практиці ініціюється та реалізується ряд проектів, які націлені на досягнення стратегічної операційної цілі «Забезпечення енергоефективності», що не передбачені планом;
- фінансування проектів не відповідає запланованим періодам (наприклад, грошу на проект по виділені у 2017р. (планувалося 2015-2016рр) та запланованим сумах (фактичні суми є меншими)¹.

Комплексні програми

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Івано-Франківської області (рішення облради № 764-20/2018 від 16.02.2018) в комплексі завдань регіонального розвитку визначає і завдання в сфері енергоефективності та енергоощадливості. Даний документ розробляється за структурою, яка передбачає визначення напрямків розвитку у плановому році. Програмою на 2018р. в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики визначені наступні завдання:

- реалізація заходів, передбачених цільовими програмами з енергоефективності та енергозбереження;
- переведення паливних господарств на використання альтернативних видів палива;
- запровадження автономних систем електроопалення і водопідігріву акумуляційного типу у закладах бюджетної сфери;
- модернізація систем освітлення об'єктів соціальної сфери із заміною джерел освітлення на більш енергоефективні (світлодіодні джерела), впровадження системи підтримки сталої освітленості в залежності від рівня природної освітленості, автоматичних вимикачів освітлення в приміщеннях із періодичним перебуванням людей та встановлення сонячних батарей із акумуляцією електроенергії;
- створення дієвої системи регіонального управління у сфері енергоефективності;
- впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах області.

Цільові програми

Програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки (рішення облради №1836-39/2015 від 16.10.2015р.)² ставить за мету створити сприятливі умови для населення області щодо зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів впродовж 2015-2018 років. Механізм, закладений програмою і конкретизований Порядком використання коштів обласного бюджету на виконання програми енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки (розпорядження голови ОДА №778 від 16.11.2016р.) , передбачає часткове відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-фінансових установах коротко- або середньостроковими кредитами на впровадження енергозберігаючих заходів, що надаються населенню (фізичним особам, ОСББ, ЖБК). Компенсується:

- 15 відс. річних у національній валюті - за кредитами, отриманими на заходи з енергозбереження;
- 20 відс. - за кредитами, отриманими на заходи, які орієнтовані на використання альтернативних до газу джерел енергії.

Часткове відшкодування відсотків за кредитами здійснюється на впровадження таких

¹ Станом на 12.03.2018р. відсутній звіт про результати реалізації проектів, визначених Планом заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року та не затверджено план заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року.

² http://www.orada.if.ua/fileadmin/documents/Rishennja/06_39/1836-39.pdf

енергозберігаючих заходів:

- утеплення стін будинків, підлоги, горищ та дахів;
- встановлення рекуператорів тепла;
- встановлення та заміна вікон та віконно-балконних конструкцій;
- встановлення та реконструкція електроопалення за енергозберігаючими технологіями;
- встановлення та реконструкція індивідуальних систем опалення;
- встановлення вентиляційних систем.

Відшкодування відсотків передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів на підставі генерального договору про співробітництво між головним розпорядником коштів та кредитно-фінансовою установою шляхом перерахунку головним розпорядником бюджетних коштів на рахунок відповідної кредитно-фінансової установи, яка у свою чергу розподіляє ці кошти на поточні рахунки позичальників.

Для фінансового забезпечення заходів програми планується об'єднувати всі доступні джерела ресурсів – обласний та місцеві бюджети, кредитні ресурси, кошти населення та інші джерела. Бюджетні призначення для реалізації заходів програми визначаються щорічно при формуванні обласного та місцевих бюджетів.

Аналіз механізму програми дозволяє виділити 2-а аспекти, які підвищують її дієвість у сфері забезпечення енергоефективності та енергоощадливості:

- 1) програма конкретизує механізм відшкодування відсотків за кредитами, отриманими ОСББ, ЖБК;
- 2) кошти, виділені на реалізацію програми передбачається використати за 3-а напрямками заходів:
  - відшкодування частини відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням (фізичними особами, ОСББ, ЖБК) на заходи з енергозбереження;
  - популяризація економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері;
  - організаційні заходи по супроводу програми.

Ці аспекти дозволяють не тільки запровадити передбачений програмою механізм відшкодування відсотків, а й формують умови для залучення до реалізації Програми широкого кола зацікавлених суб'єктів.

За паспортними даними на фінансування програми було виділено на 2017р. та 2018р. по 1200тис.грн. за ідентичною структурою (тис.грн.):

	2017р.	2018р.
Відшкодування частини відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням (фізичними особами, ОСББ, ЖБК) на заходи з енергозбереження	1000	1000
Популяризація економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері	100	100
Організаційні заходи по супроводу програми	100	100
Всього:	1200	1200

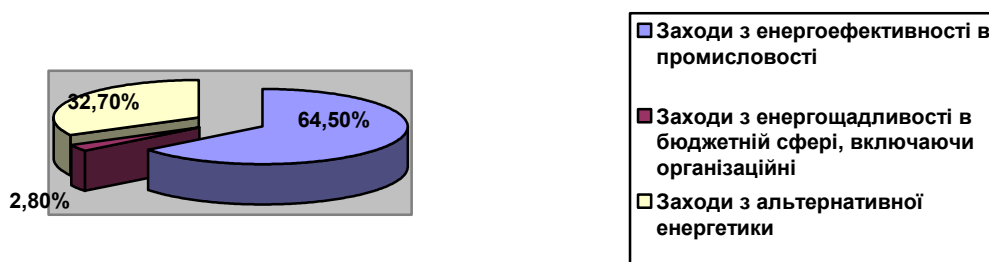
Станом на 01.01.18 року в області видано 5057 «теплих» кредитів, які впровадили енергоефективні заходи на суму майже 124,0 млн. гривень. Кількість учасників програми збільшилась у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 32 відсотки. В рамках обласної програми відшкодування частини відсотків за «теплыми» кредитами з обласного бюджету використано кошти в сумі 1,0 млн. гривень.

Регіональна цільова програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії області на 2016-2020 роки» (рішення облради №230-5/2016 від 10.06.2016.)¹. Основним завданням Програми є модернізація існуючого теплогенеруючого обладнання, заміна застарілих котлів і реконструкція малоєфективних котлів, впровадження енергозберігаючих заходів на діючому обладнанні, впровадження новітніх технологій (когенераційних установок, теплових насосів, індивідуальних теплових пунктів), введення в енергобаланс місцевих та альтернативних видів палива, напрацювання нових технологічних схем і технічних рішень на пілотних об'єктах, термореновація будівель та споруд, поступовий перехід на попередньо ізольовані труби в теплових мережах, використання енергії сонця.

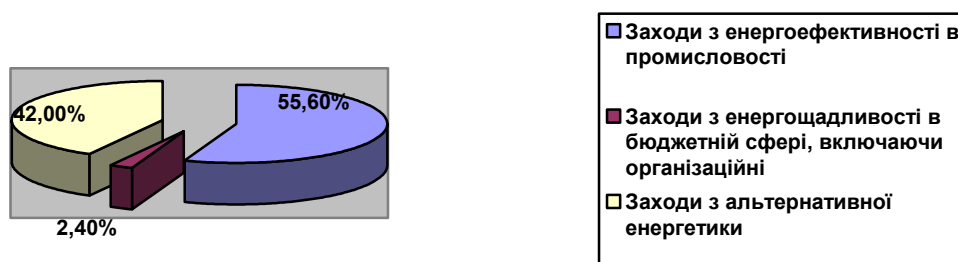
Шляхами розв'язання проблеми є заходи, які об'єднані в наступні групи:

- 1) заходи з енергоефективності технічного (технологічного) характеру в промисловості;
- 2) заходи технічного (технологічного) характеру у бюджетній сфері;
- 3) заходи організаційного характеру;
- 4) заходи, спрямовані на оптимізацію паливного балансу регіону, зокрема, шляхом запровадження систем електроопалення і водопідігріву акумуляційного типу та технологій з використанням альтернативних та відновлюваних джерел енергії.

Кожна група заходів підтверджується їх розшифровкою з визначенням змісту, місця, термінів, сум та джерел фінансування. Заходи 1-ої та 4-ої груп додатково підтверджуються значеннями термінів окупності, сумою економічного ефекту та показниками економії паливно-енергетичних ресурсів.

Структура фінансування за групами запланованих заходів за Регіональною цільовою програмою енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії області на 2016-2020 роки

Структура економії ресурсів в розрізі груп запланованих заходів за Регіональною цільовою програмою енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії області на 2016-2020 роки

Програма передбачає залучення до її фінансування всіх можливих джерел. Ставка робиться на власні кошти підприємств на залучені джерела, що є проблематичним з огляду на

¹ http://www.orada.if.ua/fileadmin/documents/Rishennja/2015-2020/07_05/230-5-.pdf

нинішній фінансовий стан підприємств та доступність залучених джерел. Фінансування є нерівномірним за роками Програми – більш-менш рівномірними є суми, які передбачається виділяти з обласного бюджету.

Джерела фінансування Регіональної цільової програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії області на 2016-2020 роки

Джерела фінансування	Очікувані обсяги фінансування, тис. грн	У тому числі за роками				
		2016	2017	2018	2019	2020
Державний бюджет	86 200,4	29 625,4	4 930,0	50 770,0	875,0	-
Місцевий бюджет	15 769,6	12 828,9	2 225,7	388,0	327,0	-
Обласний бюджет	133 651,1	26 055,1	23 250,0	25 496,0	29 050,0	29 800,0
Власні кошти підприємств	2 897 740,1	966 779,0	933 894,6	22 620,0	947 536,5	26 910,0
Інші залучені	1 277 596,1	17 596,1	-	-	-	1260 000,0
	4 410 957,3	1 052 884,5	964 300,3	99 274,0	977 788,5	1316 710,0

Програма має певні особливості в організації фінансування з обласного бюджету:

- заходи технічного (технологічного) характеру в бюджетній сфері області на 2016-2020 роки будуть фінансуватись з обласного бюджету за умови співфінансування заходів з місцевих бюджетів, не менше 50%;
- обсяг фінансування з обласного бюджету для реалізації заходів Програми визначається щорічно, виходячи із можливостей його дохідної частини;
- 30% видатків від обсягів фінансування Програми з обласного бюджету спрямовується на потенціал відновлюваних джерел енергії (теплову енергію землі, сонячну, вітрову енергії та інше).

Програма є реформаторською за своїми цілями та змістом, проте в певній мірі проблематичною в плані забезпечення фінансовими ресурсами. Підтвердженням є бюджетні витрати на реалізацію програми в 2017 та 2018рр. В 2017р. з обласного бюджету було профінансовано кошти в розмірі 1,74 млн. гривень, які скеровано на заходи з термореновації приміщень, а саме заміну віконних конструкцій та входних дверей у закладах бюджетної сфери області. В 2018р. бюджетні призначення становлять 1600 тис. грн. (1100 – термореновація приміщень, 500 тис. грн. - проведення фахового енергоаудиту, енергообстеження установ бюджетної сфери).

Певні маркетингові передумови для реалізації програми забезпечені представленням на сайті облдержадміністрації переліку та характеристик об'єктів бюджетної сфери¹ з метою запровадження ЕСКО-механізму.

Регіональна цільова програма впровадження в області III фази проекту ЄС/ ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на 2015-2018 роки (рішення облради № 1598-35/2015 від 23.04.2015)². Програма розроблена на виконання зобов'язань області за підписаною 8 жовтня 2014 року Угодою про партнерство між Івано-Франківською обласною державною адміністрацією, Івано-Франківською обласною радою та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) щодо реалізації III фази проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (далі – Проект МРГ)». Одним із завдань, визначених Програмою є підвищення енергоефективності на місцевому рівні. Програма передбачає участь обласного бюджету у спів фінансуванні мікропроектів з енергоефективності, яким надається грандова допомога коштом Проекту МРГ до 75% для енергоефективних. За

¹ <http://www.if.gov.ua/news/37484>

² http://www.orada.if.ua/fileadmin/documents/Rishennja/06_35/1598-35.pdf

рахунок обласного бюджету покривається до 10 відсотків від суми мікропроєкту, решта за рахунок місцевих бюджетів та коштів громад.

Орієнтовні обсяги фінансування Регіональної цільової програми впровадження в області III фази проєкту ЄС/ ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на 2015-2018 роки по співфінансуванню енергоефективних мікропроєктів громад, тис.грн.

Роки	Всього	В т.ч.		
		Обласний бюджет	Інші місцеві бюджети	Інші джерела
2015	1850,0	200,0	200,0	1450,0
2016	1387,5	150,0	150,0	1087,5
2017	462,5	50,0	50,0	362,5

Програмою передбачається реалізація не менше 8 енергоефективних мікропроєктів громад. Це відповідно сприяє енергоефективності, хоча має точковий характер і для обласної системи енергоефективності є цінним в плані застосування передового досвіду реалізації подібних проєктів.

Регіональна цільова програма зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року (рішення облради № 53-2/2015 від 25.12.2015.)¹. Основними завданнями Програми є: підвищення ефективності та надійності функціонування мереж зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів, забезпечення утримання, належного функціонування та збереження освітлювальних приладів на території об'єктів благоустрою, впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання, будівництво нових мереж.

Протягом передбаченого періоду реалізації Програми (2016-2020рр) передбачається проведення комплексних робіт з облаштування мереж зовнішнього освітлення:

- 1) встановлення світлоточок:
  - встановлення ламп з покращеними показниками світловіддачі;
  - використання нового виду або типу світильників для покращення світлового потоку;
- 2) будівництво мереж зовнішнього освітлення:
  - влаштування та заміна опор;
  - при необхідності заміна певних ділянок повітряних та кабельних ліній електромережі;
- 3) заміна обладнання:
  - заміна автоматики та пускорегулюючої апаратури;
  - встановлення сучасних приладів обліку електроенергії, диференційованих за годинами доби (електронні двотарифні лічильники активної енергії прямого включення), та дотримання режимів споживання електричної енергії, які відповідають періодам дії «нічного» тарифу, відповідно до вимог діючих нормативних актів.

Реалізацію заходів Програми планується здійснювати за рахунок обласного та місцевих бюджетів, інших джерел фінансування. Традиційно бюджетні призначення для реалізації заходів Програми передбачаються щорічно при формуванні обласного бюджету, виходячи з можливостей його дохідної частини, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування.

Особливістю фінансування заходів з обласного бюджету є виконання умови їх співфінансування з відповідного місцевого бюджету в розмірі, що повинен становити не менше 30 відсотків від запланованого цьому бюджету обсягу асигнувань на рік, незалежно від наявності освітлення у населеному пункті (початковий варіант).

¹ http://www.orada.if.ua/fileadmin/documents/Rishennja/2015-2020/07_02/0053-02.pdf

Відповідно до рішення від 22.12.2017. № 736-19/2017, яким уточнені розміри фінансування Програми на її реалізацію планується скерувати за 5-ть років 12250 тис.грн. (без врахування інших джерел) і змінено частку місцевих бюджетів у загальному обсягові.

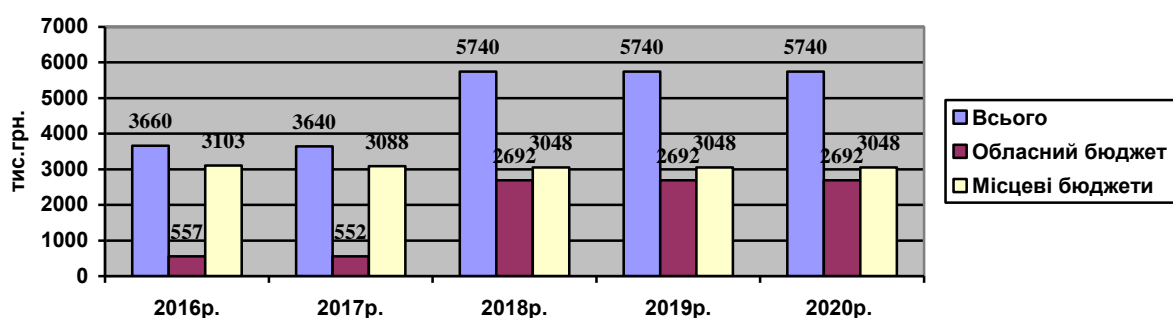
Фінансування регіональної цільової програми зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року, тис.грн.

Роки	Всього	в т.ч.	
		обласний бюджет	місцеві бюджети
2016р.	2000	1500	500
2017р.	2200	1650	550
2018р.	2600	2000	600
2019р.	2650	2000	650
2020р.	2800	2100	700

Проблемним аспектом реалізації завдань Програми є її виконання в рамках можливих бюджетних ресурсів, що відповідно не дозволяє повністю подолати проблему, на розв'язання якої і націлена дана програма. Програмою не передбачені механізми залучення коштів з інших, крім бюджетних, джерел.

Обласна програма «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки (рішення облради № 46-2/2015 від 25. 12. 2015)¹ є продовженням аналогічної програми, яка реалізовувалася в 2011-2015рр. Метою Програми є: реалізація державної політики щодо поліпшення матеріально-технічної бази закладів культури; оснащення закладів культури економним опаленням та створення належних умов для творчої діяльності працівників культури та нормативного температурного режиму відвідувачам під час проведення масових культурно - мистецьких заходів.

Фінансове забезпечення виконання заходів Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного і місцевих бюджетів, виходячи із можливостей їх дохідної частини. За рішенням облради № 680-19/2017 від 08.12.2017. в фінансове забезпечення програми внесені зміни, відповідно до яких на заходи програми з енергоощадливості планується скерувати 24520 тис.грн. (початково планувалося 18070 тис. грн.), в т. ч. з обласного бюджету 9185 тис.грн.

Фінансування обласної програми «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки (за уточненими даними)

Заходами з енергоефективності, на які планується скерувати кошти програми є:

¹ http://www.orada.if.ua/fileadmin/documents/Rishennja/2015-2020/07_02/0046-02.pdf

- встановлення котлів на твердому паливі;
- заміна вікон, дверей;
- придбання котлів;
- заміна системи опалення;
- реконструкція системи опалення;
- ремонт системи опалення.

Механізм фінансування програми передбачає виконання більшості робіт на об'єктах культури і мистецтв господарським методом із залученням позабюджетних коштів і коштів спонсорів. Це певним чином обмежує масштаби реалізації програми і не дозволяє подолати проблему організації діяльності закладів культури в осінньо-зимовий період.

Міжнародні проекти

Проект ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»¹

Спільний проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – це довготривала і комплексна ініціатива зі зміцнення потенціалу, спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні. Проект підтримує врядування за участі громад та ініціативи, впроваджені громадами, щоб покращити умови проживання людей у сільській і міській місцевості по всій країні. МРГ приділяє особливу увагу відновленню соціальної та комунальної інфраструктури у пріоритетних сферах охорони здоров'я, екології, управління водними ресурсами, покращення управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку.

Україна і Європейська комісія уклали Угоду про фінансування цього Проекту 31 травня 2011 року. Тривалість проекту:

- Фаза I – 03.09.2007 – 05.06.2011,
- Фаза II – 06.06.2011 – 30.06.2015,
- Фаза III – 01.07.2015 – по сьогодні.

В рамках другої фази проекту Івано-Франківська область отримала 1,7 млн. грн. мікрогрантів на реалізацію 11 проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сьогодні затверджено 16 проектів хоча кінцева вартість грантів не визначена. Більшість проектів стосуються підвищення енергоефективності навчальних та лікарняних закладів та встановлення вуличного освітлення на сонячних батареях².

Проект ЄС «Угода мерів схід»³: 2016 – 2020 роки

Проект надає підтримку муніципалітетам в країнах Східного партнерства в сфері розробки та реалізації планів дій по стійкому енергетичному і кліматичному розвитку (SECAPs).

Загальний бюджет проекту 4,5 млн. Євро.

В Івано-Франківській області на сьогодні в рамках проекту підписано п'ять угод для муніципалітетів:

- Тисмениця;
- Печеніжін;
- Тлумач;

¹ <http://cba.org.ua>

² <http://cba.org.ua/en/micro-projects-map>

³ <http://www.soglasheniemerov.eu>

- Івано-Франківськ;
- Долина.

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології (E5P)¹

E5P – багатоцільовий донорський фонд в 180 млн. Євро, заснований в 2009 році для стимулювання інвестицій в реалізацію муніципальних програм в сфері підвищення енергоефективності і охорони оточуючого середовища в регіоні східного партнерства.

В Івано-Франківській області на сьогодні в рамках E5P реалізується(но) два проекти:

Енергоефективність в громадських будівлях Івано-Франківська: дата затвердження 12.07.2015. Виконавець НЕФКО. Передбачається проведення енергозберігаючих заходів в 51 бюджетному закладі.

Загальна вартість: 8,00 млн. Євро:

з них

кредит: 5,00 млн. Євро;

грант: 2,40 млн. Євро.

Другий етап Програми «Демо Україна» : дата затвердження 11.11.2011. Виконавець НЕФКО.

Загальна вартість 24,50 млн. Євро:

з них

Кредит 8.00 млн. Євро

Грант 1,15 млн. Євро

Донорські проекти² :

Реалізація енергоефективних заходів міста Долина:

Період реалізації; 08.02.2012 - 08.04.2013.

Мета проекту: здійснення енергоефективних заходів в муніципальних будівлях міста Долина.

Загальна вартість: 115183 Євро.

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Благодійний фонд громади міста Долина (код згідно з ЄДРПОУ 37209400)

Реципієнт: Долинська районна державна адміністрація, відділ культури (код згідно з ЄДРПОУ 02228380), відділ освіти (код згідно з ЄДРПОУ 02143519); Долинська міська рада (код згідно з ЄДРПОУ 04054317); Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України

Вектор енергозбереження

Період реалізації: 08.02.2012 - 08.04.2013.

Мета проекту: стимулювання активної молоді Івано-Франківської області та Люблінського воєводства Польщі до ініціювання та впровадження молодіжних інновацій та транскордонної співпраці в сфері енергозбереження

Загальна вартість: 22089,05 Євро

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Громадська організація «Агентство розвитку приватної ініціативи» (код ЄДРПОУ 25925512)

Реципієнт: Івано-Франківська обласна державна адміністрація

¹ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

² <http://openaid.gov.ua>

Реконструкція та модернізація системи централізованого теплопостачання міста Івано-Франківська

Період реалізації: 08.02.2012 - 08.04.2013.

Мета проекту: надання якісних послуг теплопостачання та гарячого водопостачання.

Загальна вартість: 3600000 Євро.

Донор: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

Виконавець: Державне міське підприємство «Івано-Франківськтеплокомуненерго» Івано-Франківської міської ради; ЗАТ «ENERSTENA» (Литва)

Реципієнт: Державне міське підприємство «Івано-Франківськтеплокомуненерго» Івано-Франківської міської ради

Реконструкція та модернізація системи централізованого теплопостачання міста Івано-Франківська

Період реалізації: 14.12.2015 - 13.12.2017

Мета проекту: забезпечення реалізації проекту та нагляд за виконанням договорів.

Загальна вартість: 285000 Євро

Донор: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

Виконавець: SEURECA

Реципієнт: Державне міське підприємство «Івано-Франківськтеплокомуненерго» Івано-Франківської міської ради

Підвищення енергоефективності об'єктів бюджетної сфери міста Івано Франківська

Період реалізації: 15.08.2016 - 31.12.2018

Мета проекту: утеплення комунальних закладів міста.

Загальна вартість: 1470000 Євро

Виконавець: Івано-Франківська міська рада

Реципієнт: Івано-Франківська обласна державна адміністрація

Зменшення енергоспоживання та викидів CO2 в секторі багатоквартирних житлових будинків міста Долина

Період реалізації: 01.01.2015 - 30.04.2018

Завдання проекту:

1) Створення, укомплектування навченим персоналом та обладнанням і забезпечення системної діяльності нового інструменту для реалізації міського ПДСЕР – комунального Центру енергетичного аудиту при КП «Управління комунального майна».

2) Впровадження засад державно-приватного партнерства для реалізації ПДСЕР міста через солідарну фінансову участь місцевої влади та мешканців в термомодернізації багатоквартирного житлового фонду.

3) Розробка, затвердження та успішний початок впровадження довгострокової Програми термомодернізації багатоквартирних житлових будинків міста, як складової частини реалізації ПДСЕР.

Загальна вартість: 772579 Євро

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Долинська міська рада Івано-Франківської області (код згідно з ЄДРПОУ 04054317); Комунальне підприємство «Управління комунального майна» Долинської міської ради

Реципієнт: Івано-Франківська обласна державна адміністрація

Грант Програми «Демо-Україна»

Період реалізації: : 01.01.2012 - 31.12.2016

Мета проекту: Фінансування невеликих енергоефективних проектів в секторі централізованого теплопостачання в Україні.

Загальна вартість: 7377815 Євро

Донор: Шведська міжнародна агенція з розвитку і співпраці (SIDA)

Виконавець: Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО); АТ «Axis Industries», Литовська Республіка; ТОВ «Бруната», Республіка Болгарія; ТОВ «Завод енергетичного обладнання «ДАН»

Реципіант: Державне міське підприємство «Івано-Франківськтеплокомуненерго» Івано-Франківської міської ради.

Зберігаючи енергію – зберігаємо майбутнє. Проект транскордонного партнерства Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна HUSKROUA / 0901¹

Період реалізації: 10.12.2010 - 09.12.2011.

Загальний бюджет проекту: 80 662,00 €

Мета проекту: підтримати розробку і впровадження енергоефективних технологій через спільну діяльність студентів, представників бізнесу і місцевих органів влади Івано-Франківського і Марамурського регіонів.

Проект USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні»²

Підтримка розроблення стратегічного Плану дій зі сталого енергетичного розвитку (ПДСЕР)

За участі Проекту USAID протягом 2014-2015 років було розроблено та прийнято рішенням міської ради №1807-56 від 28.07.15 р. «Про Програму сталого енергетичного розвитку м.Івано-Франківська на період до 2020року (ПДСЕР)³.

Основою для розроблення комплексу енергоефективних заходів, які увійшли до ПДСЕР, стали результати проведених енергетичних аудитів в основних секторах міської інфраструктури. У дослідженнях брали участь провідні фахівці України, які разом зі спеціалістами міськвиконкому та комунальних підприємств розробили по кілька десятків інвестиційних проектних пропозицій. Оновлений документ був представлений громаді.

Реалізація ПДСЕР у повному обсязі дозволяє досягти скорочення викидів CO₂ до 2020 року на 114,9 тис. т/рік, або 20,15% базового (2010) року. Очікується, що зменшення споживання всіх основних видів енергетичних ресурсів становитиме понад 414 тис. МВт·год/рік.

Інвестиційна підтримка

В рамках проекту наявні проектні пропозиції зібрані у каталог інвестиційних проектів. Для кожного проекту включеного до ПДСЕР фахівці з фінансово-інвестиційного та стратегічного планування визначили оптимальні джерела і стратегію фінансування. До Каталогу увійшли найбільш інвестиційно привабливі проекти з оновленого ПДСЕР, а також ті проекти та заходи, що містили максимальний економічний, кліматичний та/або соціальний ефект.

Каталог інвестиційних проектів дозволяє розширити можливості міста в залученні інвестицій із різних джерел (для реалізації ПДСЕР Івано-Франківська передбачено 10 можливих джерел фінансування), а також підвищити ефективність виконання завдань ПДСЕР.

Інформація в Каталозі наведена у розрізі муніципальних секторів:

- 1) теплопостачання;
- 2) водопостачання та водовідведення;
- 3) громадських будівель;
- 4) транспорту;

---

¹ <http://www.huskroua-cbc.net>

² <http://www.merp.org.ua>

³ <http://www.mvk.if.ua/uploads/files/32506.pdf>

- 5) житлових будинків;
- б) освітлення тощо.

Для кожного муніципального сектору запропонований перелік проектних пропозицій. Всі фінансові показники проектів оцінено, виходячи з 15-річного горизонту планування. Для оцінювання фінансових потоків проектів використано прогноз цін на енергоносії та енергетичні послуги. За кожною проектною пропозицією визначено обсяги інвестицій і показники економічної ефективності.

Загальний обсяг фінансування інвестиційних проектів у період 2015 - 2020 роки оцінюється сумою 1 443,7 млн грн.

Удосконалення системи енергетичного менеджменту

Проект USAID надає місту підтримку в створенні системи муніципального енергетичного менеджменту. В Івано-Франківську триває впровадження системи обліку та аналізу споживання енергоносіїв і комунальних послуг бюджетними закладами міста з використанням спеціалізованого програмного забезпечення. Здійснюється внесення інформації в базу даних єдиної автоматизованої системи енергетичного і бюджетного моніторингу споживання енергетичних ресурсів комунальними закладами за програмою розробника «ФІАТУ».

За підтримки проекту USAID місто розробило Положення «Про муніципальну систему енергетичного менеджменту Івано-Франківська», яке було затверджене рішенням міської ради від 07.07.2016р. №451¹. Прийняття цього документу дозволяє удосконалити функціонування системи енергоменеджменту в місті та залучити до неї усі бюджетні установи.

Інформаційне сприяння

Проектом USAID в місті на 16 білбордах розміщено зовнішню соціальну рекламу «Утеплюйтесь правильно!». У червні 2015 року в Івано-Франківську проведені Дні Сталої Енергії. Івано-Франківське обласне телебачення «Галичина» протягом лютого-травня здійснювало трансляцію програми «Твій дім», створеної за підтримки Проекту USAID на UA:ПЕРШОМУ. У 2016 році п'ять шкіл міста взяли участь у всеукраїнському конкурсі з енергозбереження в рамках Проекту USAID. Спеціалізована школа №11 з поглибленим вивченням англійської мови стала однією з переможниць конкурсу.

Висновок: Оцінюючи відповідність нормативно-правового забезпечення в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії в Івано-Франківській області вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» слід констатувати наступне:

- 1) чинні нормативно-правові акти області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії прийняті у відповідності з нормативно-правовим регулюванням центрального рівня, зокрема документів по імплементації угоди, та враховують директиви ЄС з енергоефективності та відновлювальних джерел енергії (Івано-Франківщина входила до складу 6 регіонів «спеціального пілотування» компоненту з енергоефективності, в рамках якого було підготовлено пропозиції до Концепції регіональної стратегії з

---

¹ <http://www.namvk.if.ua/dt/43026/>

- енергозбереження, підвищення енергоефективності та використання відновлювальних джерел енергії в сільській місцевості);
- 2) питання енергоефективності враховані у Стратегії розвитку Івано - Франківської області на період до 2020 року через визначення операційної цілі 1.3 «Забезпечення енергоефективності», яку передбачається досягнути через розв'язання 2-х комплексних завдань – підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами та підтримка альтернативної енергетики;
  - 3) в області діє 4-и регіональних та 1-а обласна цільові програми, які втілюють положення Угоди в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики. В контексті реформування енергетичного сектору за стандартами ЄС передбачені програмами завдання та заходи націлені на забезпечення енергоощадливості шляхом:
    - сприяння реалізації енергозберігаючих заходів фізичними особами, ОСББ, ЖБК;
    - техніко-технологічного вдосконалення енергетичної складової в промисловості області;
    - організаційно-технічного стимулювання енергоощадливості у бюджетній сфері;
    - оптимізації паливного балансу регіону, зокрема, шляхом запровадження систем електроопалення і водопідігріву акумуляційного типу та технологій з використанням альтернативних та відновлюваних джерел енергії.
- Окремими програмними рішеннями акумулюються бюджетні кошти на:
- співфінансування за рахунок бюджету мікропроектів з енергоефективності на рівні громад;
  - облаштування мереж зовнішнього освітлення;
  - запровадження економного енергозабезпечення закладів культури.
- 4) програмні рішення в сфері енергоефективності носять системний характер, передбачають створення організаційних передумов для запровадження механізмів реалізації програм;
  - 5) недоліком чинних програм з забезпечення енергоефективності в області є дисбаланс, який має місце між поставленими завданнями та доступним ресурсним забезпеченням, що унеможливує досягнення поставлених цілей та завдань;
  - 6) моніторинг реалізації проектів з енергоощадливості та відновлювальної енергетики засвідчує залучення для цілей енергоощадливості ряду фінансових ресурсів поза бюджетом, що свідчить про розуміння населенням та спільнотами необхідності енергоощадливого ставлення до ресурсів та про їх готовність витратити кошти на досягнення енергоефективності (частково це результат реалізації на території ряду проектів технічної допомоги);
  - 7) в області відсутні програмні напрацювання механізмів залучення інвесторів до реформування енергетичного сектору;
  - 8) вимагають подальшого опрацювання і впровадження сучасні механізми фінансування енергозбереження в бюджетній сфері, зокрема ЕСКО-контракти.

2.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики

Загальна характеристика ситуації

Початок активної діяльності обласних органів влади з забезпечення енергоефективності та енергозбереження поклало прийняття «Програми енергоефективності Івано-Франківської області на 2009 – 2012 роки» (рішення № 931-34/2009 від 27.11.2009р.)¹. Загальний бюджет програми становив 4531150,58 тис. грн. і передбачав заходи, що мали привести до значної економії споживання паливно-енергетичних ресурсів. Проте програма не була реалізована, наслідком чого стало зростання споживання ресурсів з 4,5 млн. т. у. п. в 2009 році² до 6 млн. т. у. п. в 2012 році без врахування споживання палива Бурштинською ТЕС³. В рейтингу енергоефективності регіонів України в 2013 році Івано-Франківська область посідала 11 місце з загальним показником ефективності 58,1 %.

Примітка: Офіційні звіти обласної ради про хід виконання задекларованих програм на сайтах обласних органів влади відсутні).

Ключові проблеми в сфері енергетики області вперше системно були визначені «Стратегією розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року» (рішення обласної ради №1401-32/2014 від 17.10.2014 р.) (на сайті обласної ради документ не розміщено)⁴:

- надмірна енергомісткість (кількість витраченої енергії на виробництво одиниці продукції) продукції промислових підприємств;
- критична залежність виробництва теплової енергії від імпортованого природного газу (більше 90%);
- критично низький рівень енергоефективності (енергетичні параметри) житлових та громадських будівель (близько 270 КВт.год/кв. м);
- надзвичайна низька ефективність та зношеність ТЕЦ і котелень в системах тепло генерації;
- критична зношеність мереж систем централізованого тепlopостачання у містах;
- відсутність системного підходу до споживання енергоресурсів в побуті.

Основні шляхи розв'язання проблем, визначені стратегічною політикою регіону:

- впровадження системи енергоменеджменту в бюджетній сфері за стандартами ISO 50001;
- зниження залежності систем теплогенерації від природного газу заміщенням його місцевими та альтернативними видами палива;
- оптимізація магістральних мереж та використання локальних систем теплозабезпечення в мікрорайонах міст;
- використання для підігріву води в бюджетних будівлях сонячних колекторів;
- розвиток альтернативної енергетики тощо.

Очікувані результати:

- скорочення обсягів енергоспоживання в бюджетних установах області;
- зниження споживання природного газу в господарському комплексі області;
- збільшення частки відновлюваних джерел енергії у структурі споживання ПЕР області із забезпеченням максимальної частки місцевої енергетичної складової у використовуваних відновлюваних джерел енергії;
- зменшення шкідливих викидів в атмосферу.

---

¹ <http://www.orada.if.ua>

² <http://cba.org.ua>

³ <http://www.if.gov.ua>

⁴ Там же.

- зниження частки імпортованого природного газу в структурі ПЕР в системах теплопостачання міст та селищ області;
- зниження енергетичних параметрів окремих будівель бюджетної сфери;
- зниження втрат в магістральних мережах систем теплопостачання шляхом їх оптимізації.

Індикатори:

- динаміка споживання ПЕР в закладах бюджетної сфери;
- енергетичні параметри бюджетних будівель після часткової модернізації;
- відсоток втрат теплової енергії в магістральних мережах після їх оптимізації;
- частка бюджетних закладів, забезпечена системами підігріву води на сонячних колекторах;
- кількість реалізованих інвестиційних проектів з енергоефективності;
- кількість котелень на альтернативному паливі;
- виробництво електричної енергії з нетрадиційних відновлюваних джерел енергії.

Основним механізмом реалізації регіональної політики в сфері енергоефективності є цільові програми. В області прийнято та діє низка документів, що пов'язані з розвитком енергоефективності та відновлювальної енергетики в регіоні (див.п.1).

«Програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки» (рішення обласної ради від 16.10.2015. № 1836-39/2015¹ передбачає відшкодування частини відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням (фізичними особами, ОСББ, ЖБК) на заходи з енергозбереження на протязі 2015 – 2018 років в сумі 3,2 млн. грн. (1 млн. грн. щороку) з обласного бюджету та популяризацію економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження, підвищення освітнього рівня населення у цій сфері на суму 350 тис. грн. за три роки.

За даними обласної ради станом на 01.01.18 року в області видано 5057 «теплих» кредитів, які впровадили енергоефективні заходи на суму майже 124,0 млн. гривень. Кількість учасників програми збільшилась у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 32 відсотки. В рамках обласної програми відшкодування частини відсотків за «теплыми» кредитами з обласного бюджету використано кошти в сумі 1,0 млн. гривень.

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності)²

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Івано-Франківська	10	5	2 310 000	1 110 176

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)³

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Івано-Франківська	261,42	231,3	2,13
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77

За даними Держенергоефективності в 2017 році в Івано-Франківській області діяло 5 програм з затвердженим бюджетом 2,260 млн. грн. Всього було надано 4241 кредити на суму 1110176 грн. Частка домогосподарств, що уклала договори на «теплі» кредити становила близько 1,0 %.

¹ <http://www.orada.if.ua>

² <http://saee.gov.ua/>

³ Там же.

Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році
 За даними Держенергоефективності (<http://saee.gov.ua>)

Область / район	Програма	Об'єкт відшкодування	Бюджет	Що відшкодовується	Частка відшкодування	Профінансовано, кількість	Вартість, грн.
Івано-Франківська обл.	З бюджетом	Фіз. Особи, ОСББ	1 200 000	Частина ставки	0,15 матеріали 0,20 - котли	4 223	1 000 000
Долинський	З бюджетом	Фізичні особи	10 000	Частина ставки	0,15 матеріали 0,20 - котли	11	4 696
Верховинський	Без бюджету	Фізичні особи	30 000	Частина ставки	0,15 – 0,20		
Надвірнянський	Без бюджету	Фіз. Особи, ОСББ	15 000	Частина ставки	0,15 – 0,20		
Галицький	З бюджетом	Фіз. Особи, ОСББ	50 000	Частина ставки	0,15 – 0,20		
Косівський	Без бюджету	Фізичні особи		Частина ставки	0,15 – 0,20		
Городенківський	Без бюджету	Фізичні особи		Частина ставки	0,15 – 0,20		
м. Івано-Франківськ	Без бюджету	ОСББ, ЖБК	500 000	Частина тіла кредиту	0,20		
м. Долина	З бюджетом	Фізичні особи	50 000	Частина ставки	0,15 матеріали 0,20 - котли	3	2 117
м. Олександрія	З бюджетом	ОСББ, ЖБК	1 000 000	Частина тіла кредиту	0,20	4	103 363
м. Світловодськ	Без бюджету	Фізичні особи	50 000	Частина ставки			
Всього			2 260 000			4 241	1 110 176

В рамках обласної програми «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки» (рішення від 25. 12. 2015 № 46-2/2015¹ передбачається:

- встановлення 77 міні-котелень;
- реконструкція, заміна та ремонт системи опалення у 85 закладах;
- встановлення автономного опалення (котли на твердому паливі, пічне опалення у 80 закладах);
- заміна вікон у 30 закладах;

Регіональна цільова програма зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року» (рішення від 25.12.2015. № 53-2/2015² ставить завдання:

- забезпечити реалізацію державної політики щодо регіонального розвитку, передусім у сфері благоустрою житлово-комунального господарства;
- забезпечити сталу та ефективну роботу підприємств, що надають послуги із зовнішнього освітлення, чим одночасно підвищити рівень безпеки систем життєзабезпечення селищних та сільських населених пунктів;
- поліпшити якість житлово-комунального обслуговування сільського населення;
- знизити кількість аварійних ситуацій на об'єктах зовнішнього освітлення;
- створити умови для безпечного руху автотранспорту та пішоходів;
- створити ефективну систему обліку та регулювання споживання електричної енергії, раціональне її використання для освітлення населених пунктів області;
- скоротити витрати енергії, підвищити енергоефективність освітлення вулично-дорожньої мережі.

Бюджет програми в 2016 – 2020 роки становив 12 млн. грн., з них 9 млн. грн. з обласного бюджету та 3 млн. грн. з місцевих бюджетів.

З огляду на статистичні дані за період 2016 – 2020 роки заходи програм були виконані не в повному обсязі. За даними Міністерства регіонального розвитку 81 % домогосподарств області опалюються за рахунок газу (46 % в середньому по Україні) і лише 9 % за рахунок альтернативних джерел (16 % в середньому по Україні). За показником встановленої потужності котелень на ВДЕ область посідає 4-те місце в Україні з показником 93 Гкал/год. або близько 14,1 % від загальної потужності котелень³. Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів залишається на доволі низькому рівні і становить близько 26,0 %⁴.

Реалізація Програми енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки» (рішення від 10.06.2016 року № 230-5/2016)⁵ покликана забезпечити розв'язати комплекс невідкладних завдань в енергетичній сфері області, а саме:

- зменшити залежність України від імпортованих енергоносіїв, обсяг споживання органічного палива, техногенний вплив на довкілля і підвищити рівень екологічної безпеки систем теплопостачання;
- створити нові робочі місця;
- оптимізувати структуру енергетичного балансу держави, зокрема забезпечити зменшення частки природного газу та нафтопродуктів, вугілля і торфу, заміщення їх іншими

---

¹<http://www.orada.if.ua>

²<http://www.orada.if.ua>

³<http://energymagazine.com.ua>

⁴<http://www.minregion.gov.ua>

⁵<http://www.orada.if.ua>

видами енергетичних ресурсів, насамперед отриманими з альтернативних джерел енергії, та вторинними енергетичними ресурсами;

- підвищити рівень теплозабезпечення населення та зменшити обсяг використання природного газу для виробництва теплової енергії, необхідної для опалення житлового фонду, будівель бюджетних установ – на 35 відсотків;
- зменшити видатки з обласного і місцевих бюджетів на оплату надання комунальних послуг з енергозабезпечення бюджетним установам;
- забезпечити зменшення на 15 відсотків споживання імпортованого природного газу;
- зменшити обсяг капітальних вкладень у проведення заміни теплоенергетичного обладнання на підприємствах комунальної енергетики, промисловості та нафтогазового комплексу;
- зменшити на 15-20 відсотків обсяг використання природних ресурсів (води, корисних копалин, атмосферного повітря тощо) за рахунок зменшення обсягу споживання паливно-енергетичних ресурсів;
- забезпечити зменшення на 15-20 відсотків обсягу викидів забруднювальних речовин.

Бюджет програми становить 4,4 млрд. грн. на п'ять років (тис. грн.) (див.п.1). Кошти планується спрямувати на заходи з розвитку енергоефективності, такі як: розвиток енергоменеджменту та енергоаудиту, модернізація котелень та інфраструктури, термомодернізація будівель, тощо.

Недоліком досліджуваної програми є відсутність підтвердження її завдань конкретними заходами з розвитку альтернативної енергетики. Проте не дивлячись на це, альтернативна енергетика розвивається в Івано-Франківській області доволі активно, і за цим показником область сьогодні виходить в лідери в Західному регіоні України.

За даними НКРЕ в області діє 25 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 65,32 МВт (без врахування об'єктів приватних домогосподарств). Згідно даних місцевих ЗМІ найближчим часом планується ввід в експлуатацію ще кількох об'єктів. Також місцевими органами влади на сьогодні виділено 17 земельних ділянок з цільовим призначенням «будівництво об'єктів альтернативної енергетики».

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	18	1	5	2	26
Потужність, МВт	45,29	6,4	3,47	10,16	65,32

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Івано-Франківська	173	3,10

Дані, які були представлені Івано-Франківською ОДА (Додаток 1.2) мають дещо застарілий характер і відрізняються від даних, оприлюднених центральними органами державної влади, що свідчить про проблеми із систематизацією інформації стосовно розвитку сфери енергетики в області. Також характерним є відсутність звітів про хід виконання завдань прийнятих обласною радою програм, незважаючи на задеклароване в них періодичне звітування.

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

² <http://sae.gov.ua/>

Сонячна енергетика Івано-Франківської області
(за даними НКРЕ) ¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Сонячна електростанція	Богородчанський р-н. с. Старі Богородчани, вул. Січових стрільців, 194	ТОВ «СЕ Богородчанська-1»	Богородчанський р-н. с. Старі Богородчани, вул. М. Черемшини, 2	2,80
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 23	ТОВ «Геліос Енерджі»	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Фуштуя, 5	3,99
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 19	ТОВ «Фото Енержі»	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 23	4,83
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 17	ТОВ «Солар Енержі»	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 23	4,43
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 21	ТОВ «Геліос-ІФ»	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 23	4,48
Сонячна електростанція	Снятинський р-н, с. Попельники	ТОВ «Солар Карпати»	Снятинський р-н, с. Попельники, вул. Шевченка, 20	4,13
Сонячна електростанція	Снятинський р-н, с. Ганьківці, вул. Січових Стрільців, 40	ТОВ «Солар Карпати»	Снятинський р-н, с. Попельники, вул. Шевченка, 20	2,99
Сонячна електростанція	Снятинський р-н, с. Хутір-Будилів, вул. Баронська, 1Н	ТОВ «Інфініті Енерджі»	м. Львів, вул. Люблинська, 104	3,80
Дахова СЕС	м. Івано-Франківськ, вул. Ботанична, 2	ТОВ «Скайфол Енерджі»	м. Івано-Франківськ, с. Микитинці, вул. Декабристів, 52	0,06
Дахова СЕС	м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 22	ТОВ «Скайфол Енерджі»	м. Івано-Франківськ, с. Микитинці, вул. Декабристів, 52	0,06
Сонячна електростанція	м. Івано-Франківськ, вул. Дністровська, 26	ТОВ «Файн-Ел»	Тисменицький р-н, с. Підлісся, вул. Б. Хмельницького, 33	0,53
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Стриганці, вул. Незалежності, 41А	ТОВ «Файн-Ел»	Тисменицький р-н, с. Підлісся, вул. Б. Хмельницького, 33	0,53
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Підлісся,	ТОВ «Файн-Ел»	Тисменицький р-н, с. Підлісся,	0,49

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

	ур. Рінь		вул. Б. Хмельницького, 33	
Сонячна електростанція	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 25	ТОВ «Солар-ІФ»	Тисменицький р-н, с. Радча, вул. Тракторна, 23	5,07
Сонячна електростанція	Богородчанський р-н, с. Монастирчани, ур. За рікою	ТОВ «С Капітель»	М. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 60/11	2,00
Дахова СЕС	м. Коломия, вул. Тютюника, 11	ТОВ «Сонце покуття»	Богородчанський район, с. Богородчани, вул. Шевченко, 63	0,47
Сонячна електростанція	м. Івано-Франківськ, вул. Хіміків, 23Б	ТОВ «Енсолъ»	м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 7 оф. 203	0,13
Сонячна електростанція «Луквиця»	Богородчанський р-н, с. Луквиця, вул. Міжгірська	ТОВ «Інвестмен енержі компанії»	М. Львів, вул. Лубінська, 104	4,50
Всього потужність				45,29

*Вітрова енергетика Івано-Франківської області
(за даними НКРЕ)¹*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
ВЕС «Шевченкове»	Долинський р-н, с. Шевченкове, ур «Обідний»	ТОВ «Вінд енерджі»	М. Луцьк, вул. Шевченка, 13А, кв. 22	6,4
Всього				6,4

*Гідроенергетика Івано-Франківської області
(за даними НКРЕ)²*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Мала ГЕС	Верховинський р-н, с. Грамотне, р. Пробійна	ФОП Миронюк	Верховинський р-н, с. Пробійнівка	1,20
Пробійнівська ГЕС-2	Верховинський р-н, с. Пробійнівка, прилісок Черлений	ФОП Миронюк	Верховинський р-н, с. Пробійнівка	0,18

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

² <http://www.nerc.gov.ua>

Снятинська ГЕС	м. Снятин	ТОВ «Енергоінвест»		0,80
Золотолипська ГЕС	Тлумацький р-н. с. Золота-Липа	ТОВ «Енергоінвест»		0,30
Міні ГЕС	Рожнятівський р-н, с. Сваричів, вул. Лесі Українки, 5	ТОВ «Гідропауер»	Рожнятівський р-н, с. Сваричів, вул. Лесі Українки, 5	0,99
Всього потужність				3,47

*Біоенергетика Івано-Франківської області
(за даними НКРЕ)¹*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність , МВт
Когенераційна установка	Тисменицький р-н, с. Рибне, ур. Конюшні, 2	ТОВ «Кліар Енержі»	Чернігівська обл, Корюківка, вул. Вокзальна, 24	0,66
Біогазова установка	Калуський р-н, с. Копанки, вул. Лісова, 1Г	ТОВ «Даноша»	Калуський р-н, с. Копанки, вул. Лісова, 1	9,50
Всього потужність				10,16

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

Кількісні параметри енергоефективності та відновлювальної енергетики в динаміці.

(за даними Івано-Франківської ОДА)

За даними ¹ в ході виконання завдань стратегії розвитку області до 2020 року на протязі 2015 – 2017 років в сфері енергоефективності було реалізовано ряд заходів.

На базі Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу відкрито наукове містечко «Нова енергія», що є сучасною платформою для отримання знань та ознайомлення з науковими досягненнями, новими розробками та новітніми технологіями у сфері енергетики, відновних джерел енергії (енергії сонця, води, вітру тощо).

Упродовж 2016 року реалізовано 12 місцевих інноваційних проектів у сфері енергоефективності за рахунок впровадження в області III фази проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» для громад сільських населених пунктів, розташованих у Надвірнянському, Калуському, Коломийському, Тисменицькому та Верховинському районах.

На сьогодні у бюджетній сфері області із 2199 котелень, 665 – працюють на альтернативних видах палива, з них 511 – на біопаливі, та 154 – опалюються електроенергією (30,2 % від загальної кількості), що дозволяє скоротити споживання природного газу понад 11,4 млн. куб. метрів у рік.

В області активно розвивається альтернативна енергетика. Об'єктами відновлюваних джерел енергії за 2017 рік, вироблено 27,35 млн. кВт год. електроенергії, що складає 0,25 відс. до загального обсягу виробленої електроенергії по області (в порівнянні з 2016 роком, виробництво електроенергії збільшилось на 74,3 відс., а в порівнянні з 2015 – на 81,6 відс.).

Ефективно функціонують такі об'єкти відновлюваних джерел енергії:

- три сонячні електростанції, загальною потужністю 10,626 МВт, виробництво яких за 2017 рік склало 10,6 млн. кВт/год. електроенергії;
- п'ять міні ГЕС, загальною потужністю 3,504 МВт., якими за 2017 рік вироблено 9,75 млн. кВт/год. електроенергії;
- біогазовий завод ТзОВ «Даноша», потужністю 1,1 МВт, річне виробництво склало понад 7 млн. кВт/год. електроенергії та 7283 Гкал теплової енергії.

У 2017 році введено в експлуатацію п'ять сонячних електростанцій (Снятинський район - 1, Тисменицький - 4), загальною потужністю понад 24 МВт. У найближчій перспективі планується ввести в експлуатацію ще шість сонячних електростанцій (у Снятинському районі – 2, у Тисменицькому районі – 4). Також планується завершення будівництва вітрової електростанції потужністю 6 МВт (с. Шевченкове Долинського району) та біогазового заводу (с. Тустань Галицького району). За даними НКРЕ ці об'єкти вже отримали ліцензії на зелений тариф і постачають електроенергію в мережу.

На заходи з енергозбереження на об'єктах бюджетної сфери (заміна вікон, утеплення фасадів, заміна та ремонт систем опалення тощо) у 2017 році виділено 20,6 млн. грн. з обласного бюджету та 62,5 млн. грн. – з місцевих бюджетів.

За рахунок впровадження енергозберігаючих заходів у 2017 році вдалось заощадити 75,4 тис. тонн умовного палива. Вартість зекономлених паливно-енергетичних ресурсів склала 404,3 млн. грн., що на 52,3 % більше в порівнянні з 2016 роком та на 60,4 % у порівнянні з 2015 роком.

---

¹ <http://www.if.gov.ua>

У 2017 році в рамках цільової програми енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки на заходи з енергозбереження у бюджетній сфері області з обласного бюджету виділено кошти в розмірі 1940 тис. грн. (за програмою фінансування з обласного бюджету мало становити 23250,0 тис. грн.).

У рамках реалізації програми енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки спільно з банківськими установами (ПАТ «Державний ощадний банк України», ПАТ АБ «Укргазбанк» та ПАТ КБ «Приватбанк») впроваджується ініціатива уряду зі стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів (див. п.п. «Загальна характеристика ситуації»).

Місто Коломия у складі консорціуму з містами Кам'янець-Подільський та Чернівці прийняла участь у реалізації проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ «Енергоефективність у громадах, Україна» в якості міста-партнера. Метою цього проекту була підтримка здатності місцевого самоврядування виконувати роль провідної сили в Україні щодо впровадження заходів з енергоефективності. Співпраця у проекті GIZ «Енергоефективність у громадах, Україна» сприяла покращенню енергоефективності об'єктів інфраструктури міста, скороченню обсягів споживання енергоресурсів та запровадження новітніх енергозберігаючих технологій.

Область була партнером проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», який передбачає підтримку на умовах співфінансування проектів місцевих громад у сфері використання альтернативних джерел енергії та застосування інноваційних енергоефективних технологій. Для впровадження заходів з енергозбереження та енергоефективності (в т.ч. із використанням відновлюваних джерел енергії) шляхом розвитку місцевого самоврядування, самоорганізації і соціальної активності населення було розроблено 32 мікропроекти сільських громад з 8 районів (Верховинського, Городенківського, Калуського, Коломийського, Косівського, Надвірнянського, Тлумацького та Тисменицького та 16 мікропроектів в містах Коломия та Надвірна (муніципальний компонент). Загальна вартість мікропроектів сільських громад становить понад 12 млн. грн. (з яких донорська допомога понад 7,5 млн. грн.), міських близько 5 млн. грн. (грант понад 2,5 млн. грн.). У 2016 році всі мікропроекти успішно завершені.

Примітка: на запит ІРР дані стосовно сучасного стану енергоефективності та енергозбереження в Івано-Франківській області представниками ОДА надані не були. Можна припустити, що місцева адміністрація не і достатній мірі володіє оперативною інформацією стосовно ситуації в області.

2.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

1) Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ в області 73,0 % житлових будинків на сьогодні забезпечені побудинковими приладами обліку тепла (четверте місце в Західному регіоні України):

	Кількість будинків, од.	Оснащено приладами обліку, од.	Частка, %
Україна	80341	63905	79,5
Івано-Франківська	1147	837	73,0

Динаміка частки оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії (за даними Міністерства регіонального розвитку), %²

Регіон	2015	2016	2017
Україна	48,1	67,6	79,5
Івано-Франківська	45,5	64,6	73,0

2) Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.

За даними Міністерства регіонального розвитку³ частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива становить 14,1 % від загальної потужності котелень регіону (за кількістю – 30,2 % від загальної кількості котелень). За 2015 – 2017 роки приріст становив в середньому 31,0 % в рік.

Частка сумарної потужності котелень на альтернативних в видах палива, % (за даними Міністерства регіонального розвитку)⁴

Регіон	2015	2016	2017
Івано-Франківська	8,5	9,1	14,1
Україна	4,1	9,4	10,3

При цьому слід зауважити, що частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел складає 9 % від загальної кількості домогосподарств⁵.

3) Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.

За даними Івано-Франківської ОДА⁶ частка «тепліх» кредитів в 2017 році становила 1,1 %. Частка господарств, які уклали договори на «теплі» кредити, %

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

⁴ Там же.

⁵ <http://energymagazine.com.ua>

⁶ <http://www.if.gov.ua>

(за даними Міністерства регіонального розвитку) ¹

Регіон	2015	2016	I пв 2017
Івано-Франківська	0,7	1,0	1,1

В 2017 році в області видано 5057 «теплих» кредитів на впровадження енергоефективних заходів на суму майже 124,0 млн. гривень. Кількість учасників програми збільшилась у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 30,6 відс., а в порівнянні з 2015 роком – на 118,6 відсотків. За 2017 рік з обласного бюджету використано кошти в сумі 1,0 млн. грн. на відшкодування частини відсотків за «теплыми» кредитами населенню.

4) Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.

Проекти по енергетичному менеджменту, термомодернізації установ та переведення на альтернативні види палива здійснювалися по мірі надходження бюджетних коштів або в рамках реалізації міжнародних проектів. Відповідні енергосервісні договори не уклалися.

5) Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.

Розрахункові дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному паливі в області зріс і становив 1,27.

Споживання паливно-енергетичних ресурсів, т.н.е.

(за даними Міністерства регіонального розвитку та розрахункові дані)²

Регіон	2015	2016	2017
Івано-Франківська	1,38	1,22	1,27

6) Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.

(за даними Міністерства регіонального розвитку)³

Регіон	2015	2016	2017
Івано-Франківська	12,9	13,8	14,1

7) Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.

Дані стосовно рівня впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні в Івано-Франківській області станом на кінець 2017р. відсутні. Відомо, щороку на реконструкцію вуличного освітлення обласним та місцевими бюджетами виділяється близько 2 млн. грн.

Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні, %

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹

Регіон	2015	2016	2017
Івано-Франківська	24,5	26,0	нд
Україна	27,4	34,2	нд

8) Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

На сьогодні в Івано-Франківській області діє сім нормативних документів в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики (без врахування нормативних документів районів та міст):

- «Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року» рішення облради №1401-32/2014 від 17.10.2014 р.²;
- «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Івано-Франківської області» рішення облради № 764-20/2018 від 16.02.2018 ³;
- «Програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки» рішення облради №1836-39/2015 від 16.10.2015р.⁴;
- «Регіональна цільова програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії області на 2016-2020 роки» рішення облради №230-5/2016 від 10.06.2016.⁵;
- «Регіональна цільова програма впровадження в області III фази проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на 2015-2018 роки» рішення облради № 1598-35/2015 від 23.04.2015⁶;
- «Регіональна цільова програма зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року» рішення облради № 53-2/2015 від 25.12.2015⁷.;
- «Обласна програма «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки» рішення облради № 46-2/2015 від 25. 12. 2015⁸.

Документи містять плани заходів з розвитку енергозбереження та відновленої енергетики в регіоні. Фінансування заходів відбувається по мірі наявності коштів в обласному та місцевих бюджетах. Програми передбачають порядок їх моніторингу та звітування за ходом реалізації; на практиці порядок не забезпечується; дані моніторингу та звіти не оприлюднюються (виняток становить періодичний звіт, щодо реалізації Стратегії розвитку області на сайті ОДА).

9) Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² <http://www.if.gov.ua>)

³ Там же.

⁴ <http://www.orada.if.ua>

⁵ Там же.

⁶ Там же.

⁷ Там же.

⁸ Там же.

Станом на початок 2018р. за участю країн ЄС в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження виконуються **5-ть проектів** в рамках технічної допомоги (див. Міжнародні проекти розд.1).

За 2017р. за участі країн ЄС мали місце інші (крім або в рамках проектів) форми співпраці:

Міжнародні форуми (2)

- (1) 06.10.2017р. - Енергія Змін 2017/ Power Shift 2017 – міжнародний форум «День сталої енергетики» (об'єднав активістів та представників громадських організацій для обміну знаннями і досвідом, які необхідні для вирішення проблеми зміни клімату).
- (2) 27.10.2017р. - III Міжнародний інвестиційно-Економічний форум «Партнерство та перспектива» (один із напрямків роботи - обговорення проблематики енергозбереження та альтернативної енергетики).

Тематичні конференції (3-и):

- (1) 28.02.2017р. - Дискусійний клуб «Енергоефективність: сучасний тренд чи необхідність?»
- (2) 25.03.2017р. - Міжнародна науково-практична конференція «Екогеофорум-2017. Актуальні проблеми та інновації», м. Івано-Франківськ.
- (3) 02.11.2017р. - конференція «Енергоефективність 2.0» м. Івано-Франківськ.

Семінари (3-и):

- (1) 26.01.2017р. семінар «Енергозбереження та відновлювальні джерела енергії. Інженерні рішення в сучасних будівлях», м. Івано-Франківськ.
- (2) 03.10.2017 р. семінар «Роль відновлювальних джерел енергії для сталого розвитку Івано-Франківської області», м. Богородчани.
- (3) 25.10.2017р. - регіональний семінар «Енергоменеджмент у бюджетній сфері: реалії енергоефективності без капіталовкладень», м. Івано-Франківськ.

Примітка: Представники області приймають участь в заходах в сфері енергоефективності та енергозбереження, що проводяться в Україні: 27 квітня 2017 року у III Національному Форумі енергоефективного партнерства «Енергетичний менеджмент: досвід кращих» співорганізатором якого є проєкт USAID «Муниципальна енергетична реформа в Україні» разом із Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України, м. Київ; 11 – 12 травня 2017 року у тренінгу з практичного енергоаудиту для місцевих експертів проєкту ЛІНК, м. Київ.

10) Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).

На початок 2018 року в сфері енергозбереження затверджено:

Стратегії (1):

- Стратегія – на рівні операційної цілі 1.3 «Забезпечення енергоефективності». частково в складі завдань Стратегії розвитку Івано-Франківської області до 2020р) (окрема регіональна *стратегія* в сфері енергозбереження *відсутня*).

Програми (5):

- «Програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки».
- «Регіональна цільова програма впровадження в області III фази проєкту ЄС/ ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на 2015-2018 роки».
- «Регіональна цільова програма зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року».
- «Обласна програма «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки».

- «Програма енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки».

Проекти ініційовані (14 проектних ініціатив / 303 пооб'єктні заходи):

- в рамках обласної програми «Теплий заклад культури Прикарпаття» на 2016-2020 роки»:
  - 1) встановлення 77 міні-котелень;
  - 2) реконструкція системи опалення в 85 закладах бюджетної сфери;
  - 3) встановлення автономного опалення на альтернативних видах палива в 80 закладах;
  - 4) заміна вікон в 30 закладах.
- в рамках програми «Про цільову програму енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки»:
  - 5) проведення фахового енергоаудиту, енергообстеження закладів бюджетної сфери;
  - 6) проведення попереднього техніко-економічного обґрунтування;
  - 7) виготовлення проектно-кошторисної документації;
  - 8) створення системи моніторингу енергоносіїв в бюджетній сфері;
  - 9) в паливно-енергетичному комплексі програмою передбачено 14 заходів;
  - 10) в хімічній промисловості 3 заходи;
  - 11) в машинобудуванні 2 заходи;
  - 12) в легкій промисловості - 6 заходів;
  - 13) в деревообробній галузі – 2 заходи;
  - 14) в агропромисловому секторі – 4 заходи.
- в рамках регіональної програми «Зовнішнього освітлення селищних та сільських населених пунктів області до 2020 року» відсутні конкретні ініціативи в сфері енергозбереження та не передбачені бюджетні кошти для фінансування заходів програми.

11) Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).

Стратегії (1) (аналогічно п. 10).

Програми (1):

- «Програма енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки».

Проекти ініційовані: (4 проектні ініціативи / 126 пооб'єктні заходи):

в рамках програми «Про цільову програму енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки» заходи з альтернативної енергетики:

- 1) на підприємствах – 9;
- 2) в агропромисловій сфері – 2;
- 3) в житлово-комунальному господарстві – 6;
- 4) в бюджетній сфері – 109.

Проекти: реалізовані 26/173.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 2.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Івано-Франківська	18	1	5	2	26

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоефективності)¹

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Івано-Франківська	173	3,10

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики (за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.
Івано-Франківська	17

12) Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

**Програм: обласних (1)
місцевих (10)**

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності)³. 2017 рік.

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Івано-Франківська	10	5	2 260 000	1 110 176

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання Станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)⁴

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Івано-Франківська	261,42	231,3	2,13
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77

13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Івано-Франківської обласної адміністрації⁵

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні; з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - відсутня.
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – наявна;

Представлено 18800 новин присвячених питанням енергозбереження та енергоефективності.

¹ <http://saee.gov.ua/>

² <https://www.google.com/maps/>

³ <http://saee.gov.ua/>

⁴ Там же.

⁵ <http://www.if.gov.ua>

Тематичні позиції:

1) Документи¹: Програма енергоефективності області на 2010 – 2014 роки ; Програма соціально-економічного розвитку на 2017 рік; Стратегія розвитку області до 2020 року; База розпоряджень голови обласної адміністрації, включаючи сферу енергетики; Перелік цільових програм в області.

2) Інформація про Департамент промисловості та інфраструктури, що відповідає за стан енергоефективності². На сторінці оприлюднена наступна інформація: Структура департаменту. Положення про департамент. Нормативно-правова база. Графік прийому громадян. Новини. Програма енергоефективності області на 2010 - 2014 роки. Програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки. База підприємств, діяльність яких може бути пов'язана з виробництвом та використанням біогазу-біометану. Об'єкти, які протребують енергомодернізації.

3) Поточний стан розрахунків за енергоносії в бюджетній сфері³.

4) Сторінка Тарифи на енергоносії. Заходи з енергозбереження в умовах підвищення тарифів⁴.

В основному інформація щодо енергозбереження подається у вигляді новин. Основним недоліком інформаційного забезпечення є складність пошуку інформації в зв'язку з недосконалим алгоритмом пошуку по сайту.

*Сайт Івано-Франківської обласної ради*⁵

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - відсутня.
- довідкові матеріали для споживачів – відсутні;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня.

Матеріали з питань енергоефективності та енергозбереження представлені на сайтах районних адміністрацій області. В більшості випадків це інформація про наявні рішення обласної та місцевих рад в сфері енергоефективності та енергозбереження, новини про реалізацію даних програм та події в сфері енергоефективності, що відбуваються в районах області.

14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

*Сайт Івано-Франківської обласної адміністрації*⁶

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин;

---

¹ <http://www.if.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

⁴ Там же.

⁵ <http://www.orada.if.ua>

⁶ <http://www.if.gov.ua>

Представлено 3830 новини, що присвячені питанням розвитку відновлювальної енергетики.

Сайт Івано-Франківської обласної ради¹

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – відсутні;

На сайтах районних адміністрацій зустрічаються поодинокі матеріали, що присвячені альтернативній енергетиці. Переважно це передрук новин з сайту обласної адміністрації

15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Галичина	401
Галицьке слово	109
Вісті Калущини	270
Гуцульський край	51
Західний кур'єр	15
News.if.ua	530
Франківчани	113
Стик	647
Правда	3190
Курс	2729
ІФпортал	306
Зміст	13
Галка	369
Вест інфо	102
Версії	316
Бріз	552
Бліц-інфо	905
Всього	10618

Канал	Кількість сюжетів
ТРК Карпати	13
ОТБ Галичина	304
ТРК Вежа	82
ТРК РАІ	13579
ТРК Надвірна	5
Всього	13983

16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

¹ <http://www.orada.if.ua>

Канал	Кількість сюжетів
ТРК Карпати	9
ОТБ Галичина	48
ТРК Вежа	8
ТРК РАІ	402
ТРК Надвірна	0
Всього	467

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Галичина	197
Галицьке слово	26
Вісті Калущини	27
Гуцульський край	24
Західний кур'єр	6
News.if.ua	175
Франківчани	32
Стик	238
Правда	889
Курс	188
ІФпортал	80
Зміст	5
Галка	70
Вест інфо	13
Версії	120
Бріз	103
Бліц-інфо	312
Всього	2505

17) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Станом на початок 2018 року приватних інвестиційних проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження не виявлено. Всі інвестиції в даній сфері здійснювалися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевих бюджетів. В зв'язку з відсутністю оприлюднення звітів стосовно реалізації прийнятих програм та виконання бюджетів за програмами визначити точний обсяг інвестицій в сферу енергозбереження та енергоефективності на сьогодні неможливо.

Згідно прийнятих рішень з обласного бюджету в енергоефективність регіону на протязі 2015 – 2017 років мало бути виділено 7,1 млн. грн.

*Витрати обласного бюджету на енергозбереження 2015 – 2017 роки, тис. грн.
(за даними Івано-Франківської ОДА)*

Напрямок	2015	2016	2017	Всього
Реконструкція вуличного освітлення	500,0	1000,0	500,0	2000,0
Заходи з енергозбереження		1200,0	1500,0	2700,0
Теплі кредити		1200,0	1200,0	2400,0
Всього:	500,0	3400,0	3200,0	7100,0

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Згідно рішення «Про цільову програму енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії Івано-Франківської області на 2016-2020 роки» в області передбачено подальший розвиток альтернативної енергетики. На сьогодні виділено і підготовлено 17 ділянок загальною площею 126 га для створення об'єктів альтернативної енергетики, з них близько 8 ділянок для об'єктів вітрової енергетики.

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики (за даними Держенергоефективності)¹

Район	Сільська рада	Площа ділянки, га
Богородчанський	Луквицька	8,9
Галицький	Тустанська	0,1
Долинський	Белеївська	0,5
Долинський	Долинська міська рада	10,0
Долинський	Розточківська	1,7
Долинський	Розточківська	1,5
Долинський	Розточківська	4,0
Долинський	Станковецька	3,0
Надвірнянський	Гаврилівська	9,0
Надвірнянський	Пнівська	15,5
Надвірнянський	Пнівська	3,0
Тисменицький	Павлівська	11,0
Тлумацький	Палагицька	9,8
Тлумацький	Петрилівська	4,0
Тлумацький	Петрилівська	16,0
Тлумацький	Петрилівська	3,0
м. Бурштин	Бурштинська міська рада	25,0

Примітка: За даними Державної статистичної служби України в 2017 році в Івано-Франківський області в сферу виробництва електроенергії було інвестовано 463,3 млн. грн, що становило 13,1 % від загального обсягу інвестицій в промисловість області. На протязі 2015 – 2017 років середній приріст інвестицій в сферу енергетики становив 36,2 % в рік.

*Динаміка інвестицій в сферу постачання електроенергії в Івано-Франківській області
За даними Держкомстату²*

2015	2016	2017
250182	324573	463299

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження в Івано-Франківський області за участю іноземних інвесторів на протязі 2015 – 2017 років не виявлені. В місцевих ЗМІ відсутні інформація про перспективи появи таких проектів найближчим часом.

¹ <https://www.google.com/maps/>

² <http://www.ukrstat.gov.ua>

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

На сьогодні в Івано-Франківській області діє лише 1 іноземний інвестор в сфері альтернативної енергетики. Згідно з законом про конфіденційність статистичної інформації офіційні дані про обсяг іноземних інвестицій в енергетику області закриті. Проте за даними регіональних ЗМІ обсяг іноземних інвестицій в альтернативну енергетику в області в 2017 році становив 6,3 млн. дол. США.

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС):

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології (E5P)¹

Енергоефективність в громадських будівлях Івано-Франківська: дата затвердження 12.07.2015. Виконавець НЕФКО. Передбачається проведення енергозберігаючих заходів в 51 бюджетному закладі.

Загальна вартість: 8,00 млн. Євро:

з них

кредит: 5,00 млн. Євро;

грант: 2,40 млн. Євро

Проекти в рамках технічної допомоги:

всього (11)

з них діючі (5):

1) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду».

2) Проект ЄС «Угода мерів Схід».

3) Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології E5P.

4) Підвищення енергоефективності об'єктів бюджетної сфери міста Івано-Франківська.

5) Зменшення енергоспоживання та викидів CO₂ в секторі багатоквартирних житлових будинків міста Долина.

завершені (6):

6) Проект «Демо-Україна».

7) Реалізація енергоефективних заходів міста Долина.

8) Вектор енергозбереження.

9) Реконструкція та модернізація системи централізованого теплопостачання міста Івано-Франківська.

10) Зберігаючи енергію – зберігаємо майбутнє. Проект транскордонного партнерства Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна HUSKROUA / 0901.

11) Грант Програми «Демо-Україна».

В рамках реалізації цих проектів в Івано-Франківській області було реалізовано близько 20 програм з модернізації котелень та систем теплопостачання, переведення котелень на альтернативне паливо, встановлення енергоефективного освітлення, утеплення

¹ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

багатоквартирних будинків та об'єктів бюджетної сфери, підготовлено та розпочато реалізацію 5 планів дій в місцевих органах влади по впровадженню енергоефективних технологій.

22) *Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).*

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) відсутні

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними донорами в Івано-Франківській області не виявлено.

23) *Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.*

Системні дані щодо оформлення енергетичних сертифікатів підприємствами області не оприлюднені.

Відомо: місто Долина Івано-Франківської області успішно пройшло сертифікаційний аудит за вимогами стандарту ISO 50001: 2011 року «Системи енергетичного менеджменту» і стало єдиним в Україні й першим в Східній Європі, котре отримає сертифікат відповідного міжнародного зразка ¹.

Івано-Франківський хлібокомбінат сертифікував виробництво відповідно європейських стандартів, що включало у себе використання енергоефективних технологій та енергозберігаючого обладнання².

Станом на початок 2018 року Івано-Франківською митницею ДФС видано 1070 сертифікатів походження EUR.1 для експорту в країни ЄС. Також видано 2 інформаційні аркуші, які підтверджують статус уповноваженого (схваленого) експортера. Цією можливістю скористались такі підприємства Прикарпаття як ПАТ «Івано-Франківськцемент» і ТОВ «Або-Мікс», а на розгляді у митниці перебувають заяви ще 2 підприємств³.

---

¹ <https://dzerkalo.media>

² <http://versii.if.ua>

³ <http://if.sfs.gov.ua>

Розділ 3.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1. Аналіз нормативно-правової бази та проектів з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

Стратегії

Стратегічний розвиток Львівщини визначається *Стратегією розвитку Львівської області на період до 2020 року*¹ (рішення Львівської обласної ради №146 від 29.03.2016р.), відповідно до якої стратегічними цілями розвитку регіону є:

- 1) конкурентоспроможна економіка;
- 2) якість життя;
- 3) відкриті кордони;
- 4) розвинуте село;
- 5) туристична привабливість.

Питання енергозбереження, енергоефективності, відновлюваних джерел енергії, альтернативних та місцевих видів палива включені в складову досягнення цілі за №2: операційна ціль 2.4. «Чисте довкілля» - комплексне завдання 2.4.5. «Енерго- та ресурсозбереження й енергоефективність»

Завдання з реалізації операційної цілі 2.4. Чисте довкілля Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020 року

Завдання	
Операційна ціль 2.4. Чисте довкілля	2.4.1. Запровадження європейських стандартів у поводженні з відходами
	2.4.2. Зменшення забруднення повітряного басейну та поліпшення стану водних об'єктів
	2.4.3. Розвиток мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду
	2.4.4. Виховання екологічної свідомості населення
	2.4.5. Енерго- та ресурсозбереження й енергоефективність
	<i>Орієнтовні сфери реалізації проектів за п. 2.4.5</i> <ul style="list-style-type: none"> • Створення сучасних систем моніторингу і контролю витрат енергоресурсів, проведення енергоаудиту об'єктів комунальної власності. • Розробка та реалізація програм щодо впровадження енергозберігаючих заходів у житловому секторі та на комунальних об'єктах. • Стимулювання переходу до використання відновлюваних джерел енергії у промисловості, комунальному господарстві, побуті. • Розробка та реалізація регіональної програми розвитку відновлюваної енергетики. • Популяризація енергозберігаючих технологій серед мешканців.

Включення завдань з енергоефективності та альтернативних джерел енергії в комплекс завдань з формування чистого довкілля є доцільним з огляду на те, що вони дозволяють системно вирішити екологічні проблеми регіону з орієнтацією на вимоги Угоди про асоціацію та транскордонне розташування області з європейськими територіями.

Стратегічна політика енергоефективності в області націлена на:

- розвиток систем моніторингу та контролю витрат енергоресурсів, аудит бюджетних організацій;

¹ http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf

- стимулювання енергозберігаючих заходів в житловому секторі, об'єктах комунальної власності;
- стимулювання використання відновлювальних джерел енергетики;
- розвиток відновлювальної енергетики;
- підвищення обізнаності населення з питань енергозбереження.

Не дивлячись на множинність напрямків, за якими передбачається реалізація політики енергоефективності, Стратегія визначає лише 2-а індикатори досягнення цілей за даним напрямком, а саме:

- частка енергії, отриманої з відновлюваних джерел, у її загальному виробництві;
- частка домогосподарств, які використовують відновлювані джерела енергії.

План заходів з реалізації у 2017 – 2018 роках Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року¹ (рішення Львівської обласної Ради №394 від 21.03.2017р.) в сфері енергоефективності фокусує увагу на 2-х аспектах:

- створення передумови для використання відновлювальних джерел енергії;
- сприяння зниженню енергоємності установ соціальної сфери.

На фінансування заходів плану передбачене фінансування з наступних джерел:

- залучення коштів Державного фонду регіонального розвитку фінансування через галузеві державні програми;
- внесення заходів до обласної програми соціально-економічного розвитку, галузевих регіональних програм;
- залучення фінансування від проектів та програм міжнародної технічної допомоги суб'єктами регіонального розвитку різних організаційно-правових форм;
- залучення інвестиційних коштів на впровадження окремих проектних ідей (де це передбачено умовами проекту).

За орієнтовними сумами на заходи з енергоефективності за 2-а роки планується скерувати 1,1 відсотка всіх витрат на впровадження Стратегії в 2017-2018рр.

Заплановані проекти на 2017-2018рр. на виконання завдання 2.4.5. Енерго- та ресурсозбереження й енергоефективність

Проект	Орієнтовна вартість, тис.грн.		Джерела фінансування
	всього	В т.ч. 2018р.	
Утеплення фасадів. Модернізація та заміна ліфтів. Розпуск внутрібудинкового обліку електричної енергії по квартирах	10999,5	5499,75	Державний бюджет
Капітальний ремонт житлових будинків	20000	10000	Міський бюджет, обласний бюджет, кошти мешканців
Стимулювання місцевих ринків послуг з енергоефективності	7000	5000	Обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес, міжнародні донори
Енергозбереження в бюджетних установах	36000	18500	Обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет,

¹ http://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/

			кошти МТД
Енергоефективне теплопостачання в приміщенні Державного архіву Львівської області, вул. Буйка, 4*	Не визначено	Не визначено	Обласний бюджет, державний бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес, міжнародні донори та інші джерела
Перехід на альтернативні види палива - крок до енергетичної незалежності*	6350	4200	Державний, місцеві бюджети. Кошти МТД. Спонсорські кошти
Реконструкція котельні і теплових мереж ДЗ «Вузлова лікарня ст. Стрий ДТГО «Львівська залізниця» з переведенням на альтернативне тверде паливо*	4214,240	-	Державний фонд регіонального розвитку, місцевий бюджет
Будівництво теплогенераторних на альтернативному виді палива та влаштування систем опалення	15000	8000	Державний бюджет
Всього:	99563,7	51199,7	

* Локальні проекти.

Із аналізу даних, можна зробити висновок про те, що на регіональному рівні діє система планування проектів в сфері енергоефективності та альтернативних джерел енергії, що є безперечно позитивною стороною в діяльності регіональних органів влади. Недоліком даної системи є укрупнений підхід до розрахунку проектних параметрів (за винятком локальних). Відповідно, заплановані проекти по суті є цільовим напрямком використання певної суми ресурсів. Більшість напрямків (проектів) планується реалізувати на основі об'єднання різних джерел фінансування, що вносить невизначеність у процес їх реалізації. Реалізація стратегічних завдань в сфері енергетики здійснюється через використання поточних сприятливих можливостей фінансування, тобто несистемно (це обумовлюється дією макроекономічних факторів, зокрема несприятливістю умов для інвестиційної діяльності).

Комплексні програми

Завдання з енергоефективності та альтернативних джерел енергії є складовою **програми соціально-економічного розвитку Львівської області на 2018рік**. Так змістом програми на поточний рік (рішення ЛОР № 577 від 21.12.2017) передбачено окремий розділ з «Енергозбереження та енергоефективність». Одноіменні розділи мають місце в програмах і за попередні періоди.

Ключовими заходами програми є:

- надання кредитної підтримки населенню для впровадження енергозберігаючих заходів;
- проведення енергетичного аудиту в бюджетних закладах;
- реалізація енергоощадних заходів в установах бюджетної сфери обласного підпорядкування;
- проведення заходів з популяризації економічних, екологічних, соціальних переваг енергозбереження серед населення.

Відповідно до Програми 400000 тис.грн. планується використати на реалізацію Урядової програми енергоефективності, затвердженою Постановою КМУ від 01.03.2010р. №243 (відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів).

Планується виділити:

- на реалізацію програми енергозбереження Львівщини на 2017-2018рр. - 18 млн. грн.;
- на програму енергозбереження для бюджетної сфери – 30 млн.грн.;
- 20% коштів Державного фонду регіонального розвитку, передбачених на область, в рамках квот з енергозбереження в закладах освіти та охорони здоров'я.

Внаслідок освоєння передбачених Програмою коштів планується отримати наступні результативні показники:

- зменшення на 1,5% споживання паливно-енергетичних ресурсів населенням у 2018 році через проведення заходів з енергозбереження 7500 домогосподарствами;
- 80 домогосподарств зможуть встановити обладнання, що використовуватиме альтернативні види палива;
- зменшення обсягів споживання енергоресурсів установами бюджетної сфери на 20% та досягнення питомого показника енергоспоживання 190 кВтг/ кв м (на сьогодні 204 кВтг/ кв м);
- проведення 20 енергоаудитів у закладах бюджетної сфери; термомодернізація 7 бюджетних установ;
- скорочення бюджетних видатків на оплату паливно-енергетичних ресурсів; підвищення рівня кліматичного комфорту в закладах бюджетної сфери; зменшення викидів парникових газів;
- продовження терміну експлуатації будівель.

Цільові програми

Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки¹ (27.12.2016 № 330) є логічним продовженням політики стимулювання населення регіону до енергоощадливості, яка в області проводиться з 2006р. За період 2006-2016рр. мешканці області взяли понад 28 тисяч кредитів на загальну суму понад 337 млн. грн, компенсаційні виплати за якими становили 45,5 млн. грн. При цьому, впродовж двох останніх років спостерігалася тенденція до збільшення кількості кредитів та їх вартості².

Мета програми полягає у реалізації комплексу заходів із термореновації будівель та альтернативного енергозабезпечення, а також:

- зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів населенням через стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів;
- сприяння розвитку галузі енергоефективного будівництва та реконструкції, забезпечення умов щодо виявлення та залучення вітчизняних і іноземних інвестицій;
- зменшення обсягу субсидій для населення за спожиті енергоносії;
- популяризація економічних, екологічних та соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері.

Механізм програми передбачає відшкодування обласним бюджетом позичальникам частини (від 5% до 20% річних) відсоткової ставки у національній валюті за кредитами, отриманими на заходи з енергозбереження та на впровадження заходів, орієнтованих на використання альтернативних джерел енергії. Відшкодування відсотків здійснюється на підставі генерального договору про співробітництво між головним розпорядником коштів обласного бюджету, передбачених на фінансування заходів з енергозбереження та кредитно-фінансовою установою.

Відшкодування відсотків за кредитами здійснюється на впровадження таких енергозберігаючих заходів:

¹ <http://loda.gov.ua/programy>

² <https://dyvys.info/2017/01/13/kredyt-dlya-ekonomiyi-yak-meshkantsiv/>

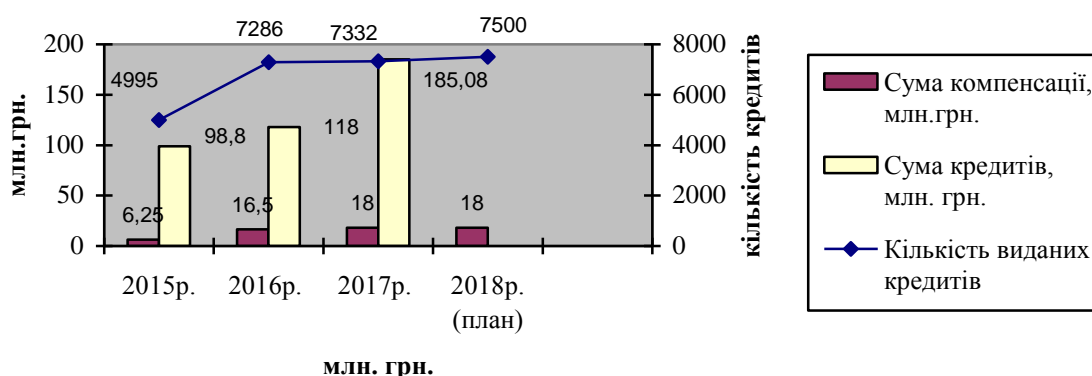
- встановлення обладнання, для роботи якого використовується альтернативна енергія;
- утеплення зовнішніх стін будинків, підвальних приміщень, горищ покрівель та фундаментів;
- встановлення рекуператорів тепла;
- встановлення та заміну вікон, віконно-балконних конструкцій з енергозберігаючим двокамерним склопакетом;
- встановлення та реконструкцію електроопалення за енергозберігаючими технологіями;
- встановлення та реконструкцію індивідуальних систем опалення, у тому числі з використанням альтернативних до природного газу джерел енергії.

Чинною програмою *вперше* в рамках обласної програми енергозбереження було закладено механізм відшкодування коштів населенню відповідно до індексу податкоспроможності територій, що дозволило створити пільгові умови для територій з меншими доходами. Індекс кредитоспроможності визначається станом на 1 січня кожного року, відповідно до вимог бюджетного законодавства у таких обсягах:

- для мешканців територій з індексом податкоспроможності до 0,50 включно – 20% річних відсоткової ставки кредитно-фінансової установи;
- для мешканців територій з індексом податкоспроможності від 0,51 до 0,80 – 15% річних відсоткової ставки кредитно-фінансової установи;
- для мешканців територій з індексом податкоспроможності від 0,81 до 1,00 – 10% річних відсоткової ставки кредитно-фінансової установи;
- для мешканців територій з індексом податкоспроможності більше 1,00 – 5% річних відсоткової ставки кредитно-фінансової установи.

Врахування індексу платоспроможності територій при визначенні відсотка компенсації відсоткової ставки кредитно-фінансової установи спрямовано на те, щоб спонукати районні та міські адміністрації (місцеві ради) виділяти відповідно до бюджетних можливостей кошти за аналогічним призначенням.

У Львівській області діє 19 (за даними Держенергоефективності 22) районних та міських програм, і мешканці отримують компенсації одразу з трьох джерел – державного, обласного та районного або міського.¹

Показники реалізації обласних програм енергозбереження для населення Львівщини в 2015-2017рр.

У 2017 році Програмою скористалися 7,5 тисяч родин. З обласного бюджету компенсували

¹ <http://loda.gov.ua/news?id=32831>

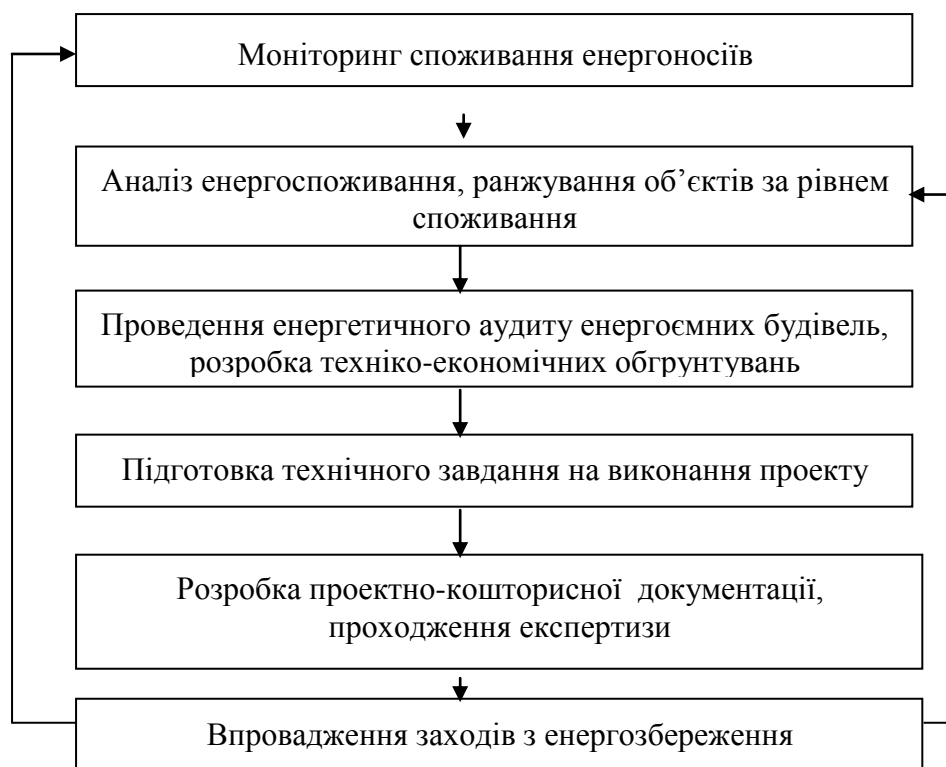
18 мільйонів гривень. 3,3 мільйони гривень залучили співфінансування місцевих бюджетів у 2018 році. Інвестиції в енергоефективність склали - 185 мільйонів гривень¹.

Програма є об'єктом посиленої уваги при розподілі бюджетних коштів, - забезпечується її 100-відсоткове фінансування.

Реалізація Програми доповнює можливості фінансування населенням заходів з енергоефективності, які передбачені урядовою програмою «теплих кредитів». Програма оцінюється як одна із найбільш ефективних регіональних програм з енергоефективності в Україні.

Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016 – 2020 роки²(рішення №168 від 31.05.2016р.). Мета Програми полягає в зменшенні споживання енергоресурсів об'єктами бюджетної сфери та видатків, пов'язаних з їх енергозабезпеченням, підвищенні класу енергоефективності в будівлях установ бюджетної сфери обласного підпорядкування, за умови забезпечення рівня комфорту в будівлях бюджетних установ з дотриманням санітарних норм.

Основне призначення Програми – вдосконалення управління енергоощадністю в бюджетній сфері області.

Алгоритм впровадження енергоощадних заходів за Програмою енергозбереження для бюджетної сфери

Програма націлена на реалізацію 3-х напрямків:

- 1) впровадження системи енергоменеджменту і моніторингу енерговитрат;
- 2) проведення енергетичного аудиту та технічне обслуговування систем енергопостачання в бюджетних закладах;
- 3) залучення інвестиційних коштів.

¹ <http://loda.gov.ua/news?id=33272>

² http://www.oblrada.lviv.ua/document.php?doc_id/469

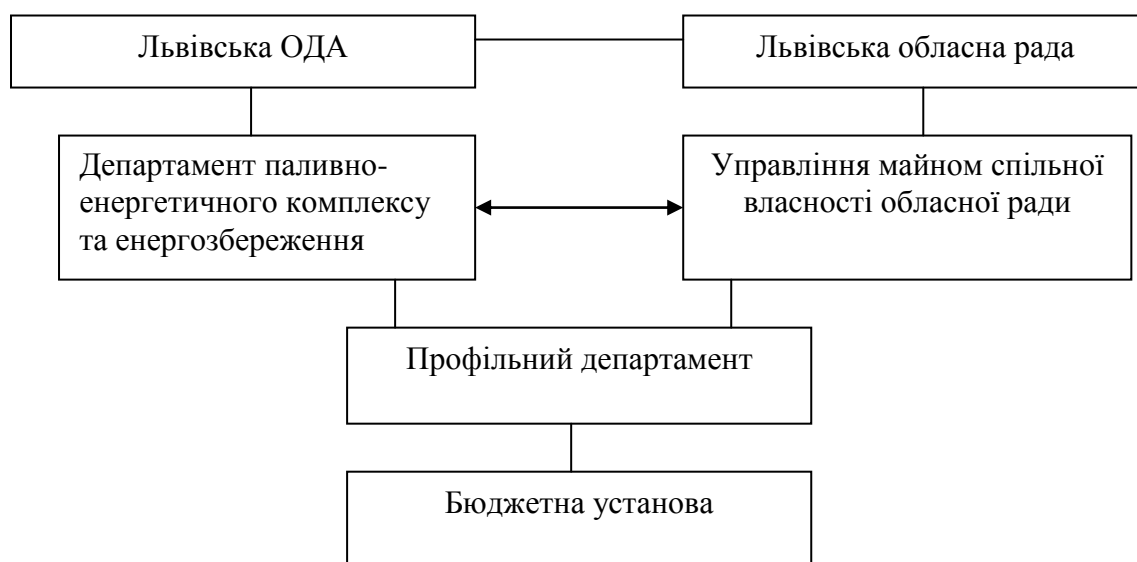
За побудовою і змістом програма являє мікс регуляторних та програмних положень.

Характеристика змістовних положень Програми енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016 – 2020

Регулювання запроваджені Програмою	Положення, що узгоджуються з побудовою Програм
<ul style="list-style-type: none"> - побудова системи енергоменеджменту бюджетної сфери та механізм моніторингу витрат енергоресурсів; - організація енергоаудиту; - залучення приватних інвестицій на конкурсних засадах відповідно до Закону України від 9 квітня 2015 року № 327-VIII «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»; - порядок формування переліку об'єктів, які потребують енергетичних аудитів; - порядок формування переліку об'єктів для впровадження заходів з енергозбереження. 	<ul style="list-style-type: none"> - загальні положення; - визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Програма; - мета програми; - напрями використання бюджетних коштів та результативні показники; - Відповідальні виконавці Програми; - фінансування Програми; - очікувані результати Програми

Відповідно, Програма супроводжується рядом додатків, які в основному доповнюють її регуляторні положення. Відповідно з вимогами нормотворчої діяльності бажано було б регуляторні аспекти затвердити окремо, оскільки їх включення в програмний документ означає тимчасовість дії зазначених положень (до 2020р.) та встановлення прямої залежності системи управління енергоощадністю в бюджетній сфері від фінансування програми.

Позитивною стороною регулювань, запроваджених програмою є побудова система енергоменеджменту і моніторингу енерговитрат .

Організаційна схема системи енергоменеджменту в бюджетній сфері Львівщини відповідно до Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016 – 2020

Низовим рівнем системи є енергоменеджери, які призначаються керівником бюджетної установи за погодженням із департаментом паливно-енергетичного комплексу та

енергозбереження обласної державної адміністрації. Їх функціями є: щоденний збір та аналіз інформації про споживання енергоресурсів; контроль за дотриманням лімітів споживання енергоносіїв; розробка пропозицій по впровадженню енергозберігаючих заходів; здійснення заходів по економії енергоресурсів, що не потребують капіталовкладень. Другий рівень - енергоменеджери в профільних департаментах, у підпорядкуванні яких перебувають бюджетні установи. Третій - керівництво обласної державної адміністрації, департамент паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження обласної державної адміністрації, управління майном спільної власності обласної ради.

Енергоменеджмент повинен забезпечити систематичний моніторинг споживання енергоресурсів, дані якого лягають в основу формування переліку об'єктів, що потребують першочергового проведення енергетичного аудиту та впровадження енергоощадних заходів (критерієм відбору є питоме споживання енергоресурсів на 1 м² опалювальної площі будівлі). Такий підхід дозволяє оптимізувати переліки об'єктів для проведення енергоаудитів.

До плюсів запроваджених регулювань є також встановлення процедур впровадження енергоощадних заходів, контролю за якістю їх впровадження та верифікації результатів. Процедури відповідають регуляторним принципам, є зрозумілими для їх проходження.

Недоліком запроваджених регулювань є визначення комунального підприємства Львівської обласної ради (Комунальне підприємство Львівської обласної ради «Львівський обласний учбовий центр підготовки та підвищення кваліфікації робітників, ІТП, спеціалістів для виконання робіт з підвищеною небезпекою») виконавцем робіт з енергоаудиту, підготовки об'єктів до опалювального сезону, а також контролю за дотриманням організаційних та малозатратних заходів з енергозбереження, що виключає участь інших організацій у проведенні даних робіт (хоча на практиці організуються конкурси, участь у яких приймають і інші організації). Не доцільно в програмі визначати і функції даного підприємства (вони повинні регулюватися його статутом).

Програма містить заходи, на реалізацію яких в її рамках можуть виділятися кошти. Сума щорічного фінансування програми визначається в рамках бюджетних призначень. Програма фінансується за рахунок спеціального фонду. В 2017р. на її реалізацію передбачалося 33 033 тис.грн., виділена сума склала 88,5% від запланованої.

В межах виділених сум виготовлено проектно-кошторисну документацію на 270 тис. грн. для 2 об'єктів: Західноукраїнського спеціалізованого дитячого медичного центру та обласної дитячої клінічної лікарні «ОХМАТДИТ».

Реалізовано заходи з енергозбереження на 28,96 млн грн. у 6 бюджетних закладах: пологовому корпусі Львівської обласної клінічної лікарні; Львівському обласному центрі репродуктивного здоров'я населення; Львівському державному ліцеї з посиленою військовою підготовкою ім.Героїв Крут; Львівській обласній лікарні відновлювального лікування №3 м. Соснівка; Західноукраїнському спеціалізованому дитячому медичному центрі; Львівському обласному клінічному діагностичному центрі.

На 2018р. заплановано скерувати на реалізацію програми 30000 тис.грн.

Для впровадження механізмів енергосервісу, визначених Програмою, зокрема залучення інвесторів – енергосервісних компаній (ЕСКО) сформовано базу бюджетних установ області з основною інформацією щодо енергоспоживання.¹

---

¹ http://loda.gov.ua/mehanizm_energoserwisu_v_byudzhetniy_sferi

Програма зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2020 роки (рішення № 361 від 14.02.2017р.)¹.

Мета програми - підвищення ефективності та надійності функціонування об'єктів зовнішнього освітлення, забезпечення якісного утримання об'єктів зовнішнього освітлення, покращення криміногенної та зменшення аварійної ситуацій, та впровадження енергозберігаючих технологій і обладнання, будівництво нових об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів області.

Завдання:

- приведення об'єктів зовнішнього освітлення вздовж доріг загального користування місцевого значення, які є вулицями населених пунктів, зокрема вулиць і доріг комунальної власності до норм і стандартів діючого законодавства;
- оснащення об'єктів зовнішнього освітлення обладнанням з використанням енерго- та ресурсозберігаючих технологій;
- покращення стану благоустрою населених пунктів;
- покращення криміногенної та аварійної ситуації в нічний час, забезпечення комфортного проживання населення;
- зменшення травматизму населення в умовах незадовільного стану доріг, недостатньої видимості у зв'язку з погодними умовами;
- зменшення споживання електричної енергії об'єктами зовнішнього освітлення.

Шляхи вирішення поставлених завдань є:

- першочергове освітлення вулично-шляхової мережі населених пунктів сільських, селищних та об'єднаних територіальних громад, зокрема аварійно небезпечних ділянок доріг, пішохідних переходів, доріг із насиченим автомобільним рухом;
- залучення коштів обласного та місцевого бюджетів, інших джерел, в т. ч. грантів та кредитних ресурсів для будівництва та реконструкції об'єктів зовнішнього освітлення та подальшим їх якісним утриманням;
- використання виробничого потенціалу підприємств області для виготовлення електричного обладнання зовнішнього освітлення;

Фінансове забезпечення реалізації Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного та місцевих бюджетів, а також залучення інших джерел.

Ресурсне забезпечення Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017 – 2020 роки, тис. грн.

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	2017 рік	2018 рік	2019р.	2020 рік	Усього витрат на виконання Програми
Усього,	14 680,744	11 200,0			25880,744
у тому числі					
обласний бюджет**	10 626,817	11 200,0			21 826,817
бюджети міст, селища, сіл***	4 032,112				4 032,112
кошти небюджетних джерел	21,815				21,815

Примітка: *пооб'єктний розподіл коштів обласного бюджету здійснюється щорічно, виходячи з фактично виділених коштів, за погодженням з відповідними комісіями обласної ради. Обсяг коштів на реалізацію Програми щорічно визначається при затвердженні (уточненні) показників обласного бюджету на відповідний рік.

** фінансування з обласного бюджету в 2019 – 2020 роках здійснюється в межах бюджетних призначень.

*** фінансування з місцевих бюджетів в 2018 – 2020 роках здійснюється відповідно до рішень органів місцевого самоврядування на бюджетний рік

Програмою запроваджується 2-а порядки:

1

<http://gw1.oblrada.lviv.ua/rada/rishennialor.nsf/52889c345440ab40c2257b55007e8f51/d1ab04682199eccbc22580cf00580f6b?OpenDocument>

- Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів у рамках реалізації Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017 – 2020 роки за заходом «Будівництво та реконструкція об'єктів зовнішнього освітлення населених пунктів»;

- Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів у рамках реалізації Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017 – 2020 роки за заходом «Виготовлення проектно-кошторисної документації (технічних умов) на електрифікацію житлових кварталів забудови для учасників АТО, родин загиблих та внутрішньо переміщених осіб в населених пунктах».

Відповідно до встановлених порядків рай адміністрації, органи місцевого самоврядування, ОТГ приймають участь у заходах програми за результатами конкурсів представлених проектів. Оцінювання проектів проводиться за комплексом показників, зокрема відсотком участі у співфінансуванні проекту, рядом якісних та результативних показників.

Програма закладає передумови залучення коштів місцевих бюджетів для її здійснення. Як результат в 2017р. на заходи програми було скеровано 14 680,744 тис.грн. при запланованих 11000,0. При цьому перевиконання в основному досягнуто за рахунок місцевих бюджетів, які скерували в 4,03 рази більше коштів, ніж планувалося (це досягнуто завдяки реалізації конкурсних засад у відборі проектів).

Міжнародні проекти

Проект ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»¹

Спільний проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – це довготривала і комплексна ініціатива зі зміцнення потенціалу, спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні. Проект підтримує врядування за участі громад та ініціативи, впроваджені громадами, щоб покращити умови проживання людей у сільській і міській місцевості по всій країні. МРГ приділяє особливу увагу відновленню соціальної та комунальної інфраструктури у пріоритетних сферах охорони здоров'я, екології, управління водними ресурсами, покращення управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку.

Україна і Європейська комісія уклали Угоду про фінансування цього Проекту 31 травня 2011 року. Тривалість проекту:

- Фаза I – 03.09.2007 – 05.06.2011,
- Фаза II – 06.06.2011 – 30.06.2015,
- Фаза III – 01.07.2015 – по сьогодні.

В рамках другої фази цього проекту область отримала 3,1 млн. грн. мікрогрантів на реалізацію 7 проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сьогодні затверджено 8 проектів хоча кінцева вартість грантів не визначена. Більшість проектів стосуються підвищення енергоефективності навчальних та лікарняних закладів та має місце кілька проектів по встановленню вуличного освітлення на сонячних батареях².

---

¹ <http://cba.org.ua>

² <http://cba.org.ua/en/micro-projects-map>

Проект ЄС «Угода мерів схід»¹: 2016 – 2020 роки

Проект надає підтримку муніципалітетам в країнах Східного партнерства в сфері розробки та реалізації планів дій по стійкому енергетичному і кліматичному розвитку (SECAPs).

Загальний бюджет проекту 4,5 млн. Євро.

У Львівській області на сьогодні підписано сім угод з муніципалітетами:

- Львів;
- Жовква;
- Новояворівськ;
- Перемишляни;
- Глиняни;
- Кам'янка-Бузька;
- Самбір.

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології²

Е5Р – це багатоцільовий донорський фонд в 180 млн. Євро, заснований в 2009 році для стимулювання інвестицій в реалізацію муніципальних програм в сфері підвищення енергоефективності і охорони оточуючого середовища в регіоні східного партнерства.

У Львівській області на сьогодні в рамках Е5Р реалізується три проекти, два з котрих можна віднести до сфери енергоефективності та енергозбереження:

Реконструкція системи центрального тепlopостачання у Львові:

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 31,00 млн. Євро

Кредит: 21,00 млн. Євро

Грант: 10,00 млн. Євро

Дата затвердження: 11.11.2011

Довідково: Залучені кошти дозволять вирішити низку за давнених проблем щодо низької енергоефективності роботи тепlopостачальних підприємств та якості надання послуг. Проектом передбачено встановлення двох когенераційних станцій на ТЕЦ-2 для комбінованого виробництва теплової та електричної енергії, реконструкцію та модернізацію теплових мереж, заміну застарілих магістральних трубопроводів та встановлення необхідних систем контролю, а також облаштування більше 400 індивідуальних теплових пунктів (ТП) багатоквартирних будинків у Сихівському районі. Очікується, що після завершення проекту майже половина мешканців Львова, близько 370 тис. осіб, будуть забезпечені більш якісним та екологічно чистим опаленням і гарячим водопостачанням, а розрахункові обсяги заощадження ресурсів становитимуть 6 900 тис. м³ природного газу, 2 900 МВт-год електроенергії та 15,9 тис. м³ води протягом року. За рахунок більш ефективного використання палива викиди CO₂ також скоротяться майже на 80 тис. тонн на рік.

Утилізація каналізаційного біогазу

Виконавець НЕФКО

Загальна вартість 31,50 млн. Євро

Кредит 20,00 млн. Євро

Грант 7,50 млн. Євро

Дата затвердження: 12.07.2015

Довідково: Основними цілями проекту є поліпшення очищення стічних вод у місті, зменшення рівня забруднення річки Полтви і підвищення енергоефективності комунального підприємства «Львівводоканал». Пілотний проект передбачає реконструкцію міських очисних споруджень та будівництво біогазової станції: з мулового осаду стічних вод, який утворюється після очистки стоків, вироблятимуть біогаз з подальшим його спалюванням для отримання теплової та електричної енергії. Отримана енергія буде

¹ <http://www.soglasheniemerov.eu>

² <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

використовуватися для власних потреб очисних споруд. Очікується, що в результаті впровадження проекту можна буде генерувати 39 400 МВт·год/рік електричної енергії та теплової енергії

Доповненням до проекту є грант €380 тис. від Фонду Джона Нурмінена на реалізацію проекту «залучення міжнародної технічної допомоги для нейтралізації стоків біогазової установки та заходів з видалення фосфору на очисних спорудах», що передбачає запровадження процесу додаткового очищення на очисних спорудах для нейтралізації фосфору, який надходить з біогазової установки. Грант надається для придбання устаткування, яке містить: систему хімічного осадження, витратомір стічних вод та поточні аналізатори вмісту фосфору в стічних водах. Зі свого боку, КП «Львівводоканал» фінансує всі витрати на будівельні роботи, робоче проектування, монтаж і введення в експлуатацію системи видалення фосфору, а також на експлуатацію системи дозування хімічних реагентів.

Донорські проекти¹:

Створення муніципальної системи поводження із відходами побутового електронного та електричного устаткування у м. Львові із використання досвіду міста

Період реалізації: 01.02.2013 - 30.11.2015

Мета проекту: покращення стану довкілля через зменшення негативного впливу відходів побутового електронного та електричного устаткування

Завдання: 1) проведення досліджень; 2) проведення міжнародної конференції; 3) розробка комплексної муніципальної програми поводження з відходами та стратегії; 4) придбання устаткування, обладнання, мікроавтобусів.

Загальна вартість: 987953,4 Євро

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Департамент містобудування Львівської міської ради

Реципієнт: Департамент містобудування Львівської міської ради (код ЄДРПОУ 34857473);

Громадська організація «Екологічні ініціативи» (код ЄДРПОУ 36873759)

Запровадження енергозберігаючих технологій у Глинянській районній лікарні

Період реалізації: 28.12.2012 - 27.09.2015

Мета проекту: запровадження енергозаощадних технологій шляхом заміни газового опалення геотермальною системою та встановлення нових вікон, підготовки стін та реконструкції даху

Загальна вартість: 167000 Євро

Донор Європейський Союз

Виконавець: Благодійна організація «Фонд розвитку Глинян» (код згідно з ЄДРПОУ 47511127)

Реципієнт: Глинянська районна лікарня (код згідно з ЄДРПОУ 47511127); Золочівська районна рада (код згідно з ЄДРПОУ 25233449); Золочівська районна державна адміністрація (код згідно з ЄДРПОУ 20858831); Золочівська центральна районна лікарня (код згідно з ЄДРПОУ 01996272); Глинянська міська рада (код згідно з ЄДРПОУ 04374430); Благодійна організація «Фонд розвитку Глинян» (код згідно з ЄДРПОУ 47511127)

«FARADAY» - побудова довготривалих механізмів транскордонної співпраці у сфері відновлювальних джерел енергії

Період реалізації: 01.10.2013 - 31.03.2015

Мета проекту: сприяння соціально-економічному розвитку прикордонних регіонів Польщі і України шляхом покращення умов для розвитку і використання відновлювальних джерел енергії.

Загальна вартість: 89591,16 Євро

Донор Європейський Союз

Виконавець: Жешувська агенція регіонального розвитку (Польща)

Реципієнт: «Громадська організація «Агенція європейських Інновацій» (код ЄДРПОУ 37362513)»

Програма відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності

---

¹ <http://openaid.gov.ua>

Період реалізації: 01.01.2014 - 31.12.2017
Вартість 40000000 датських крон
Донор Данське агентство з міжнародного розвитку (DANIDA)

Реалізація першого етапу модернізації комунальної котельні та району, що нею опалюється

Період реалізації: 31.12.2014 – 30.12.2017
Мета проекту: зменшення викидів CO₂, економія енергії та коштів у м. Жовква як результат впровадження енергоефективних технологій, використання відновлювальних джерел енергії.
Завдання: ознайомлення з досвідом Німеччини щодо енергоефективної модернізації будівель; встановлення нових котлів, теплоелектроцентралі та сонячних панелей на комунальній котельні по вулиці Лесі Українки; енергоефективна модернізація будинку ДНЗ № 2; модернізація системи центрального тепlopостачання від комунальної котельні; проведення навчальних та інформаційних заходів; інформаційна та комунікаційна діяльність.
Загальна вартість: 860000 Євро
Донор Європейський Союз
Виконавець Жовківська міська рада Львівської області
Реципієнт Жовківська міська рада Львівської області (код ЄДРПОУ 04056248)

Муніципальні партнерства для покращення енергоефективності у Самборі та Жовкві

Період реалізації: 29.12.2014 – 29.12.2016
Мета: підвищення енергоефективності у мм. Самбір та Жовква шляхом модернізації муніципальної інфраструктури.
Завдання: проведення енергоаудиту; реконструкція вуличного освітлення; модернізація тепломережі в м. Жовква, переобладнання міської котельні для споживання поновлюваних джерел енергії; створення мережі постачальників біомаси для котельні у м. Жовква; розробка програми енергоефективності для Львівської області; проведення навчальних та інформаційних заходів.
Загальна вартість: 699788,91 Євро
Донор Європейський Союз
Виконавець Міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа».
Реципієнт Жовківська міська рада; Самбірська міська рада.

Централізоване тепlopостачання міста Львова – Допомога в реалізації проекту

Період реалізації: 10.10.2014 – 16.02.2017
Мета проекту: підтримка групи реалізації проекту для забезпечення координації, адміністрування, управління, контролю, та оцінювання всіх аспектів інвестиційного проекту, в тому числі реалізації проекту, управління контрактами та фінансами.
Загальна вартість: 583380 Євро
Донор Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)
Виконавець Egis International
Реципієнт Львівське міське комунальне підприємство «Львівтеплоенерго»

Створення централізованого тепlopостачання у місті Львові – Програма підтримки корпоративного розвитку

Період реалізації: 16.03.2015 - 16.03.2017
Мета проекту: надання консультаційних послуг для реалізації програми підтримки корпоративного розвитку; поліпшення корпоративного управління та фінансової і операційної продуктивності «Львівтеплоенерго».
Загальна вартість: 275000 Євро
Донор Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)
Виконавець Fichter GmbH and Co. KG
Реципієнт Львівське міське комунальне підприємство «Львівтеплоенерго»

Проекти USAID¹

Реформа міського теплозабезпечення в Україні

У 2011 році м. Львів став учасником Проекту USAID «Реформа міського теплозабезпечення в Україні». В рамках цього проекту розроблена Програма сталого енергетичного розвитку м. Львова до 2020 року (ПСЕР) – документ, який є складовою стратегічного плану міста в галузях енергоефективності та енергозбереження. Львів став одним із перших міст України, яке розробило та затвердило такий документ. Він був ухвалений рішенням Львівської міської ради № 633 від 14 липня 2011 року.

ПСЕР м. Львова визначив такі цілі:

- зменшити рівень енергоспоживання на 20% до 2020 року (за щорічного зниження приблизно на 2%) та на 51,3% – до 2030 року;
- знизити обсяги використання природного газу на 30% до 2030 року через його економію та заміщення альтернативними видами палива;
- скоротити обсяги викидів CO₂ на 20% до 2020 року тощо.

Варто зазначити, що розробники ПСЕР міста зробили акцент саме на глибокій термомодернізації бюджетних будівель та житлових будинків, а також – на встановленні жорстких вимог щодо максимального річного теплоспоживання новозведених будівель на рівні 45 кВт·год/м².

Муниципальна енергетична реформа в Україні

У 2014 році після підписання відповідного меморандуму розпочалася співпраця м. Львова з Проектом USAID «Муниципальна енергетична реформа в Україні». Містом проводиться підготовка до оновлення та актуалізації ПДСЕР 2011 року з огляду на суттєві зміни у вартості та доцільності передбачених проєктів з енергоефективності.

Проект «Муниципальна енергетична реформа в Україні» проводить широку інформаційну кампанію, в тому числі й у м. Львові, оскільки виховання в українців сумлінного ставлення до використання енергетичних ресурсів є дуже важливим завданням. Заходи інформаційної кампанії за порівняно невеликих витрат можуть мати суттєвий ефект.

У Львові зовнішня соціальна реклама Проекту USAID «Утеплюйтесь правильно!» розміщена на 40 білбордах та 16 сітілайтах. Львів кілька років поспіль брав участь у Європейському тижні сталої енергетики. У 2016 році команда Проекту USAID долучалася до проведення Днів Америки у Львові, під час яких також інформувала місцеву громаду про енергоефективність, енергозбереження та соціальний захист населення.

Навесні 2016 року п'ять загальноосвітніх навчальних закладів міста взяли участь у конкурсі на зменшення споживання електроенергії, що проводився в рамках Проекту USAID. Однією з переможниць конкурсу стала львівська загальноосвітня школа № 99.

Дві бюджетні будівлі Львова планується термомодернізувати на засадах державно-приватного партнерства (ДПП). Фахівці Проекту USAID «Муниципальна енергетична реформа в Україні» (Проект USAID) розробили відповідні техніко-економічні обґрунтування (ТЕО) та презентували документи представникам міської ради.

За допомогою проєкту в 2015 р. налагоджений щоденний збір даних споживання енергоресурсів за допомогою програмного забезпечення uMuni. Він забезпечується у всіх

---

¹ <http://www.merp.org.ua>

будівлях бюджетної сфери і в 2015 році дозволив місту зекономити на використанні енергоресурсів у бюджетній сфері 32,3 млн грн.

Проект USAID надає Львову всебічну методичну та консультативну допомогу місту для того, щоб система енергоменеджменту відповідала вимогам ISO50001.

Висновок: Оцінюючи відповідність нормативно-правового забезпечення в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії в Львівській області вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» слід констатувати наступне:

- 1) чинні нормативно-правові акти області в сфері енергоефективності прийняті у відповідності з нормативно-правовим регулюванням центрального рівня, зокрема документів по імплементації угоди, та враховують директиви ЄС з енергоефективності та відновлювальних джерел енергії;
- 2) питання енергоефективності враховані у Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року на рівні комплексного завдання з реалізації операційної цілі «Чисте довкілля». Основними проектними сферами з виконання даного завдання є:
  - створення сучасних систем моніторингу і контролю витрат енергоресурсів, проведення енергоаудиту об'єктів комунальної власності;
  - розробка та реалізація програм щодо впровадження енергозберігаючих заходів у житловому секторі та на комунальних підприємствах;
  - стимулювання переходу до використання відновлювальних джерел енергії у промисловості, комунальному господарстві, побуті;
  - розробка та реалізація регіональної програми розвитку відновлювальної енергетики;
  - популяризація енергозберігаючих технологій серед мешканців.Окрема енергетична стратегія Львівської області відсутня.
- 3) в області діє 3-и цільові програми, які втілюють положення Угоди в сфері енергоефективності. В контексті реформування енергетичного сектору за стандартами ЄС передбачені програмами завдання та заходи націлені на реалізацію 3-х напрямків в сфері енергоощадливості:
  - сприяння реалізації енергозберігаючих заходів населенням через компенсацію відсотків за теплими кредитами;
  - зменшення споживання енергоресурсів об'єктами бюджетної сфери та видатків пов'язаних з енергозабезпеченням на основі впровадження систем енергоменеджменту, моніторингу, енергоаудиту, технічного обслуговування систем енергопостачання;
  - підвищення ефективності та надійності функціонування об'єктів зовнішнього освітлення, впровадження енергозберігаючих технологій і обладнання.
- 4) програмні рішення в сфері енергоефективності носять системний характер, чітко та детально регламентують механізми реалізації програмних завдань;
- 5) Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020рр. включає ряд порядків та регулювань, які виходять за рамки програмного документа і можуть бути виділені, як окремі регуляторні акти; одночасно механізми та порядки, передбачені програмою перебувають на стадії впровадження та апробації, вимагають інвестувань та активної співпраці з потенційними інвесторами;
- 6) для залучення коштів з місцевих бюджетів для реалізації заходів з енергоефективності запроваджені відповідні механізми;
- 7) передбачені програмами заходи відслідковуються в реальному режимі часу: стан виконання програм представлений на онлайн платформі на сайті облдержадміністрації та облради (лише за 2017р);

- 8) на реалізацію програм виділяються ресурси, які в основному покривають бюджет , хоча мають місце і недофінансування заходів;
- 9) в області реалізовано і реалізується ряд донорських проектів і проектів з участю кредитів Європейських фінансових інституцій, які адаптували європейську практику енергоефективності до українських реалій і забезпечили точковий вплив на розвиток енергоощадливості в регіоні;
- 10) область активно впроваджує відновлювальну енергетику, ініційовано ряд проектів; недоліком є відсутність на регіональному рівні додаткових стимулів для інвесторів, не розроблена передбачена стратегією регіональна Програма розвитку відновлювальної енергетики;
- 11) з оцінки заповнення облдержадміністрацією інформаційного запиту з питань імплементації Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії слідує, що дані питання розглядаються в контексті загальної енергетичної політики регіону і окремі показники, які вказують на виконання Угоди, не розраховуються.
- 12) мають місце недоліки в пропаганді (інформуванні) енергоощадливих технологій та відновлювальної енергетики.

3.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики

Загальна характеристика ситуації

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ на Львівщині 68 % домогосподарств опалюють свої домівки за допомогою газу, ще 31 % має центральне опалення і лише 1 % має опалення на альтернативних джерелах енергії, що є одним з найменших показників в Україні. Встановлена потужність котелень на ВДЕ у Львівській області становить 25 Гкал/год.

Зміни в сфері енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики в Львівській області є комплексним результатом реалізації заходів, передбачених рядом стратегічних та програмних документів. Системна оцінка ситуації є поєднанням результатів, отриманих внаслідок виконання окремих документів. Як показав аналіз, підсумки виконання цільових програм відслідковуються онлайн-платформою фінансування обласних програм²; містить дані, починаючи з 2017р.

Отримані результати за підсумками виконання:

А) Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020 року (рішення Львівської обласної ради №146 від 29.03.2016р.) за 2017р.³:

в сфері впровадження альтернативних джерел енергії для побутового споживання та бюджетної сфери

Залучено 60 млн. дол. США інвестицій. Відкрито 4 сонячних та 1 вітрова електростанції, загальною потужністю 51,9 МВт:

- СЕС Синтез Солар потужність - 326,12 кВт;
- СЕС «Озерна» потужність - 9,9 МВт;
- СЕС Лео-Солар- Енерджи потужність - 1000 кВт;
- СЕС Терновиця 2 та 4 потужність - 20 МВт;
- ВЕС Старий Самбір-2 потужність – 20,7 МВт.

в сфері модернізації системи вуличного освітлення

Покращено зовнішнє освітлення 33,1 тис. мешканцям області. 24 об'єкти збудовано та реконструйовано. Модернізовано 100,2 км мереж зовнішнього освітлення, 3049 встановлено та замінено енергозберігаючих світильників. Загальна сума інвестицій в зовнішнє освітлення населених пунктів становила 14,1 млн. грн.

Б) Програми соціально-культурного розвитку Львівщини на 2017 рік⁴:

- збудовано та реконструйовано 100,3 км. мереж зовнішнього освітлення;
- покращено зовнішнє освітлення 55,0 тис. мешканцям області;
- операторами програми енергозбереження для населення в 2017 році виступало 5 банків та 8 кредитних спілок, компенсувалося 15 -20 % річних від відсоткової ставки за кредитами на здійснення енергоощадних заходів;
  - всього за 2017 рік скористалося «теплими» кредитами 7532 домогосподарства області, що на 3,4 % більше ніж у 2016 році. Всього було залучено 185 млн. грн. кредитних коштів. Обсяг відшкодування з обласного бюджету склав 18 млн. грн.;
  - у рамках програми енергозбереження реалізовано комплексні заходи у 6 бюджетних закладах обласного підпорядкування, на що залучено 31,9 млн. грн. обласного

¹ <http://energymagazine.com.ua>

² loda.gov.ua

³ <https://drive.google.com>

⁴ <http://www.oblrada.lviv.ua>

бюджету;

- відкрито 5 сонячних та 1 вітрову електростанцію загальною потужністю 48,8 МВт.;
- у бюджетній сфері на 44 % збільшилась кількість котелень на альтернативному паливі;
- введено в експлуатацію 95 сонячних установок приватних господарств потужністю 1,3 МВт на що вкладено 1,5 млн. Євро інвестицій.

В) Цільових програм¹:

В.1.) Програми енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016 – 2020 роки:

- енергетичний аудит закладів бюджетної сфери. Прийнято розпорядженням голови ОДА від 7.11.17 № 1078 згідно якого на заходи виділено 375,0 тис. грн. Енергетичний аудит не проводився в зв'язку з тим, що не було затверджено переліку об'єктів.
- виготовлено проектно-кошторисну документацію на 270 тис. грн. для 2 об'єктів: Західноукраїнського спеціалізованого дитячого медичного центру та обласної дитячої клінічної лікарні «ОХМАТДИТ». Затверджено перелік об'єктів. Виділено 734,0 тис. грн.;
- енергоощадні заходи: затверджено перелік об'єктів на 9955,9 тис. грн. Затверджено додатковий перелік на 21938 тис. грн. Виготовлено проектно-кошторисної документації для 4 закладів (затверджено перелік об'єктів на суму меншу ніж передбачалося бюджетом). Реалізовано заходи з енергозбереження на 28,96 млн грн. у 6 бюджетних закладах: пологовому корпусі Львівської обласної клінічної лікарні; Львівському обласному центрі репродуктивного здоров'я населення; Львівському державному ліцеї з посиленою військовою підготовкою ім. Героїв Крут; Львівській обласній лікарні відновлювального лікування №3 м. Соснівка; Західноукраїнському спеціалізованому дитячому медичному центрі; Львівському обласному клінічному діагностичному центрі. Загальний бюджет заходу 31924,0 тис. грн. Реалізація енергоощадних заходів в установах бюджетної сфери за розрахунками обласної ради забезпечить економію природного газу 4,3 тис. куб. м. та теплової енергії 1136,4 Гкал

Всього на реалізацію заходів Програми енергозбереження для бюджетної сфери було передбачено 33033,0 тис. грн. Профінансовано лише 88,5 % від запланованого - 29232,7 тис. грн.

Реалізація заходів за Програмою енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини в 2017 році (за даними Львівської обласної ради)²

Зміст заходу	Передбачене фінансування	Профінансовано
Реалізація енергоощадних заходів	31924,02	28924,73
Проектно-кошторисна документація	734,00	463,79
Енергетичний аудит	375,00	0,00
Всього	33033,02	29426,52

Довідково: З метою запровадження механізму енергосервісу в бюджетній сфері³ у відповідності до Закону України «Про затвердження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» від 09.04.2015 №327-VIII в Львівській обласній державній адміністрації розроблена концепція енергосервісу. Концепція енергосервісу полягає в тому, що енергоефективні заходи в будівлях бюджетних установ впроваджуються інвесторами – енергосервісними компаніями (ЕСКО), які, вкладаючи власні кошти, несуть фінансові ризики, беруть відповідальність за якість робіт та зацікавлені в економії витрат на оплату комунальних послуг. Оплата енергосервісу здійснюється замовником виключно за рахунок економії енергоресурсів, досягнутої в результаті

¹ <http://loda.gov.ua>

² <https://drive.google.com>

³ <http://loda.gov.ua>

Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році
(за даними Держенергоефективності)¹

Область / район	Програма	Об'єкт відшкодування	Бюджет	Що відшкодовується	Частка відшкодування	Профінансовано, кількість	Вартість, грн.
Львівська обл.	З бюджетом	Фіз. Особи	18 000 000	Частина ставки	0,05 – 0,2	12 176	11 457 851
Бродівський	Без бюджету	Фіз. Особи	200 000	Частина ставки	0,05		
Буський	Без бюджету	Фіз. Особи	300 000	Частина ставки	0,10		
Городоцький	З бюджетом	Фіз. Особи	200 000	Частина ставки	0,05	107	123 254
Дрогобицький	З бюджетом	Фіз. Особи	25 000	Частина ставки	0,10	139	25 000
Жидачівський	З бюджетом	Фіз. Особи	10 000	Частина ставки	0,01		
Жовківський	З бюджетом	Фіз. Особи	214 000	Частина ставки	0,15		
Золочівський	З бюджетом	Фіз. Особи	100 000	Частина ставки	0,03		
Камянка-Бузький	З бюджетом	Фіз. Особи	100 000	Частина ставки	0,10	35	1 579
Миколаївський	Без бюджету	Фіз. Особи	250 000	Частина ставки	0,05		
Мостиський	Без бюджету	Фіз. Особи	38 000	Частина ставки			
Перемишлянський	З бюджетом	Фіз. Особи	170 000	Частина ставки	0,05	19	637
Пустомитівський	З бюджетом	Фіз. Особи	300 000	Частина ставки	0,15	16	26 070
Радехівський	Без бюджету	Фіз. Особи	400 000	Частина ставки	0,10		
Самбірський	З бюджетом	Фіз. Особи	80 000	Частина ставки	0,07	112	19 252
Сколівський	З бюджетом	Фіз. Особи	250 000	Частина ставки	0,05	74	19 989
Сокальський	З бюджетом	Фіз. Особи	100 000	Частина ставки	0,09		
Старосамбірський	З бюджетом	Фіз. Особи	30 000	Частина ставки	0,05		
Стрийський	Без бюджету	Фіз. Особи	50 000	Частина ставки	0,15		

¹ <http://saee.gov.ua>

Турківський	Без бюджету	Фіз. Особи	18 000	Частина ставки	0,05		
Яворівський	З бюджетом	Фіз. Особи	400 000	Частина тіла	0,20		
м. Львів	З бюджетом	ОСББ, ЖБК	8 000 000	Частина тіла	0,30	4	200 678
м. Львів	З бюджетом	Фіз. Особи	2 010 000	Частина тіла	0,15	33	20 046
м. Дрогобич	З бюджетом	Фіз. Особи	210 000	Частина ставки	0,10	90	47 673
м. Моршин	З бюджетом	ОСББ, ЖБК	100 000	Частина тіла	0,30		
м. Моршин	З бюджетом	Фіз. Особи	120 000	Частина ставки	0,15		
м. Стрий	З бюджетом	Фіз. Особи	250 000	Частина ставки	0,10		
м. Новий Розділ	З бюджетом	Фіз. Особи	5 000	Частина ставки	0,05		
м. Трускавець	З бюджетом	ОСББ, ЖБК	500 000	Частина тіла	0,30		
м. Самбір	З бюджетом	Фіз. Особи	5 000	Частина ставки	0,15		
Всього			32 435 000			12 805	11 942 029

здійснення такими компаніями енергоефективних заходів. З метою інформування потенційних виконавців енергосервісу щодо об'єктів бюджетної сфери, які потребують впровадження енергоефективних заходів департаментом сформовано базу бюджетних установ області з основною інформацією щодо енергоспоживання. На сьогодні в базу даних внесено 300 об'єктів бюджетної сфери.

В.2.) Програми енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки:

- компенсація відсотків на енергозберігаючі заходи. Видано 7332 кредитів на загальну суму 185,08 млн. грн. З обласного бюджету відшкодовано 18,0 млн. грн.

За даними Деженергоефективності в 2017 році бюджет всіх регіональних програм «теплих» кредитів становив 32,4 млн. грн. Фактично було надано 12805 кредитів, компенсація з бюджетів по регіональним програмам становила 11,9 млн. грн.

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності)¹

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Львівська	30	22	32 435 000	11 942 029

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	442,96	367,5	13,09
Україна	210,50	184,3	8,77

В.3.) Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2020 роки

Реалізовано 24 проекти. Фінансування становило 14658,8 тис. грн. з них 10626,8 тис. грн. обласного бюджету та 4032,1 тис. грн. реверсної субвенції.

За даними Львівської ОДА в області діє 11 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 60,0 МВт.

За даними НКРЕ в області діє 18 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 80,19 МВт (без врахування об'єктів приватних домогосподарств). Згідно даних ЛЮДА в 2018 – 2020 роках планується ввід в експлуатацію ще 30 об'єктів. Також місцевими органами влади на сьогодні виділено 33 земельних ділянок з цільовим призначенням будівництво об'єктів альтернативної енергетики.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)³ (L)

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	12	3	2	1	18
Потужність, МВт	43,97	34,65	0,57	1,00	80,19

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоефективності)⁴

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Львівська	160	2,24

¹ <http://saee.gov.ua/>

² Там же.

³ <http://www.nerc.gov.ua>

⁴ <http://saee.gov.ua>

Сонячна енергетика Львівської області
(за даними НКРЕ)¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Самбірська СЕС	Самбірський р-н, с. Ралівка, вул. І. Франка, 7Б	ТОВ «Самбірська СЕС»	Самбірський р-н, с. Ралівка, вул. Придністрівська, 27	3,12
Самбірська СЕС-2	Самбірський р-н, с. Ралівка, вул. І. Франка, 7С	ТОВ «Самбірська СЕС»	Самбірський р-н, с. Ралівка, вул. І. Франка, 7Б	4,98
СЕС «Синтез-1»	м. Борислав, вул. Трускавецька, 125	ТОВ «Синтез Солар»	м. Борислав, вул. Трускавецька, 125	1,11
Бориславська СЕС № 2	м. Борислав, вул. Коваліва, 46Б	ТОВ «Синтез Солар»	м. Борислав, вул. Трускавецька, 125	0,33
СЕС	Яворівський р-н, с. Терновиця	ТОВ «Енергопостач плюс»	м. Львів, вул. Кн. Ольги, 100 Е	5,94
СЕС «Озерна»	Яворівський р-н, урочище Озерна	ТОВ «Ліг Агро»	м. Новий Розділ, пр. Шевченка, 15А	9,90
НФЕ «Приозерна»	Яворівський р-н, Залузька ср	ТОВ «Цетуля Солар»	м. Львів, вул. ак. Лазаренка, 1А	9,94
Дахова СЕС	Жовківський р-н, с. Малехів, вул. Т. Дороша, 20а	ПП «Арт Енерго»	Пустомитівський р-н, с. Сокольники, вул. Скнилівська, 21	1,10
Дахова СЕС	Пустомитівський р-н, с. Сокольники, вул. Скнилівська, 21	ПП «Арт Енерго»	Пустомитівський р-н, с. Сокольники, вул. Скнилівська, 21	0,07
Дахова СЕС	Кам'янка-Бузький р-н, смт. Запитів	ПП «Арт Енерго»	Пустомитівський р-н, с. Сокольники, ул... Скнилівська, 21	0,50
НФСЕ «Щирець-1»	Пустомитівський р-н, смт. Щирець	ТОВ «ЕК «Сонячне поле»	м. Пустомити, вул. Глинська, 38	2,04
СЕС Терновиця-2	Яворівський р-н, с. Терновиця	ТОВ «Лайтфул»	М. Львів, вул. кн.. Ольги, 100Е	4,94
Всього потужність				43,97

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

*Вітрова енергетика Львівської області
(за даними НКРЕ)¹*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Трускавецька ВЕС	смт. Східниця, г. Бухів	ПАТ «Львівобленерго»	м. Львів, вул. Козельницька, 3	0,75
ВЕС «Старий самбір-1»	м. Старий Самбір, вул. Івасюка, 2 /1 – 4	ТОВ «Еко-Оптима»	м. Львів, вул. ак. Павлова, 6Ц/9	13,2
ВЕС «Старий самбір-2»	Старосамбірський р-н, с. Стрільбичі, вул. Річна, 62/1 - 6	ТОВ «Карпатський вітер»	м. Старий Самбір, вул. Лева Галицького, 96А	20,70
Всього				34,65

*Гідроенергетика Львівської області
(за даними НКРЕ)²*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Новошицька ГЕС	Дрогобицький р-н, с. Новошиці, вул. Шевченка, 195А	ТОВ «Акванова Інвестмент»	м. Київ, вул. Васильківська, 1	0,12
Явірська ГЕС	Турківський р-н, с Явора	ТОВ «Енергоінвест»	м. Вінниця, пр. Станіславського, 16	0,45
Всього потужність				0,57

*Біоенергетика Львівської області
(за даними НКРЕ)³*

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Біоенергетична установка Батятичі	Камянка-Бузький р-н, с. Батятичі	ТОВ «Західно-Українські газові технології»	М. Камянка-Бузька, вул. Перемоги, 40/29	1,00
Всього потужність				1,00

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

Довідково:

Оцінка ініціатив області в сфері енергетики за останні 5-ть років (2013-2017):

СТРАТЕГІЇ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації
Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року ,рішення облради від 21.03.16№146	4 роки

ПРОГРАМИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування
Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2013-2016 роки затверджено рішенням обласної ради від	3 роки	http://loda.gov.ua/programy	20755		
Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки затверджено рішенням обласної ради від 31.05.2016№168	5 років	http://loda.gov.ua/programy	43383	37839,472	Обласний бюджет
Програма енергозбереження для населення для населення Львівщини на 2013 – 2016 роки, рішення облради від 19.02.2013 №680	4-роки	oblrada.lviv.ua	27955	27 950	Обласний бюджет
Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547	4-роки	oblrada.lviv.ua	18000	18000	Обласний бюджет
Програма зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2020 роки, рішення облради від 14.02.2017р. № 361	4-роки	oblrada.lviv.ua	25880	14 680	Обласний, місцеві бюджети

Кількісні параметри енергоефективності та відновлювальної енергетики в динаміці.
(за даними Львівської ОДА)

Узагальнені показники енергоефективності:

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Енергоспоживання на душу населення кВт*год на особу або інший наявний вимірник даного показника	7760,7	7958,56	7709,79
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	1140,48	1166,03	1181,44
Питоме теплоспоживання (ГКал/особу)	0,777	0,898	0,691
Енергоспоживання будівель на кВт*год/кв.м..(житловий фонд)	202,3	218	205,935
Теплозабезпеченість будівель ГКал/кв.м (житловий фонд)	0,0282	0,0280	0,0204

Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.

Промисловість	21,7
Сільгоспспоживачі	2,6
Населення	42,0
Комунально-побутові споживачі	10,0

Розподіл домогосподарств за видом опалення (%) в 2017р.

Централізоване опалення	31,0
Газове опалення	68,0
Інші джерела	1,0

Використання газу населенням, млн.м.куб.:

2015р.	2016р.	2017р.
754,406	851,147	845,396

Теплова енергія:

	2015	2016	2017
Відпущено теплової енергії, млн Гкал	2,105	2,377	1,826
Встановлена потужність, тис Гкал/год	3076	3411,83	4690
Встановлена потужність котелень на ВДЕ Гкал/год	330	500,17	839

Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017р.:

Котельні	94
Відновлювальні джерела	6

Об'єкти ВДЕ:

	2015р.	2016р.	2017р.
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт	12,42	22,02	60
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	4	6	11
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС	1	2	6
Встановлена потужність СЕС, МВт	5,2	8,2	25,48
Виробництво електроенергії СЕС млн. кВт-год.	4,7	8,6	19,5
Вітрова енергетика			
Кількість ВЕС	1	2	3
Встановлена потужність ВЕС, МВт	6,6	13,2	33,9
Виробництво електроенергії ВЕС млн. кВт-год.	13,9	23,1	49,5
Малі ГЕС			
Кількість ГЕС	2	2	2
Встановлена потужність ГЕС, МВт	0,615	0,615	0,615
Виробництво електроенергії ГЕС млн. кВт-год.	1,73	1,9	2,5
Інвестиції у розвиток ВДЕ, тис.дол./млн.грн.	17,46 млн.євро	14,82 млн.євро	55,93 млн.євро

Інвестиційний клімат в сфері енергетики:

	2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро
<i>Інвестиційні проекти в сфер відновлювальної енергетики – всього:</i>						
<i>в т.ч. в сфері</i>						
сонячної енергетики	1	6,24	1	3,60	3	20,74
вітрової енергетики	1	11,22	1	11,22	1	35,19
гідроенергетики	2		2		2	
використання біомаси						
використання ТПВ						
використання інших джерел енергії						

Розвиток відновлювальної енергетики:

Захід, пропозиція, <u>проект</u> 2018-2020 рр., дія	Обсяг ресурсів, тис.грн.	Обсяг ресурсів, млн. Євро / млн. \$
Вітрова енергетика		
Городоцький район Будівництво вітрової електростанції	1 402 500	42,5
Жовківський район Будівництво вітрової електростанції в с.Смереків	148 500	4,5
Жовківський район Будівництво вітрової електростанції в с.Боброїди	462 000	14,0
Радеківський район "Ферозіт вінд енерджі	308 550	9,4
Радеківський район ТзОВ "Вест Поздимир №1"	617 100	18,7
Сколівський район Вітрова електростанція	1 320 000	40,0
Сколівський район Вітрова електростанція	1 320 000	40,0
Сколівський район Вітрова електростанція	1 320 000	40,0

Сокальський район Будівництво вітроелектростанцій (Сокальська ВЕС-1)	2 000 000	
Сонячна енергетика		
Городоцький район Сонячна електростанція	3 510 000	130,0
Дрогобицький район Встановлення сонячної електростанції с.Добрівляни	162 000	6,0
Дрогобицький район Встановлення сонячної електростанції с. Лішня	27 000	10,0
Жовківський район Будівництво сонячної електростанції в с.Добросин	330 000	10,0
Золочівський район Сонячна електростанція Глиняни №1	108 000	4,0
Кам'яно-Бузький район Дахова сонячна електростанція	12 000	
Миколаївський район Сонячна фотоелектрична станція	180 000	
Пустомитівський район Фотоелектрична наземна сонячна електростанція "Щирець 1"	53 000	
Самбірський район Будівництво сонячної електростанції в с. Сіде	217 800	6,6
Самбірський район Будівництво сонячної електростанції в смт. Дубляни	237 600	7,2
Сокальський район Інноваційні енергоефективні заходи з вуличного освітлення в с.Варяж. Реконструкція мережі з використання ВДЕ(енергія сонця)	124,5	
Стрийський район Будівництво та експлуатація сонячних електростанцій с.Добрівляни	198 000	6,0
Яворівський район Енергетичні поля Терновиця 1,3	140 000	
Яворівський район СЕС ТзОВ "Енергопарк "Яворів"(I черга)	1 188 000	36,0
Яворівський район СЕС ТОВ «Енергопостачплюс» (II черга)	233 640	7,0
Яворівський район СЕС "Приозерна"	392 040	11,9
Мала гідроенергетика		
Сокальський район "Технічні заходи по відновленню працездатності гідротехнічного комплексу споруди водозливної греблі у с. Ульвівок, Сокальського району Львівської області"	3 000	

м.Борислав Міні гідроелектростанція на трубопроводі питної води	12 000	
Теплові насоси		
м.Дрогобич Будівництво теплогенераторної в дитячому садочку №27 по вул. Чорновола, 17	3 072,9	
м.Стрий Встановлення теплогенеруючого обладнання на базі теплового насосу для системи гарячого водопостачання Стрийської ЦРЛ по вул. О. Бассараб,13А	1 214,46	
Біомаса		
Городоцький район Вирощування енергетичної тополі	70 000	2,01

3.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

1) Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ станом на 01.01.2018 у Львівській області забезпечено приладами обліку тепла 85,5 % житлового фонду, що ставить область на друге місце в регіоні після Закарпатської області. На протязі 2015 – 2017 років середній приріст становив 8,1 % в рік.

Назва регіону	Кількість будинків, од.	Оснащено приладами обліку, од.	Частка, %
Львівська	3706	3167	85,5
Україна	80341	63905	79,5

Динаміка частки оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Регіон	2015	2016	I пв 2017
Львівська	73,4	83,4	85,5
Україна	48,1	67,6	79,5

2) Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.

За даними Львівської ОДА частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива становила в 2017 році 17,9 % від загальної потужності котелень регіону. За 2015 – 2017 роки приріст становив в середньому 59,7 % в рік.

Динаміка частки сумарної потужності котелень на альтернативних в видах палива (за даними Міністерства регіонального розвитку)

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	1,1	12,8	17,9
Україна	4,1	9,4	10,3

Частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел становить 1 % від загальної кількості домогосподарств³ - останнє місце в Україні.

3) Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.

За даними Львівської ОДА в 2017 році видано 7332 кредитів на загальну суму 185,08 млн. грн., що становить 0,9 % від загальної кількості домогосподарств. З обласного бюджету відшкодовано 18,0 млн. грн.

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ <http://energymagazine.com.ua>

*Частка господарств, які уклали договори на «теплі» кредити
(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹*

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	1,0	1,0	0,9
Україна	0,6	0,8	0,7

*Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017
(за даними Держенергоефективності)²*

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	442,96	367,5	13,09
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77

4) Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.

Проекти по енергетичному менеджменту, термомодернізації установ та переведення на альтернативні види палива здійснювалися по мірі надходження бюджетних коштів або в рамках реалізації міжнародних проектів. Відповідні енергосервісні договори не уклалися.

5) Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.

Розрахункові дані Головного управління статистики у Львівській області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному паливі в області зріс і становив 1,24 т.у.п. на душу населення.

Споживання паливно-енергетичних ресурсів, т.н.е.

(за даними Міністерства регіонального розвитку та розрахункові статистичні дані)³

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	1,05	1,07	1,24
Україна	1,60	1,39	1,24

6) Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період:

(за даними Міністерства регіонального розвитку)⁴

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	0,8	4,1	6,0
Україна	4,8	10,4	нд

7) Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.

Дані стосовно рівня впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні у Львівській області станом на кінець 2017р. В 2017 році на реконструкцію вуличного освітлення бюджетом було виділено 14,6 млн. грн.

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² <http://saee.gov.ua>

³ <http://www.minregion.gov.ua>

⁴ Там же.

*Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні.
(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹*

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	19,5	32,2	Нд
Україна	27,4	34,2	Нд

8) Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

На сьогодні у Львівській області діє п'ять нормативних документів в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики (без врахування нормативних документів районів та міст):

- Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року, рішення облради від 21.03.16 № 146;
- Програма соціально-економічного розвитку Львівської області на 2018 рік, рішення облради від 21.12.2017 № 577;
- Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки, рішення облради від 31.05.2016 № 168;
- Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547 ;
- Програма зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2010 роки, рішення облради від 14.08.2017 № 735

Документи передбачають плани заходів з розвитку енергозбереження та енергоефективності з встановленим бюджетом. Реально фінансування заходів відбувається поступово по наявності коштів в обласному та місцевих бюджетах. На сайті ОДА можна знайти інформацію про фінансування програм в 2017р. та часткові звіти щодо ходу їх реалізації (зазначена інформація часто є узагальненою і не дозволяє провести факторний аналіз стану справ).

9) Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).

Станом на початок 2018р. за участю країн ЄС в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження виконуються **5-ть проектів** в рамках технічної допомоги (див. Міжнародні проекти розд.1).

За 2017р.-початок 2018р. за участі країн ЄС мали місце інші (крім або в рамках проектів) форми співпраці:

Міжнародні форуми (2)

- (1) 23-25.06.2017р. - Форум місцевого розвитку: включав тематичний напрям Альтернативна енергетика: можливості для місцевих громад та кращі практики енергоефективності у містах, м. Трускавець.
- (2) 26-27.10.2017р. - XVII Міжнародний економічний форум, що відбувся традиційно має окрему секцію присвячену ПЕК та проблемам енергоефективності.

Тематичні конференції (6):

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

- (1) 6-7.04.2017р. - IX Міжнародна науково-технічна конференція «Нетрадиційні і поновлювані джерела енергії як альтернативні первинним джерелам енергії в регіоні», м. Львів.
- (2) 26.05.2017р. - конференція: «Відновлювана енергетика та заміщення газу. Впровадження енергосервісу та енергоменеджменту».
- (3) 4.12. 2017р. - Конференція «Підвищення ресурсоефективності у Львівському регіоні: досягнення та перспективи проекту Організації Об'єднаних націй з промислового розвитку».
- (4) 19.07.2017р. - архітектурно-будівельна конференція «Енергоефективність – це ТАК».
- (5) 31.10.2017р. - архітектурно-будівельна конференція «Енергоефективність 2.0».
- (6) 30.01.2018р. - вступна конференція по проекту «Впровадження Європейських практик енергозбереження та поводження з побутовими відходами в житловому секторі України», м. Львів.

Семінари (3):

- (1) 31.03.2017р. - семінар «Можливості впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках» (м. Трускавець).
- (2) 27.02.2017р. - семінар «Можливості впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках» (м. Новояворівськ).
- (3) 6.03.2018р. - семінар «Енергоефективність, ресурсоефективність та досягнення екологічних норм очистки стічних вод промислових підприємств» (м.Львів).

Примітка: Представники області приймали участь в заходах в сфері енергоефективності та енергозбереження на національному рівні, зокрема в IX Міжнародному інвестиційному бізнес-форумі «Відновлювана енергетика та енергоефективна модернізація промисловості» (23.11.2017р., м. Київ), конференції «Реалії енергоефективного розвитку України» в рамках 19-ої Міжнародної виставки «AQUA-TERM» (31.05.2017р., м. Київ).

10) Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).

На початок 2018 року в сфері енергозбереження затверджено:

Стратегії (1):

- Стратегія – на рівні комплексного завдання 2.4.5. «Енерго- та ресурсозбереження й енергоефективність» в складі завдань Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020р. (окрема регіональна *стратегія* в сфері енергозбереження *відсутня*).

Програми (3):

- Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки, рішення облради від 31.05.2016 № 168;
- Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547 ;
- Програма зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2010 роки, рішення облради від 14.08.2017 № 735

Проекти ініційовані (7 проектних ініціатив / приблизно 90 пооб'єктних заходів):

- в рамках «Програми енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016 – 2020 роки»:
  - 1) виготовлено проектно-кошторисну документацію по тепло модернізації 4 об'єктів вартістю 463,8 тис. грн.;
  - 2) реалізовано заходи енергозбереження на 6 об'єктах бюджетної сфери вартістю 28,96 млн. грн.;
  - 3) на 44 % збільшилась кількість котелень на альтернативних видах палива у бюджетній сфері;
  - 4) розроблено базу даних з 300 об'єктів бюджетної сфери для підписання договорів енергосервісу;

- в рамках «Програми зовнішнього освітлення населених пунктів Львівської області на 2017-2020 роки»:
  - 5) модернізовано 24 об'єкти;
  - 6) реконструйовано 100,3 км. мереж зовнішнього освітлення;
  - 7) встановлено 3049 енергозберігаючих світильників.

Окремі проектні ініціативи не реалізовані через відсутність належного фінансування.

11) Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).

Стратегії (1) (аналогічно п. 10).

Програми: немає

Проекти: реалізовані (18)

Проекти ініційовані: (30)

За даними Львівської ОДА в 2017 році в рамках «Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020 року» залучено 60 млн. дол. США інвестицій, відкрито 5 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 51,9 МВт. Всього в області на початок 2018 року діяло 18 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 60,0 МВт. В період 2018 – 2020 років планується введення в експлуатацію ще 30 об'єктів альтернативної енергетики.

За даними НКРЕ на початок 2018 року у Львівській області право на «зелений» тариф отримало 18 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 80,19 МВт.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	12	3	2	1	18
Потужність, МВт	43,97	34,65	0,57	1,00	80,19

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Львівська	160	2,24

В рамках ініціатив з розвитку альтернативної енергетики в регіоні за даними Держенергоефективності в області підготовлено 33 земельні ділянки під об'єкти альтернативної енергетики загальною площею 703,9 га.

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики (за даними Держенергоефективності)³

	Кількість, од.
Львівська	33

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

² <http://saee.gov.ua/>

³ <https://www.google.com/maps/>

12) Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

**Програм: обласних (1)
місцевих (22)**

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності.¹ 2017 рік.

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Львівська	30	22	32 435 000	11 942 029

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	442,96	367,5	13,09
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77

За даними Держенергоефективності в 2017 році у Львівській області діяло 22 програми з затвердженим бюджетом 2,260 млн. грн. Всього надано 12805 кредитів на суму 442,96 млн. грн. Частка домогосподарств, що уклала договори на «теплі» кредити становила близько 1,5 %.

За даними обласної ради станом на кінець 2017 року в області видано 7332 «теплих» кредитів, що дозволило впровадити енергоефективні заходи на суму майже 185,1 млн. гривень. Компенсація становила 18 млн. грн. В даному випадку частка домогосподарств, що уклала договори становить 0,9 % від загальної кількості.

13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Львівської обласної адміністрації³

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна частково.
- довідкові матеріали для споживачів – наявна;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – наявна;

Оприлюднені 11690 новин, що присвячені питанням енергозбереження та енергоефективності.

¹ <http://saee.gov.ua/>

² Там же.

³ <http://loda.gov.ua>

Тематичні позиції:

- 1) Сторінка Департаменту ПЕК та енергоефективності.
- 2) Програми (обласні, регіональні) в сфері енергозбереження та енергоефективності¹ (містить посилання на звіти виконання бюджетних програм в сфері енергоефективності, проте самі звіти за посиланням відсутні).
- 3) Сторінка для споживачів енергоресурсів²: містить інформацію стосовно структури ціни на газ, тарифи на енергоресурси, звіти стосовно стану розрахунків.
- 4) Інформація про «теплі» кредити в області³.
- 5) База даних нормативних документів Львівської ОДА, в тому числі в сфері енергозбереження⁴.
- 6) Показчик літератури з питань енергозбереження⁵.

Інформація стосовно ходу виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження зосереджена на он-лайн платформі фінансування обласних програм (актуальна з 2017р.). Інформація щодо енергозбереження подається у вигляді новин. На сайті добре організована система пошуку необхідної інформації яка добре структурована. Недоліком є наявність посилань на відсутні сторінки.

Сайт Львівської обласної ради⁶

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна.
- довідкові матеріали для споживачів – частково у формі новин;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня;

На сайті розміщено 477 посилань на новини в сфері енергоефективності та енергозбереження, база рішень обласної ради (в тому числі в сфері енергоефективності). Окремо існує сторінка з обласними програмами, що реалізувалися в 2017 році та звіти стосовно їх виконання⁷.

Також матеріали з питань енергоефективності та енергозбереження представлені на сайтах районних адміністрацій області. В більшості випадків це інформація про наявні рішення обласної та місцевих рад в сфері енергоефективності та енергозбереження, новини про реалізацію даних програм та події в сфері енергоефективності, що відбуваються в районах області. Найбільш інформативним стосовно питань енергоефективності є сайт Львівської міської ради⁸. Він містить 6240 посилань на новини в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сайті розміщена інформація стосовно державних, обласних та міських програм, інформація про стан енергоефективності в місті, хід виконання програм, приклади успішної реалізації програм, дані по тарифам, ціноутворенню, інформаційні матеріали.

---

¹ <http://loda.gov.ua/programy>

² <http://loda.gov.ua>)

³ Там же.

⁴ <http://loda.gov.ua/rozporyadchi-dokumenty>

⁵ <http://loda.gov.ua>

⁶ <http://www.oblrada.lviv.ua>

⁷ <http://www.oblrada.lviv.ua/oblprog2017>

⁸ <http://city-adm.lviv.ua>

14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Львівської обласної адміністрації¹

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

На сайті обласної державної адміністрації представлено 3850 новин, що присвячені питанням розвитку відновлювальної енергетики.

Сайт Львівської обласної ради²

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

На сайті Львівської обласної ради знайдено 205 матеріалів про альтернативну енергетику.

На сайті Львівської міської ради представлено 681 матеріал стосовно розвитку альтернативної енергетики. Переважно це новини про успішне використання сонячної енергії та котлів на альтернативних видах палива на об'єктах бюджетної сфери та в домогосподарствах міста. Зустрічається передрук новин стосовно ситуації енергетики в області.

На сайтах районних адміністрацій зустрічаються поодинокі матеріали, що присвячені альтернативній енергетиці. Переважно це передрук новин з сайтів обласних органів влади та місцевої преси.

15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Zik	3157
Захід.нет	1998
Львівська газета	1367
Поступ	296
Експрес	85
Вголос	1744
JeуNews	321
Часопис Ї	13
Щоденний Львів	563
Трускавецький вісник	289

¹ <http://loda.gov.ua>

² <http://www.oblrada.lviv.ua>

Високий замок	460
Газета УА	619
Контракти	232
Всього	11144

Канал	Кількість сюжетів
ТРК Львів	3855
Канал 24	969
Твоє місто	509
Правда тут	189
Всього	5522

Канал	Кількість сюжетів
Львівська хвиля	42
Радіо Воскресіння	0
ТРК Сокаль	48
Радіо Люкс	1
Всього	91

16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Zik	3015
Захід.нет	2472
Львівська газета	292
Поступ	485
Експрес	36
Вголос	466
JeуNews	49
Часопис І	45
Щоденний Львів	117
Трускавецький вісник	48
Високий замок	150
Газета УА	4641
Контракти	161
Всього	11977

Канал	Кількість сюжетів
ТРК Львів	725
Канал 24	1359
Твоє місто	126
Правда тут	26
Всього	2236

Канал	Кількість сюжетів
Львівська хвиля	2
Радіо Воскресіння	1
ТРК Сокаль	4

Радіо Люкс	0
Всього	7

17) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Станом на початок 2018 року дані про приватні інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження відсутні. Інвестиції в енергозбереження здійснювалися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевих бюджетів.

*Витрати обласного бюджету на енергозбереження в 2017 році, тис. грн.
За даними Львівської обласної ради*

Зміст заходу	Профінансовано
Реалізація енергоощадних заходів	28924,73
Проектно-кошторисна документація	463,79
Енергетичний аудит	0,00
Реконструкція зовнішнього освітлення	14658,80
Всього	44047,32

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Інвестиційні проекти реалізовані

Джерела відновлювальної енергетики	2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро	Кількість проектів	Обсяг млн. Євро
Сонячна енергетика	1	6,24	1	3,60	3	20,74
Вітрова енергетика	1	11,22	1	11,22	1	35,19
Разом сонячна та вітрова енергетика	2	17,46	2	14,82	4	55,93
Мала гідроенергетика	2					
Разом	4		4		4	

Заплановані інвестиційні проекти на 2018-2010рр.

Джерела відновлювальної енергетики	Кількість проектів	Обсяг Тис.грн./млн. Євро
Сонячна енергетика	17	7 113 580/263,5
Вітрова енергетика	9	8 898 650/329,6
Мала гідроенергетика	2	15000/0,6
Теплові насоси	2	4287/0,2
Біомаса	1	70000/2,0
Всього:	31	16 101 517/595,9

Примітка: За даними Державної статистичної служби України в 2017 році у Львівській області в сферу виробництва електроенергії було інвестовано 2588,3 млн. грн., що становило 32,0 % від загального обсягу інвестицій в промисловість області (в 2016 році частка інвестицій в енергетику становила 22,4 % від загального обсягу). Приріст інвестицій на протязі 2014 – 2017 років в середньому становив 47,0 % в рік.

Динаміка інвестицій в сферу постачання електроенергії у Львівській області, тис. грн.
(за даними Держкомстату)¹

2014	2015	2016	2017
970 600	817 700	1 358 077	2 588 285

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження у Львівській області за участю іноземних інвесторів на протязі 2015 – 2017 років не виявлені. В місцевих ЗМІ відсутні інформація про перспективи появи таких проектів найближчим часом.

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

Інвестиційні проекти реалізовані за участю іноземного капіталу

Джерела відновлювальної енергетики	2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проєктів	Обсяг млн. Євро	Кількість проєктів	Обсяг млн. Євро	Кількість проєктів	Обсяг млн. Євро
Сонячна енергетика	1	6,24	1	3,60	3	20,74
Вітрова енергетика	1	11,22	1	11,22	1	35,19
Разом	2	17,46	2	14,82	4	55,93

За даними Львівської ОДА в період 2018 – 2020 років планується надходження прямих іноземних інвестицій в сферу альтернативної енергетики в сумі 296 млн. Євро та 150 млн. дол. США.

Довідково: За даними Головного управління статистики у Львівській області станом на кінець 2017 року обсяг іноземних інвестицій становив 59,1 млн. дол. США. Приріст за рік становив 35,9 млн. дол. США або 155,3 %. За даними Львівської ОДА притік іноземних інвестицій в 2017 році становили 55,9 млн. дол. США, що на 277,4 % більше ніж в 2016 році.

Прямі іноземні інвестиції у Львівську область, тис. грн.
(за даними ГУСЛО)

01.01.2017	31.12.2017
23 151,0	59 096,2

¹ <http://www.lv.ukrstat.gov.ua>

2015	2016	2017
17,46	14,82	55,93

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) (2):

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології¹

(1) Реконструкція системи центрального тепlopостачання у Львові:

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 31,00 млн. Євро

Кредит: 21,00 млн. Євро

Грант: 10,00 млн. Євро

(2) Утилізація каналізаційного біогазу

Виконавець НЕФКО

Загальна вартість 31,50 млн. Євро

Кредит 20,00 млн. Євро

Грант 7,50 млн. Євро

**Проекти в рамках технічної допомоги:
всього (11)**

з них діючі (3):

- 1) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду».
- 2) Проект ЄС «Угода мерів схід»
- 3) Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології E5P.

завершені (8):

- 4) Створення муніципальної системи поводження із відходами побутового електронного та електричного устаткування у м. Львові із використання досвіду міста
- 5) Запровадження енергозберігаючих технологій у Глинянській районній лікарні.
- 6) «FARADAY» - побудова довготривалих механізмів транскордонної співпраці у сфері відновлювальних джерел енергії.
- 7) Програма відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності
- 8) Реалізація першого етапу модернізації комунальної котельні та району, що нею опалюється.
- 9) Муніципальні партнерства для покращення енергоефективності у Самборі та Жовкві
- 10) Централізоване тепlopостачання міста Львова – Допомога в реалізації проекту.
- 11) Створення централізованого тепlopостачання у місті Львові – Програма підтримки корпоративного розвитку

В рамках реалізації цих проектів в Львівській області було реалізовано близько 20 програм з модернізації котелень та систем тепlopостачання, переводу котелень на альтернативне паливо, встановлення енергоефективного освітлення, утеплення багатоквартирних будинків та об'єктів бюджетної сфери, підготовлено та розпочато

¹ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

реалізацію 7 планів дій в місцевих органах влади по впровадженню енергоефективних технологій, розпочато реалізацію програми реконструкції системи теплопостачання м. Львова.

22) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними фінансовими установами у Львівській області не виявлено.

23) Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

Даних щодо оформлення енергетичних сертифікатів підприємствами Львівщини не виявлено.

Примітка: Упродовж 2017 року видано 5215 сертифікатів з перевезення форми «EUR.1» при експорті українських товарів до країн ЄС, ЄАВТ, Чорногорії, що на 35% більше, ніж за період 2016 року.

З часу дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а саме з 01.01.2016 року, у Львівській митниці 16 підприємств-експортерів отримали дозвіл на використання спрощеної системи декларування товарів преференційного походження, з яких 13 підприємств є безпосередніми виробниками та експортерами власної продукції, а 3 – лише експортерами на зовнішній ринок. Зокрема у 2017 році 5 нових підприємств отримали статус уповноваженого (схваленого) експортера. Ще 4 підприємства, які отримали статус у 2016 році, подали заяви про розширення асортименту товарів, внесених до документа «Інформаційний аркуш, що підтверджує статус уповноваженого (схваленого) експортера»¹.

---

¹ <http://lv.sfs.gov.ua>

Розділ 4.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

4.1. Аналіз нормативно-правової бази та проектів з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

Стратегії

Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2020 року (рішення облради від 04.01.2016 р. № 28)¹ орієнтована на реалізацію місії регіону – стати успішним, конкурентоспроможним регіоном шляхом реалізації наявного економічного потенціалу, забезпечення нової якості життя та безпечних умов проживання населення, збереження історико-культурної спадщини та національних традицій. З цією метою визначено 3-і стратегічні цілі:

- 1) розвиток людського капіталу та підвищення стандартів життя населення;
- 2) підвищення конкурентоспроможності регіону;
- 3) розвиток сільських територій.

Досягнення стратегічної цілі «Підвищення конкурентоспроможності регіону» передбачає досягнення операційної цілі 2.2. «Підвищення енергоефективності».

Операційна ціль 2.2. Підвищення енергоефективності в контексті завдань, визначених Стратегією розвитку Тернопільської області на період до 2020р

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проектів
2.2.1. Підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - ініціювання проведення енергоаудиту та розробка обласної програми енергоефективності; - запровадження системи моніторингу, коригування та контролю споживання енергоресурсів (система енергетичного менеджменту ISO 50001 в установах бюджетної сфери); - модернізація котелень (паливних) установ бюджетної сфери; - оптимізація мережі котелень та магістральних теплопроводів у системах тепlopостачання міст області; - посилення відповідальності суб'єктів господарювання за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів.
2.2.2. Підтримка розвитку альтернативної енергетики	<ul style="list-style-type: none"> - проведення інформаційних кампаній серед населення про доцільність та економічну ефективність застосування альтернативних видів палива; - підвищення поінформованості виробників та споживачів альтернативних видів палива щодо стимулювання їх виробництва та споживання; - впровадження переробки твердих побутових відходів для вторинного використання; - впровадження енергозберігаючих технологій на комунальних підприємствах територіальних громад, зокрема переведення котлів опалення на альтернативні види палива; - використання відходів сільського та лісового господарства для виробництва відновлювальної енергії.
2.2.3. Сприяння реалізації заходів з використання відновлюваних джерел енергії	<ul style="list-style-type: none"> - реалізація проектів з використання відновлювальної енергетики (сонячна, вітрова, енергія малих річок, вирощування енергетичних культур тощо); - вжиття комплексу заходів щодо стимулювання і використання відновлюваних джерел енергії, відходів у тепlopостачанні, комбінованому виробництві теплової та електричної енергії.

¹ <http://economy-te.gov.ua/strategiya-do-2020-roku/strategiya-regionalnogo-rozvitku-te/>

Проекти та виконання плану заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020р. за напрямом 2.В. «Підвищення енергоефективності» (від 2.10 до 2.36), тис.грн.¹

	Проекти	2015р		2016р.		2017р., план
		План*	Факт	План*	Факт	
2.10.	Реконструкція покрівлі дитячого садка №1 з влаштуванням шатрового даху по вул. Львівська, 2 у місті Зборові	<u>475,585</u> 771,35	771,17	-		-
2.11.	Будівництво електричної мережі 10-0,38 кВт та ТП 10/0,4 кВт для електропостачання нового житлового кварталу по вул. Б.Хмельницького в с. Лосятин, Кременецького району	<u>464,4</u> 464,4	462,8	-		-
2.12.	Реконструкція паливної з встановленням твердопаливного котла Р-100 кВт по вул. Грушевського, 86 в КУТОР “Скала-Подільський психоневрологічний будинок-інтернат” смт Скала-Подільська Борщівського району	<u>82,742</u> 108,08	107,71	-		-
2.13.	Реконструкція паливної з встановленням твердопаливного котла Р-100 кВт по вул. Грушевського ”88” в КУТОР “Скала-Подільський психоневрологічний будинок-інтернат” смт Скала-Подільська Борщівського району	<u>82,742</u> 108,08	107,71	-		-
2.14.	Модернізація мережі котелень (паливних) та магістральних теплопроводів в установах бюджетної сфери області	-		<u>5064,0</u> 3377,8	1380,0	5064,0
2.15.	Запровадження комплексного енергомоніторингу в будівлях бюджетних організацій	-		500,0		-
2.16.	Підвищення ефективності використання відновлювальних джерел енергії в харчовій промисловості	150,0		200,0		220,0
2.17.	Впровадження технології електричного тепло акумуляційного обігріву в закладах освіти та культури області	-		2548,5		2548,5
2.18.	Встановлення засобів обліку теплової енергії в багатоквартирних житлових будинках м. Тернопіль	10000,0		12500,0		12500,0
2.19.	Створення автоматизованої системи обліку енергоносіїв (газ, тепло, вода, електроенергія) у м. Тернопіль	1000,0		3500,0		1000,0

¹ http://www.oda.te.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/37174/zv_zvit3052016_strateg.pdf
<http://www.oda.te.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/46455/monitor2016.pdf>

2.20.	Проведення Міжнародного науково - практичного семінару – виставки “Впровадження інноваційних технологій з енергоефективності та енергоощадності у західний регіон України”	150,0		250,0		300,0
2.21.	Розробка, випробування та комерціалізація біотеплогенератора потужністю 2,5 МВт для сушіння зернових	<u>3500,0</u> 3500	3500	100,0		100,0
2.22.	Розробка, виготовлення, випробування та комерціалізація біотехнологічного комплексу на базі твердооксидного паливного елемента та фотобіореакторів з мікробіодоростями для автономних систем електроживлення	<u>200,00</u> 200,00	200,00	100,00		100,00
2.23.	Розробка, виготовлення, випробування та комерціалізація біотехнічного біотеплогенератора потужністю 10 КВт з термоелектричним модулем для автономних систем електроживлення (в тому числі для військових об'єктів)	<u>15,0</u> 15,0	15,0	5,0		5,0
2.24.	Реконструкція котельні із встановленням котлів на альтернативному виді палива по вул. С. Петлюри, 18а в м. Кременець	<u>1198,416</u> 1198,4	1192,1	-		-
2.25.	2.25. Реконструкція котельні із встановленням котлів на альтернативному виді палива по вул. С.Бандери, 56 м.Чортків	1186,193		-		-
2.26.	2.26. Реконструкція котельні із встановленням котлів на альтернативному виді палива по вул. В.Великого, 32 в м. Чортків	<u>1187,282</u> 1187,3	1179,0	-		-
2.27.	Реконструкція котельні із встановленням котлів на альтернативному виді палива по вул. 22 Січня, 136 в м. Тербовля	1198,068		-		-
2.28.	Реконструкція котельні із встановленням котла на альтернативному виді палива по вул. Шкільній, 15 в смт Великі Бірки Тернопільського району	<u>857,39</u> 857,39	775,61	-		-
2.29.	Реконструкція котельні із встановленням котла на альтернативному виді палива по вул. Січових Стрільців, 2а в м. Бережани	<u>827,27</u> 827,27	821,04	-		-
2.30.	Реконструкція котельні із встановленням котлів на альтернативному виді палива по вул. Возз'єднання, 5 в м.	1196,434		-		-

	Почаїв Кременецького району					
2.31.	Переведення котлів опалення на альтернативні види палива в бюджетних установах області	<u>3000,0</u> 3000,0	16100,0	<u>17364,54</u> 5276,0	3671,098	10000,0
2.32.	Впровадження енергозберігаючих технологій на комунальних підприємствах області	4500,0		<u>12582,543</u> 3728,622	3728,622	4329,609
2.33.	Проведення енергоефективних та енергозберігаючих заходів на об'єктах соціальної сфери Шумського району	-		11000,0		10500,0
2.34.	Реконструкція котельень із встановленням котлів на альтернативному виді палива (22 котельні)	-		<u>12500,0</u> 0,0	2370,3	12500,0
2.35.	Створення системи освітлення доріг, тротуарів, пішохідних переходів із використанням сонячної енергії	<u>300,0</u> 300,0	8,0	4000,0		3000,0
2.36.	Будівництво електростанції на сонячних батареях у м. Підгайці та будівництво об'єкта енергетичної інфраструктури (електрична станція на фотоелектричних модулях на території Староміської сільської ради)	-		79000,0		16000,0
	Всього:	<u>31571,522</u> <u>12537,27</u>	25240,14	<u>161214,583</u> <u>12382,422</u>	11150,02	78167,109

* В знаменнику вказані затверджені заплановані суми.

Відповідно до стратегії перспективним напрямком енергозабезпеченості Тернопільщини є підтримка розвитку альтернативної енергетики та використання альтернативних видів енергії на об'єктах бюджетної сфери.

План заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 р. (рішення облради № 29 від 04.01.2016)¹ за напрямом «Підвищення енергоефективності» включає в себе 27 проектів, які повинні мати вплив у таких сферах:

- підвищення енергоефективності в установах бюджетної сфери;
- оптимізація мережі котелень та магістральних теплопроводів у системах теплопостачання міст області;
- впровадження систем підігріву води в закладах бюджетної сфери із застосуванням відновлювальних джерел енергії;
- впровадження переробки твердих побутових відходів для вторинного використання;
- вжиття комплексу заходів щодо стимулювання і використання відновлюваних джерел енергії.

Аналіз виконання плану заходів у 2015-2017рр. (дані за 2017р. відсутні) показує, що, як правило, коштів на реалізацію проектів з підвищення енергоефективності виділяється менше, ніж планувалося спочатку, а освоюється, ще менше (за винятком проекту 2.31 у 2016р.).

План заходів з реалізації у 2018-2020рр. Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року (рішення облради №694 від 2.08.2017)² передбачає реалізацію в сфері енергоефективності 12 проектів на загальну суму 218070 тис.грн.

Проекти плану заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020р. за напрямом 2.В. «Підвищення енергоефективності» (від 2.16 до 2.27), тис.грн.

Проекти	Роки			Разом
	2018	2019	2020	
2.16. Впровадження енергозберігаючих заходів та енергоефективних технологій у бюджетних установах та житлових будинках області	60000,0	55000,0	50000,0	165000,0
2.17. Реконструкція та ремонт систем опалення у бюджетних установах області	1259,5	5800,0	5696,2	12755,7
2.18. Проведення енергетичного аудиту житлового фонду міста Тернополя та приміської 30-ти км зони, міст Кременця, Чорткова, Заліщиків, Бережан, Бучача. Паспортизація будівель	4500,0	4000,0	2000	10500,0
2.19. Міжнародний науково - практичний семінар – виставка «Впровадження інноваційних технологій з енергоефективності та енергоощадності у західний регіон України»	250,0	250,0	300,0	800,0

¹ <http://economy-te.gov.ua/strategiya-do-2020-roku/plan-zahodiv-z-realizatsiyi-u-2015-2017-rokah-st/>

² <https://drive.google.com/drive/folders/0B5aqSfqyqfn-ZkZ4QmM0UEp6a3c>

2.20. Створення автоматизованої системи обліку енергоносіїв (газ, тепло, вода, електроенергія)	3000,0	2000,0	1000,0	6000,0
2.21. Модернізація котелень в області, у тому числі переведення їх на альтернативні види палива	2075,5	1470,0	-	3545,5
2.22. Інвестиційний енергозберігаючий проект із переробки курячого посліду і кукурудзяного силосу на біогаз	30000,0	30000,0	-	60000,0
2.23. Будівництво лінії з виробництва паливних пелет з біомаси рослинного походження в Лановецькому районі	3037,0	-	-	3037,0
2.24. Створення інтегрованої метеорологічної станції для проведення моніторингу та досліджень стану території при проектуванні електростанцій з альтернативних енергоносіїв (вода, сонце, вітер)	900,0	700,0	700,0	2300,0
2.25. Сприяння у спорудженні вітро-, геліоелектростанцій на території області	128250,0	115250,0	107000,0	350500,0
2.26. Створення сонячної електростанції (СЕС) потужністю 30 кВт	2500,0	600,0	500,0	3600,0
2.27. Система освітлення доріг, тротуарів, пішохідних переходів з використанням сонячної енергії	4000,0	3000,0	2000,0	9000,0
Разом:	239772	218070	169196,2	627038,2

Планується в стратегічному періоді більше половини запланованого фінансування скерувати на сприяння у спорудженні вітро-геліоелектростанцій і майже третину на енергозберігаючі заходи та енергоефективні технології у бюджетних установах та житлових будинках області.

Комплексні програми

Відповідно до проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2018 рік¹ в сфері енергоефективності поставлені наступні завдання:

- запровадження системи енергетичного менеджменту;
- залучення коштів інвесторів у бюджетну сферу через ЕСКО-механізми;
- переведення котелень, що обслуговують об'єкти соціальної сфери на використання місцевих альтернативних видів палива;
- санація житлових будинків, об'єктів соціальної сфери;
- сприяння у реалізації проектів з використанням енергії сонця для вироблення електричної енергії.

Передбачається за рахунок заміни та модернізації котелень і котельного обладнання на 33 об'єктах бюджетної сфери та комунальної теплоенергетики з використанням місцевих альтернативних видів палива скоротити споживання природного газу на 9% до споживання бюджетними установами у 2017 році.

¹ <http://te-rada.org/document/>

З метою продовження впровадження реформи енергоефективності в області здійснюватиметься роз'яснювальна робота із споживачами щодо переваг державної фінансової підтримки енергоефективних проектів, які спрямовані на стимулювання населення до запровадження енергоефективних заходів.

На фінансування заходів з енергоефективності планується використати 18690 тис. грн., частка місцевого бюджету повинна скласти 5140 тис.грн.

Цільові програми

Обласна комплексна програми енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки (рішення облради №228 від 31.05. 2016.)¹ є продовженням реалізації напрямків політики енергоефективності, які передбачалися попередньою програмою аналогічного змісту. Слід зазначити, що обласна комплексна програма енергоефективності та енергозбереження на 2010-2014 роки (рішення облради №1033 від 20.08.2010р.) не фінансувалася з державного, обласного, районних, міських, селищних та сільських бюджетів. Проте, не дивлячись на це, в області виконано завдання програми з економії енергоресурсів на 74%.

Метою чинної програми є реалізація політики енергоефективності та енергозбереження шляхом:

- скорочення споживання природного газу бюджетними установами області, підприємствами комунальної теплоенергетики та бюджетної сфери;
- модернізації виробництва теплової енергії, зокрема, переведення котелень на альтернативні види палива; заміни застарілого енергоємного котельного обладнання; термомодернізації будівель житлового фонду та соціальної сфери.

Програма має концептуальну спрямованість і визначає шляхи реалізації політики енергоефективності та енергоощадливості з частковим встановленням результатів за окремими напрямками дій. Для реалізації даної програми актуальним є визначення механізмів її реалізації та план конкретних заходів, на які будуть спрямовуватись виділені на програму кошти.

Напрями діяльності та заходи обласної комплексної програми енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки, тис.грн.

Заходи	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
Зменшення обсягу технологічних витрат і невиробничих витрат енергоресурсів				
1) Заміна та модернізація котелень і котельного обладнання на об'єктах бюджетної сфери та комунальної теплоенергетики з використанням місцевих альтернативних видів палива	4420	5970	6180	4040
2) Впровадження систем електроопалення (електро-тепло-аккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання)	540	1670	2110	2600
3) Проведення санації житлових будинків та будівель бюджетних установ	1100	1600	1850	2160
4) Впровадження енергоефективних освітлювальних	600	800	1100	1200

¹ <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/448.htm>

приладів				
5) Розміщення інформації в засобах масової інформації. Проведення тематичних освітньо-інформаційних передач на облдержтелерадіо.	20	20	20	20
6) Проведення науково-практичного семінару-виставки енергозберігаючого обладнання та технологій з використання альтернативних видів палива	30	30	30	30
7) Видання матеріалів щодо популяризації енергоефективності та альтернативних видів палива	20	20	30	30
Оптимізація структури енергетичного балансу області				
1) Впровадження малих гідроелектростанцій та модернізація існуючих МГЕС, проведення науковими установами фундаментальних та прикладних досліджень в галузі фізико-технічних проблем гідроенергетики області	580	800	850	1100
2) Реалізація проектів з використанням енергії сонця для Вироблення електричної енергії	300	300	500	800
3) Реалізація проектів з будівництва вітрових електростанцій	5500	5500	-	-
4) Реалізація проектів з будівництва установок, що працюють на біогазі	400	400	400	400
5) Реалізація проектів із будівництва установок для виробництва біодизеля та паливного біоетанолу	500	500	500	500
6) Освоєння виробництва твердого палива (паливні брикети; торф'яний брикет та торф'яна гранула (пеллет)	150	300	400	400
7) Розвиток сировинної бази для виробництва біопалива	200	200	400	400
8) Освоєння виробництва на підприємствах області твердо-паливних котлів, які працюватимуть на альтернативних видах палива	250	350	450	450
9) Розробка нових родовищ торфу у Зборівському, Кременецькому, Тербовлянському, Шумському районах	600	800	800	1000
Енергоефективність та енергозбереження промислової групи споживачів				
1) Модернізація котельного обладнання	400	400	600	800
2) Переведення котелень на використання альтернативних	400	400	600	800

видів палива (відходи деревини, торф)				
3) Модернізація технологічного обладнання	400	600	800	1000
Інформаційно - технічне забезпечення впровадження енергоефективності населення				
1) Проведення заходів з популяризації енергоефективності серед населення (створення консультаційних центрів при енергопостачальних організаціях, проведення круглих столів, теле- та радіопередач, друк виступів у засобах масової інформації)	15	20	30	40
2) Заходи із стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини відсотків кредитів, залучених на придбання енергоефективного обладнання та матеріалів	7000	5000	5000	5000
Всього:	23300,0	25030,0	21650,0	21670,0
В т.ч. обласний бюджет	1300,0	1540,0	1700,0	2040,0
місцеві бюджети	2030,0	2270,0	2900,0	3160,0
державний бюджет	6500,0	5320,0	5400,0	5600,0

В структурі фінансування програми основна роль відводиться іншим джерелам та фінансуванню із державного бюджету.

В області підготовлена інформація по бюджетних установах¹ для впровадження ЕСКО – механізму.

Міжнародні проекти

Проект ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»²

Спільний проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – це довготривала і комплексна ініціатива зі зміцнення потенціалу, спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні. Проект підтримує врядування за участі громад та ініціативи, впроваджені громадами, щоб покращити умови проживання людей у сільській і міській місцевості по всій країні. МРГ приділяє особливу увагу відновленню соціальної та комунальної інфраструктури у пріоритетних сферах охорони здоров'я, екології, управління водними ресурсами, покращення управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку.

Україна і Європейська комісія уклали Угоду про фінансування цього Проекту 31 травня 2011 року. Тривалість проекту:

- Фаза I – 03.09.2007 – 05.06.2011,
- Фаза II – 06.06.2011 – 30.06.2015,
- Фаза III – 01.07.2015 – по сьогодні.

¹ <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/content/36698.htm>

² <http://cba.org.ua>

За даними офіційного сайту проекту в рамках другої фази цього проекту область отримала 1,41 млн. грн. мікрогрантів на реалізацію 6 проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сьогодні затверджено 9 проектів хоча кінцева вартість грантів не визначена. Більшість проектів стосуються підвищення енергоефективності навчальних та лікарняних закладів та має місце кілька проектів по встановленню вуличного освітлення на сонячних батареях¹.

За даними Тернопільської держадміністрації² у рамках I і II фаз Проекту місцевими громадами було реалізовано 128 мікропроектів, зокрема впроваджено заходи з енергозбереження у 77 школах і 13 дитячих садочках, побудовано 2 мережі енергозберігаючого вуличного освітлення. Загальна сума освоєних коштів склала 21 млн гривень, з них кошти Проекту ЄС/ПРООН – близько 10 млн гривень, місцевих бюджетів – 8,5 млн гривень, громад – 2,2 млн гривень, приватного сектору – 400 тис. гривень. Загалом, позитивний ефект від реалізації проектів отримали понад 100 тис мешканців області.

У рамках третьої фази в 11 районах області реалізується 46 проектів громад, з яких можна виділити три компоненти по енергозбереженню та енергоефективності:

- енергозбереження у школах – 28 проектів (9,3 млн. грн.);
- енергозбереження у дитсадках – 4 проекти (1,3 млн. грн.);
- будівництво системи вуличного освітлення – 1 проект (347,0 тис. грн.).

Проект ЄС «Угода мерів схід»³: 2016 – 2020 роки

Проект надає підтримку муніципалітетам в країнах Східного партнерства в сфері розробки та реалізації планів дій по стійкому енергетичному і кліматичному розвитку (SECAPs).

Загальний бюджет проекту 4,5 млн. Євро.

В Тернопільській області на сьогодні підписано дві угоди: міста Тернопіль та Шумськ

Довідково: Долучившись до Угоди Мерів 6 липня 2012 року, м. Тернопіль в рамках проекту зобов'язався скоротити власні викиди CO₂ щонайменше на 20% до 2020 року, сприяючи таким чином розвитку екологічно орієнтованої економіки та підвищенню якості життя. Наступного року для досягнення цілей, що визначає Угода Мерів, місто розробило План дій сталого енергетичного розвитку міста Тернополя до 2020 року (ПДСЕР).

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології⁴ E5P – це багатоцільовий донорський фонд в 180 млн. Євро, заснований в 2009 році для стимулювання інвестицій в реалізацію муніципальних програм в сфері підвищення енергоефективності і охорони оточуючого середовища в регіоні східного партнерства.

У Тернопільській області на сьогодні в рамках E5P реалізується(но) два проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження:

Реконструкція системи центрального тепlopостачання в Тернополі

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 16,10 млн. Євро

---

¹ <http://cba.org.ua/en/micro-projects-map>

² <http://economy-te.gov.ua>

³ <http://www.soglasheniemerov.eu>

⁴ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

Кредит: 10,00 млн. Євро
Грант: 5,00 млн. Євро
Дата затвердження: 11.11.2011

Другий етап Програми «Демо Україна»

Виконавець: НЕФКО
Загальна вартість 24,50 млн. Євро
Кредит 8,00 млн. Євро
Грант 1,15 млн. Євро
Дата затвердження: 11.11.2011

Донорські проекти¹

Підтримка реалізації проекту модернізації централізованого теплопостачання міста Тернополя

Період реалізації: 01.09.2014 - 31.08.2017

Зміст: надання «Тернопільміськтеплокомуненерго» консультаційних послуг для підтримки реалізації проекту модернізації централізованого теплопостачання міста Тернополя.

Загальна вартість: 494497 Євро

Донор: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

Виконавець: Application Européenne de Technologies et de Services

Реципієнт: Комунальне підприємство теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго»

Здійснення комплексних енергозберігаючих заходів у двох школах міста Копичинці Гусятинського району

Період реалізації: 27.02.2012 - 26.10.2014

Зміст: підвищення ефективності використання енергії у двох школах м. Копичинці за рахунок здійснення комплексних енергозберігаючих заходів.

Загальна вартість: 69950 Євро

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Громадська організація "Агенція місцевого розвитку Гусятинщини" (код згідно з ЄДРПОУ 34854561)

Реципієнт: Відділ освіти Гусятинської районної державної адміністрації (код згідно з ЄДРПОУ 02145949); Копичинецька міська рада (код згідно з ЄДРПОУ 04058380); Громадська організація «Агенція місцевого розвитку Гусятинщини» (код згідно з ЄДРПОУ 34854561); Громадська організація «Твоє місто» (код згідно з ЄДРПОУ 34036642)

Централізоване опалення м. Тернополя - Програма корпоративного розвитку

Період реалізації: 21.12.2015 – 31.12.2017

Зміст: надання консультаційних послуг для проекту «Централізоване опалення м. Тернополя - Програма корпоративного розвитку».

Загальна вартість: 270000 Євро

Донор: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

Виконавець: SEURECA

Реципієнт: Комунальне підприємство теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради

Проект з підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання

Період реалізації: 21.11.2014 - 31.10.2020

Зміст: надання комунальним підприємствам - учасникам проекту допомоги в підвищенні економічної та енергетичної ефективності, мінімізації витрат паливно-енергетичних ресурсів, удосконаленні їхнього інституційного потенціалу та інвестування у підвищення надійності функціонування систем теплопостачання за рахунок робіт з реконструкції систем

---

¹ <http://openaid.gov.ua/uk>

централізованого теплопостачання (генерації та транспортування тепла), а також поліпшення екологічної ситуації регіонів.

Загальна вартість: 199000000 дол.США

Донор: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР);

Виконавець: Фонд чистих технологій

Реципієнт: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

Модернізація системи централізованого теплопостачання міста Тернополя

Період реалізації: 30.11.2016 - 31.10.2018

Загальна вартість: 2792248 Євро

Донор: Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

Виконавець: Amarc DHS Srl (Італія); Комунальне підприємство теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго»

Реципієнт: комунальне підприємство теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради

Гранд DemoUkraineDH - Тернопіль

Період реалізації: 21.12.2016 - 30.11.2017

Зміст: демонстрація для міста Тернополя та України в цілому нових технологій та рішень в системі централізованого теплопостачання в поєднанні з впровадженням найкращих міжнародних практик підготовки проекту, проектування, закупівель, впровадження та моніторингу з метою покращення енергоефективності та сталості послуг з централізованого теплопостачання.

Загальна вартість: 300000 Євро

Донор: Шведська міжнародна агенція з розвитку і співпраці (SIDA); Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО)

Виконавець: ТОВ «Бруната», Республіка Болгарія

Реципієнт: Комунальне підприємство теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради

Проекти USAID ¹

«Муниципальная энергетична реформа в Україні» включає 4 основні напрямки роботи з підвищення енергоефективності м. Тернополя:

- 1) підтримка розроблення стратегічного Плану дій зі сталого енергетичного розвитку (ПДСЕР);
- 2) удосконалення системи енергетичного менеджменту;
- 3) допомога із залученням інвестицій;
- 4) проведення інформаційної кампанії.

Підтримка Проектом USAID розроблення ПДСЕР у м. Тернопіль

В рамках проекту розроблено та затверджено План дій зі сталого енергетичного розвитку до 2020 року (рішення міської ради № 6/39/2 від 29 листопада 2013 року). Основою для розроблення комплексу енергоефективних заходів, які увійшли до ПДСЕР, стали результати проведених енергетичних аудитів в основних секторах міської інфраструктури.

Команда Проекту USAID збрала проектні пропозиції та розробила каталог інвестиційних проектів. Для кожного проекту, включеного до ПДСЕР, фахівці з фінансово-інвестиційного та стратегічного планування визначили оптимальні джерела й стратегію фінансування. До Каталогу увійшли найбільш інвестиційно привабливі проекти з оновленого ПДСЕР, а також

---

¹ <http://www.merp.org.ua>

ті проекти та заходи, що містили максимальний економічний, кліматичний та/або соціальний ефект. Доопрацьована версія ПДСЕР була затверджена рішенням міської ради №7/11/43 від 19.08.2016.

Реалізація заходів ПДСЕР у повному обсязі дозволить до 2020 року досягти: скорочення викидів CO₂ на 102,35 тис. т/рік, або 22,13% базового (2012) року; зменшення рівня споживання енергоресурсів на 351,2 тис. МВт·год/рік. Планується довести використання відновлюваних джерел енергії до 98,8 тис. МВт·год/рік.

Удосконалення системи енергоменеджменту у м. Тернопіль

Сектор енергозбереження Тернопільської міськради здійснює моніторинг споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами за допомогою відповідного програмного забезпечення. Воно є власною розробкою міста, і на сьогодні триває робота з його удосконалення. Зокрема, передбачається налагодження процесу щоденного та щомісячного моніторингу споживання енергоносіїв; створення та постійне поновлення бази енергоощадних проектів; пошук та залучення джерел фінансування для впровадження енергоефективних проектів.

Проект USAID надає Тернополю всебічну методичну та консультативну допомогу для того, щоб міська система енергоменеджменту відповідала вимогам ISO50001. В рамках реалізації Проекту USAID у вересні та грудні 2015 р. проведений енергетичний аудит найбільших котелень, що перебувають на балансі КП ТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго». На підприємстві теплових мереж буде запроваджена система енергетичного менеджменту, що відповідатиме ISO 50001:2011. За інформацією Управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології Тернопільської міської ради, Тернопіль стане першим містом в Україні, де на підприємстві теплопостачання запровадять міжнародну систему енергетичного менеджменту.

Залучення інвестицій у м. Тернопіль

Підготовлено каталог інвестиційних проектів - документ, що дозволяє розширити можливості міста в залученні інвестицій із різних джерел (для реалізації ПДСЕР Тернополя передбачено щонайменше 7 можливих джерел фінансування), а також підвищити ефективність виконання завдань ПДСЕР.

Інформація в Каталозі наведена у розрізі муніципальних секторів:

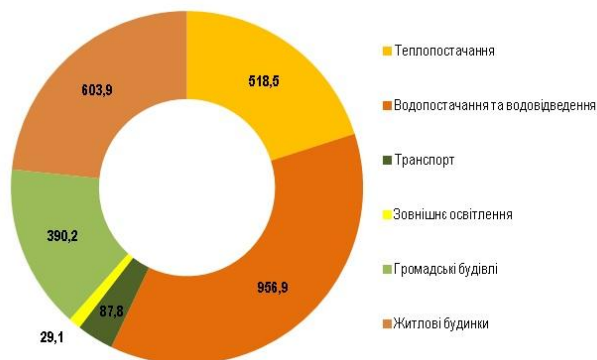
- 1) теплопостачання;
- 2) водопостачання та водовідведення;
- 3) житлових будинків;
- 4) громадських будівель;
- 5) транспорту;
- 6) зовнішнього освітлення тощо.

Для кожного муніципального сектору запропонований перелік проектних пропозицій. Всі фінансові показники проектів було оцінено, виходячи з 15-річного горизонту планування. Для оцінювання фінансових потоків проектів використовувався прогноз цін на енергоносії та енергетичні послуги, зазначені також обсяг інвестицій і показники економічної ефективності за кожною проектною пропозицією.

Для фінансування Плану дій зі сталого енергетичного розвитку міста пропонується задіяти кілька фінансових джерел (кошти міжнародних банківських організацій, приватних інвесторів та ін. і реалізувати схеми за участю ЕСКО-компаній). Для досягнення

максимальної ефективності використання коштів міського бюджету планується задіяти механізми співфінансування та державно-приватного партнерства, а також створити сприятливий інвестиційний клімат та надати місцеві гарантії для залучення інвестицій для реалізації енергоефективних проектів.

Довідково: Діаграму з розділенням фінансування за секторами наведено нижче. Загальний обсяг фінансування інвестиційних проектів у період 2015-2020 рр. 2 586,4 млн. грн.

Фінансування проектів та програм ПДСЕР у 2015-2020 рр. (млн. грн)

Передбачене фінансування 11-и проектів з теплопостачання 518,5 млн. грн.

Централізоване теплопостачання міста забезпечує КП «Тернопільміськтеплокомуненерго». Загальна встановлена теплова потужність 38 котельень підприємства становить 648,3 Гкал/год, із них 37 працюють на природному газі і одна котельня потужністю 0,258 Гкал/год – на твердому паливі. Підключене теплове навантаження підприємства на опалення становить 194,6 Гкал/год, на гаряче водопостачання – 40,324 Гкал/год. Насосне обладнання, яке використовується на більшості котельень підприємства, характеризується значним енергоспоживанням. Питомі витрати електроенергії на виробництво теплової енергії (в середньому – 37,5 кВт-год/Гкал) є надто високими. Крім того, у місті спостерігається високий відсоток від'єднань від системи централізованого теплопостачання – понад 34% споживачів. До того ж усі нові багатоквартирні будинки, які будуються, або будівництво яких заплановане, обладнані автономними котельнями або індивідуальними системами опалення.

Проекти, внесені до каталогу інвестиційних проектів, передбачають: встановлення котлів на деревній трісці, облаштування конденсаційних установок утилізації теплоти димових газів, влаштування системи диспетчерського керування процесом теплопостачання SCADA, установку мережевих насосів із частотними перетворювачами в котельнях, заміну ділянок трубопроводів теплових мереж на сучасні попередньо ізольовані труби, встановлення сонячних колекторів для нагріву гарячої води.

За умови реалізації всіх заходів у секторі генерування та транспортування теплоти, можна досягти зменшення рівня викидів CO₂ на 36 747 т/рік, або на 7,95% базового рівня. Загальне річне скорочення споживання енергетичних ресурсів передбачено в обсягах 20 102 тис. м³ природного газу.

Спеціалісти Проекту USAID провели енергеоаудити та підготували відповідний звіт із рекомендаціями щодо необхідних енергоефективних заходів у бюджетних установах, а також надають підтримку місту в розробленні технічних рішень для імплементації проектів.

У 2015 році в Тернополі почалася реалізація проекту модернізації міської інфраструктури за підтримки ЄБРР та Фонду Е5Р. На втілення заходів проекту ЄБРР виділив €10 млн. кредитних коштів. Ще €5 млн безповоротного гранту надав Фонд Е5Р. Проект впроваджувався упродовж 2015-2017 років. Кошти інвестовані в реконструкцію та модернізацію міської інфраструктури теплопостачання. У процесі реконструкції передбачається встановлення сонячних колекторів, теплових насосів, будівництво котельні на біомасі тощо.

Тернопіль включений до проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України», який здійснюється в співпраці зі Світовим банком. Вартість робіт в рамках упровадження енергоефективних заходів, що будуть реалізовані в місті, становитиме \$24,67 млн. За ці кошти КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» планує реконструювати 9 котельень, побудувати 2 когенераційні станції, встановити 31 індивідуальний тепловий пункт та автоматичну систему управління технологічними процесами, що дозволить в режимі реального часу відстежувати стан роботи систем теплопостачання міста. Проект упроваджується за рахунок коштів позики ЄБРР.

Третій масштабний проект, в якому бере участь місто – «DemoUkraineDH – Тернопіль». Загальна сума інвестицій становить €770 тис. (із них €300 тис. – грантові кошти, €355 тис. – кредит від НЕФКО). Проект передбачає впровадження індивідуальних теплових пунктів (ІТП) у житлових будинках (всього 25 ІТП), що дозволить регулювати постачання тепла відповідно до температури зовнішнього повітря та виставляти рахунки на основі вимірюного тепла. У результаті запропонованих заходів будуть закриті два центральні теплові пункти та замість чотиритрубною буде впроваджена двотрубна система з підготовкою гарячої води в кожному будинку. У котельні один газовий котел (потужністю 4,5 МВт) оснастять пальниками для спалювання пелет (це новий підхід для України). За попередньою оцінкою, проект призведе до скорочення споживання газу більше ніж на 90% та загального зменшення споживання теплової енергії більше ніж на 5%.

В житловому секторі загальне передбачене фінансування проектів 603,9 млн грн.

Житловий фонд міста складається з 5 524 будинків, з яких 4 432 – приватний сектор та 1 092 споруди – багатоквартирні будинки. Загальна площа будівель становить 3 089 496 м² і включає 57,3 тис. квартир, житловою площею 1 845 388 м². Більшість житлових будинків побудовані в період 1975-1985 років та характеризуються значними тепловтратами через огорожувальні конструкції. 60% внутрішньобудинкових інженерних систем перебувають у незадовільному стані, що призводить до значної кількості аварій. Близько 33% житлових будинків потребують капітального ремонту.

Основні напрямки проектів інвестиційного каталогу в цьому секторі передбачають: реставрацію інженерних систем житлових будинків; встановлення побутових лічильників газу; переведення домогосподарств на енергоощадні пристрої освітлення; комплексну термосаніацію житлових будинків, в тому числі будинків ОСББ; реконструкцію системи централізованого теплопостачання з влаштуванням автоматизованих індивідуальних теплових пунктів; проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для мешканців, популяризацію ідей енергозбереження та енергоефективності серед мешканців.

Загальне зменшення викидів CO₂ у житловому (будинковому) секторі на етапі споживання теплоти планується 44 285 т/рік або на 9,58% базового рівня. Річне скорочення споживання енергетичних ресурсів передбачено в обсягах 17 646 тис. м³ природного газу.

В секторі громадських будівель загальне передбачене фінансування проектів 390,2 млн грн.

В м. Тернопіль налічується 122 установи бюджетної сфери, що фінансуються з міського бюджету. Їхня загальна опалювальна площа становить 375 900 м². Серед будівель, підпорядкованих міській раді, найбільшу частину займають установи галузей управління освіти і науки – 69% (258 тис. м²) та управління охорони здоров'я – 21% (74 тис. м²). Будівлі бюджетної сфери характеризуються значними тепловтратами через огорожувальні конструкції та потребують значної кількості теплової енергії для опалення приміщень. У переважній більшості споруд не проводилися капітальні ремонти.

Проектні пропозиції щодо громадських будівель передбачають: удосконалення системи енергетичного менеджменту; модернізацію систем внутрішнього освітлення; встановлення індивідуальних теплових пунктів; термомодернізацію закладів освіти та охорони здоров'я, переведення їх теплопостачання на автономні відновлювальні джерела енергії.

Спеціалісти Проекту USAID розробляють попереднє техніко-економічне обґрунтування для 82 громадських будівель міста. Тернопіль подав анкету та необхідні документи для участі у спільному проекті Мінрегіону з ЄІБ «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» на суму €28 млн. для фінансування субпроекту «Глибока термомодернізація будівель закладів освіти м. Тернополя».

Впровадження проектних пропозицій у цьому секторі дасть можливість скоротити викиди CO₂ в атмосферу на величину близько 8 097 т на рік або на 1,75% базового рівня. Загальне скорочення споживання енергетичних ресурсів передбачено в обсягах 3 954 тис. м³ природного газу протягом року.

В секторі зовнішнього освітлення передбачене фінансування 2 запропонованих проектів – 29,1 млн грн.

Роботи з експлуатації та утримання електромереж зовнішнього освітлення міста здійснюються КП «Тернопільміськсветло». Для забезпечення зовнішнього освітлення міста використовується електролінії протяжністю 341 км, із них 157 км кабельних, 184 км повітряних та 94 трансформаторних підстанцій. Загальна протяжність освітлених вулиць і доріг в межах міста становить 345 км (100%). Фактична кількість годин роботи вуличного освітлення становить 3 743 год/рік. Для забезпечення зовнішнього освітлення вулиць використовується 8 502 світлоточок, 23% з яких обладнані лампами типу ДРЛ (дугові ртутні люмінесцентні), що характеризуються низькою світловіддачею та високим питомим енергоспоживанням.

Основні напрямки проектів інвестиційного каталогу в цьому секторі передбачають: заміну джерел світла на енергоефективні світлодіодні (LED) лампи та впровадження системи управління зовнішнім освітленням.

За умови реалізації всіх заходів у секторі зовнішнього освітлення, можна досягти зменшення рівня викидів CO₂ на 1 366 т/рік, або на 0,3% базового рівня. Загальне скорочення споживання енергетичних ресурсів передбачено в обсягах 1 178 МВт·год електроенергії за рік.

У рамках Програми енергоефективної трансформації міста Тернополя за підтримки Світового банку планується у 2016-2018 роках реалізувати Проект проведення аудиту та модернізації системи вуличного освітлення та Проект таймування, димування та управління зовнішнім освітленням.

Інформаційна компанія

В рамках проекту проводяться заходи щодо енергоефективності та альтернативних джерел енергії, спрямовані на підвищення культури енергозбереження та свідомого споживання ресурсів. У Тернополі на 19 білбордах та 5 сітілайтах розміщено зовнішню соціальну рекламу «Утеплюйтесь правильно!», а на двох тернопільських телеканалах виходила програма «Твій дім», створена за підтримки Проекту USAID на UA: ПЕРШОМУ. У квітні 2016 року в Тернополі проведені Дні Сталої Енергії.

У 2016 році чотири школи міста взяли участь у всеукраїнському конкурсі з енергозбереження в рамках Проекту USAID. Загальноосвітня школа № 24 м. Тернополя стала однією з переможниць конкурсу.

Підтримка ресурсних центрів підтримки ОСББ з питань чистої енергії у Тернополі

Сприяння діяльності об'єднань співвласників багатоквартирного будинку в Тернополі здійснює Ресурсний центр підтримки ОСББ. До нього по допомогу протягом звітного періоду звернулася 206 ініціативних груп. Ще 114 інформаційних зібрань провели для співвласників багатоквартирних будинків по всьому місту.

Консультанти РЦ ОСББ організували 77 навчальних заходів: тренінгів та семінарів (неодноразово зустрічалися з міським головою та спілкувалися з ним щодо актуальних проблем діяльності ОСББ).

Висновок: Оцінюючи відповідність нормативно-правового забезпечення в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії в Тернопільській області вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» слід констатувати наступне:

- 1) чинні нормативно-правові акти області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії прийняті у відповідності з нормативно-правовим регулюванням центрального рівня, зокрема документів по імплементації угоди, та в основному враховують директиви ЄС з енергоефективності та відновлювальних джерел енергії;
- 2) питання енергоефективності враховані у Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року через визначення операційної цілі 2.2. «Підвищення енергоефективності», яка включає розв'язання 2-х комплексних завдань:
  - підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів;
  - підтримка розвитку альтернативної енергетики.
- 3) управління енергоефективністю організується в системі управління реалізацією Стратегії області, на виконання якої розробляються плани заходів, які підлягають моніторингу їх виконання. Відповідно до даних моніторингу на енергоощадливі

заходи та заходи з впровадження альтернативної енергетики виділяється та освоюється коштів менше, ніж планувалося;

- 4) в області прийнята Комплексна програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки. Програма носить рамковий характер і визначає суми коштів, зокрема з обласного та місцевого бюджетів, які рекомендується скерувати на її реалізацію за запланованими напрямками дій з енергоощадливості та альтернативної енергетики. Проте рішень (з конкретними проектами) щодо виділення коштів на реалізацію Програми не приймалося (це мало місце і при реалізації аналогічних програм в попередні періоди). Таким чином, можна стверджувати, що програмне управління енергоефективністю в області має формальний характер і не є цільовим в повній мірі. Досягнуті областю результати в сфері енергоефективності є наслідком розосереджених (точкових) дій ініціаторів проектів з енергозбереження та альтернативної енергетики, що не формує цілісність енергетичної політики в регіоні.
- 5) в плані стимулювання населення та бюджетних організацій діють програми загальнодержавного рівня, відсутні додаткові стимули на регіональному та місцевому рівні;
- 6) в області реалізується ряд донорських проектів і проектів з участю кредитів Європейських фінансових інституцій на муніципальному рівні, покликаних адаптувати європейську практику енергоефективності до конкретних умов та напрацювати механізми і технології ефективної енергоощадливості;
- 7) виходячи із вищевикладеного слідує висновок, що реформування енергетичного сектору за стандартами ЄС організується за ініціативою окремих суб'єктів, енергоощадливість забезпечується через механізм планування реалізації Стратегії, відсутні механізми регіонального та місцевого рівня по заохоченню вкладень в проекти енергоощадливості та впровадження альтернативної енергетики.
- 8) в області відсутній механізм залучення інвесторів до реформування енергетичного сектора, вимагають подальшого опрацювання і впровадження на обласному рівні сучасні механізми фінансування енергозбереження в бюджетній сфері, зокрема ЕСКО-контракти.

4.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики

Загальна характеристика ситуації

Тернопільська область одна з небагатьох в Західному регіоні України, що в Стратегії розвитку області на період до 2020 року декларує не лише розвиток енергоефективності та енергозбереження, але і підтримку розвитку альтернативної енергетики та сприяння використанню відновлювальних джерел енергії. Проте на офіційних сайтах обласних органів влади відсутні актуальні звіти про хід реалізації запланованих заходів. Існуючі на сайті Тернопільської ОДА звіти по реалізації заходів Стратегії в 2015 та 2016 роках показують, що в 2015 році заплановані заходи були реалізовані на 79,9 %, в 2016 році рівень реалізації заходів становив лише 6,9 % від запланованого. Плани заходів в сфері енергоефективності на 2017 рік в цілому повторюють пропозиції 2016 року, тому можна припустити, що рівень реалізації буде так само на низькому рівні. При цьому наступні плани заходів на 2018 – 2020 роки розробляються без врахування досвіду реалізації попередніх програм.

За даними місцевих ЗМІ в 2013 – 2015 роках в області переводилось близько 50 – 70 котелень в рік на альтернативні види палива, був збудований завод по виробництву торф'яної крихти в Тернополі. Починаючи з 2016 року почалося саботування процесу з боку деяких політичних партій, активістів та місцевих мешканців. Акції протесту відбувалися під гаслами забруднення атмосфери продуктами згорання торфу. Таким чином в 2017 році на думку місцевих журналістів в області була найгірша ситуація із станом впровадження котелень на альтернативних видах палива серед областей України¹. За даними Міністерства регіонального розвитку встановлена потужність котелень на відновлювальних джерелах енергії на сьогодні в Тернопільській області становить 23 Гкал/год².

За даними Міністерства регіонального розвитку в Тернопільській області на сьогодні зареєстровано 6 проектів пріоритетного будівництва та модернізації систем теплопостачання³. З них два проекти з заміни теплових мереж знаходяться в стані 10 – 14 % готовності, ще чотири проекти по модернізації котелень та встановленню електричних котлів з використанням технології електричного теплоаккумуляційного обігріву реалізовані лише на 2 – 4 %.

У Тернополі розроблено інвестиційну програму встановлення індивідуально теплових пунктів (ІТП) та приладів обліку тепла за грантові кошти⁴:

- в 2017 році міське підприємство теплопостачання за рахунок власних коштів обладнало автоматизованими ІТП 82 будівлі системи освіти міста, з них 37 включно з приладами обліку теплової енергії (використано фінансовий лізинг обладнання);
- укладено грантову угоду з Фондом Е5Р на суму 4,6 млн. Євро на встановлення автоматизованих ІТП включно з приладами обліку у 287 багатоквартирні будинки (термін виконання робіт 2017 – 2018 роки);
- укладено кредитний договір з Фондом Чистих технологій на суму 8,15 млн. дол. США на встановлення автоматичних ІТП включно з приладами обліку у 430 багатоквартирних житлових будинках, розроблені та перебувають на погодженні тендерні документи за цим договором (плановий термін виконання робіт 2017 – 2018 роки);
- укладено попередній договір гранту з НЕФКО на суму 300 тис. Євро, проведено конкурс та визначено виконавця робіт по встановленню автоматичних ІТП включно з приладами обліку у 10 багатоквартирних будинках. В 2017 роботи по угоді мали бути завершені.

З метою впровадження енергоефективних заходів в будівлях бюджетних установ в області підготовлена база даних 46 об'єктів бюджетної сфери, що потребують енергомодернізації⁵. Проте інформація про наявні підписані угоди на впровадження заходів енергосервісу на

¹ <https://realno.te.ua>

² <http://energymagazine.com.ua>

³ <http://asdev.com.ua/zhkh>

⁴ <http://nova.te.ua/>

⁵ <http://www.oda.te.gov.ua>

Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році
(за даними Держенергоефективності)¹

Область / район	Програма	Об'єкт відшкодування	Бюджет	Що відшкодовується	Частка відшкодування	Профінансовано, кількість	Вартість, грн.
Тернопільська обл.	Без бюджету	Фіз. особи	1000000	Частина ставки	0,12		
Збараський	Без бюджету	Фіз. особи		Частина тіла	0,10		
Заліщицький	Без бюджету	Фіз. особи		Частина ставки	0,10		
Козівський	З бюджетом	Фіз. особи	30000	Частина ставки	0,06		
Всього			30000				

¹ <http://saee.gov.ua>

сьогодні відсутні.

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ на Тернопільщині 78 % домогосподарств опалюють свої домівки за допомогою газу, 11 % має центральне опалення і ще 11 % має опалення на альтернативних джерелах енергії. *Програми компенсації відсотків за кредитами на енергомодернізацію житла для населення.*

За даними Держенергоефективності² станом на кінець 2017 року в Тернопільській області діяло 4 місцевих програми компенсації відсотків населенню за «теплі» кредити. Проте бюджет затверджено для 1-єї програми (рішення ради Козівського району від 13.05.17 №140РР) в розмірі 30000 грн. Тернопільська обласна рада прийняла рішення спрямувати на програму 1 млн. грн. з резервного фонду, але воно так і не було затверджено. За даними Держенергоефективності в 2017 році в Тернопільській області за місцевими програмами не було надано ні одного кредиту.

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності) <http://sae.gov.ua/>

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Тернопільська	4	1	30 000	0

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання Станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності) http://sae.gov.ua

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна	210,50	184,3	8,77
Тернопільська	197,83	176,9	1,81

Хоча за даними Держенергоефективності в м. Тернопіль програма компенсації населенню по «теплим» кредитам не розроблялась, за інформацією місцевих ЗМІ в місті діє діяла «Програма енергоефективності, енергозбереження та термомодернізації житлового фонду Тернополя». За програмою в 2017 році була проведена термомодернізація 22 багатоквартирних житлових будинків на умовах співфінансування 70% з міського бюджету та 30% за кошти мешканців (<http://komun.te.ua>). Всього на протязі трьох років в Тернополі за цією програмою було термомодернізовано 50 житлових будинків (<http://komun.te.ua>).

За даними НКРЕ за розвитком альтернативної енергетики область посідає четверте місце з п'яти регіонів, що досліджуються.

За даними обласної адміністрації в 2017 році всього діяло 238 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 14,7 МВт, можна припустити, що ведеться облік як комерційних джерел енергії та і приватних домогосподарств.

За даними НКРЕ в області діє 23 об'єкти альтернативної енергетики загальною потужністю 14,20 МВт (без врахування об'єктів приватних домогосподарств). За даними НЕК «Укренерго» в 2018 – 2019 роках мають бути введені в експлуатацію ще 15 об'єктів альтернативної енергетики загальною потужністю 15,52 МВт: 3 об'єкти малої гідроенергетики, 9 сонячних електростанції, 2 вітрові станції та одна біогазові установка (<https://ua.energy>). Тернопільська область єдина в Україні, що не має на сьогодні підготовлених земельних ділянок для подальшого будівництва об'єктів альтернативної енергетики (<https://www.google.com/maps/>).

¹ <http://energymagazine.com.ua>

² <http://sae.gov.ua>

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	11	0	12	0	23
Потужність, МВт	4,94	0,00	9,25	0,00	14,20

За показником наявності сонячних батарей в приватних домогосподарствах Тернопільська область займає третє місце в Україні за кількістю і потужністю об'єктів, поступаючись лише Київський та Дніпропетровський областям.

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоєфективності)²

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Тернопільська	227	4,65

---

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

² <http://saee.gov.ua/>

Сонячна енергетика Тернопільської області (за даними НКРЕ)¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Скомороська СЕС	Бучацький р-н, с. Скоморохи, вул.. Молодіжна, 2	ТОВ «Бріар»	м. Тернопіль, вул.. Руська, 21	0,015
Добровлянська ФЕС	Заліщицький р-н, с. Добрівляни, вул.. Нац. Відродження, 204	ТОВ «Фора С»	Заліщицький р-н, с. Добрівляни, вул.. Нац. Відродження, 204	4,170
СЕС	м. Тернопіль, вул. Промислова, 28 "Г"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,134
СЕС	м. Тернопіль, вул. За Рудкою, 33	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,023
СЕС Глещави-1	Тернопільський р-н, с. Глещави, вул. Кінець, 81 "А"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,099
СЕС Глещави-2	Тернопільський р-н, с. Глещави, вул. Кінець, 81 "Ж"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,059
СЕС Глещави-3	Тернопільський р-н, с. Глещави, вул. Загребля, 41 "Р"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,099
СЕС Глещави-4	Тернопільський р-н, с. Глещави, вул. Загребля, 41 "В"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,100
СЕС Глещави-5	Тернопільський р-н, с. Глещави, вул. Кінець, 81 "З"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,100
СЕС Микулинці-1	Теребовлянський р-н, смт Микулинці, вул. Сенчихіна, 17 "Є"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,100
СЕС Микулинці-2	Теребовлянський р-н, смт Микулинці, вул. Сенчихіна, 17 "В"	ТОВ «Біоенергопродукт»	Тернопільський р-н, с. Підгороднє, вул.. Пасічна, 8/1	0,044
Всього потужність				4,943

¹ <http://www.nerc.gov.ua>

Гідроенергетика Тернопільської області (за даними НКРЕ)¹

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Коропецька ГЕС	Монастирський р-н на р. Коропець	ЗЕА «Новосвіт»	м. Вінниця, пров. Станіславського, 16	0,250
Касперівська ГЕС	Заліщицький р-н, с. Касперівці	ТОВ «Енергія-1»	м. Київ, вул. Нижній вал, 51/529	5,100
Янівська ГЕС	Теребовлянський р-н, с. Долина, вул. Янівська, 22А	ТОВ «Енергія Карпат»	м. Ужгород, вул. Швабська, 67	0,588
ГЕС	Борщівський район, село Більче-Золоте, вул. Згать, 41	ТОВ «Акванова Інвестмент»	м. Київ, вул. Васильківська, 1	0,630
ГЕС	Борщівський район, село Більче-Золоте, вул. Згать, 41а	ТОВ «Акванова Інвестмент»	м. Київ, вул. Васильківська, 1	1,580
Топольківська ГЕС	м. Бучач, вул. Шевченка, 14	ТОВ «Топольки»	м. Бучач, вул. Шевченка, 14	0,275
Соколівська ГЕС	Теребовлянський р-н, с. Соколів, вул. Суворова, 18	ТОВ «Лан Груп»	м. Київ, вул. Червонопрапорна, 34 – 4	0,125
Бережанська ГЕС	Борщівський р-н, с. Бережанка, вул. Нижня Бережанська 804	ТОВ «Енергіс – Поділля»	м. Кам'янець-Подільський, пр. Грушевського, 42	0,040
Мікро-ГЕС	Борщагівський р-н, с. Бурдяківці	ТОВ «Сібекс»	Кам'янець-Подільський р-н, с. Завалля, вул. Річна, 1	0,185
Мікро-ГЕС	м. Бережани, вул. Набережна, р. Золота Липа	ПМП «Люкс»	м. Тернопіль, вул. Тернопільська, 8А	0,090
Івачівська ГЕС	Тернопільський р-н, с. Івачів, вул. Незалежності, 14А	ТОВ «Західгідроенерго»	м. Луцьк, вул. Набережна, 4	0,195
Чортківська ГЕС	м. Чортків, вул. Білецька, 2В	ТОВ «Основа»	м. Чортків, вул. Білецька, 2В	0,196
Всього потужність				9,254

¹<http://www.nerc.gov.ua>

Кількісні параметри енергоефективності та відновлювальної енергетики в динаміці
(за даними Тернопільської ОДА)

Узагальнені показники енергоефективності:

Показники	2015	2016	2017
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу або інший наявний вимірник даного показника)	0,65	0,68	0,62
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	611,7	627,1	605,3
Частка власних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у загальному постачанні первинної енергії (%)	2,1	2,4	2,2
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)	16,9	16,6	17,4

Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017 році.

Промисловість	11,5
Сільгоспспоживачі	3,6
Будівництво	0,9
Транспорт	1,1
Населення	42,1
Комунально-побутові споживачі	4,8

Використання газу населенням, млн.м.куб.:

2015	2016	2017
401,8	454,8	446,0

Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017 році:

Котельні	76
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	-
Відновлювальні джерела	24

Об'єкти ВДЕ:

	2015	2016	2017
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт	1,1	12,1	14,7
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	65	175	238
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	65	175	238
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС	52	160	223
Встановлена потужність СЕС, МВт	0,1	2,1	4,7
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.	0,0004	0,001	0,002
Малі ГЕС			
Кількість ГЕС	13	15	15
Встановлена потужність ГЕС, МВт	10,2	10,6	10,6
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.	0,018	0,02	0,019

Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність

	2015р.	2016р.	2017р.
Кількість сертифікованих енергоаудиторів (од.)	4	5	6
Кількість підприємств (юридичних осіб), які пройшли енергетичну сертифікацію, од.	4	5	6
Кількість підприємств (юридичних осіб), які мають енергетичний сертифікат ЄС, од.	1	1	1

4.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

1) Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ станом на 01.01.2018 Тернопільська область займає останнє місце серед регіонів Західної України за рівнем оснащення житлового фонду приладами обліку теплової енергії.

Частка оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії станом на 01.01.2018 (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Назва регіону	Кількість будинків, од.	Оснащено приладами обліку, од.	Частка, %
Україна	80341	63905	79,5
Тернопільська	797	140	17,6

* Відсутня система центрального теплопостачання

Динаміка частки оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії (за даними Міністерства регіонального розвитку)³

Регіон	2015	2016	2017
Україна	48,1	67,6	79,5
Тернопільська	7,2	9,1	17,6

2) Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону

До 2016 року динаміка числа котелень на альтернативних вилах палива значно випереджала аналогічні середні показники по Україні. Рада м. Тернополя в рамках програми «Угода мерів» поставила амбітні плани по переводу 100 % котелень міста на альтернативну енергію. Проте в 2017 році почалися заходи проти впровадження даного типу котелень і 24 жовтня 2017 року міська рада прийняла рішення № 7/19/4 «Про експлуатацію на території м. Тернополя котелень на альтернативних видах твердого палива», що заблокувало введення в експлуатацію нових котелень⁴. Проте по результатам моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів від Міністерства регіонального розвитку за цим показником Тернопільщина посіла перше місце в Україні.

Динаміка частки сумарної потужності котелень на альтернативних в видах палива (за даними Міністерства регіонального розвитку)⁵

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,7	15,1	24,0
Україна	4,1	9,4	11,7

Частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел енергії, становить 11 % від загальної кількості домогосподарств⁶.

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

⁴ <http://rada.te.ua/sesiya/rishennya-sesii-arhiv/4577.html>

⁵ <http://www.minregion.gov.ua>

⁶ <http://energymagazine.com.ua>

3) Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону

За даними місцевих ЗМІ відповідно до постанов Кабінету Міністрів про відшкодування частини суми кредитів залучених на придбання енергоефективного обладнання та матеріалів на Тернопільщині за три роки видано 10625 кредитів на суму 195,252 млн. грн., з них минулого року – 3426 кредитів на суму 75,2 млн. грн., що на 4,3 млн. грн. більше ніж у 2016 році. Наразі Тернопільщині займає 13 місце за кількістю кредитів і 10 за сумою виданих «теплих» кредитів¹.

Динаміка частки господарств, які уклали договори на «теплі» кредити (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,0	1,2	1,2
Україна	0,6	0,8	1,1

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)³

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна	210,50	184,3	8,77
Тернопільська	197,83	176,9	1,81

4) Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону

Проекти по енергетичному менеджменту, термомодернізації установ та переведення на альтернативні види палива здійснювалися по мірі надходження бюджетних коштів або в рамках реалізації міжнародних проектів без укладання відповідних енергосервісних договорів. На сайті prozorro.gov.ua відсутня інформація про відкриті торги по закупівлі енергосервісу в Тернопільській області. Можна припустити, що такий стан з роботою енергосервісних організацій у всіх регіонах України обумовлено законодавчою вимогою отримання прибутку від обсягів заощаджених в результаті діяльності коштів. В той же час в області в 2017 році за даними Тернопільської ОДА нараховувалося 6 сертифікованих енергоаудиторів.

5) Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту

Розрахункові дані Головного управління статистики у Тернопільській області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному паливі в області зріс на 19,2 % і становив 0,99 туп на душу населення, що значно менше ніж середнє споживання по Україні.

¹ <http://www.ternopiltravel.te.ua>

² <http://www.minregion.gov.ua>

³ <http://sae.gov.ua>

Споживання паливно-енергетичних ресурсів, т.н.е.

(за даними Міністерства регіонального розвитку та розрахункові статистичні дані)¹

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,06	0,83	0,99
Україна	1,60	1,39	1,24

(за даними Тернопільської ОДА)

Показники	2015	2016	2017
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу)	0,65	0,68	0,62

6) **Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період** (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,6	2,7	нд
Україна	4,8	10,4	нд

За даними Тернопільської ОДА в 2017 році частка виробництва теплової енергії з альтернативних видів палива становить 24,0 %. З огляду що показник співпадає із заявленою потужністю котелень на альтернативних видах палива, можна припустити, що має місце похибка.

Враховуючи рішення № 7/19/4 «Про експлуатацію на території м. Тернополя котелень на альтернативних видах твердого палива» та конфлікт між інвестором ГК «Тепловік» та представниками районних рад в 2017 році³ в ході якого підприємству запропоновано розірвати угоди оренди 7 котелень в області та демонтувати обладнання на альтернативних видах палива, можна припустити, що частка теплової енергії з відновлювальних джерел 2017 році не зросла.

7) **Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок**

За даними Управління ЖКГ та енергозбереження⁴ рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів області до загальної кількості світлоточок протягом 2017 року зріс на 20% і становить 50,3%. Найвищі показники: Бережанський, Буцацький, Заліщицький, Лановецький, Шумський райони.

Динаміка впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні.

(за даними Міністерства регіонального розвитку)⁵

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	18,0	32,8	50,3
Україна	27,4	34,2	нд

8) **Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди**

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ <http://www.gazeta1.com>

⁴ <https://www.facebook.com>

⁵ <http://www.minregion.gov.ua>

На сьогодні в Тернопільській області діє три ключові документи в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики (без врахування районних програм, що як правило повторюють зміст обласних документів):

- Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2020 року, рішення облради від 04.01.2016 р. № 28;
- Програма соціально-економічного розвитку Тернопільської області на 2018 рік (проект);
- Програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки, рішення облради №228 від 31.05. 2016

Документи доповнюються планами заходів з розвитку енергозбереження та енергоефективності в регіоні. Хоча в програмах детально прописано їх бюджети, фінансування заходів відбувається поступово в міру наявності коштів в обласному та місцевих бюджетах. На сайтах ОДА і обласної ради відсутні звіти стосовно ходу реалізації даних планів.

9) *Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість)*

Станом на початок 2018р. за участю країн ЄС в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження виконуються **5-ть проектів** в рамках технічної допомоги (див. Міжнародні проекти розд.1).

Тернопільщина посідає одне з останніх місць в регіоні по інтенсивності заходів в сфері співробітництва по енергетичній безпеці та енергозбереження. Лише три форуми в сфері енергозбереження датуються 2015 та 2016 роками.

2015-2016р.:

Міжнародні форуми (3): в 2017р. не проводилися, мали місце в 2015-2016р.

- (1) 8–9.10. 2015р. - Міжнародний інвестиційний форум-виставка з енергоефективності та енергоощадності, Тернопіль.
- (2) 12.05.2016р. - II Форум енергоефективного партнерства «Енергосервіс: інвестиції в енергоефективність бюджетної сфери та переваги для житлових будівель».
- (3) 19-20.05.2016р. - Міжнародний інвестиційний форум «Тернопільщина Invest – 2016», один з напрямків форуму «Енергоефективність та альтернативні види енергії», м. Тернопіль, м. Збараж (на базі Торгівельно-розважального центру «Подolia» та Збараського замку).

2017р. – 2018рр.:

Тематичні конференції (2):

- (1) 17.10.2017р. - україно-польська науково-практична конференція «Сучасні енергозберігаючі матеріали та технології в будівництві»;
- (2) 30.01. 2018р. - VI Міжнародна науково-технічна конференція «Світлотехніка й електроенергетика: історія, проблеми, перспективи»

Семінари (4)

- (1) 23.02.2017р. - семінар, присвячений проблемам якісного вуличного освітлення, м. Тернопіль;
- (2) 3.08. 2017 р. - семінар – тренінг «Впровадження заходів з енергоефективності – перспективний шлях розвитку громад» у рамках проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»;
- (3) 10.11.2017р. - регіональний семінар «Енергоменеджмент у бюджетній сфері: реалії енергоефективності без капіталовкладень», м. Тернопіль;

(4) 13-14.02.2018р. - регіональний семінар «Реалізація проектів з підвищення енергоефективності по моделі ЕСКО», м. Тернопіль;

10) Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).

На початок 2018 року в сфері енергозбереження затверджено:

Стратегії (1):

- Стратегія – на рівні операційної цілі 2.2. «Підвищення енергоефективності» в складі завдань, визначених Стратегією розвитку Тернопільської області на період до 2020р. (окрема регіональна стратегія в сфері енергозбереження відсутня).

Програми (1):

- Програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки, рішення облради №228 від 31.05. 2016

Проекти ініційовані (4 проектних ініціатив / приблизно 60 пооб'єктних заходів до 2017р.):

• в рамках виконання Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року»:

- 1) термомодернізація 1-го об'єкту бюджетної сфери на суму 771,2 тис. грн.;
- 2) реконструкція 52 котелень на суму 26324,2 тис. грн.;
- 3) модернізація 1 теплопроводу на суму 1380 тис. грн.;
- 4) розроблено базу даних (46 об'єктів бюджетної сфери) для підписання договорів енергосервісу.

Дані стосовно впровадження проектів в 2017 році на сьогодні відсутні, згідно планів обласних програм задекларована реалізація близько 60 регіональних ініціатив в сфері енергозбереження.

11) Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).

Стратегії (1) (аналогічно п. 10).

Програми: немає

Проекти: реалізовані (23)

За даними НКРЕ на початок 2018 року Тернопільській області право на «зелений» тариф отримало 23 об'єкти альтернативної енергетики загальною потужністю 14,20 МВт.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	11	0	12	0	23
Потужність, МВт	4,94	0,00	9,25	0,00	14,20

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017(за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Тернопільська	227	4,65

¹<http://www.nerc.gov.ua/>

²<http://saee.gov.ua/>

В рамках ініціатив з розвитку альтернативної енергетики в регіоні за даними Держенергоєфективності Тернопільська область єдина в Україні, що на сьогодні не декларує виділення земельних ділянок під об'єкти альтернативної енергетики.

12. Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

**Програм: обласних (1)
місцевих (4)**

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження, 2017 рік (за даними Держенергоєфективності)¹

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Тернопільська	4	1	30 000	0

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоєфективності)²

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна	210,50	184,3	8,77
Тернопільська	197,83	176,9	1,81

13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайт Тернопільської обласної адміністрації³

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні:
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна частково (відсутні звіти про хід реалізації обласних програм після 2015 року);
- довідкові матеріали для споживачів – наявна;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – наявна.

Оприлюднені 67000 новин, що присвячені питанням енергозбереження та енергоефективності.

Тематичні позиції:

1) Сторінка присвячена розвитку енергетики в регіоні⁴ - інформація явно застаріла, стосується 2015 – 2016 років.

2) Стратегія розвитку Тернопільської області до 2020 року¹ (останній звіт по виконанню планів з виконання Стратегії датується 2016 роком).

¹ <http://saee.gov.ua/>

² Там же.

³ www.oda.te.gov.ua/

⁴ <http://www.oda.te.gov.ua>

- 3) Регіональні програми² з виділенням сфери енергозбереження.
- 4) Стан розрахунків за енергоносії в регіоні³

Інша інформація щодо енергозбереження подається у вигляді новин.

Сайт Тернопільської обласної ради⁴

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна.
- довідкові матеріали для споживачів – частково у формі новин;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня;

На сайті наявні 81 посилання на новини в сфері енергоефективності та енергозбереження. Окремо на сайті розташована база даних рішень обласної ради в тому числі і в сфері енергоефективності. Іншої корисної для споживача інформації, зокрема звітів про виконання рішень обласної ради на сайті не представлено.

Матеріали з питань енергоефективності та енергозбереження представлені на сайтах районних адміністрацій області. В більшості випадків це інформація про наявні рішення обласної та місцевих рад в сфері енергоефективності та енергозбереження, новини про реалізацію даних програм та події в сфері енергоефективності, що відбуваються в районах області.

14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення)

Сайт Тернопільської обласної адміністрації⁵

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

На сайті обласної державної адміністрації представлено 15610 новин, що присвячені питанням розвитку відновлювальної енергетики.

Сайт Тернопільської обласної ради⁶

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

---

¹ <http://www.oda.te.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

⁴ <http://te-rada.org>

⁵ www.oda.te.gov.ua/

⁶ <http://te-rada.org>

На сайті Тернопільської обласної ради знайдено 17 матеріалів за проблематикою альтернативної енергетики.

На сайтах районних адміністрацій зустрічаються поодинокі матеріали, що присвячені альтернативній енергетиці. Переважно це передрук новин з сайтів обласних органів влади та місцевої преси.

15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Вільне життя	45
Тернопіль Житлово-комунальний	1749
Нова тернопільська газета	133
Тернопіль наживо	552
Терен	469
Наш день	172
Газета номер 1	99
Подільське слово	98
20 хвилин	412
Свобода	117
Тернопіль вечірній	448
0352 УА	308
Без табу	163
Бізнес область	117
Доба	165
За Збручем	259
Інформаційний простір	51
Газета Місто	248
На Валовій	50
Інформаційний простір	51
Про все	243
Погляд	294
Тернопільська липа	118
Реально	145
Тернопільський тиждень	60
Тернопільське інформаційне бюро	179
Всього	6745

Канал	Кількість сюжетів
ТВ 4	559
ІНТБ	404
ТМЦ інфо	12
Всього	975

Канал	Кількість сюжетів
Говорить Тернопіль	70
Ух радіо	573
Всього	643

Всього в ЗМІ Тернопільщини 8363 згадувань з питань енергоефективності та енергозбереження.

16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
Вільне життя	10
Тернопіль Житлово-комунальний	73
Нова тернопільська газета	43
Тернопіль наживо	50
Терен	71
Наш день	85
Газета номер 1	14
Подільське слово	50
20 хвилин	75
Свобода	9
Тернопіль вечірній	18
0352 УА	55
Без табу	30
Бізнес область	8
Доба	12
За Збручем	44
Інформаційний простір	6
Газета Місто	45
На Валовій	5
Інформаційний простір	6
Про все	86
Погляд	62
Тернопільська липа	12
Реально	71
Тернопільський тиждень	12
Тернопільське інформаційне бюро	7
Всього	959

Канал	Кількість сюжетів
ТВ 4	27
ІНТБ	132
ТМЦ інфо	3
Всього	162

Канал	Кількість сюжетів
Говорить Тернопіль	18
Ух радіо	34
Всього	52

В ЗМІ області 1173 згадувань з питань відновлювальної енергетики. Значна частина сюжетів присвячена негативним відгукам про альтернативну енергетику та громадським заходам проти будівництва і реконструкції об'єктів на паливі з торфу.

24) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду

Станом на початок 2018 року дані про приватні інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження відсутні. Інвестиції в енергозбереження здійснювалися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевих бюджетів. В зв'язку з відсутністю звітів щодо реалізації прийнятих регіональних програм та виконання бюджетів точний обсяг бюджетних інвестицій в сферу енергозбереження та енергоефективності не встановлено.

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду

В області за попередні роки реалізовано 23 проекти в сфері відновлювальної енергетики.

Примітка: За даними Державної статистичної служби України в 2017 році в Тернопільській області в сферу виробництва електроенергії було інвестовано 177,1 млн. грн, що становило 2,7 % від загального обсягу інвестицій в промисловість області. Приріст інвестицій на протязі 2014 – 2017 років в середньому становив 47,8 % в рік.

*Динаміка інвестицій в сферу постачання електроенергії в Тернопільській області, тис. грн.
(за даними ГУСТО)¹*

2014	2015	2016	2017
79 739	65 202	108 046	177 116

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення

Інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження у Львівській області за участю іноземних інвесторів на протязі 2015 – 2017 років не виявлені. В місцевих ЗМІ відсутня інформація про перспективи появи таких проектів найближчим часом.

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

Інформація про інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій відсутня.

Довідково: За даними Головного управління статистики в Тернопільській області станом на кінець 2017 року обсяг іноземних інвестицій становив 158,9 тис. дол. США проти 20,5 тис. дол. США в 2016 році. Приріст за рік становив 138,4 тис. дол. США або 675,1 %.

Прямі іноземні інвестиції в Тернопільську область, тис. грн.
(за даними ГУСТО)²

01.01.2017	31.12.2017
20,5	158,9

¹ <http://www.te.ukrstat.gov.ua>

² <http://www.te.ukrstat.gov.ua>

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком)

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) (1):

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології¹:

(1) Реконструкція системи центрального тепlopостачання в Тернополі

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 16,10 млн. Євро

Кредит: 10,00 млн. Євро

Грант: 5,00 млн. Євро

**Проекти в рамках технічної допомоги:
всього (8)**

з них діючі (4):

- 1) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду».
- 2) Проект ЄС «Угода мерів схід»
- 3) Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології E5P (Реконструкція системи центрального тепlopостачання в Тернополі);
- 4) Модернізація системи централізованого тепlopостачання міста Тернополя

завершені (4):

- 5) Підтримка реалізації проекту модернізації централізованого тепlopостачання міста Тернополя
- 6) Здійснення комплексних енергозберігаючих заходів у двох школах міста Копичинці Гусятинського району
- 7) Централізоване опалення м. Тернополя - Програма корпоративного розвитку
- 8) DemoUkraineDH - Тернопіль

22) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком)

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними інститутами в Тернопільській області не виявлено.

23) Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

Даних стосовно оформлення енергетичних сертифікатів підприємствами Тернопільщини не виявлено.

Упродовж 2017 року видано 1120 сертифікатів з перевезення форми «EUR.1» при експорті українських товарів до країн ЄС, ЄАВТ, Чорногорії².

¹ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

² <http://blind.tr.sfs.gov.ua>

Розділ 5.

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

5.1. Аналіз нормативно-правової бази та проектів з енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії

Стратегії

Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020р. (рішення облради №63-31/15 від 18.06.2015)¹ переслідує стратегічну мету – підвищення рівня та якості життя населення краю на основі розв’язання 3-х взаємопов’язаних завдань, а саме:

- розвиток підприємництва на інноваційній основі як основа сталого економічного розвитку;
- розвиток культури, науки, соціальної сфери як основа розвитку людського капіталу та трансформації інституційного середовища;
- збереження довкілля як основа безпечного екологічного середовища.

Досягнення цілі 3-ої «Збереження довкілля, як основа безпечного екологічного середовища» включає реалізацію 2-х операційних цілей, а саме:

- 3.1. впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій;
- 3.2. збалансоване природокористування, раціональне використання надр, земельних, лісових, водних та інших ресурсів краю.

Впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій передбачає розв’язання 2-х завдань та впровадження проектів в сфері енергоощадливості та використання нетрадиційних джерел енергії.

Завдання та можливі сфери реалізації проектів з досягнення операційної цілі «Впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій» відповідно до Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів
3.1.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> - Проведення енергетичних аудитів на об’єктах бюджетної сфери, житлового фонду, підприємств житлово-комунального господарства з подальшим розробленням енергетичних паспортів будівель. - Запровадження сучасних систем моніторингу та контролю споживання енергоресурсів, особливо в бюджетній сфері. - Проведення роботи щодо приєднання малих міст області до Європейської ініціативи «Угода мерів» та розроблення планів дій сталого енергетичного розвитку адміністративних одиниць. - Застосування енергоефективних технологій на комунальних підприємствах та в бюджетних установах територіальних громад. - Створення індустріальних парків із виробництва альтернативних видів енергії та палива. - Проведення інформаційних кампаній серед населення про доцільність та економічну ефективність застосування енергозберігаючих технологій серед жителів області.
3.1.2. Розвиток нетрадиційних джерел енергії, альтернативної енергетики.	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення доступу до технологій використання альтернативних і відновлювальних джерел енергії (відходи деревини, енергії малих рік, енергія біомаси, енергії сонця, енергії вітру, виробництво і використання біодизеля та біоетанолу). - Розробка та реалізація проектів виробництва енергії з відновлювальних джерел. - Будівництво сонячних електростанцій. - Створення бази даних земель придатних для розміщення об’єктів альтернативної енергетики. - Встановлення систем опалення та підігріву води в закладах бюджетної сфери, які працюють на відновлювальних джерелах енергії та альтернативних видах палива.

¹ <http://www.bukoda.gov.ua/page/strategiya-rozvitku-chernivetskoi-oblasti-na-period-do-2020-roku>

План і виконання заходів з реалізації у 2015 – 2017 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року – розділ «впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій», тис.грн.

	2015		2016		2017		Разом	
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
3.1. Створення мобільної лабораторії для проведення енергоаудиту			120,00	0,0	35,00	0,0	155,00	0,0
3.2. Енергетичний аудит будівель житлового фонду та бюджетних установ комунальної власності	522,00	0,0	540,00	0,0	378,00	761,95	1440,00	<u>761,95</u> 831,65*
3.3. Модернізація вуличного освітлення шляхом запровадження інноваційних енергозберігаючих технологій	20000,00	0,0	50000,00	0,0	53000,00	1121,5 (776,50+ 195,00+ 150,00)	123000,00	1121,5
3.4. Обладнання пішохідних переходів в м.Чернівцях вітчизняними комплексними системами освітлення, дорожніми знаками і розміткою з використанням енергозберігаючих технологій (світлодіодного освітлення і сонячних батарей як джерела живлення)	500,00	105,70	500,00	164,00	1000,00	72,4 0	2000,00	<u>342,1</u> 368,213
3.5. Оснащення житлового фонду та будівель комунальної власності автоматизованими приладами обліку і регулювання постачання і споживання теплової енергії, води		1727,20	15500,00	2836,50	15500,00	577,90	31000,00	<u>5141,6</u> 11365,20
3.6. Будівництво індивідуальної котельні на твердому паливі в Новоселицькій гімназії м.Новоселиця Чернівецької області					1300,00	0,0	1300,00	0,0
3.7. Реконструкція газових топкових під котельню з встановленням котлів на твердому паливі в Подвірненській ЗОШ І-ІІІ ступенів у с.Подвірне Новоселицького району					1100,00	0,0	1100,00	0,0

3.8. Реконструкція котельні із заміною електричних котлів на твердопаливні в Ванчиківецькій ЗОШ I-III ступенів у с.Ванчиківці Новоселицького району					1100,00	0,0	1100,00	0,0
3.9. Капітальний ремонт діючої котельні на твердому паливі в Глибоцькому ліцеї, в смт. Глибока, Глибоцький район			669,23	0,0			669,23	0,0
3.10. Проведення заходів з енергозбереження в приміщенні Чернівецького комунального центру «Турбота»			55,00	0,0			55,00	0,0
3.11. Заміщення споживання природного газу на альтернативні види палива (тверде паливо) в освітніх закладах населених пунктів Заставнівського району			3329,90	0,0			3329,90	0,0
3.12. Мала ГЕС – міст в с.Волошкове Сокирянського району	10000,00	0,0	40000,00	0,0	50000,00	0,0	100000	0,0
3.13. Будівництво та введення в експлуатацію сонячних електростанцій у с.Горбова (урочище Бейкуляса) та с.Годинівка (урочище Улучя) Герцаївського району			300000,00	0,0	448000,00	0,0	748000,00	0,0
3.14. Реконструкція шлюзу та мінігідроелектростанції на р.Черемош у с.Іспас Вижницького району			3700,00	0,0	2000,00	0,0	5700,00	0,0
3.15. Реконструкція котельні з встановленням двох комплексів нагріву на базі високовольтних електродотлів з акумуляцією тепла потужністю 3,2 МВт (2,75 ГКал) та 1,0 МВт (0,86 ГКал) за адресою м -н Сонячний, 1/1 м. Новодністровськ Чернівецької області						1350,00		1350,0

31022,0

1832,9

414414,13

3000,5

573413,0

3883,75

1018849,1

8717,15
15036,563

* В знаменнику вказані суми, що враховують використані гроші з початку реалізації даного проекту.

Індикаторами, які оцінюють досягнення операційної цілі 3.1. прийняті показники, які відображають досягнення в енергоефективності, а саме:

- кількість реалізованих інвестиційних проєктів з енергоефективності;
- кількість котелень на альтернативному паливі;
- кількість електричної енергії отриманої з нетрадиційних відновлюваних джерел енергії.

План заходів з реалізації у 2015 – 2017 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року (рішення облради 17-4/16 15.03.2016)¹ конкретизує стратегічні завдання в розрізі окремих проєктів.

За даними моніторингу виконання запланованих заходів з реалізації у 2015 – 2017 роках Стратегії розвитку впливає, що на реалізацію заходів енергоефективності не знайшлося достатньо коштів. Відповідно, покриття запланованих сум є мізерним (трохи більше 1-го відсотка), а тому план з впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій оцінюється як нереалізований.

Певним чином енергоефективності в бюджетній сфері сприяли заходи з ремонту будівель бюджетних установ, які були включені в інші розділи плану заходів з реалізації Стратегії (ремонт будівель, як правило, підвищує їх теплоізоляцію, тим самим сприяючи зменшенню витрат тепла та економії енергоресурсів).

На період 2018-2020рр. План заходів з впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій включає 14 проєктних ідей, що мають забезпечити:

- якісне та безперебійне електропостачання споживачів області;
- скорочення обсягів енергоспоживання всіма категоріями споживачів області;
- збільшення частки відновлюваних джерел енергії у структурі споживання паливно-енергетичних ресурсів області;
- зменшення енергоємності продукції.

План заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року – розділ «впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій», тис.грн.²

Напрямки реалізації проєктів	2018р.	2019р.	2020р.	Разом
Енергозбереження в закладах бюджетної сфери	12713,559	8700	3500	24913,559
Модернізація вуличного освітлення та обладнання пішохідних переходів з використанням енергозберігаючих технологій у м.Чернівці	7397,63	10873,7	4673,7	22945,03
Реконструкція котелень в житлово-комунальній сфері (переведення на електроенергію)	484,79	26874,271		27359,061
Розвиток гідроенергетики	15000	50000	75700	140700
Будівництво, введення в експлуатацію та нарощення потужностей сонячних електростанцій	249333	249333	250833	749499
Разом:	284928,979	345780,971	334706,7	965416,65

¹ <http://oblrada.cv.ua/document/list/2798/>

² <http://oblrada.cv.ua/document/list/4153/>

Відповідно до плану ряд проектів, які не були реалізовані в 2015-2020рр. або реалізовані частково включені в план на наступні 3-и роки (проекти 3.15, 3.12, 3.3, 3.4).

За даними додатків, представленими управлінням інфраструктури Чернівецької ОДА до листа №07-06/158 від 06.03.2018 в 2017-2020 рр. потенційними у сфері відновлювальної енергетики проектами, впровадження яких планується здійснити у 2017-2020рр. є 2-а проекти із розвитку сонячної енергетики та 1-ин з розвитку гідроенергетики. На один із представлених проектів не включений в план з реалізації Стратегії, що свідчить про те, що плани в певній мірі є наближеними до реальності, вони вимагають постійного уточнення відповідно до інформації, яка з'являється. Оскільки процедура затвердження змін до плану є достатньо тривалою, то для оперативного управління енергоефективністю в області можливим є варіант моніторингу заходів з енергоощадливості та відновлювальної енергетики, які не були включені в план.

Інформація щодо потенційних проектів у сфері відновлювальної енергетики, впровадження яких планується здійснити у 2017-2020роках (за даними Чернівецької ОДА)

Назва проекту	Рік введення в експлуатацію	Встановлена потужність, МВт	Необхідний обсяг інвестицій, тис. грн. в цінах 2017р.
Будівництво сонячної електростанції в с. Звенячин Заставнівського району	2020	4	100000
Будівництво сонячної електростанції в с. М. Кучурів Заставнівського району	2020	4	100000
Міні-ГЕС с. Сарата, Шепетівська с/р, Путильський район, Чернівецька область	2017	0,195	25 000,0*

*в цінах 2016р.

Розрізненість між фактичними та запланованими об'єктами, які підлягають(ли) не дозволяє мати реальну картину змін в енергетичній сфері. В умовах дефіциту бюджетних ресурсів така ситуація може привести до вибору та реалізації проектів, які не вимагають невідкладного їх здійснення на шкоду тим із них, які необхідно реалізувати вже. Приведення у відповідність планової та фактичної інформації доцільно також доповнювати даними енергоаудиту.

Комплексні програми

Програма економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2018 рік (проект)¹ побудована за структурою Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року і виділяє окремим параграфом питання впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій. В даній сфері програмою визначені наступні завдання на поточний період:

- запровадження сучасних систем моніторингу та контролю споживання енергоресурсів, особливо в бюджетній сфері;
- здійснення розрахунків за спожиті енергоресурси виключно за показами приладів

¹ <http://oblrada.cv.ua/document/drafts/>

обліку для всіх категорій споживачів;

- продовження роботи з переведення бюджетних установ на опалення альтернативними видами палива (10 котелень);
- застосування енергоефективних технологій на комунальних підприємствах та в бюджетних установах територіальних громад;
- проведення інформаційних компаній серед населення про доцільність та економічну ефективність застосування енергозберігаючих технологій;
- встановлення третього автотрансформатора 330/110/35 кВ на підстанції 330 кВ «Чернівецька»;
- встановлення сонячних панелей в приватних домогосподарствах області;
- встановлення систем опалення та підігріву води в закладах бюджетної сфери, які працюють на відновлювальних джерелах енергії та альтернативних видах палива;
- розробка та реалізація проектів виробництва енергії з відновлювальних джерел.

Відповідно по програми передбачається реалізувати в 2018р. 9 проектів з енергоефективності в районах області та 9 проектів (скоріше напрямків) в м.Чернівці. Аналіз плану фінансування програми показав, що лише 1 проект енергоефективності, передбачений програмою, має фінансове забезпечення (реконструкція та капітальний ремонт вуличного освітлення у 5-и населених пунктах Кіцманського району із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій). Для інших проектів не визначені джерела фінансування, що робить проблемним їх успішне виконання. План фінансування програми передбачає виділення коштів під інші проекти, які забезпечують енергоефективність (частина є перехідними з інших років). Передбачені програмою окремі енергоефективні проекти вже неодноразово вносилися в плани, проте до цього часу для них не знайдено джерела інвестицій, що пояснюється проблемністю залучення потенційних інвесторів.

Рішенням обласної ради № 254-19/17 від 21.12.2017 затверджена Регіональна програма розвитку міжнародного співробітництва Чернівецької області на 2018-2020 роки, що передбачає фінансування заходів з інтеграції регіону в ЄС. Оцінка змісту програми вказує на її концептуальний характер, в ній не визначено сфери міжнародного співробітництва. Відповідно в рамках даної програми можливим є фінансування певних заходів з імплементації угоди про асоціацію і в сфері енергозбереження.

Цільові програми

Регіональна програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності, на 2018 - 2019 роки (рішення облради № 255-19/17 від 21.12.2017)¹ є продовженням дії механізмів стимулювання енергоефективності, які були закладені відповідними цільовими програмами в попередніх періодах.

Цільові програми Чернівецької області в сфері енергоефективності на 2011-2017рр.²

Назва програми	Механізми дії програми	Обсяг фінансування	
		Всього тис.грн.	В т.ч. обласний бюджет
Регіональна програма розвитку малої гідроенергетики Чернівецької області на 2011-	✓ проведення організаційно-підготовчих заходів, спрямованих на забезпечення ефективного використання гідроенергетичного потенціалу	1238 430,0	-

¹ http://oblrada.cv.ua/document/regional_program/

² Там же.

2015 роки (рішення обласної ради №105-7/11 від 18.08.2011)	Чернівецької області; <ul style="list-style-type: none"> ✓ створення сприятливих умов для подальшого розвитку малої гідроенергетики області; ✓ будівництво та забезпечення належного функціонування малих ГЕС і об'єктів протиаварійного захисту; ✓ моніторинг ефективності функціонування об'єктів малої гідроенергетики на території Чернівецької області. 		
Комплексна програма енергоефективності, енергозбереження та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів Чернівецької області на 2011-2015 роки (рішення обласної ради №129-8/11 від 24.12.2011) із змінами та доповненнями (період дії до 2016р.)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перехід від принципу абсолютного зменшення обсягу енергоспоживання до принципу зниження рівня питомих паливно-енергетичних витрат; ✓ зменшення енергоспоживання в установах соціальної сфери та бюджетних організаціях області шляхом модернізації централізованих систем теплозабезпечення та встановлення автоматизованих індивідуальних теплових пунктів; ✓ обов'язкове впровадження альтернативних і відновлювальних джерел енергії (відходи деревини, енергії малих рік, енергія біомаси, енергії сонця, енергії вітру, виробництво і використання біодизеля та біоетанолу); ✓ впровадження сучасних систем та приладів обліку енергоресурсів; ✓ здійснення розрахунків за спожиті енергоресурси та воду виключно за показами приладів обліку для всіх категорій споживачів; ✓ складання обласного паливно-енергетичного балансу, його оптимізація; ✓ виправлення недоліків у ціно- і тарифоутворенні на енергоресурси і, відповідно, усунення перехресного субсидування; ✓ використання існуючого науково-виробничого потенціалу області в галузі енергетики та створення умов для місцевого виробництва нетрадиційних джерел енергії; ✓ розробка механізму обов'язкового енергоаудиту; ✓ здійснення заходів з популяризації серед широких верств населення через засоби масової інформації ефективного та ощадливого споживання паливно-енергетичних ресурсів та вивчення відповідних питань у навчальних закладах різних типів. 	508861,163	7780,000
Регіональна програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності, на 2017 рік (рішення облради № 61-13/17 від 16.05.2017) із змінами.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо впровадження заходів з енергозбереження та енергоефективності в житловій сфері; ✓ проведення моніторингу щодо впровадження заходів з енергозбереження та енергоефективності; 	Без витрат	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ часткове відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-фінансових установах кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам на впровадження енергозберігаючих технологій, у т.ч. у: 	500,0	500,0
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ у минулих роках ✓ у поточному році 	53,4 446,6	

Упродовж 2016 року в області видано 362 кредитів. Сума відшкодування з обласного бюджету становила 100,0 тис. грн. (планувалося 1000,0 тис.грн.). Станом на 01.11.2017 в області видано 459 кредитів, сума відшкодування з обласного бюджету становить 172,8 тис.грн.(план 500,0 тис.грн.). Станом на 01.12.2017 видано 676 кредитів.

Судячи із виконання заходів в рамках виконання планів з реалізації Стратегії програмні завдання не мали достатнього ресурсного забезпечення.

Основним завданням Регіональної програми часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами на заходи з підвищення енергоефективності, на 2018 - 2019 роки є

впровадження енергозберігаючих заходів шляхом залучення коштів населення через механізм часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами фізичних осіб, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів.

Відповідно до програми на виконання вищенаведених завдань та заходів кошти обласного бюджету спрямовуються на відшкодування 10% річних за кредитом, отриманим на заходи з енергозбереження. Обсяг видатків на реалізацію Програми визначається рішенням сесії обласної ради про обласний бюджет на відповідний бюджетний рік та, за потреби, коригується впродовж року, виходячи з бюджетних можливостей.

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами на заходи з підвищення енергоефективності, на 2018 - 2019 роки

	2018 рік	2019 рік	Всього витрат на виконання Програми
Обсяг ресурсів всього, в тому числі:	1139,8	1640,2	2780,0
обласний бюджет	1139,8	1640,2	2780,0

На початок дії Програми середній розмір компенсацій за рахунок обласного бюджету становив 1369,5 грн., на 2019р. планується збільшити їх розмір до 2.280,33грн.

Напрямки діяльності, передбачені програмою є аналогічними до передбачених попередньою аналогічною програмою на 2017р. Заходи, за якими компенсуються відсотки чітко регламентовані.

Порядок використання коштів, передбачених на виконання Регіональної програми часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами на заходи з підвищення енергоефективності, на 2018 - 2019 роки затверджений розпорядженням голови ОДА №391-р від 26.05.2017р.¹ і передбачає відшкодування відсотків за кредитами на термін до 3-х років на підставі договору, що укладається між управлінням житлово-комунального господарства Чернівецької ОДА та фінансово-кредитною установою. Відшкодування здійснюється відповідно до поданих фінансово-кредитною установою реєстрів позичальників шляхом перерахування на вказаний нею рахунок, - фінансово-кредитна установа розподіляє перераховану суму на рахунки позичальників.

Розпорядженням Чернівецької ОДА №678-р від 14.08.2017 затверджено план заміщення та скорочення споживання природного газу в бюджетних закладах та установах, об'єктах комунальної теплоенергетики області на 2017р. План відображає перелік установ та їх опалювальну площу, характеристики котельного обладнання існуючої газової котельні і відповідно характеристики обладнання, яке планується встановити в 2017р. Заміну планується здійснити за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів і залучення інвестицій.

У 2017 році на виконання зазначеного Плану здійснено заходи на 12 об'єктах на загальну суму 22,5 млн.грн.². Передбачалися заходи на 35 об'єктах з загальною сумою фінансування 71,2млн.грн.

¹ http://bukoda.gov.ua/sites/default/files/E/391-r_vid_26_05_2017.pdf

² <http://bukoda.gov.ua/news/v-oblasti-trivae-robota-shchodo-skorochennya-spozhiwannya-energetichnikh-resursiv>

В області опрацьована інформація про бюджетних закладах та установах області, які потребують енергомодернізації в рамках реалізації державної політики енергосервісу (ЕСКО)¹.

Область залучає можливості співпраці з міжнародними організаціями в енергетичній сфері, зокрема на рівні окремих місцевих громад.

Міжнародні проекти

Проект ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»²

Спільний проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – це довготривала і комплексна ініціатива зі зміцнення потенціалу, спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні. Проект підтримує врядування за участі громад та ініціативи, впроваджені громадами, щоб покращити умови проживання людей у сільській і міській місцевості по всій країні. МРГ приділяє особливу увагу відновленню соціальної та комунальної інфраструктури у пріоритетних сферах охорони здоров'я, екології, управління водними ресурсами, покращення управління житловим сектором, енергоефективності і місцевого економічного розвитку.

Україна і Європейська комісія уклали Угоду про фінансування цього Проекту 31 травня 2011 року. Тривалість проекту:

- Фаза I – 03.09.2007 – 05.06.2011,
- Фаза II – 06.06.2011 – 30.06.2015,
- Фаза III – 01.07.2015 – по сьогодні.

За даними офіційного сайту проекту в рамках другої фази його реалізації область отримала 1,66 млн. грн. мікрогрантів на реалізацію 7 проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сьогодні затверджено 10 проектів (кінцева вартість грантів не визначена). Всі проекти, які реалізуються в області, стосуються підвищення енергоефективності навчальних та лікарняних закладів³.

Довідково: За даними Чернівецької ОДА⁴ у 2008-2011 роках на території Чернівецької області впроваджувалась перша фаза проекту. Для участі у проекті було відібрано 8 районів (Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Кельменецький, Кіцманський, Путильський, Сокирянський, Сторожинецький). У 2009 році за рішенням керівництва Проекту районам, котрі постраждали внаслідок стихійного лиха 23-27 липня 2008 року, було виділено 10 додаткових квот на мікропроекти. Крім того, внаслідок економії коштів, передбачених на реалізацію проектних пропозицій Чернівецької області, було виділено 3 додаткових мікропроекти. Оскільки Кельменецький район відмовився від реалізації 2-х мікропроектів, відповідні кошти були розподілені між двома резервними районами області: Заставнівським та Хотинським. Таким чином, всі райони області були задіяні в реалізації проекту.

Громадськими організаціями у відібраних населених пунктах реалізація мікропроектів в сфері енергоефективності здійснювалася за наступними напрямками:

- реконструкція вуличного освітлення (4 мікропроекти);
- ремонт дитячих садків та шкіл, а саме заміна вікон, дверей, ремонт покрівлі, ремонт опалювальної системи (14 мікропроектів).

У 2011-2014 роках на території Чернівецької області впроваджувалась друга фаза проекту. Було відібрано 6 районів області (Путильський, Сторожинецький, Сокирянський, Новоселицький, Заставнівський, Кельменецький) та 2 райони (Герцаївський та Хотинський) для участі у відтворенні методології досвіду реалізації проекту. В сфері «Енергоефективність» здійснювалися заміна технічно застарілого обладнання на

¹ <http://www.bukoda.gov.ua/page/informatsiya-po-byudzhethnikh-zakladakh-ta-ustanovakh-oblasti-yaki-potrebuyut-energomodernizatsi>

² <http://cba.org.ua>

³ <http://cba.org.ua/en/micro-projects-map>

⁴ <http://www.bukoda.gov.ua>

об'єктах соціальної інфраструктури на сучасне енергоефективне. Для участі відібрано Путильський, Заставнівський, Герцаївський, Хотинський, Новоселицький райони.

3 вересня 2014 року розпочалася реалізація третьої фази проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Відібрано 8 районів – учасників проекту, а саме: Заставнівський, Кіцманський, Хотинський (основні райони), Герцаївський, Кельменецький, Новоселицький, Сторожинецький та Путильський (реплікаційні райони). Зазначені райони отримали квоту на 4 мікропроекти.

Громадськими організаціями у відібраних населених пунктах реалізація мікропроектних пропозицій здійснюється за наступними напрямками:

- реконструкція вуличного освітлення - 4 МПП;
- інноваційні енергоефективні та енергозберігаючі заходи в загальноосвітніх школах (утеплення фасаду школи, капітальний ремонт системи опалення, установка піролізного котла) – 9 МПП;
- інноваційні енергоефективні та енергозберігаючі заходи в дитячих навчальних закладах (заміна вікон та дверей на енергозберігаючі металопластикові склопакети, утеплення фасаду, капітальний ремонт будівлі, установка, реконструкція системи опалення) – 16 МПП;
- інноваційні енергоефективні заходи у фельдшерсько-акушерських пунктах (комплексна термомодернізація будівлі, капітальний ремонт, придбання обладнання) – 3 МПП.

Проект ЄС «Угода мерів схід»¹: 2016 – 2020 роки

Проект надає підтримку муніципалітетам в країнах Східного партнерства в сфері розробки та реалізації планів дій по стійкому енергетичному і кліматичному розвитку (SECAPs).

Загальний бюджет проекту 4,5 млн. Євро.

В Чернівецькій області до реалізації проекту залучено м. Чернівці, з муніципалітетом якого підписна угода.

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології²

Е5Р – це багатоцільовий донорський фонд в 180 млн. Євро, заснований в 2009 році для стимулювання інвестицій в реалізацію муніципальних програм в сфері підвищення енергоефективності і охорони оточуючого середовища в регіоні східного партнерства.

У Чернівецькій області на сьогодні в рамках Е5Р реалізується три проекти:

Енергоефективність в громадських будинках Чернівців

Виконавець НЕФКО

Загальна вартість: 9,00 млн. Євро

з них

кредит: 5,00 млн. Євро

грант: 3,00 млн. Євро

Дата затвердження: 12.07.2015

Система централізованого теплопостачання в Чернівцях

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 16,10 млн. Євро

з них:

кредит: 10,00 млн. Євро

грант: 5,00 млн. Євро

Дата затвердження: 12.07.2015

Другий етап Програми «Демо Україна»

---

¹ <http://www.soglasheniemerov.eu>

² <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

Виконавець НЕФКО
Загальна вартість 24.50 млн. Євро
з них:
кредит 8.00 млн. Євро
грант 1.15 млн. Євро
Дата затвердження: 11.11.2011

Довідково: За інформацією мера м. Чернівці (інформація актуальна станом на 15.08.2017р.)¹ на сьогодні в місті за міжнародної підтримки реалізується 3-и проекти в сфері енергоефективності:

- «Енергоефективність в будівлях бюджетної сфери»: реалізується за підтримки Німецького бюро міжнародного співробітництва (GIZ). Загальна вартість проекту 9 млн євро. Фінансування проекту здійснюватиметься за рахунок кредитних коштів, а саме 5 млн євро, отриманих по гранту Північної екологічної фінансової корпорації (NEFCO), та ще 3 млн. євро від фонду E5P, що входить до складу «Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля», і 1 млн євро – кошти міського бюджету. Цей проект передбачає модернізацію 36 громадських будівель у 33 закладах соціальної сфери.

- Модернізації систем теплопостачання із впровадженням автоматизованого процесу виробництва теплової енергії. Джерела фінансування: інвестиційний грант на суму до 4 млн євро, кредит СБРР на суму до 7 млн євро та кредит «Фонду чистих технологій» на суму 3 млн євро.

- Проект реконструкції систем теплопостачання районів вулиць Салтикова-Щедрина та Залозецького. Проект включає об'єднання теплових мікрорайонів по обом вулицям, виведення з експлуатації діючої котельні по вул. Салтикова-Щедрина та встановлення нового котла на пелетах в котельні по вул. Залозецького потужністю 2,5 МВт, а також монтаж нових розподільчих мереж в мікрорайоні вул. Салтикова-Щедрина та установку індивідуальних теплових пунктів. Фінансування даного проекту складається з кредитних коштів NEFCO у розмірі 500 тис. євро та гранту у розмірі 300 тис. євро.

Донорські проекти² :

Енергоефективний дитячий садок в місті Новоселиця

Період реалізації: 01.04.2012 - 31.05.2013

Завдання: покращення енергоефективності у дитячому садку в місті Новоселиця.

Загальна вартість: 154635 Євро

Донор: Європейський Союз

Виконавець: Буковинський центр реконструкції та розвитку

Реципієнт: Буковинський центр реконструкції і розвитку (код ЄДРПОУ 30352630);

Проект GIZ Energy Efficiency Ukraine

На регіональному та місцевому рівні проект надає підтримку 5 консорціумам міст, одним із яких є м. Чернівці. Проект надає ноу-хау, тренінги та консультації щодо розробки та впровадження муніципального енергоменеджменту. Завдяки проекту у Чернівцях запроваджено моніторинг енергоспоживання у бюджетній сфері. Приєднавшись у 2014 році до Угоди мерів, місто почало розробку ПДСЕР.

Іншими пріоритетним напрямком роботи консорціуму є залучення коштів міжнародних фінансових організацій для реалізації проектів з енергозбереження та проведення освітніх кампаній.

Основні здобутки:

- розроблено проектні пропозиції та бізнес-плани для отримання кредиту від НЕФКО на реалізацію проекту енергоефективного вуличного освітлення;

- з серпня 2014 року впроваджується шкільний освітній проект з енергозбереження, яким передбачено залучення педагогів та учнів до побудови «шкільного енергоменеджменту»;

¹ http://ua.news.liga.net/economics/news/mer_chern_vts_v_brr_dopomozhe_nam_skorotiti_spozhivannya_gazu

² <http://openaid.gov.ua>

- у рамках німецьких тижнів у Чернівцях було проведено ряд інформаційних заходів з енергоефективності.

Довідка: В рамках програм транскордонного співробітництва Чернівецька область підписала контракти на близько 30 різноманітних проектів, проте проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження відсутні.

Висновок: Оцінюючи відповідність нормативно-правового забезпечення в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії в Чернівецькій області вимогам Угоди про асоціацію та розпорядженню КМУ «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» слід констатувати наступне:

- 1) чинні нормативно-правові акти області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії прийняті у відповідності з нормативно-правовим регулюванням центрального рівня, зокрема документів по імплементації угоди, та враховують директиви ЄС з енергоефективності та відновлювальних джерел енергії;
- 2) завдання енергоефективності визначені як стратегічні для розвитку регіону. Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020 року виділяє операційну ціль 3.1. «впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій», яка декомпонується у 2-а комплексних завдання – підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами та розвиток нетрадиційних джерел енергії, альтернативної енергетики;
- 3) з 2011р. в області було прийнято та реалізовано ряд програм, які ставили за мету покращити стан в сфері енергетичного комплексу через сприяння енергоощадливості та розвиток нетрадиційних джерел енергетики. Нині діє програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами на заходи з підвищення енергоефективності, яка покликана стимулювати населення та об'єднання мешканців впроваджувати заходи з енергоощадливості. Деякі проекти включені в робочі документи управління інфраструктури ОДА. Ряд проектів з енергоефективності реалізуються на рівні територіальних громад із залученням всіх можливих інвестиційних джерел, зокрема коштів міжнародної допомоги. Вимагається систематизація та структуризація всіх планових завдань з енергоефективності та даних про їх фактичне виконання, що дозволить відслідковувати проведені зміни та завдання, які слід розв'язати.
- 4) заходи з енергоефективності є складовими завдань, які визначаються планами реалізації Стратегії розвитку до 2020р., щорічними програмами економічного та соціального розвитку, поточними планами, а тому зведені дані по всіх змінах та об'єктах з прив'язкою до ресурсів часу та грошей відсутні, що утруднює можливість кількісної оцінки проведених змін та їх ефективності. Має місце також неспівставність позицій між плановими та фактичними даними.
- 5) планові завдання з енергоефективності не завжди ув'язуються з ресурсним забезпеченням, що робить неможливим їх реалізацію, - як наслідок, вони переносяться на інші часові періоди і це часто є безрезультатним, оскільки кошти не знаходяться, - вимагається зміна підходу до пошуку та залучення інвестицій під дані проекти;
- 6) вимагають подальшого опрацювання і впровадження сучасні механізми фінансування енергозбереження в бюджетній сфері, зокрема ЕСКО-контракти;
- 7) область отримала та отримує допомогу від Європейських фінансових інституцій, ЄС, що посприяло точковій реалізації ряду енергоефективних проектів та забезпечило напрацювання механізмів енергоменеджменту на місцевому рівні, зокрема енергомоніторингу в бюджетній сфері;
- 8) вимагається опрацювання механізмів співпраці з регіонами країн ЄС в плані взаємовигідного співробітництва в енергетичній сфері, зокрема сприяння залученню іноземних інвестицій в енергетичну сферу, напрацювання сучасних механізмів управління енергоефективністю на регіональному рівні, застосування передових технологій енергозбереження, тощо.

5.2. Аналіз енергоефективності і розвитку відновлювальної енергетики

Загальна характеристика ситуації

Відповідно до даних Чернівецької ОДА¹ планові заходи з реалізації Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року в сфері енергоефективності та енергозбереження за період 2015 – 2017 років через брак фінансування виконані на 1,5 %.

*Динаміка виконання завдань Стратегії розвитку області в 2015 – 2017 роках
(за даними Чернівецької ОДА)*

2015	2016	2017	Разом
5,9	0,7	0,7	1,5

Згідно звіту обласної адміністрації в 2015 – 2017 в рамках реалізації Стратегії були виконані наступні заходи з енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики:

Проект 3.1. Енергетичний аудит будівель житлового фонду та бюджетних установ комунальної власності м. Чернівці. В бюджетних закладах комунальної власності м. Чернівців виконано 161 енергетичний аудит, у тому числі 50 – за опалувальний період 2015/2016 років на загальну суму 69,7 тис. грн., 111 – за опалувальний період 2016/2017 років на загальну суму 761,95 тис. грн. Загальний бюджет проекту становив 831,65 тис. грн., що були профінансовані за рахунок коштів міського бюджету та коштів міжнародної грантової допомоги.

Проект 3.2. Модернізація вуличного освітлення шляхом запровадження інноваційних енергозберігаючих технологій в м. Чернівці. В рамках співпраці Чернівецької міської ради з Німецьким товариством з міжнародного співробітництва (GIZ) у проекті «Енергоефективність у громадах» реалізовано проект «Капітальний ремонт вуличного освітлення з використанням інноваційних енергоефективних заходів ВДЕ (енергія сонця)». На вулицях міста Чернівців встановлено світлодіодні ліхтарі у кількості 30 од., які працюють на сонячних батареях. Загальна вартість проекту склала 776,5 тис. грн., в т.ч.: внесок GIZ – 326,5 тис. грн., міського бюджету – 450 тис. грн.

Проект 3.3. Обладнання пішохідних переходів в м.Чернівцях вітчизняними комплексними системами освітлення, дорожніми знаками і розміткою з використанням енергозберігаючих технологій (світлодіодного освітлення і сонячних батарей як джерела живлення). Встановлено опори і світлодіодні ліхтарі для додаткової підсвітки 5 пішохідних переходів. На 17 пішохідних переходах встановлено спеціальні підвісні ліхтарі, які підсвічують проїжджу частину та інформують водіїв про наближення до пішохідного переходу. Витрати з міського бюджету становили 368,213 тис. грн.

Проект 3.4. Оснащення житлового фонду та будівель комунальної власності автоматизованими приладами обліку і регулювання постачання і споживання теплової енергії, води в м. Чернівці. У рамках реалізації заходів з енергозбереження на умовах спів фінансування (80% - кошти міського бюджету, 20% - кошти мешканців будинків) введено в експлуатацію 491 лічильник на суму 11365,20 тис. грн. Заплановано було встановлення 820 приладів обліку на суму 11943,20 тис. грн. Проект виконано на 59,9 % за числовими вимірниками.

Проект 3.5. Будівництво індивідуальної котельні на твердому паливі в Новоселицькій гімназії м.Новоселиця. Проект не реалізовано та включено до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року у 2018 – 2020 роках.

Проект 3.6. Реконструкція топкових під котельню з встановленням котлів на твердому паливі в Подвірненській ЗОШ І-ІІІ ступенів у с. Подвірне Новоселицького району. Проект не реалізовано та включено до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року у 2018 – 2020 роках.

Проект 3.7. Реконструкція котельні із заміною електричних котлів на твердопаливні в Ванчиківській ЗОШ І-ІІІ ступенів у с. Ванчиківці Новоселицького району. Проект не реалізовано, заміну електричного котла на твердопаливний визначено нерентабельною.

Проект 3.8. Проведення заходів з енергозбереження в приміщенні Чернівецького комунального центру «Турбота». Проект не реалізовано. За три роки проведено лише організаційні заходи з реалізації проекту. КЦ «Турбота» отримало паспорт оздоблення фасаду будівлі. Підготовлено проект рішення щодо включення ремонту даної будівлі до Програми «Сучасне місто» з метою подальшого виділення коштів на замовлення проектно-кошторисної документації.

¹ <http://www.bukoda.gov.ua>

Проект 3.9. Заміщення споживання природного газу на альтернативні види палива (тверде паливо) в освітніх закладах населених пунктів Заставнівського району (села Горошівці, Погорилівка, Вікно, Звенячин та Веренчанка). Проект не реалізовано. Відповідно до Плану заміщення та скорочення споживання природного газу в бюджетних закладах та установах, об'єктах комунальної теплоенергетики Чернівецької області на 2017 рік, затвердженого розпорядженням обласної державної адміністрації від 14.08.2017 №678-р, передбачено заміну газових котлів на твердопаливні у загальноосвітніх школах I-III ст. сіл Вікно та Погорилівка, навчально-виховних комплексах сіл Горошівці та Звенячин. Розроблено робочі проекти, які пройшли експертизу.

Проект 3.10. Реконструкція котельні з встановленням двох комплексів нагріву на базі високовольтних електродкотлів з акумуляцією тепла потужністю 3,2 МВт (2,75 ГКал) та 1,0 МВт (0,86 ГКал) за адресою м-н Сонячний, 1/1 м. Новодністровськ Чернівецької області. Проект реалізується. За кошти ПАТ «Укргідроенерго» проведено реконструкцію котельні на суму 1350,00 тис. грн. Проект планується подати для участі у конкурсному відборі проектів, що будуть реалізовуватись за рахунок коштів ДФРР у 2018 році. Проект включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Проект 3.11. Реконструкція вуличного освітлення у смт. Лужани Кіцманського району Чернівецької області із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій. Проект реалізується. В 2017 році за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій встановлено 35 світильників на суму 195,00 тис. грн. Проект включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року. Всього заплановано встановлення 118 світильників.

Проект 3.12. Реконструкція вуличного освітлення у с.Мамаївці Кіцманського району Чернівецької області із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій. В 2017 році було заплановано встановлення 207 світильників. Проект не реалізовано та включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Проект 3.13. Реконструкція вуличного освітлення у с. Ставчани Кіцманського району Чернівецької області із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій. В 2017 році було заплановано встановлення 167 світильників. Проект не реалізовано та включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

Проект 3.14. Реконструкція вуличного освітлення у с. Глиниця Кіцманського району Чернівецької області із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій. Заплановано встановлення 79 світильників. Проект не реалізовано та перенесено в плани заходів на наступні періоди реалізації стратегії.

Проект 3.15. Реконструкція вуличного освітлення у с.Дубівці Кіцманського району Чернівецької області із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED технологій. На сьогодні проект реалізовано на 34,3 %. З запланованих 140 світильників встановлено лише 48 на суму 150 тис. грн. Подальша реалізація проекту включена в плани заходів на 2018 – 2020 роки.

Проект 3.16. Мала ГЕС - міст в с.Волошкове Сокирянського району. Проект не реалізовано і включено в плани заходів на 2018 – 2020 роки. Можна припустити, що без наявного приватного інвестора проект не буде реалізовано і в наступному.

Проект 3.17. Будівництво та введення в експлуатацію сонячних електростанцій у с. Горбова (урочище Бейкуляса) та с. Годинівка (урочище Улучя) Герцаївського району. Проект не реалізовано і включено до заходів наступного періоду реалізації стратегії.

Проект 3.18. Реконструкція шлюзу та міні гідроелектростанції на р. Черемош у с. Іспас Вижницького району. Проект не реалізовано. Триває розробка проектно-кошторисної документації та отримання відповідних дозвільних документів. Проект включено до Плану заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року.

За даними Управління житлово-комунального господарства обласної державної адміністрації¹ в 2017 році в Чернівецькій області активізувалась робота щодо оснащення житлових будинків загальнобудинковими приладами обліку теплової енергії.

---

¹ <http://www.bukoda.gov.ua>

Станом на 01.01.2018 року в області оснащено 485 житлових будинків 706 приладами обліку теплової енергії.

Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків приладами обліку теплової енергії по м. Чернівці складає 81,38%, по Чернівецькій області 79,64,% до загальної кількості багатоквартирних будинків, які підлягають оснащенню.

238 будівель 162 бюджетних установ оснащено 237 (99,6%) приладами обліку теплової енергії, а саме: 137 (99,3%) школи, садки; 97 (100%) лікарні; 3 (100%) заклади культури.

Довідково: В м. Чернівці проведено наступні роботи з енергозбереження:

- виконано термомодернізацію систем опаленням (елеваторні вузли, мережі) - в 4 будинках, а саме: бульвар Героїв Крут, 20 (ЖБК-44), бульвар Героїв Крут, 4 (ЖБК-52), вул. Руська, 273 (ЖБК-57), вул. П. Орлика, 2-А (ОСББ). Загальна кошторисна вартість робіт складала 1561,2 тис. грн., із них кошти міського бюджету 458,0 тис. грн., дольова участь мешканців 1103,2 тис. грн.;

- утеплено зовнішні огорожувальні конструкції (фасадів будинків) - в 4 будинках, а саме: вул. Алма-Атинська, 11 (ЖБК-72), бульвар Героїв Крут, 20 (ЖБК-44), бульвар Героїв Крут, 4 (ЖБК-52), вул. О. Щербанюка, 16-А (ОСББ). Загальна кошторисна вартість робіт складала 6461,0 тис. грн. із них кошти міського бюджету 3518,7 тис. грн., дольова участь мешканців 2942,3 тис. грн.;

- замінено вікна та двері в місцях загального користування на енергозберігаючі - в 4 будинках, а саме: бульвар Героїв Крут, 20 (ЖБК-44), вул. Героїв Майдану, 111 (ЖБК-54), бульвар Героїв Крут, 4 (ЖБК-52), вул. Небесної Сотні, 8-А. Загальна кошторисна вартість робіт складала 519,1 тис. грн., із них кошти міського бюджету 153,8 тис. грн., дольова участь мешканців 365,3 тис. грн.;

- виконано модернізацію систем освітлення місць загального користування - 1 будинку на вул. П. Орлика, 2-А (ОСББ). Загальна кошторисна вартість робіт складала 57,0 тис. грн., із них кошти міського бюджету 19,4 тис. грн., дольова участь мешканців 37,6 тис. грн.

Також розроблено та затверджено рішенням міської ради Програму по утепленню багатоквартирних панельних будинків на 2018-2027 рр. в результаті реалізації якої планується продовжити термін експлуатації будинків такої категорії, зменшиться споживання енергоресурсів та викидів CO₂ в повітря.

Станом на 01.01.2017 року рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні у населених пунктах області становить 84,2% від загальної кількості світлоточок, на 01.01.2016 – 81,9%.

За даними Міністерства регіонального розвитку в Чернівецькій області на сьогодні зареєстровано 8 проектів пріоритетного будівництва та модернізації систем теплопостачання¹. З них сім проектів стосується реконструкції існуючих котелень та один модернізації теплових мереж. Рівень реалізації всіх проектів становить 3 – 4 %.

*Об'єкти пріоритетного будівництва в сфері теплопостачання
(за даними Міністерства регіонального розвитку)*

Назва об'єкту	Вартість, грн.	% готовності
Реконструкція котельні ЧКЕПК Viessmann та ліквідація котельні влаштованої в підвальному приміщенні	750 000	3.0
Капітальний ремонт котельні ЧНУ ім. Ю.Федьковича Viessmann за адресою вул. Ю. Федьковича, 11. Ліквідація котельні влаштованої в підвальних чи напівпідвальних приміщеннях.	930 000	3.0
Капітальний ремонт котельні ЧНУ ім. Ю.Федьковича за адресою вул. Кафедральна, 2. Ліквідація котельні влаштованої в підвальних чи напівпідвальних приміщеннях.	950 000	3.0
Капітальний ремонт котельні Viessmann ЧНУ ім. Ю.Федьковича за адресою вул. Кафедральна, 2 Ліквідації котельні влаштованої в підвальних чи напівпідвальних приміщеннях.	950 000	3.0

¹ <http://asdev.com.ua/zhkh>

Реконструкція котельні «Будинок Дитини»	1 524 180	1.0
Модернізація централізованих мереж	7 271 277	4.0
Реконструкція котельні (ВИССМАН) НВК в с.Маршинці	580 000	3.0
Реконструкція котельні НВК в с.Маршинці	580 000	3.0

Термін дії цільових регіональних програм в сфері енергоефективності, за винятком програми відшкодування відсотків за «Теплими» кредитами, закінчилися.

За даними Управління житлово-комунального господарства обласної державної адміністрації¹ у рамках реалізації Програми у 2017 році розроблено ефективний механізм стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів. Рішенням сесії обласної ради від 21.12.2017 року № 255-19/17 затверджено Регіональну програму часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності, на 2018 -2019 роки. Станом на 01.12.2017 видано 676 кредитів, сума відшкодування з обласного бюджету становить 172,8 тис. грн. (ПАТ «Ощадбанк України»).

Крім цього, аналогічні програми розробляються на місцях. В м. Чернівцях організовано роботу з відшкодування частки відсоткової ставки за залученими кредитами на заходи з енергозбереження фізичним особам, ОСББ, ЖБК, ЖБТ відповідно до затвердженої в 2015 році Програми. За рахунок коштів міського бюджету 681 позичальнику здійснено відшкодування на суму 1145,7 тис. грн. Впродовж 2017 року двічі збільшено прогнозне ресурсне забезпечення Програми з 700 тис. грн. до 1450 тис. грн.

За даними Держенергоефективності² станом на кінець 2017 року в Чернівецькій області діяло 2 місцевих програми компенсації відсотків населенню за «теплі» кредити. Всього було профінансовано відсотки за 312 кредитами.

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності)³

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Чернівецька	2	2	1 600 000	634 064

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання Станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)⁴

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна	210,50	184,3	8,77
Чернівецька	166,18	147,8	3,96

За даними Чернівецької обласної адміністрації в 2017 році за обласною програмою відшкодування відсотків по кредитам на енергозберігаючі засоби з обласного бюджету було виділено 500 тис. грн. та профінансовано 345 «тепліх» кредитів, що на 4,7 % менше ніж в 2016 році.

¹ <http://www.bukoda.gov.ua>

² <http://saee.gov.ua>

³ Там же.

⁴ Там же.

Стан прийняття програм відшкодування відсотків по кредитах в сфері енергозбереження в 2017 році
(за даними Держенергоефективності)¹

Область / район	Програма	Об'єкт відшкодування	Бюджет	Що відшкодовується	Частка відшкодування	Профінансовано, кількість	Вартість, грн.
Чернівецька область	З бюджетом	Фіз. особи	500 000	Частина ставки	0,10	0	0
м. Чернівці	З бюджетом	Фіз особи, ОСББ	1 100 000	Частина ставки	0,15	312	634 064
Всього			1 600 000			312	634 064

Показники виконання регіональної програми часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами (за даними Чернівецької обласної адміністрації)

Назва показника	Одиниця виміру	2016	2017
<i>Показники продукту програми</i>			
Кількість осіб, яким видано кредит на енергозберігаючі заходи	чол.	362	345
<i>Показники ефективності програми</i>			
Середній розмір кредиту на 1 особу	грн.	13 800	26 000
Середній розмір компенсації на 1 особу	грн.	276	1 296
<i>Показники якості програми</i>			
Динаміка кількості осіб, яким видано кредит на енергозберігаючі заходи, в порівнянні з попереднім звітним періодом	%	172,2	-4,7
Динаміка середнього розміру компенсації на 1 особу в порівнянні з попереднім звітним періодом	%	34,0	369,6

¹ <http://saee.gov.ua>

За станом розвитку альтернативної енергетики Чернівецька область займає останнє місце в Західному регіоні. Задекларована «Регіональна програма розвитку малої гідроенергетики Чернівецької області на 2011-2015 роки» прийнята рішенням обласної ради №105-7/11 від 18.08.2011, згідно звіту Чернівецької ОДА про хід виконання регіональних програм в 2015 році так і не була реалізована в зв'язку з невизначеністю впливу малої гідроенергетики на екологічний стан річок.

За даними обласної адміністрації в 2017 році в області діяло 129 об'єктів альтернативної енергетики в сфері виробництва електроенергії (показник враховує сонячні панелі на об'єктах приватних домогосподарств) та 4 об'єкти на вторинних енергетичних ресурсах в сфері теплопостачання. Планується до 2020 року ввести в експлуатацію 2-а об'єкти сонячної енергетики загальною потужністю 8 МВт.

За даними НКРЕ в області ліцензію на виробництво електроенергії по «зелених» тарифах отримали 3 об'єкти альтернативної енергетики загальною потужністю 1,3 МВт (без врахування об'єктів приватних домогосподарств). Станом на березень 2017 року НЕК «Укренерго» видало ТУ ще 13 об'єктам загальною потужністю 42,87 МВт (10 сонячних електростанцій та 3 об'єкти малої гідроенергетики) на підключення до електричних мереж в 2018 – 2019 роках¹. З метою пошуку нових інвесторів в районах області підготовлено 26 земельних ділянок з цільовим призначенням «об'єкти альтернативної енергетики»².

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)³

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	1	0	2	0	3
Потужність, МВт	0,115			1,198	1,313

За показником наявності сонячних батарей в приватних домогосподарствах Тернопільська область займає третє місце в Україні за кількістю і потужністю об'єктів, поступаючись лише Київський та Дніпропетровський областям.

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017 (за даними Держенергоефективності)⁴

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Чернівецька	127	2,66

¹ <https://ua.energy>

² <https://www.google.com/maps/>

³ <http://www.nerc.gov.ua/>

⁴ <http://saee.gov.ua/>

Сонячна енергетика Чернівецької області
(за даними НКРЕ)²⁷⁶

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
СЕС	Кіцманський р-н, с. Мамаївці, вул. Шевченка, 226	ТОВ «МАК-ЕНЕРГО»	Кіцманський р-н, с. Мамаївці, вул. Шевченка, 226	0,115
Всього потужність				0,115

Гідроенергетика Чернівецької області (за даними НКРЕ)²⁷⁷

Станція	Розташування	Власник	Адреса Власника	Потужність, МВт
Яблуницька ГЕС	Путильський р-н, с. Яблуниця	ЗЕА «Новосвіт»	м. Вінниця, пров. Станіславського, 16	1,000
ГЕС «Сарата»	Путильський р-н, с.Сарата, вул.Карпатська, 19-а	ЗЕА «Новосвіт»	м. Вінниця, пров. Станіславського, 16	0,198
Всього потужність				1,198

Виробництво енергії з вторинних енергетичних ресурсів в 2017 році
(за даними Чернівецької ОДА)

Власник	Назва, адреса та рік впровадження об'єкта	Встановлена потужність (фактична), МВт		Обсяг виробленої енергії	
		Електрична	Теплова	Електричної, тис. кВт*год.	Теплової, Гкал
ТОВ ГК «УКРСПЕЦТЕПЛО»	Котельня, м.Кіцмань, вул.Незалежності 1, 2015	-	2,0	-	1609,3
ТОВ «Інвесттеплопостач»	Котельня, с.Реваківці, Кіцманський район, 2016	-	0,5	-	339,5
ТОВ «Інвесттеплопостач»	Котельня, с.Драчинці, Кіцманський район, 2016	-	0,5	-	392,2
КП «Ком-сервіс»	Котельня, м. Вижниця, вул Українська, 88-а, 2014	-	7200,0	-	1299,0

²⁷⁶ <http://www.nerc.gov.ua>

²⁷⁷ Там же.

Кількісні параметри енергоефективності та відновлювальної енергетики в динаміці.

(за даними Чернівецької ОДА)

Розвиток альтернативної енергетики в 2017 році

Власник	Назва, адреса та рік впровадження об'єкта	Встановлена потужність, МВт		Обсяг виробленої енергії	
		Електрична	Теплова	Електричної, тис. кВт*год.	Теплової, Гкал
Сонячна енергетика					
Станом на 01.01.2018 року в області налічується 127 приватних сонячних електростанцій.					
Мала гідроенергетика					
ЗЕА «Новосвіт»	Яблуницька ГЕС: с. Яблуниця Путильського району, 2009 р.	1	-	2661,9	-
ЗЕА «Новосвіт»	Міні ГЕС: с.Сарата Шепітської с/р Путильського району, 2017 р.	0,195	-	62,964	-
Виробництво енергії з вторинних енергетичних ресурсів					
ТОВ ГК «УКРСПЕЦТЕПЛО»	Котельня, м.Кіцмань, вул.Незалежності 1, 2015р.	-	2	-	1609,3
ТОВ «Інвесттеплопостач»	Котельня, с.Реваківці, Кіцманський район, 2016р.	-	0,5	-	339,5
ТОВ «Інвесттеплопостач»	Котельня, с.Драчинці, Кіцманський район, 2016р.	-	0,5	-	392,2
КП «Ком-сервіс»	Котельня, м. Вижниця, вул Українська, 88-а, грудень 2014	-	7200	-	1299

Інвестиційні проекти в альтернативну енергетику

Назва проекту	Дата введення в експлуатацію	Встановлена потужність, МВт		Необхідний обсяг інвестицій в цінах 2017 року, тис. грн	Плановий термін окупності, роки	Частка обладнання українського виробництва, %	Планова кількість створених робочих місць
		електроенергія, МВт	теплова енергія, МВт				
Будівництво сонячної електростанції в с. Звенячин Заставнівського району	2020	4	-	100000	8	20	8
Будівництво сонячної	2020	4	-	100000	8	20	8

електростанції в с. М. Кучурів Заставнівського району							
--	--	--	--	--	--	--	--

Виробництво теплоенергії в 2017 році

Найменування котельні	Кількість котелень, одиниць	у тому числі потужністю:			Загальна (фактична) потужність, Гкал/год	Обсяг виробленої енергії, Гкал
		до 3 Гкал/год	від 3 до 20 Гкал/год	від 20 і більше Гкал/год		
Котельні на традиційних видах палива, у тому числі:	604	546	55	3	1251,266	350981
на газі	417	359	55	3	1113,246	311031
на вугіллі	114	114	-	-	86,5	25100
електричні	71	71	-	-	50	14400
на інших традиційних видах палива	2	2	-	-	1,52	450
Котельні на альтернативних видах палива, у тому числі:	94	92	2	-	58,734	21085
на деревному паливі	89	87	2	-	56,934	20790
на паливі з відходів сільського господарства	-	-	-	-	-	-
на вторинних енергетичних ресурсах	-	-	-	-	-	-
на біогазі	-	-	-	-	-	-
на інших альтернативних видах палива	5	5	-	-	1,8	295
Разом:	698	638	57	3	1310	372066
Частка, %	13,46	14,42	3,50	-	4,48	5,66

5.3. Індикатори моніторингу виконання Угоди про асоціацію в сфері енергоефективності станом на початок 2018р.

1) Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії

За даними Міністерства регіонального розвитку¹ станом на 01.01.2018 рівень оснащення житлового фонду приладами обліку теплової енергії становить 79,64 %. На протязі 2015 – 2017 років середній приріст становив 59,0 % в рік.

Частка оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії станом на 01.01.2018 (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Назва регіону	Кількість будинків, од.	Оснащено приладами обліку, од.	Частка, %
Чернівецька	609	485	79,6
Україна	80341	63905	79,5

Динаміка частки оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії (за даними Міністерства регіонального розвитку)³

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	31,5	50,2	79,6
Україна	48,1	67,6	79,5

2) Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону

Динаміка частки сумарної потужності котелень на альтернативних в видах палива (за даними Міністерства регіонального розвитку)⁴

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	4,0	4,4	4,5
Україна	4,1	9,4	11,7

Частка домогосподарств, які опалюють домівки за рахунок альтернативних джерел енергії, становить 23 % від загальної кількості домогосподарств⁵.

3) Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону

Існують значні розбіжності в даних стосовно кількості наданих кредитів в Чернівецькій області. За даними Управління житлово-комунального господарства обласної державної адміністрації станом на 01.12.2017 видано 676 кредитів, сума відшкодування з обласного бюджету становить 172,8 тис. грн. Крім того в м. Чернівці за рахунок коштів міського бюджету 681 позичальнику здійснено відшкодування на суму 1145,7 тис. грн. За даними Держенергоефективності в області надано 312 кредитів і здійснено відшкодувань на 634,1 тис. грн. По даним самої ОДА в 2017 році відшкодування становило 500 тис. грн. для 362 позичальників.

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

³ Там же.

⁴ Там же.

⁵ <http://energymagazine.com.ua>

*Динаміка частки господарств, які уклали договори на «теплі» кредити
(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹*

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	0,7	1,1	1,2
Україна	0,6	0,8	1,1

*Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017
(за даними Держенергоефективності)²*

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна (середнє)	210,50	184,3	8,77
Чернівецька	166,18	147,8	3,96

4) Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону

Проекти по енергетичному менеджменту, термомодернізації установ та переведення на альтернативні види палива здійснювалися по мірі надходження бюджетних коштів або в рамках реалізації міжнародних проектів без укладання відповідних енергосервісних договорів. На сайті prozorro.gov.ua відсутня інформація про відкриті торги по закупівлі енергосервісу в Чернівецькій області.

5) Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту

Розрахункові дані Головного управління статистики у Чернівецькій області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному паливі в області не змінився і становив 0,74 туп на душу населення, що значно менше ніж середнє споживання по Україні.

Споживання паливно-енергетичних ресурсів, т.н.е.

(за даними Міністерства регіонального розвитку та розрахункові статистичні дані)³

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	0,87	0,74	0,74
Україна	1,60	1,39	1,24

6) Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період

(за даними Міністерства регіонального розвитку)

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	4,0	4,0	5,7
Україна	4,8	10,4	нд

7) Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² <http://saee.gov.ua>

³ <http://www.minregion.gov.ua>

За даними Чернівецький ОДА в 2017 році рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні у населених пунктах області становив 84,2% від загальної кількості світлоточок. В 2016 році – 81,9%. Дані показники не узгоджуються з інформацією міністерства регіонального розвитку, за якою рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у вуличному освітленні становив лише 19,9 % (останнє місце в Західному регіоні).

*Динаміка впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні.
(за даними Міністерства регіонального розвитку та Чернівецької ОДА)¹*

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	15,5	19,9	84,2*
Україна	27,4	34,2	нд

* За інформацією Чернівецької ОДА

8) Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

На сьогодні в Чернівецькій області діє три ключові документи в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики (без врахування районних та міських програм):

- Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020р., рішення облради № 63-31/15 від 18.06.2015;
- Програма економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2018 рік (проект);
- Регіональна програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності на 2018 - 2019 роки, рішення облради № 255-19/17 від 21.12.2017

Документи конкретизуються планами заходів з розвитку енергозбереження та енергоефективності в регіоні. Фінансування заходів організується поступово в міру наявності коштів в обласному та місцевих бюджетах. На сайті ОДА наявні звіти стосовно ходу реалізації даних програм.

9) Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість)

За кількістю ініціатив в сфері співробітництва по енергетичній безпеці та енергозбереження Чернівецька область посідає останнє місце в Західному регіоні України.

Станом на початок 2018р. за участю країн ЄС в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження виконуються **3-и проекти** в рамках технічної допомоги. Місцем реалізації проектів є м.Чернівці (див. Міжнародні проекти розд.1).

За 2017р.-початок 2018р. за участі країн ЄС мали місце інші (крім або в рамках проектів) форми співпраці:

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

Міжнародні форуми (0)

Останні заходи в форматі форумів відбувалися в 2015 році під егідою GIZ «Енергоефективність у громадах». В той же час з даними місцевих ЗМІ представники регіональної влади активно приймають в міжнародних форумах присвячених питанням енергоефективності та енергозбереження, які проводяться в інших регіонах.

Тематичні конференції (1):

(1) 8.09.2017р. – конференція в рамках проекту «Прозорість в Чернівцях: посилення широкої участі громадян в оптимізації громадського контролю в м. Чернівці», включала обговорення теми «Енергоефективність в будівлях бюджетної сфери у м. Чернівці».

В загальному на протязі 2014 – 2017 років в області відбувалася приблизно по дві - три конференції в рік (міжнародні, всеукраїнські, регіональні), які висвітлювали питання енергоефективності.

Семінари (5):

(1) 20.04.2017 – семінар «Енергозберігаючі та енергоефективні технології на практиці – рецепти впровадження. Відновлювані джерела енергії» на базі Вижницької районної ради, (в рамках проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»), м. Вижниця;

(2) 09.10.2017 - семінар з проблем енергозбереження, збільшення енергоефективності та економії природних ресурсів, які впроваджуються у Румунії (для студентів, аспірантів, викладачів факультету архітектури ЧНУ ім. Ю. Федьковича, проектувальників та архітекторів);

(3) 10.10.2017 - семінар для інсталяторів та будівельників з проблем енергозбереження, збільшення енергоефективності та економії природних ресурсів, які впроваджуються у Румунії.;

(4) 17.11.2017р. - семінар «Енергоменеджмент у бюджетній сфері: реалії енергоефективності без капіталовкладень» (за участю Фондоу Фрідріха Еберта, Програми співпраці з Німеччиною та GIZ), м. Чернівці;

(5) 16.02.2018р. - пізнавальний семінар для чернівецьких будівельно-проектувальних і монтажних організацій, організатор Торговий дім «Теплоцентр» спільно з італійським виробником кліматичного обладнання AERMES.

10) Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість)

На початок 2018 року в сфері енергозбереження затверджено:

Стратегії (1):

- Стратегія – на рівні операційної цілі «Впровадження екологічних та енергозберігаючих технологій» в складі завдань Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020р.

Програми (1):

- Регіональна програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами, що надаються фізичним особам, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам Чернівецької області на заходи з підвищення енергоефективності на 2018 - 2019 роки.

Проекти ініційовані (9 проектних ініціатив / приблизно 170 пооб'єктних заходів):

- в рамках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2020 року:
  - 1) проведено енергетичний аудит на 161 об'єктах на суму 831,65 тис. грн.;

- 2) модернізація вуличного освітлення Чернівців на суму 776,5 тис. грн. (встановлено 30 ліхтарів на сонячних батареях);
- 3) освітлення 22 пішохідних переходів енергозберігаючими системами на суму 368,2 тис. грн.;
- 4) встановлено 491 лічильник теплової енергії на суму 11365,2 тис. грн.;
- 5) встановлено 35 світильників на суму 195 тис. грн. в смт. Лужани Кіцманського району;
- 6) встановлено 48 світильників на суму 150 тис. грн. в с.Дубівці Кіцманського району;
- 7) встановлено 237 лічильника обліку теплової енергії в бюджетних установах (рівень забезпечення становить 99,6%);
- 8) виконано термомодернізацію 4 житлових будинків;
- 9) розроблено базу даних для 49 об'єктів бюджетної сфери для енергосервісу.

11) Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість)

Стратегії (1) (аналогічно п. 10).

Програми: немає

Проекти: реалізовані (3)

Проекти ініційовані: (13)

За даними НКРЕ на початок 2018 року Чернівецькій області право на «зелений» тариф отримало 3 об'єкти альтернативної енергетики загальною потужністю 1,313 МВт.

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018

(за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Кількість об'єктів	1	0	2	0	3
Потужність, МВт	0,115			1,198	1,313

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017

(за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Чернівецька	127	2,66

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики

(за даними Держенергоефективності)³

	Кількість, од.
Чернівецька	26

Станом на березень 2017 року НЕК «Укренерго» видало технічні умови 13 об'єктам загальною потужністю 42,87 МВт (10 сонячних електростанцій та 3 об'єкти малої гідроенергетики) на підключення до електричних мереж в 2018 – 2019 роках⁴.

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

² <http://saee.gov.ua/>

³ <https://www.google.com/maps/>

⁴ <https://ua.energy>

12) Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість)

**Програм: обласних (1)
місцевих (1)**

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження (за даними Держенергоефективності)¹ 2017 рік.

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Чернівецька	2	2	1 600 000	634 064

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Україна	210,50	184,3	8,77
Чернівецька	166,18	147,8	3,96

13) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення)

Сайт Чернівецької обласної адміністрації³

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм *nf gkfy*sd в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна;
- довідкові матеріали для споживачів – наявна;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня.

Оприлюднені 3893 новин з питань енергозбереження та енергоефективності.

Тематичні позиції:

7) Сторінка Стратегії розвитку Чернівецький області до 2020 року⁴. Сторінка містить Стратегію розвитку, плани заходів та звіти про хід виконання планів.

8) Сторінка новин, включаючи інформацію про події з енергозбереження та енергоефективності.

Наявний на сайті інформаційний матеріал оцінюється як недостатній для оцінки ситуації в сфері енергоефективності та енергозбереження в області.

Сайт Чернівецької обласної ради⁵

¹ <http://saee.gov.ua/>

² Там же.

³ <http://www.bukoda.gov.ua>

⁴ Там же.

⁵ <http://oblrada.cv.ua>

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження – наявні;
з них інформація про хід виконання програм в сфері енергоефективності та енергозбереження - наявна.
- довідкові матеріали для споживачів – частково у формі новин;
- інформація по питаннях ціноутворення на енергетичні ресурси – відсутня;

На сайті налічується 3588 посилання на новини в сфері енергоефективності та енергозбереження. На сайті розміщено новини в сфері енергоефективності в Україні, області та районах, базу даних рішень ради в тому числі в сфері енергетики, інформацію про заходи, що відбуваються в регіоні.

Матеріали з питань енергоефективності та енергозбереження представлені на сайтах районних адміністрацій та міст області. В більшості випадків це інформація про наявні рішення обласної та місцевих рад в сфері енергоефективності та енергозбереження, новини про реалізацію даних програм та події в сфері енергоефективності, що відбуваються в районах та містах області.

14) Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення)

Сайт Чернівецької обласної адміністрації¹

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

На сайті обласної державної адміністрації представлено 357 новин, що присвячені питанням розвитку відновлювальної енергетики.

Сайт Чернівецької обласної ради²

Інформація про:

- наявні регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики – наявні;
- довідкові матеріали для споживачів – наявні в формі новин.

На сайті Чернівецької обласної ради знайдено 74 матеріали стосовно альтернативної енергетики.

На сайтах районних адміністрацій зустрічаються поодинокі матеріали, що присвячені альтернативній енергетиці. Переважно це передрук новин з сайтів обласних органів влади та місцевої преси.

15) Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

¹<http://www.bukoda.gov.ua>

²<http://oblrada.cv.ua>

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
ІА «АСС»	415
Час	1265
Чернівецький промінь	165
Вільне життя	65
Молодий буковинець	606
Доба	15
Версії	120
Головне	19
Бук інфо	924
Платинова Буковина	46
Буковинська правда	589
Всього	4229

Канал	Кількість сюжетів
Буковина ТВ	107
Канал Твоє місто	24
ТРК Чернівці	12
Канал СНУ	73
Всього	216

Всього в ЗМІ Чернівецької області налічується 4445 згадувань про питання енергоефективності та енергозбереження. Програми з питань енергоефективності на місцевих каналах радіо не знайдено.

16) Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади

Інформаційне агентство	Кількість публікацій
ІА «АСС»	19
Час	35
Чернівецький промінь	7
Вільне життя	10
Молодий буковинець	153
Доба	13
Версії	100
Головне	1
Бук інфо	294
Платинова Буковина	4
Буковинська правда	88
Всього	724

Канал	Кількість сюжетів
Буковина ТВ	13
Канал Твоє місто	6
ТРК Чернівці	2
Канал СНУ	4
Всього	25

В ЗМІ Чернівецької області налічується 749 згадувань про оприлюднення інформації з питань альтернативної енергетики. На місцевих каналах радіо сюжетів не знайдено.

17) Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Станом на початок 2018 року приватних інвестиційних проектів в сфері енергоефективності та енергозбереження не виявлено. Всі інвестиції в області здійснювалися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевих бюджетів та іноземних донорських програм. Всього з бюджету області в сферу енергозбереження інвестовано близько 15 млн. грн.

18) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду

В області за попередні роки реалізовано 3 проекти в сфері відновлювальної енергетики.

Примітка: За даними Державної статистичної служби України в 2017 році в Чернівецькій області в сферу виробництва електроенергії було інвестовано 165,0 млн. грн. Приріст інвестицій на протязі 2014 – 2017 років в середньому становив 23,4 % в рік.

*Динаміка інвестицій в сферу постачання електроенергії в Чернівецькій області, тис. грн.
(за даними Держкомстату)¹*

2014	2015	2016	2017
71 044	109 231	132 072	164 993

19) Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Приватні інвестиційні проекти в сфері енергоефективності та енергозбереження в Чернівецькій області за участю іноземних інвесторів на протязі 2015 – 2017 років не виявлені. В місцевих ЗМІ відсутня інформація про перспективи появи таких проектів найближчим часом.

20) Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

На сьогодні в Чернівецькій області в сфері альтернативної енергетики реалізовано 1 проект за участю іноземних інвестицій. Згідно з нормами про конфіденційність статистичної інформації офіційні дані про обсяг іноземних інвестицій в енергетику області закриті.

21) Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума

¹ <http://www.cv.ukrstat.gov.ua>

освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження (кредити ЄБРР, ЄІБ, банків країн ЄС) (3):

Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології¹:

(1) Енергоефективність в громадських будинках Чернівців

Виконавець НЕФКО

Загальна вартість: 9,00 млн. Євро

з них

кредит: 5,00 млн. Євро

грант: 3,00 млн. Євро

Дата затвердження: 12.07.2015

(2) Система централізованого теплопостачання в Чернівцях

Виконавець ЄБРР

Загальна вартість: 16,10 млн. Євро

з них:

кредит: 10,00 млн. Євро

грант: 5,00 млн. Євро

Дата затвердження: 12.07.2015

(3) Другий етап Програми «Демо Україна»

Проект реконструкції систем теплопостачання районів вулиць в м. Чернівці

Кредит NEFCO - 500 тис. євро;

Грант - 300 тис. євро.

Проекти в рамках технічної допомоги:

всього (7)

з них діючі (4):

1) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток орієнтований на громаду».

2) Проект ЄС «Угода мерів схід»

3) Східноєвропейське партнерство з питань енергоефективності та екології E5P (3-и проекти в м. Чернівці);

4) Проект GIZ Energy Efficiency Ukraine

завершені (3):

5) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – 1-а фаза;

6) Проект ПРООН/ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) – 2-а фаза;

7) Енергоефективний дитячий садок в місті Новоселиця

В рамках реалізації проектів за сприяння ЄС в Чернівецькій області було реалізовано близько 15 програм (за даними Чернівецької ОДА 50) з модернізації котелень та систем теплопостачання, переводу котелень на альтернативне паливо, встановлення енергоефективного освітлення, утеплення багатоквартирних будинків та об'єктів бюджетної сфери, підготовлено та розпочато реалізацію плану дій в місцевих органах влади по впровадженню енергоефективних технологій, розпочато реалізацію програми реконструкції системи теплопостачання м. Чернівців. На сьогодні затверджено 10 програм, які в 2018 році планується профінансувати.

---

¹ <http://ukraine-ru.e5p.eu/projects/>

22) *Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком)*

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними донорами в Чернівецькій області не виявлено.

23) *Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС*

Даних стосовно оформлення енергетичних сертифікатів підприємствами Чернівецької області не знайдено.

Рейтинг областей Західної України за рівнем енергозбереження та відновлюваної енергетики

1. Вихідні дані:

1.1. Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії.

Динаміка частки оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку теплової енергії (за даними Міністерства регіонального розвитку)¹

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	-	-	-
Львівська	73,4	83,4	85,5
Україна	48,1	67,6	79,5
Чернівецька	31,5	50,2	79,6
Івано-Франківська	45,5	64,6	73,0
Тернопільська	7,2	9,1	17,6

Середня динаміка показника 2015 – 2016 роки, % в рік

Регіон	2015 - 2017
Закарпатська	-
Тернопільська	59,9
Чернівецька	59,0
Україна	29,1
Івано-Франківська	27,5
Львівська	8,1

1.2. Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.

Динаміка частки сумарної потужності котелень на альтернативних в видах палива (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,7	15,1	24,0
Львівська	1,1	12,8	17,9
Івано-Франківська	8,5	9,1	14,1
Закарпатська	9,6	10,2	11,4
Україна	4,1	9,4	10,3
Чернівецька	4,0	4,4	4,5

Середня динаміка показника 2015 – 2016 роки, % в рік

Регіон	2015 - 2017
Львівська	551,7
Тернопільська	423,6
Україна	69,4
Івано-Франківська	31,0
Закарпатська	9,0
Чернівецька	6,1

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

Частка домогосподарств, що опалюють домівки альтернативним паливом

Регіон	%
Закарпатська	35,0
Чернівецька	23,0
Україна	16,0
Тернопільська	11,0
Івано-Франківська	9,0
Львівська	1,0

1.3. Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.

Динаміка частки господарств, які уклали договори на «теплі» кредити (за даними Міністерства регіонального розвитку)¹

Регіон	2015	2016	2017
Тернопільська	1,0	1,2	1,2
Чернівецька	0,7	1,1	1,2
Закарпатська	0,8	0,8	1,1
Івано-Франківська	0,7	1,0	1,1
Україна	0,6	0,8	1,1
Львівська	1,0	1,0	0,9

Середня динаміка показника 2015 – 2016 роки, % в рік

Регіон	2015 - 2017
Україна	35,4
Чернівецька	33,1
Івано-Франківська	26,4
Закарпатська	18,8
Тернопільська	10,0
Львівська	-5,0

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання Станом на 11.12.2017 (за даними Держенергоефективності)²

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	442,96	367,5	13,09
Івано-Франківська	261,42	231,3	2,13
Україна	210,50	184,3	8,77
Тернопільська	197,83	176,9	1,81
Закарпатська	189,71	169,8	2,87
Чернівецька	166,18	147,8	3,96

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² <http://saee.gov.ua>

1.4. Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.

Енергосервісні договори в регіоні не уклалися.

1.5. Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.

Розрахункові дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області показують, що по відношенню до 2016 року обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів в умовному паливі в області зріс і становив 1,27.

Динаміка споживання паливно-енергетичних ресурсів (за даними Міністерства регіонального розвитку)¹ та розрахункові дані статистики

Регіон	2015	2016	2017
Чернівецька	0,87	0,74	0,74
Закарпатська	0,76	0,68	0,90
Тернопільська	1,06	0,83	0,99
Івано-Франківська	1,38	1,22	1,27
Львівська	1,05	1,07	1,24
Україна	1,60	1,39	1,24

Середня динаміка показника

Регіон	2015 – 2017
Україна	-12,0
Чернівецька	-7,5
Івано-Франківська	-3,7
Тернопільська	-1,2
Львівська	8,9
Закарпатська	10,9

1.6. Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.

Динаміка частки теплової енергії виробленої з альтернативних джерел (за даними Міністерства регіонального розвитку)²

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	1,3	1,3	1,3
Івано-Франківська	12,9	13,8	14,1
Львівська	0,8	4,1	6,0
Тернопільська	1,6	2,7	2,7
Чернівецька	4,0	4,0	5,7
Україна	4,8	10,4	10,4

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

² Там же.

Середня динаміка показника

Регіон	2015 – 2017
Львівська	229,4
Україна	58,3
Тернопільська	34,4
Чернівецька	21,3
Івано-Франківська	4,6
Закарпатська	0,0

1.7. Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.

Динаміка впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні.
(за даними Міністерства регіонального розвитку)¹

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	30,5	43,1	85,0
Чернівецька	15,5	19,9	84,2
Тернопільська	18,0	32,8	50,3
Україна	27,4	34,2	34,2
Львівська	19,5	32,2	32,2
Івано-Франківська	24,5	26,0	26,0

Середня динаміка показника

Регіон	2015 – 2017
Чернівецька	175,8
Закарпатська	69,3
Тернопільська	67,8
Львівська	32,6
Україна	12,4
Івано-Франківська	3,1

1.8. Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

Регіон	Кількість планів заходів
Івано-Франківська	7
Львівська	5
Чернівецька	3
Тернопільська	3
Закарпатська	2

¹ <http://www.minregion.gov.ua>

1.9. Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).

Регіон	Форуми	Конференції	Семінари	Всього
Львівська	5	10	7	22
Івано-Франківська	2	4	4	10
Тернопільська	3	2	6	9
Чернівецька	0	2	5	7
Закарпатська	0	2	2	4

1.10. Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).

Регіон	Кількість ініціатив
Івано-Франківська	326
Львівська	100
Чернівецька	20
Тернопільська	60
Закарпатська	11

1.11. Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).

Ліцензії надані НКРЕ на діяльність в сфері відновлювальної енергетики станом на 12.02.2018 (за даними НКРЕ)¹

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Івано-Франківська	18	1	5	2	26
Тернопільська	11	0	12	0	23
Львівська	12	3	2	1	18
Закарпатська	6	0	10	2	18
Чернівецька	1	0	2	0	3

Потужність альтернативної енергетики регіонів

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз	Всього
Закарпатська	35,88	0,00	39,21	6,6	81,69
Львівська	43,97	34,65	0,57	1,00	80,19
Івано-Франківська	45,29	6,4	3,47	10,16	65,32
Тернопільська	4,94	0,00	9,25	0,00	14,20
Чернівецька	0,12	0,00	0,00	1,20	1,32

¹ <http://www.nerc.gov.ua/>

Наявність сонячних електростанцій в приватних господарствах станом на 31.12.2017
(за даними Держенергоефективності)¹

	Кількість, од.	Потужність, МВт
Тернопільська	227	4,65
Івано-Франківська	173	3,10
Закарпатська	166	3,29
Львівська	160	2,24
Чернівецька	127	2,66

Виділення земельних ділянок в регіонах для будівництва об'єктів альтернативної енергетики
(за даними Держенергоефективності)²

	Кількість, од.
Львівська	33
Чернівецька	26
Івано-Франківська	17
Закарпатська	4
Тернопільська	0

1.12. Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

Стан впровадження місцевих програм відшкодування відсотків в сфері енергозбереження
(за даними Держенергоефективності)³

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Львівська	30	22	32 435 000	11 942 029
Івано-Франківська	10	5	2 310 000	1 110 176
Чернівецька	2	2	1 600 000	634 064
Закарпатська	5	2	950 000	263 513
Тернопільська	4	1	30 000	0

Надано кредитів на придбання енергоефективного обладнання Станом на 11.12.2017
(за даними Держенергоефективності)⁴

Назва регіону	Надано кредитів, млн. грн.	Населенню, млн. грн.	ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	442,96	367,5	13,09
Івано-Франківська	261,42	231,3	2,13
Україна	210,50	184,3	8,77
Тернопільська	197,83	176,9	1,81
Закарпатська	189,71	169,8	2,87
Чернівецька	166,18	147,8	3,96

¹ <http://saee.gov.ua/>

² <https://www.google.com/maps/>

³ <http://saee.gov.ua/>

⁴ Там же.

- 1.13. Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження:** факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (*посилань на інші Інтернет ресурси*) для споживачів з питань енергозбереження (*у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення*); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (*у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення*).

Сайти обласних державних адміністрацій

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	11690	6	1
Івано-Франківська	3996	8	0
Тернопільська	67000	4	0
Закарпатська	643	4	1
Чернівецька	3893	1	0

Сайти обласних рад

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	477	1	1
Івано-Франківська	0	1	0
Тернопільська	81	1	0
Закарпатська	1829	1	1
Чернівецька	3588	1	0

- 1.14. Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики:** факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (*посилань на інші Інтернет ресурси*) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (*у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення*).

Сайти обласних державних адміністрацій

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	3850	0	0
Івано-Франківська	3830	0	0
Тернопільська	15610	0	0
Закарпатська	14	0	0
Чернівецька	357	0	0

Сайти обласних рад

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	205	0	0
Івано-Франківська	0	0	0
Тернопільська	17	0	0
Закарпатська	292	0	0
Чернівецька	74	0	0

1.15. Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Преса

	Кількість згадувань
Львівська	11144
Чернівецька	4229
Івано-Франківська	10618
Закарпатська	4165
Тернопільська	6745

Телебачення

	Кількість згадувань
Львівська	5522
Чернівецька	216
Івано-Франківська	13983
Закарпатська	2343
Тернопільська	975

Радіо

	Кількість згадувань
Львівська	91
Чернівецька	0
Івано-Франківська	0
Закарпатська	0
Тернопільська	643

1.16. Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Преса

	Кількість згадувань
Львівська	11977
Чернівецька	724
Івано-Франківська	2505
Закарпатська	1420
Тернопільська	959

Телебачення

	Кількість згадувань
Львівська	2236
Чернівецька	25
Івано-Франківська	467
Закарпатська	216
Тернопільська	162

Радіо

	Кількість згадувань
Львівська	7
Чернівецька	0
Івано-Франківська	0
Закарпатська	0
Тернопільська	52

1.17. Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Витрати обласного бюджету

	Вартість, тис. грн.
Львівська	44047,32
Чернівецька	164 993,00
Івано-Франківська	7100,00
Закарпатська	63733,20
Тернопільська	539,4

Приватні інвестиційні проекти в сфері енергозбереження відсутні у всіх областях

1.18. Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Капітальні інвестиції в сферу енергетики

	Вартість, тис. грн.
Львівська	1358077
Чернівецька	132072
Івано-Франківська	463299
Закарпатська	243633
Тернопільська	108046

Динаміка капітальних інвестицій в сферу енергетики

Регіон	2015	2016	2017
Закарпатська	140820	171816	243633
Чернівецька	71044	109231	132072
Тернопільська	79739	65202	108046
Львівська	970600	817700	1358077
Івано-Франківська	250182	324573	463299

Середня динаміка показника

Регіон	2015 – 2017
Закарпатська	31,9
Чернівецька	37,3
Тернопільська	23,7

Львівська	25,2
Івано-Франківська	36,2

1.19. Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Приватні іноземні інвестиції в сферу енергозбереження та енергоефективності відсутні у всіх областях.

1.20. Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

Іноземні інвестиції в енергетику

	Вартість, млн. дол. США
Львівська	59,1
Чернівецька	0,0
Івано-Франківська	6,3
Закарпатська	2,6
Тернопільська	0,2

Середня динаміка показника

Регіон	2015 – 2017
Закарпатська	- 3,2
Чернівецька	0,0
Тернопільська	675,1
Львівська	155,3
Івано-Франківська	0,0

1.21. Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Регіон	Проектів	Програм	Затверджено
Закарпатська	4	23	10
Чернівецька	4	16	10
Тернопільська	5	16	9
Львівська	11	27	8
Івано-Франківська	4	25	16

1.22. Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними донорами в регіоні не виявлено.

1.23. Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

На сьогодні ні одно підприємство регіону не оформило енергетичних стандартів ЄС.

Впровадження сертифікатів EUR.1

Регіон	EUR.1	уповноважений експортер
Закарпатська	926	0
Чернівецька	0	0
Тернопільська	1120	0
Львівська	5215	16
Івано-Франківська	1070	2

2. Розрахункові дані

2.1. Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії.

Рейтинг показника

Регіон	
Закарпатська	7,0
Львівська	6,0
Чернівецька	5,6
Івано-Франківська	5,1
Тернопільська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Закарпатська	7,0
Тернопільська	6,0
Чернівецька	5,9
Івано-Франківська	2,9
Львівська	1,0

Рейтинг по показнику 1.

Регіон	
Закарпатська	7,0
Чернівецька	5,7
Івано-Франківська	4,0
Львівська	3,5
Тернопільська	3,5

2.2. Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.

Рейтинг показника

Регіон	
Тернопільська	7,0
Львівська	5,1
Івано-Франківська	4,0
Закарпатська	3,1
Чернівецька	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Львівська	7,0
Тернопільська	5,6
Івано-Франківська	1,3
Закарпатська	1,0

Чернівецька	1,0
-------------	-----

Рейтинг по домогосподарствах

Регіон	
Закарпатська	7,0
Чернівецька	4,9
Тернопільська	2,8
Івано-Франківська	2,4
Львівська	1,0

Рейтинг по показнику 2.

Регіон	
Закарпатська	3,7
Львівська	4,4
Чернівецька	2,3
Івано-Франківська	2,5
Тернопільська	5,1

2.3. Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.

Рейтинг показника

Регіон	
Тернопільська	7,0
Чернівецька	7,0
Закарпатська	5,0
Івано-Франківська	5,0
Львівська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Чернівецька	7,0
Івано-Франківська	5,9
Закарпатська	4,7
Тернопільська	3,4
Львівська	1,0

Рейтинг по державній програмі

Регіон	
Львівська	7,0
Івано-Франківська	3,1
Тернопільська	1,7
Закарпатська	1,5
Чернівецька	1,0

Рейтинг по показнику 3.

Регіон	
Закарпатська	3,8
Львівська	3,0
Чернівецька	5,0
Івано-Франківська	4,7
Тернопільська	4,0

2.4. Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.

Енергосервісні договори в регіоні не уклалися.

2.5. Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.

Рейтинг показника

Регіон	
Чернівецька	7,0
Закарпатська	5,1
Тернопільська	4,0
Івано-Франківська	0,6
Львівська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Чернівецька	7,0
Івано-Франківська	5,8
Тернопільська	4,9
Львівська	1,7
Закарпатська	1,0

Рейтинг по показнику 5.

Регіон	
Закарпатська	3,0
Львівська	1,3
Чернівецька	7,0
Івано-Франківська	3,2
Тернопільська	4,5

2.6. Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.

Рейтинг показника

Регіон	
Івано-Франківська	7,0
Львівська	3,2

Чернівецька	3,1
Тернопільська	1,7
Закарпатська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Львівська	7,0
Тернопільська	1,9
Чернівецька	1,6
Івано-Франківська	1,1
Закарпатська	1,0

Рейтинг по показнику 6.

Регіон	
Закарпатська	1,0
Львівська	5,1
Чернівецька	2,3
Івано-Франківська	4,1
Тернопільська	1,8

2.7. Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.

Рейтинг показника

Регіон	
Закарпатська	7,0
Чернівецька	6,9
Тернопільська	3,5
Львівська	1,6
Івано-Франківська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Чернівецька	7,0
Закарпатська	3,3
Тернопільська	3,2
Львівська	2,0
Івано-Франківська	1,0

Рейтинг по показнику 5.

Регіон	
Закарпатська	5,1
Львівська	1,8
Чернівецька	7,0
Івано-Франківська	1,0
Тернопільська	3,4

2.8. Факт наявності плану заходів регіону в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію та розпорядження КМУ про імплементацію Угоди

Рейтинг по показнику 8

Регіон	
Закарпатська	1,0
Львівська	4,6
Чернівецька	2,2
Івано-Франківська	7,0
Тернопільська	2,2

2.9. Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження: факт реалізації програм/ проектів за участі країн ЄС (кількість), факт реалізації інших форм співпраці за участі країн ЄС (кількість).

Рейтинг по форумах

Регіон	
Львівська	7,0
Івано-Франківська	3,4
Тернопільська	4,6
Чернівецька	1,0
Закарпатська	1,0

Рейтинг по конференціях

Регіон	
Львівська	7,0
Івано-Франківська	2,5
Тернопільська	1,0
Чернівецька	1,0
Закарпатська	1,0

Рейтинг по семінарах

Регіон	
Львівська	7,0
Івано-Франківська	3,4
Тернопільська	5,8
Чернівецька	4,6
Закарпатська	1,0

Рейтинг по показнику 9

Регіон	
Закарпатська	1,0
Львівська	7,0
Чернівецька	2,2
Івано-Франківська	3,1
Тернопільська	3,8

2.10. Регіональні ініціативи у сфері енергозбереження: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері енергозбереження (кількість).

Рейтинг по показнику 10

Регіон	
Закарпатська	1,0
Львівська	2,7
Чернівецька	1,2
Івано-Франківська	7,0
Тернопільська	1,9

2.11. Регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів в сфері відновлювальної енергетики (кількість).

Рейтинг по кількості

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз
Івано-Франківська	7,0	3,0	2,8	7,0
Тернопільська	4,5	1,0	7,0	1,0
Львівська	4,9	7,0	1,0	4,0
Закарпатська	2,8	1,0	5,8	7,0
Чернівецька	1,0	1,0	1,0	1,0

Рейтинг по потужності

	Сонячна	Вітрова	Гідроенергія	Біогаз
Закарпатська	5,8	1,0	7,0	4,9
Львівська	6,8	7,0	1,1	1,6
Івано-Франківська	7,0	2,1	1,5	7,0
Тернопільська	1,6	1,0	2,4	1,0
Чернівецька	1,0	1,0	1,0	1,7

Рейтинг домогосподарств

	По кількості	По потужності
Тернопільська	7,0	7,0
Івано-Франківська	3,8	3,1
Закарпатська	3,3	3,6
Львівська	3,0	1,0
Чернівецька	1,0	2,0

Рейтинг по показнику 11

Регіон	
Закарпатська	4,2
Львівська	3,7
Чернівецька	1,2
Івано-Франківська	4,4
Тернопільська	3,4

2.12. Регіональні ініціативи в сфері забезпечення доступу соціально вразливих груп населення до енергоресурсів: факт регіональних програм стратегій/програм/проектів/заходів (кількість).

	Всього програм	З бюджетом	Бюджет, грн.	Профінансовано
Львівська	7,0	7,0	7,0	7,0
Івано-Франківська	2,4	2,1	1,4	1,6
Чернівецька	0,5	1,3	1,3	1,3
Закарпатська	1,2	1,3	1,2	1,1
Тернопільська	1,0	1,0	1,0	1,0

Назва регіону	Кредити населенню, млн. грн.	Кредити ОСББ / ЖБК, млн. грн.
Львівська	7,0	7,0
Івано-Франківська	3,3	1,2
Тернопільська	1,8	1,0
Закарпатська	1,6	1,6
Чернівецька	1,0	2,1

Рейтинг по показнику 12

Регіон	
Закарпатська	1,3
Львівська	7,0
Чернівецька	1,3
Івано-Франківська	2,0
Тернопільська	1,1

2.13. Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері енергозбереження: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері енергозбереження; наявність довідкових інформаційних матеріалів (посилань на інші Інтернет ресурси) для споживачів з питань енергозбереження (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення); наявність інформативних матеріалів з ціноутворення на енергоресурси (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайти обласних державних адміністрацій

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	2,0	5,3	7,0
Івано-Франківська	1,3	7,0	1,0
Тернопільська	7,0	3,6	1,0
Закарпатська	1,0	3,6	7,0
Чернівецька	1,3	1,0	1,0

Сайти обласних рад

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	1,8	1,0	7,0
Івано-Франківська	1,0	1,0	1,0
Тернопільська	1,1	1,0	1,0

Закарпатська	4,1	1,0	7,0
Чернівецька	7,0	1,0	1,0

Рейтинг по показнику 13

Регіон	
Закарпатська	3,9
Львівська	4,0
Чернівецька	2,0
Івано-Франківська	2,1
Тернопільська	2,5

2.14. Інформаційні послуги зі сторони органів влади у сфері відновлювальної енергетики: факт наявності на сайті регіонального органу влади наступної інформації - регіональні нормативно-правові акти в сфері відновлювальної енергетики; наявність довідкових інформаційних матеріалів (*посилань на інші Інтернет ресурси*) для споживачів з питань відновлювальної енергетики (у разі наявності матеріалів їх актуальність – остання дата оновлення).

Сайти обласних державних адміністрацій

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	2,5	1,0	1,0
Івано-Франківська	2,5	1,0	1,0
Тернопільська	7,0	1,0	1,0
Закарпатська	1,0	1,0	1,0
Чернівецька	1,1	1,0	1,0

Сайти обласних рад

Назва регіону	Кількість згадувань	Кількість сторінок	Звіти
Львівська	5,2	1,0	1,0
Івано-Франківська	1,0	1,0	1,0
Тернопільська	1,3	1,0	1,0
Закарпатська	7,0	1,0	1,0
Чернівецька	2,5	1,0	1,0

Рейтинг по показнику 14

Регіон	
Закарпатська	2,0
Львівська	1,9
Чернівецька	1,3
Івано-Франківська	1,2
Тернопільська	2,1

2.15. Представлення інформаційних матеріалів з енергозбереження в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Преса

	Кількість згадувань
Львівська	7,0
Чернівецька	1,1
Івано-Франківська	6,5
Закарпатська	1,0
Тернопільська	3,2

Телебачення

	Кількість згадувань
Львівська	3,3
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	7,0
Закарпатська	1,9
Тернопільська	1,3

Радіо

	Кількість згадувань
Львівська	1,8
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,0
Закарпатська	1,0
Тернопільська	7,0

Рейтинг по показнику 15

Регіон	
Закарпатська	1,3
Львівська	4,1
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	4,8
Тернопільська	3,8

2.16. Представлення інформаційних матеріалів з відновлювальної енергетики в регіональних ЗМІ: кількість тематичних передач по регіональному телебаченню, кількість тематичних передач по регіональному радіо, кількість тематичних публікацій в газетах, що видаються регіональними/місцевими органами влади.

Преса

	Кількість згадувань
Львівська	7,0
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,9
Закарпатська	1,4
Тернопільська	1,1

Телебачення

	Кількість згадувань
Львівська	7,0
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	2,2
Закарпатська	1,5
Тернопільська	1,4

Радіо

	Кількість згадувань
Львівська	1,8
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,0
Закарпатська	1,0
Тернопільська	7,0

Рейтинг по показнику 16

Регіон	
Закарпатська	1,3
Львівська	5,3
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,7
Тернопільська	3,2

2.17. Інвестиційні проекти регіону в сфері енергозбереження: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Рейтинг по показнику 17

Львівська	1,0
Чернівецька	7,0
Івано-Франківська	1,2
Закарпатська	2,6
Тернопільська	3,3

2.18. Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики: кількість; обсяг інвестицій всього; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду.

Рейтинг показника

Регіон	
Львівська	7,0
Чернівецька	1,1
Івано-Франківська	2,7
Закарпатська	1,7

Тернопільська	1,0
---------------	-----

Рейтинг динаміки

Регіон	
Чернівецька	4,6
Закарпатська	7,0
Тернопільська	1,0
Львівська	1,7
Івано-Франківська	6,5

Рейтинг по показнику 18

Регіон	
Закарпатська	3,1
Львівська	4,3
Чернівецька	4,1
Івано-Франківська	4,6
Тернопільська	1,0

2.19. Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в енергозбереження в розрахунку на 1-у особу населення.

Приватні іноземні інвестиції в сферу енергозбереження та енергоефективності відсутні у всіх областях.

2.20. Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики за участю іноземних інвестицій: кількість; обсяг іноземних інвестицій; темп зростання/зменшення (відсотків) по відношенню до початку періоду; обсяг іноземних інвестицій в відновлювальну енергетику в розрахунку на 1-у особу населення

Рейтинг показника

Регіон	
Львівська	7,0
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,6
Закарпатська	1,3
Тернопільська	1,0

Рейтинг динаміки

Регіон	
Закарпатська	1,0
Чернівецька	1,0
Тернопільська	7,0
Львівська	2,4
Івано-Франківська	1,0

Рейтинг по показнику 20

Регіон	
Закарпатська	1,1
Львівська	4,7
Чернівецька	1,0
Івано-Франківська	1,3
Тернопільська	4,0

2.21. Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

Регіон	Проектів	Програм	Затверджено
Закарпатська	1,0	4,8	2,5
Чернівецька	1,0	1,0	2,5
Тернопільська	1,9	1,0	1,8
Львівська	7,0	7,0	1,0
Івано-Франківська	1,0	5,9	7,0

Рейтинг по показнику 21

Регіон	
Закарпатська	2,8
Львівська	5,0
Чернівецька	1,5
Івано-Франківська	4,6
Тернопільська	1,5

2.22. Проекти, які фінансуються (повністю або частково) європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики: кількість (наростаючим підсумком), сума виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком), сума освоєних засобів, виділених європейськими фінансовими установами (наростаючим підсумком).

На сьогодні проектів в сфері відновлювальної енергетики, що фінансуються міжнародними донорами в регіоні не виявлено.

2.23. Суб'єкти підприємницької діяльності (СПД – юридичних осіб наростаючим підсумком), що застосовують енергетичні стандарти ЄС: кількість СПД, що впровадили енергетичні стандарти ЄС.

На сьогодні ні одно підприємство регіону не оформило енергетичних стандартів ЄС.

3. Зведений рейтинг Західної України

Рейтинг регіонів Західної України по енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики

Регіон	Показник	Місце
Львівська	4,2	1
Івано-Франківська	3,5	2
Тернопільська	2,9	3
Чернівецька	2,7	4
Закарпатська	2,6	5

ДОДАТКИ

ФОРМА ЗАПИТУ НА ІНФОРМАЦІЮ

1. **Чинні нормативні документи області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії:** рекомендується надати перелік з зазначенням №-а та дати, електронної адреси (у разі відсутності останньої просимо представити сканований або друкований текст).

2. **Узагальнені показники енергоефективності:**

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Енергоємність валового регіонального продукту (ВРП) (т.у.п./1000дол. або інший наявний вимірник даного показника)			
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу або інший наявний вимірник даного показника)			
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)			
Питоме теплоспоживання (ГКал/особу)			
Частка власних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у загальному постачанні первинної енергії (%)			
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)			
Питома вага відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) у загальному виробництві електроенергії			
Питома вага (ВДЕ) у ВРП			
Інвестиції в паливно-енергетичний сектор на одиницю ПЕР, тис.дол (млн.грн)			
Енергоспоживання будівель на кВт*год/кв.м.			
Теплозабезпеченість будівель ГКал/кв.м			

3. **Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.**

Промисловість	
Сільгоспспоживачі	
Будівництво	
Транспорт	
Населення	
Комунально-побутові споживачі	

4. **Розподіл домогосподарств за видом опалення (%) в 2017р.**

Централізоване опалення	
Газове опалення	
Інші джерела	

4.1. **Використання газу населенням, млн.м.куб.:**

2015р. -

2016р. -

2017р. -

4.2. **Теплова енергія:**

	2015р.	2016р.	2017р.
Відпущено теплової енергії, млн Гкал			
Встановлена потужність, тис Гкал/год			
Встановлена потужність котелень на ВДЕ Гкал/год			

4.3. **Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017р.:**

Котельні	
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	
Відновлювальні джерела	

5. Об'єкти ВДЕ:

	2015р.	2016р.	2017р.
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт			
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ			
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ			
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС			
Встановлена потужність СЕС, МВт			
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.			
Вітрова енергетика			
Кількість ВЕС			
Встановлена потужність ВЕС, МВт			
Виробництво електроенергії ВЕС млрд. кВт-год.			
Малі ГЕС			
Кількість ГЕС			
Встановлена потужність ГЕС, МВт			
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.			
Біомаса			
Кількість електростанцій на біомасі/біогазі			
Встановлена потужність електростанцій на біомасі/біогазі, МВт			
Виробництво електроенергії електростанцій на біомасі/біогазі млрд. кВт-год.			
<i>Інвестиції у розвиток ВДЕ, тис.дол./млн.грн.</i>			

6. Потенціал та використання біомаси для виробництва енергії:

Вид біомаси	Щорічний обсяг споживання						Частка економічно обґрунтовано го потенціалу, %	Енергетичний потенціал								
	у фізичних одиницях			кт.н.е.(кілотонн в нафтовому еквіваленті)				кт.н.е			млн.кВт год.					
	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	
Первинні відходи рослинництва (поживні рештки +обрізки плодкових дерев)																
Відходи переробної промисловості																
Деревна біомаса (відходи рубок, деревні відходи, дрова для опалення)																
Біогаз з гною																
Біодизель (з ріпаку)																
Біоетанол (з кукурудзи та цукрових буряків)																

Енергетичні культури																			
Біогаз з полігонів ТПВ																			
Торф																			
Всього																			

7. Показники моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики в сфері відновлювальної енергетики та енергоефективності:

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії, відсотків до загальної кількості багатоквартирних будинків, які підлягають оснащенню.			
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.			
Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.			
Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.			
Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.			
Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.			
Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.			

8. Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність

	2015р.	2016р.	2017р.
Кількість сертифікованих енергоаудиторів (од.)			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які пройшли енергетичну сертифікацію, од.			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які мають енергетичний сертифікат ЄС, од.			

9. Оцінки співробітництва в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

9.1. Чи затверджений в області план заходів в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики? Якщо так, то рекомендується вказати електронну адресу (у разі відсутності останньої просимо сканований або друкований текст).

9.2. Опис форм співпраці з країнами ЄС у сфері енергетичної безпеки та енергозбереження за останні 5-ть років (2013-2017):

Назва	Термін реалізації	Обсяг фінансування	Країна партнер
ПРОГРАМИ			
№			

n/n				

ПРОЕКТИ

№ n/n				

ІНШІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ

<i>Назва форми і сутність співпраці</i>				
№ n/n				

10. Оцінка ініціатив області в сфері енергетики за останні 5-ть років (2013-2017):

10.1. Ініціативи області в сфері енергозбереження:

10.1.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Електронна адреса</i>

10.1.2. ПРОГРАМИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.1.3. ПРОЕКТИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.1.4. ЗАХОДИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.1.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері енергозбереження: назва та сутність.

10.2. Ініціативи області в сфері відновлювальної енергетики:

10.2.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>

10.2.2. ПРОГРАМИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.2.3. ПРОЕКТИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.2.4. ЗАХОДИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.2.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: назва та сутність.

10.3. Ініціативи області в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів:

10.3.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>

--	--	--

10.3.2. ПРОГРАМИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.3.3. ПРОЕКТИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.3.4. ЗАХОДИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.3.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів: назва та сутність.

11. Інвестиційний клімат в сфері енергетики:

	2013р.		2014р.		2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*
Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження										
з них:										
► інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
► інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										
в т.ч.										
Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										

Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземного капіталу - всього										
з них:										
▶ інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
▶ інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										
в т.ч.										
Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										
Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної енергетики – всього:										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики										
▶ вітрової енергетики										
▶ гідроенергетики										
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної за участю іноземного капіталу - всього										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики										
▶ вітрової енергетики										
▶ гідроенергетики										
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										

* обсяг інвестицій доцільно вказати у млн. дол., у разі відсутності даних у млн. дол. слід користуватися даними у нац. валюті з обов'язковим зазначенням од. виміру обсягів капіталовкладень.

12. Співпраця з ЄІБ, ЄБРР в сфері енергозбереження та розвитку інфраструктури:

12.1. Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Заявлена сума, тис дол.	Примітка
2015					

2016					
2017					

12.2. Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Заявлена сума, тис дол.	Примітка
2015					
2016					
2017					

12.3. Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол.	
				всього	кошти фінустанови	всього	кошти фінустанови
2015							
2016							
2017							

12.4. Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол.	
				всього	кошти фінустанови	всього	кошти фінустанови
2015							
2016							
2017							

13. Пропозиції (плани) в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС:

13.1. Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

13.2. Регіональні ініціативи в сфері енергетики:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

13.3. Інформування і захист споживачів:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

--	--	--

13.4. Стратегічне планування і прогнозування:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.5. Статистичний облік в сфері енергетики відповідно до міжнародних практик:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.6. Розвиток енергетичної інфраструктури:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.7. Активізація вільної торгівлі енергоресурсами:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.8. Розвиток інвестиційного клімату:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.9. Співпраця з ЄІБ, ЄБРР та ін. європейськими фінансовими інституціями:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.10. Розвиток енергоефективності та енергозбереження:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.11. Розвиток відновлювальної енергетики:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.12. Впровадження енергетичних стандартів:

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

**Інформація для реалізації першого етапу проекту
«Дослідження існуючого стану заходів в сфері енергоефективності»**

4. Чинні нормативні документи області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії:
рекомендується надати перелік з зазначенням №-а та дати, електронної адреси (у разі відсутності останньої просимо представити сканований або друкований текст).

5. Узагальнені показники енергоефективності:

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Енергоемність валового регіонального продукту (ВРП) (т.у.п/1000дол. або інший наявний вимірник даного показника)	0,579	0,531	0,436
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу або інший наявний вимірник даного показника)	0,899	0,901	0,900
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	1398,1	1412,3	1398,8
Питоме теплоспоживання (ГКал/особу)			
Частка власних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у загальному постачанні первинної енергії (%)			
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)	8,8	4,8%	5,4%
Питома вага відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) у загальному виробництві електроенергії	100%	100%	100%
Питома вага (ВДЕ) у ВРП			
Інвестиції в паливно-енергетичний сектор на одиницю ПЕР, тис.дол (млн.грн)			
Енергоспоживання будівель на кВт*год/кв.м.			
Теплозабезпеченість будівель ГКал/кв.м			

6. Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.

Промисловість	13,8
Сільгоспспоживачі	0,9
Будівництво	0
Транспорт	0
Населення	61,6

Комунально-побутові споживачі	8,6
Інші споживчі	15,1

4. Розподіл домогосподарств за видом опалення (%) в 2017р.

Централізоване опалення	0
Газове опалення	67
Інші джерела	33

10.1. Використання газу населенням, млн.м.куб.:

2015р. – 389,3

2016р. – 408,1

2017р. -405,8

10.2. Теплова енергія:

	2015р.	2016р.	2017р.
Відпущено теплової енергії, млн Гкал	0,0131	0,0135	0,0134
Встановлена потужність, тис Гкал/год	0,0204	0,0233	0,0250
Встановлена потужність котелень на ВДЕ Гкал/год	0,0043	0,0043	0,0043

10.3. Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017р.:

Котельні	84,4
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	
Відновлювальні джерела	15,6

11. Об'єкти ВДЕ:

	2015р.	2016р.	2017р.
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт			
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	12	14	16
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	8	11	14
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС	3	4	5
Встановлена потужність СЕС, МВт	18	21,48	37,356
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.	0,020	0,020	0,037
Вітрова енергетика			
Кількість ВЕС			
Встановлена потужність ВЕС, МВт			
Виробництво електроенергії ВЕС млрд. кВт-год.			
Малі ГЕС			

Кількість ГЕС	7	8	9
Встановлена потужність ГЕС, МВт	10,060	11,060	12,052
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.	0,013	0,020	0,034
Біомаса			
Кількість електростанцій на біомасі/біогазі	1	1	1
Встановлена потужність електростанцій на біомасі/біогазі, МВт	1	1	1
Виробництво електроенергії електростанцій на біомасі/біогазі млрд. кВт-год.	0,001	0,002	0,001
Інвестиції у розвиток ВДЕ, тис.дол./млн.грн.			

12. Потенціал та використання біомаси для виробництва енергії:

Вид біомаси	Щорічний обсяг споживання						Частка економічно обґрунтованого потенціалу, %			Енергетичний потенціал					
	у фізичних одиницях			кт.н.е.(кілотонн в нафтовому еквіваленті)						кт.н.е			млн.кВт год.		
	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.
Первинні відходи рослинництва (поживні рештки +обрізки плодівих дерев)															
Відходи переробної промисловості															
Деревна біомаса (відходи рубок, деревні відходи, дрова для опалення)															
Біогаз з гною															
Біодизель (з ріпаку)															
Біоетанол (з кукурудзи та цукрових буряків)															
Енергетичні культури															
Біогаз з полігонів ТПВ															
Торф															
Всього															

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії, відсотків до загальної кількості багатоквартирних будинків, які підлягають оснащенню.			
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.	0,096	0,102	0,12
Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.			
Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.			
Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.			
Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.			
Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.			

13. Показники моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики в сфері відновлювальної енергетики та енергоефективності:

14. Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність

	2015р.	2016р.	2017р.
Кількість сертифікованих енергоаудиторів (од.)			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які пройшли енергетичну сертифікацію, од.			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які мають енергетичний сертифікат ЄС, од.			

15. Оцінки співробітництва в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

15.1. Чи затверджений в області план заходів в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики? Якщо так, то рекомендується вказати електронну адресу (у разі відсутності останньої просимо сканований або друкований текст).

15.2. Опис форм співпраці з країнами ЄС у сфері енергетичної безпеки та енергозбереження за останні 5-ть років (2013-2017):

№	Назва	Термін реалізації	Обсяг фінансування	Країна партнер
<i>ПРОГРАМИ</i>				
n/n				

<i>ПРОЕКТИ</i>				
<i>№ n/n</i>				
<i>ІНШІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ</i>				
<i>Назва форми і сутність співпраці</i>				
<i>№ n/n</i>				

16. Оцінка ініціатив області в сфері енергетики за останні 5-ть років (2013-2017):

10.1. Ініціативи області в сфері енергозбереження:

10.1.1. СТРАТЕГІЇ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст
В області розроблений та затверджений План заходів з реалізації у 2015 – 2017 роках Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року, який затверджений рішенням сесії обласної ради 27.08.2015 № 1308	2015 – 2017	http://zakarpad-rada.gov.ua/docs/rishennya/6/23_sesion_2/rish_1308.zip
В області розроблений та затверджений План заходів з реалізації у 2018-2020 роках Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року, який затверджений рішенням сесії обласної ради 27.07.2017 № 858	2018-2020	http://zakarpad-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/858-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-18-20-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8.rar

10.1.2. ПРОГРАМИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет тис. грн.	Освоєні кошти	Джерела фінансування
В області розроблена та затверджена Програма енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки, яка	2016-2020	http://zakarpad-rada.gov.ua/docs/rishennya/7/2_sesion_4/rish_189.zip	1057,3	1005,5	Місцеві бюджети

затверджена рішенням сесії обласної ради 17.03.2016 № 189					
--	--	--	--	--	--

10.1.3. ПРОЕКТИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет тис. грн.	Освоєні кошти	Джерела фінансування
Модернізація системи вуличного освітлення населених пунктах області з використанням енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії	2015-2017	http://zakarpatt-rada.gov.ua/docs/rishennya/6/23_sesion_2/rish_1308.zip	3000,0	18334,008	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Впровадження енергозберігаючих технологій у бюджетних закладах області			17000,0	44753,800	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Забезпечення бюджетних установ ресурсом деревини для твердопаливних котлів в Ужгородському районі			400,0	0,0	
Розвиток перспективних джерел альтернативної енергетики	2018-2020	http://zakarpatt-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/858-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-18-20-	1265,55	0,0	Залучені інвестиції

		%D1%80%D0%BE%D0%BA %D0%B8.rar			
--	--	----------------------------------	--	--	--

10.1.4. ЗАХОДИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування
Здійснення будівельно-монтажних робіт по реконструкції вуличного освітлення; проведення випробувань з метою отримання допуску до підключення до діючої електромережі; введення в експлуатацію реконструйованої мережі вуличного освітлення; проведення аудиту і підготовка звіту про ефективність його впровадження	2015-2017	http://zakarpatt-rada.gov.ua/docs/rishennya/6/23_sesion_2/rish_1308.zip	3000,0	18334,008	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Встановлення котелень з твердопаливними котлами; капітальний ремонт теплових мереж; утеплення фасаду будівель; здійснення електромонтажних робіт; заміна трубопроводів теплових мереж			17000,0	44753,800	Державний фонд регіонального розвитку, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам, місцевий бюджет
Придбання відповідного автономного пересувного обладнання для подріблення деревини і виготовлення тирси для опалення; пошук та встановлення ділових відносин зі споживачами ресурсів для твердопаливних котлів			400,0	0,0	
Відшкодування частин відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження	2016	http://zakarpatt-rada.gov.ua/docs/rishennya/7/2_sesion_4/rish_189.zip	1000,0	0,0	Місцеві бюджети

Переведення котелень закладів бюджетної сфери згідно з додатком на альтернативні види палива	2016		30000,0	645,4	Місцеві бюджети
Створення регіонального центру енергетичного менеджменту	2016		0,0	0,0	
Проведення енергетичного аудиту	2016		3000,0	0,0	Місцеві бюджети
Відшкодування частин відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження	2017		3000,0	1005,5	Місцеві бюджети
Створення регіонального центру енергетичного менеджменту	2017		0,0	0,0	
Проведення енергетичного аудиту	2017		0,0	0,0	
Проведення термомодернізації будівель бюджетних установ	2017		12000,0	0,0	Місцеві бюджети
Реалізація пілотного проекту по будівництву котельні на біомасі	2017		3000,0	0,0	Місцеві бюджети, інші кошти
Збільшення власного виробництва електроенергії, підвищення енергетичної незалежності області	2018-2020	http://zakarpatt-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/858-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-18-20-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8.rar	1265,55	0,0	Залучені інвестиції

10.1.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері енергозбереження: назва та сутність.

10.2. Ініціативи області в сфері відновлювальної енергетики:

10.2.1. СТРАТЕГІЇ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст
-----------------------------	-------------------	--------------------------

--	--	--

10.2.2. ПРОГРАМИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет тис. грн.	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.2.3. ПРОЕКТИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.2.4. ЗАХОДИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.2.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: назва та сутність.

10.3. Ініціативи області в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів:

10.3.1. СТРАТЕГІЇ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст

10.3.2. ПРОГРАМИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.3.3. ПРОЕКТИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін реалізації	Електронна адреса /текст	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

10.3.4. ЗАХОДИ:

Назва, №, дата затвердження	Термін	Електронна	Бюджет	Освоєні кошти	Джерела фінансування

	реалізації	адреса /текст			

10.3.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів: назва та сутність.

17. Інвестиційний клімат в сфері енергетики:

	2013р.		2014р.		2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*
Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження										
з них:										
▶ інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
▶ інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										
в т.ч.										
Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										
Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземного капіталу - всього										
з них:										
▶ інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
▶ інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										

в т.ч.										
Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										
Інвестиційні проекти в сфер відновлювальної енергетики – всього:										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики										
▶ вітрової енергетики										
▶ гідроенергетики										
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної за участю іноземного капіталу - всього										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики										
▶ вітрової енергетики										
▶ гідроенергетики										
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										

* обсяг інвестицій доцільно вказати у млн. дол., у разі відсутності даних у млн. дол. слід користуватися даними у нац. валюті з обов'язковим зазначенням од. виміру обсягів капіталовкладень.

18. Співпраця з ЄІБ, ЄБРР в сфері енергозбереження та розвитку інфраструктури:

18.1. Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін	Фінансова установа	Заявлена	Примітка
-----	------------------------	--------	--------------------	----------	----------

		реалізації		сума, тис дол.	
2015					
2016					
2017					

18.2. *Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:*

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Заявлена сума, тис дол.	Примітка
2015					
2016					
2017					

18.3. *Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:*

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол.	
				всього	кошти фінустанови	всього	кошти фінустанови
2015							
2016							
2017							

18.4. *Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:*

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол.	
				всього	кошти	всього	кошти

					фінустанови		фінустанови
2015							
2016							
2017							

19. Пропозиції (плани) в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС:

19.1. Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.2. Регіональні ініціативи в сфері енергетики:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.3. Інформування і захист споживачів:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.4. Стратегічне планування і прогнозування:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.5. Статистичний облік в сфері енергетики відповідно до міжнародних практик:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.6. Розвиток енергетичної інфраструктури:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.7. Активізація вільної торгівлі енергоресурсами:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.8. Розвиток інвестиційного клімату:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.9. Співпраця з ЄІБ, ЄБРР та ін. європейськими фінансовими інституціями:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.10. Розвиток енергоефективності та енергозбереження:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.11. Розвиток відновлювальної енергетики:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

19.12. Впровадження енергетичних стандартів:

Захід, пропозиція, проект, дія	Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)	Джерела фінансування

Інформація, що поступила на інформаційний запит від Івано-Франківської ОДА

	2015р.	2016р.	2017р.
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт			
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ			
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ			
<i>Сонячна енергетика</i>			
Кількість СЕС	2	2	7
Встановлена потужність СЕС, МВт	6,79	6,79	29,22
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.	7.08	7.14	16.78
<i>Вітрова енергетика</i>			
Кількість ВЕС			
Встановлена потужність ВЕС, МВт			
Виробництво електроенергії ВЕС млрд. кВт-год.			
<i>Малі ГЕС</i>			
Кількість ГЕС		2	4
Встановлена потужність ГЕС, МВт		0,8	13,49
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.		5440	10046,3
<i>Біомаса</i>			
Кількість електростанцій на біомасі/біогазі		1	1
Встановлена потужність електростанцій на біомасі/біогазі, МВт		1,166	1,166
Виробництво електроенергії електростанцій на біомасі/біогазі млрд. кВт-год.		2543,4	7278,5
<i>Інвестиції у розвиток ВДЕ, тис.дол./млн.грн.</i>			

Інформація, що поступила на інформаційний запит від Львівської ОДА

ЗАПИТ НА ІНФОРМАЦІЮ:

1. **Чинні нормативні документи області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії:** Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки затверджено рішенням обласної ради від 31.05.2016 №168 ; Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2013 – 2016 роки, рішення облради від 19.02.2013 №680; Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547 <http://loda.gov.ua/programy>

2. **Узагальнені показники енергоефективності:**

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Енергоемність валового регіонального продукту (ВРП) (т.у.п/1000дол. або інший наявний вимірник даного показника)			
Енергоспоживання на душу населення кВт*год на особу або інший наявний вимірник даного показника	7760,7	7958,56	7709,79
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	1140,48	1166,03	1181,44
Питоме теплоспоживання (ГКал/особу)	0,777	0,898	0,691
Частка власних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у загальному постачанні первинної енергії (%)			
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)			
Питома вага відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) у загальному виробництві електроенергії			
Питома вага (ВДЕ) у ВРП			
Інвестиції в паливно-енергетичний сектор на одиницю ПЕР, тис.дол (млн.грн)			
Енергоспоживання будівель на кВт*год/кв.м..(житловий фонд)	202,3	218	205,935
Теплозабезпеченість будівель ГКал/кв.м .(житловий фонд)	0,0282	0,0280	0,0204

3. **Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.**

Промисловість	21,7%
Сільгоспспоживачі	2,6%
Будівництво	
Транспорт	
Населення	42,0%
Комунально-побутові споживачі	10,0%

4. **Розподіл домогосподарств за видом опалення (%) в 2017р.**

Централізоване опалення	
Газове опалення	
Інші джерела	

4.2. **Використання газу населенням, млн.м.куб.:**

2015р. - 754,406

2016р. - 851,147

2017р. - 845,396

4.3. **Теплова енергія:**

	2015р.	2016р.	2017р.
Відпущено теплової енергії, млн Гкал	2,105	2,377	1,826
Встановлена потужність, тис Гкал/год	3076	3411,83	4690
Встановлена потужність котелень на ВДЕ Гкал/год	330	500,17	839

4.4. **Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017р.:**

Котельні	94
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	
Відновлювальні джерела	6

5. Об'єкти ВДЕ:

	2015р.	2016р.	2017р.
Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт	12,42	22,02	60
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ			
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	4	6	11
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС	1	2	6
Встановлена потужність СЕС, МВт	5,2	8,2	25,48
Виробництво електроенергії СЕС млн. кВт-год.	4,7	8,6	19,5
Вітрова енергетика			
Кількість ВЕС	1	2	3
Встановлена потужність ВЕС, МВт	6,6	13,2	33,9
Виробництво електроенергії ВЕС млн. кВт-год.	13,9	23,1	49,5
Малі ГЕС			
Кількість ГЕС	2	2	2
Встановлена потужність ГЕС, МВт	0,615	0,615	0,615
Виробництво електроенергії ГЕС млн. кВт-год.	1,73	1,9	2,5
Біомаса			
Кількість електростанцій на біомасі/біогазі			

Встановлена потужність електростанцій на біомасі/біогазі, МВт			
Виробництво електроенергії електростанцій на біомасі/біогазі млрд. кВт-год.			
<i>Інвестиції у розвиток ВДЕ, тис.дол./млн.грн.</i>	17,46 млн.євро	14,82 млн.євро	55,93 млн.євро

6. Потенціал та використання біомаси для виробництва енергії:

Вид біомаси	Щорічний обсяг споживання						Частка економічно обґрунтованого потенціалу, %			Енергетичний потенціал					
	у фізичних одиницях			кт.н.е.(кілотонн в нафтовому еквіваленті)						кт.н.е			млн.кВт год.		
	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.	2015р.	2016р.	2017р.
Первинні відходи рослинництва (поживні рештки +обрізки плодівих дерев)															
Відходи переробної промисловості															
Деревна біомаса (відходи рубок, деревні відходи, дрова для опалення)															
Біогаз з гною															
Біодизель (з ріпаку)															
Біоетанол (з кукурудзи та цукрових буряків)															
Енергетичні культури															
Біогаз з полігонів ТПВ															
Торф															
Всього															

7. Показники моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики в сфері відновлювальної енергетики та енергоефективності:

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії, відсотків до загальної кількості багатоквартирних будинків, які підлягають оснащенню.			
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону.			
Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету (у тому числі із співфінансуванням з місцевих бюджетів), відсотків до загальної кількості домогосподарств регіону.			
Частка бюджетних установ регіону, з якими у звітному періоді було укладено енергосервісні			

договори, відсотків до загальної кількості бюджетних установ регіону.			
Обсяги паливно-енергетичних ресурсів, спожитих у регіоні за звітний період на душу населення регіону, тонн нафтового еквіваленту.			
Частка обсягу теплової енергії, виробленої в регіоні з альтернативних видів палива або відновлюваних джерел енергії за звітний період, відсотків до загального обсягу виробленої теплової енергії в регіоні за звітний період.			
Рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, відсотків до загальної кількості світлоточок.			

8. Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Кількість сертифікованих енергоаудиторів (од.)			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які пройшли енергетичну сертифікацію, од.			
Кількість підприємств (юридичних осіб), які мають енергетичний сертифікат ЄС, од.			

9. Оцінки співробітництва в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

9.1. **4.1. Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки затверджено рішенням обласної ради від 31.05.2016 №168 ; Програма енергозбереження для населення для населення Львівщини на 2013 – 2016 роки, рішення облради від 19.02.2013 №680; Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547 <http://loda.gov.ua/programy>**

9.2. **Опис форм співпраці з країнами ЄС у сфері енергетичної безпеки та енергозбереження за останні 5-ть років (2013-2017):**

Назва		Термін реалізації	Обсяг фінансування	Країна партнер
ПРОГРАМИ				
№				
n/n				
ПРОЕКТИ				
№				
n/n				
ІНШІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ				
Назва форми і сутність співпраці				
№				

n/n				

10. Оцінка ініціатив області в сфері енергетики за останні 5-ть років (2013-2017):

10.1. Ініціативи області в сфері енергозбереження:

10.1.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>
<i>Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року ,рішення облради від 21.03.16№146</i>	<i>4 роки</i>	

10.1.2. ПРОГРАМИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>
<i>Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2013-2016 роки затверджено рішенням обласної ради від</i>	<i>3 роки</i>	<i>http://loda.gov.ua/programy</i>	<i>20755</i>		
<i>Програма енергозбереження для бюджетної сфери Львівщини на 2016-2020 роки затверджено рішенням обласної ради від 31.05.2016№168</i>	<i>5 років</i>	<i>http://loda.gov.ua/programy</i>	<i>43383</i>	<i>37839,472 тис.грн</i>	<i>Обласний бюджет</i>
<i>Програма енергозбереження для населення для населення Львівщини на 2013 – 2016 роки, рішення облради від 19.02.2013 №680</i>	<i>4-роки</i>	<i>oblrada.lviv.ua</i>	<i>27955 тис.грн</i>	<i>27 950 тис.грн</i>	<i>Обласний бюджет</i>
<i>Програма енергозбереження для населення Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017 – 2020 роки, рішення облради від 05.12.2017 №547</i>	<i>4-роки</i>	<i>oblrada.lviv.ua</i>	<i>18000 тис.грн</i>	<i>18000 тис.грн</i>	<i>Обласний бюджет</i>

10.1.3. ПРОЕКТИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.1.4. ЗАХОДИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.1.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері енергозбереження: назва та сутність.

10.2. Ініціативи області в сфері відновлювальної енергетики:

10.2.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>

10.2.2. ПРОГРАМИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>
<i>Програма енергозбереження для населення Львівщини на 2017-2020 роки, рішення №547 від 05.12.2017 р.</i>	<i>3 роки</i>	<i>http://loda.gov.ua/program <i>у</i></i>	<i>2000 тис.грн</i>		<i>Обласний бюджет</i>

10.2.3. ПРОЕКТИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.2.4. ЗАХОДИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.2.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері відновлювальної енергетики: назва та сутність.

10.3. Ініціативи області в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів:

10.3.1. СТРАТЕГІЇ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін</i>	<i>Електронна адреса</i>

	<i>реалізації</i>	<i>/текст</i>

10.3.2. ПРОГРАМИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.3.3. ПРОЕКТИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.3.4. ЗАХОДИ:

<i>Назва, №, дата затвердження</i>	<i>Термін реалізації</i>	<i>Електронна адреса /текст</i>	<i>Бюджет</i>	<i>Освоєні кошти</i>	<i>Джерела фінансування</i>

10.3.5.: Інші регіональні ініціативи в сфері в сфері забезпечення доступу соціально-вразливих груп населення до енергоресурсів: назва та сутність.

11. Інвестиційний клімат в сфері енергетики:

	2013р.		2014р.		2015р.		2016р.		2017р.	
	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*	Кількість проектів	Обсяг інвестицій*
Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження										
з них:										
▶ інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
▶ інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										
В т.ч.										

Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										
Інвестиційні проекти в сфері енергозбереження за участю іноземного капіталу - всього										
з них:										
▶ інвестиційні проекти в сфері бізнесу										
▶ інвестиційні проекти в сфері ЖКГ										
В т.ч.										
Термомодернізація огорожувальних конструкцій будівель										
Системи опалення та гарячого водопостачання.										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										
Інвестиційні проекти в сфер відновлювальної енергетики – всього:										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики					1	6,24 млн. євро	1	3,6 млн. євро	3	20,74 млн. євро
▶ вітрової енергетики					1	11,22 млн. євро	1	11,22 млн. євро	1	35,19 млн. євро
▶ гідроенергетики					2		2		2	
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Інвестиційні проекти в сфері відновлювальної за участю іноземного капіталу - всього										
в т.ч. в сфері										
▶ сонячної енергетики					1	6,24 млн. євро	1	3,6 млн. євро	3	20,74 млн. євро

▶ вітрової енергетики					1	11,22 млн. євро	1	11,22 млн. євро	1	35,19 млн. євро
▶ гідроенергетики										
▶ використання біомаси										
▶ використання ТПВ										
▶ використання інших джерел енергії										
Із загальної суми інвестицій сума іноземних капіталовкладень										

* обсяг інвестицій доцільно вказати у млн. дол., у разі відсутності даних у млн. дол. слід користуватися даними у нац. валюті з обов'язковим зазначенням од. виміру обсягів капіталовкладень.

12. Співпраця з ЄІБ, ЄБРР в сфері енергозбереження та розвитку інфраструктури:

12.1. Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Заявлена сума, тис дол.	Примітка
2015					
2016					
2017					

12.2. Проекти, що розглядаються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Заявлена сума, тис дол.	Примітка
2015					
2016					
2017					

12.3. Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері енергозбереження:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол	
				всього	кошти фінустанови	всього	кошти фінустанови
2015							
2016							
2017							

12.4. Проекти, що фінансуються європейськими фінансовими установами в сфері відновлювальної енергетики:

Рік	Назва та зміст проекту	Термін реалізації	Фінансова установа	Кошторисна вартість тис.дол.		Освоєна вартість тис.дол	
				всього	кошти фінустанови	всього	кошти фінустанови
2015							
2016							
2017							

13. Пропозиції (плани) в сфері енергоефективності та відновлювальної енергетики в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС:

13.1. *Співробітництво в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.2. *Регіональні ініціативи в сфері енергетики:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.3. *Інформування і захист споживачів:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.4. *Стратегічне планування і прогнозування:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.5. *Статистичний облік в сфері енергетики відповідно до міжнародних практик:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.6. *Розвиток енергетичної інфраструктури:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.7. *Активізація вільної торгівлі енергоресурсами:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.8. *Розвиток інвестиційного клімату:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.9. *Співпраця з ЄІБ, ЄБРР та ін. європейськими фінансовими інституціями:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.10. *Розвиток енергоефективності та енергозбереження:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

13.11. *Розвиток відновлювальної енергетики:*

<i>Захід, пропозиція, <u>проект</u> 2018-2020 рр., дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.грн. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>
<i>Вітрова енергетика</i>		
<i>Городоцький район Будівництво вітрової електростанції</i>	<i>1402500 (42,5млн.євро)</i>	
<i>Жовківський район Будівництво вітрової електростанції в с.Смереків</i>	<i>148500 (4,5 млн. євро)</i>	
<i>Жовківський район Будівництво вітрової електростанції в с.Боброїди</i>	<i>462000 (14 млн. євро)</i>	
<i>Радехівський район "Ферозіт вінд енерджі</i>	<i>308550 (9,4 млн. євро)</i>	
<i>Радехівський район ТзОВ "Вест Поздимир №1"</i>	<i>617100 (18,7млн. євро)</i>	
<i>Сколівський район Вітрова електростанція</i>	<i>1320000 (40 млн. євро)</i>	
<i>Сколівський район Вітрова електростанція</i>	<i>1320000 (40 млн. євро)</i>	
<i>Сколівський район Вітрова електростанція</i>	<i>1320000 (40 млн. євро)</i>	
<i>Сокальський район Будівництво вітроелектростанцій (Сокальська ВЕС-1)</i>	<i>2000000</i>	
<i>Сонячна енергетика</i>		
<i>Городоцький район Сонячна електростанція</i>	<i>3 510 000 (130 млн дол. США)</i>	
<i>Дрогобицький район Встановлення сонячної електростанції с.Добрівляни</i>	<i>162 000 (6.0 млн. дол. США)</i>	
<i>Дрогобицький район Встановлення сонячної електростанції с. Лішня</i>	<i>27 000 (10.0 млн. дол. США)</i>	

<i>Жовківський район Будівництво сонячної електростанції в с.Добросин</i>	<i>330000 (10 млн. євро)</i>	
<i>Золочівський район Сонячна електростанція Глиняни №1</i>	<i>108000 (до 4 млн. дол. США)</i>	
<i>Кам'яно-Бузький район Дахова сонячна електростанція</i>	<i>12000</i>	
<i>Миколаївський район Сонячна фотоелектрична станція</i>	<i>180000</i>	
<i>Пустомитівський район Фотоелектрична наземна сонячна електростанція "Щирець 1"</i>	<i>53000</i>	
<i>Самбірський район Будівництво сонячної електростанції в с. Сіде</i>	<i>217800 (6,6 млн. євро)</i>	
<i>Самбірський район Будівництво сонячної електростанції в смт. Дубляни</i>	<i>237600 (7,2 млн. євро)</i>	
<i>Сокальський район Інноваційні енергоефективні заходи з вуличного освітлення в с.Варяж. Реконструкція мережі з використання ВДЕ(енергія сонця)</i>	<i>124,5</i>	
<i>Стрийський район Будівництво та експлуатація сонячних електростанцій с.Добрівляни</i>	<i>198000 (6 млн. євро)</i>	
<i>Яворівський район Енергетичні поля Терновиця 1,3</i>	<i>140000</i>	
<i>Яворівський район СЕС ТзОВ "Енергопарк "Яворів"(I черга)</i>	<i>1188000 (36 млн. євро)</i>	
<i>Яворівський район СЕС ТОВ «Енергопостачплюс» (II черга)</i>	<i>233 640 (7 млн. євро)</i>	
<i>Яворівський район СЕС "Приозерна"</i>	<i>392040 (11,88 млн. євро)</i>	
<i>Мала гідроенергетика</i>		
<i>Сокальський район "Технічні заходи по відновленню працездатності гідротехнічного комплексу споруди водозливної греблі у с. Ульвівок, Сокальського району Львівської області"</i>	<i>3 000</i>	

<i>м.Борислав Міні гідроелектростанція на трубопроводі питної води</i>	<i>12 000</i>	
<i>Теплові насоси</i>		
<i>м.Дрогобич Будівництво теплогенераторної в дитячому садочку №27 по вул. Чорновола, 17</i>	<i>3072,9</i>	
<i>м.Стрий Встановлення теплогенеруючого обладнання на базі теплового насосу для системи гарячого водопостачання Стрийської ЦРЛ по вул. О. Бассараб,13А</i>	<i>1214,46</i>	
<i>Біомаса</i>		
<i>Городоцький район Вирощування енергетичної тополі</i>	<i>70 000 (2,01 млн. Євро)</i>	

13.12. *Впровадження енергетичних стандартів:*

<i>Захід, пропозиція, проект, дія</i>	<i>Обсяг ресурсів, тис.дол. (приблизно)</i>	<i>Джерела фінансування</i>

Додаток 1

1. Чинні нормативні документи області в сфері енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії: рекомендується надати перелік з зазначенням №-а та дати, електронної адреси (у разі відсутності останньої просимо представити сканований або друкований текст).

Обласна комплексна програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки (затверджена рішенням Тернопільської обласної ради від 31 травня 2016 року)

2. Узагальнені показники енергоефективності:

Показники	2015р.	2016р.	2017р.
Енергоспоживання на душу населення (т.у.п. на особу або інший наявний вимірник даного показника)	0,65	0,68	0,62
Питоме електроспоживання (кВт-год/особу)	611,7	627,1	605,3
Частка власних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у загальному постачанні первинної енергії (%)	2,1	2,4	2,2
Втрати основних видів енергоресурсів під час їх транспортування, зберігання та розподілу від загального обсягу їх кінцевого споживання (%)	16,9	16,6	17,4

3. Розподіл за секторами електроспоживання (%) в 2017р.

Промисловість	11,5
Сільгоспспоживачі	3,6
Будівництво	0,9
Транспорт	1,1
Населення	42,1
Комунально-побутові споживачі	4,8

4. Розподіл домогосподарств за видом опалення

4.1. Використання газу населенням, млн.м.куб.:

2015р. – 401,8

2016р. – 454,8

2017р. - 446,0

4.2. Структура виробництва теплової енергії (%) в 2017р.:

Котельні	76
ТЕС, ТЕЦ, КГУ, АЕС	-
Відновлювальні джерела	24

5. Об'єкти ВДЕ:

Встановлена потужність об'єктів ВДЕ, що працюють за «зеленим» тарифом, МВт	1,1	12,1	14,7
Кількість об'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	65	175	238
Кількість суб'єктів, що виробляють електроенергію з ВДЕ	65	175	238
Сонячна енергетика			
Кількість СЕС	52	160	223
Встановлена потужність СЕС, МВт	0,1	2,1	4,7
Виробництво електроенергії СЕС млрд. кВт-год.	0,0004	0,001	0,002
Малі ГЕС			
Кількість ГЕС	13	15	15
Встановлена потужність ГЕС, МВт	10,2	10,6	10,6
Виробництво електроенергії ГЕС млрд. кВт-год.	0,018	0,02	0,019

6. Показники для оцінювання виконання Директив ЄС про енергоефективність

	2015р.	2016р.	2017р.
Кількість сертифікованих енергоаудиторів (од.)	4	5	6
Кількість підприємств (юридичних осіб), які пройшли енергетичну сертифікацію, од.	4	5	6
Кількість підприємств (юридичних осіб), які мають енергетичний сертифікат ЄС, од.	1	1	1

7. Оцінки співробітництва в сфері енергетичної безпеки та енергозбереження:

Чи затверджений в області план заходів в сфері енергозбереження та відновлювальної енергетики? Якщо так, то рекомендується вказати електронну адресу (у разі відсутності останньої просимо сканований або друкований текст).

Обласна комплексна програма енергоефективності та енергозбереження на 2016-2019 роки (затверджена рішенням Тернопільської обласної ради від 31 травня 2016 року)(офіційний веб-сайт Тернопільської обласної державної адміністрації)

**Начальник управління
житлово-комунального
господарства та енергозбереження
обласної державної адміністрації**

Д.Я.ПАСТЕРНАК

Карпак 52 10 20

УКРАЇНА
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

вул. М.Грушевського, 1, м.Чернівці, 58010, тел./факс (0372) 52-46-51
E-mail: upri-oda@ukr.net Код ЄДРПОУ 39513105

06.03.2018 № 07-06/758 на № _____ від _____

Інститут регіонального розвитку

Розглянувши ваш лист від 27 лютого 2018 року щодо реалізації першого етапу проекту «Дослідження існуючого стану заходів в сфері енергоефективності» та відновлювальної енергетики» надаємо наявну в управлінні інформацію.

Додаток:

1. Інформація про виробництво енергії об'єктами відновлюваної енергетики у 2017 році.
2. Інформація про виробництво альтернативних видів палива у 2017 році.
3. Інформація щодо потенційних проектів у сфері відновлюваної енергетики, впровадження яких планується здійснити у 2018-2020 роках.
4. Інформація про виробництво енергії об'єктами відновлюваної енергетики у 2016 році.
5. Інформація про виробництво альтернативних видів палива у 2016 році.
6. Інформація щодо потенційних проектів у сфері відновлюваної енергетики, впровадження яких планується здійснити у 2017-2019 роках.
7. Інформація про виробництво енергії об'єктами відновлюваної енергетики у 2015 році.
8. Інформація про виробництво альтернативних видів палива у 2015 році.
9. Інформація щодо потенційних проектів у сфері відновлюваної енергетики, впровадження яких планується здійснити у 2016-2018 роках.
10. Інформація для розрахунку частки сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в Чернівецькій області та обсягів виробленої теплової енергії за 2017 рік.
11. Інформація про стан розрахунків за спожиту електроенергію за 2015 рік .

12. Інформація про стан розрахунків за спожиту електроенергію за 2016 рік .
13. Інформація про стан розрахунків за спожиту електроенергію за 2017 рік .
14. Інформація про стан розрахунків за спожитий природний газ за 2015 рік .
15. Інформація про стан розрахунків за спожитий природний газ за 2016 рік .
16. Інформація про стан розрахунків за спожитий природний газ за 2017 рік .

Заступник начальника управління

Федорян В. Г. 552907

Д. Антоняк